

A

Eshâb-ı Kirâm 2

(Aleyhimürriðvân)

TÜRKİYE GAZETESİ YAYINLARI

Eshâb-ı Kirâm 2

(Aleyhimürrıdvân)

Tertip Heyeti

 Türkiye Gazetesi Yayınları
Ansiklopedi Grubu

Baskı Öncesi Hazırlık

 Türkiye Gazetesi Teknik Servisi

ISBN- 975-8818-21-X (Tk. No.)

975-8818-23-6 (2.Cild)

İmtiyaz hakkı İhlas Gazetecilik A.Ş.'ye aittir

Baskı

İhlas Gazetecilik A.Ş.

29 Ekim Caddesi No: 23 Yenibosna / İstanbul 34197

Tel: (0212) 454 30 00 Faks: (0212) 454 31 00

www.turkiyegazetesi.com

İstanbul-2004

Takdim

Alemlerin hüürmetine yaratıldığı Sevgili Peygamberimiz Muhammed aleyhisselamın ve Dört Büyük Halifesinin hayatlarını anlatan ikişer cildlik eserlerimizden sonra, O'nun dostları, arkadaşları olan Eshâb-ı kirâm (Aleyhimürrıdvân) efendilerimizin hayatlarını, menkıbelerini anlatan iki cildlik kitabımızla siz değerli okuyucularımızın karşısındayız.

Eshâb-ı kirâmın çok ayrı özel bir yeri vardır biz Müslümanların nezdinde. Çünkü, Eshâb-ı kirâm, Peygamberlerden sonra insanların en üstünleridir. İslamiyet bütün dünyaya onlar vasıtasıyla yayılmıştır. O mübarek insanlar, cenab-ı Hakk'ın son dini olan İslamiyet'i dünyadaki bütün insanlara tanıtmak için, memleketlerini, mallarını, çoluk çocuklarını terk edip dünyanın dört bir yanına dağıldılar. İslâmiyet'i yaymak için hiçbir fedakarlıktan kaçınmadılar. Mallarını, canlarını bu uğurda feda etmekten zerre kadar çekinmediler. Bunun için de, Peygamberlerden sonra insanların en üstünü oldular. Onların verdiği bir avuç arpa, bizlerin verdiği dağlar kadar altından daha üstün oldu.

Eshâb-ı kirâm ve onların yolunda olan Müslümanlar fitneden, karışıklıktan uzak kalıp hep insanların huzuru ve sadeti için çalışmışlardır. Kendileri bir şey katmadan Resulullah efendimizden gördükleri gibi İslâmiyet'i kendilerinden sonra gelen nesillere ulaştırmaya gayret etmişlerdir.

Bunun için Eshâb-ı kirâm, dini hükümler husûsunda en muteber otoritedir. Çünkü Kur'ân-ı kerîmi, Peygamberimizden öğrenip, kendilerinden sonrakilere öğretmişler ve açıklamışlardır. Peygamberimizin yaptıkları ve söyledikleri hak-

kinda bilgiler, bunların bizzat görerek ve duyarak naklettikleri şeylere dayanır. İşte bunların bütün olarak naklettikleri hükümler, hadîs-i şerîflerin temelini teşkil etmiştir. İslâmiyet'te İcmâ-ı ümmet, yâni âlimlerin sözbirliği, ancak Eshâb-ı kirâmın zamânında tam ve mükemmel bir şekilde gerçekleşmiştir. Ayrıca Eshâbın her biri, dinde sözü senet, vesîka olan müctehid âlimlerdendir. Sonra gelen müctehidlerden üstündür.

Her Müslümanın Eshâb-ı kirâmın tamamını sevmesi gerekir. Onları sevmek doğrudan imanla ilgilidir. Onları sevmemek, onlardan şüphe etmek dinde şüphe etmek olur. Çünkü İslâmiyet'i onlar bize nakletti. Kendilerine şüphe duyulursa naklettikleri dinde de şüphe meydana gelir. Dinde, inançta ise şüphenin yeri yoktur. Şüpheli iman, iman olmaktan çıkar.

Bunun için, her Müslümanın Eshâbı kirâm sevgisini kalbine yerleştirmesi, bu sevgiyi çocuklarına nakletmesi gerekir. Bu sevgi de, onların hayatlarını, çektikleri sıkıntıları, dini yaymada gösterdikleri fedakârlıkları okumak ve öğrenmekle olur. İşte bizler bu maksatla bu mübarek, şerefli insanların hayatlarını sizlere sunmak istedik. İki cildlik Dört Büyük Halife kitabımızda, Hazreti Ebu Bekir, Hazreti Ömer, Hazreti Osman ve Hazreti Ali'nin hayatlarını verdiğimiz için, bunları tekrar olmaması için almadık.

Bu eserimizin meydana gelmesinde emeği geçen tüm ilim adamlarımıza ve arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Hayırlı olsun.

Selam ve Saygılarımızla

Türkiye Gazetesi Yayınları
Ansiklopedi Grubu

GİRİŞ

Peygamber efendimizi hayatta iken ve peygamber olarak bir ân gören, eğer âmâ ise bir ân konuşan mü' mine "**Sahâbî**" denir. Birkaç tânesine "**Eshâb**" veya "**Sahâbe**" denir. Hürmet olarak Eshâb-ı kirâm denir. Peygamberimizi, kâfir iken görüp de, Resûlullahın vefâtından sonra îmâna gelen sahâbî olamaz.

Ehl-i sünnet âlimleri, Eshâb-ı kirâmı üçe ayırmıştır:

1. Muhâcirlere: Mekke şehri alınmadan önce, Mekke'den veya başka yerlerden, vatanlarını, yakınlarını terk ederek, Medîne şehrine hicret edenlerdir.

2. Ensâr: Peygamber efendimize ve Muhâcirlere her türlü yardımında ve fedâkârlıkta bulunacaklarına söz veren Medîne şehrinde veya bu şehre yakın yerlerde bulunan Müslümanlardır.

3. Diğer Eshâb-ı kirâm: Mekke şehri alındığı zaman ve daha sonra Mekke'de veya başka yerlerde îmâna gelenlerdir.

Eshâb-ı kirâmın en üstünleri, Resûlullah'ın dört halîfesidir. Bunlardan sonra en üstünleri Cennet ile müjdelenmiş olan diğer aşere-i mübeşşere'dir.

Eshâb-ı kirâmın adedi: Mekke'nin fethinde on bin, Tebük Gazâsında yetmiş bin, Vedâ Haccında doksan bin ve Resûlullah efendimiz vefât ettiği zaman yüz yirmi dört binden fazla sahâbî vardı. Bu konuda başka rivâyetler de vardır.

Allahü teâlâ, Eshâb-ı kirâmdan râzı olduğunu, onları sevdiğini Kur'ân-ı kerîmde bildiriyor. Meâlen:

"Allah onlardan râzı, onlar da Allah'tan râzıdır" ve, "Hepsine hüsnâyı, Cenneti va'dettik", buyuruluyor.

Allahü teâlânın sıfatları ebedîdir, sonsuzdur. Bu bakımdan Eshâb-ı kirâmdan râzı olması da sonsuzdur. Bunun için bu

miübârek insanlardan bahsederken sıradan bir insandan bahseder gibi konuşmamalıdır. Her zaman edebli, terbiyeli olmalıdır.

Peygamber efendimizi sevenin, O'nun Ehl-i beytini ve Eshâbını, ya'nî arkadaşlarını da sevmesi lâzımdır. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

"Sırât köprüsünden ayakları kaymadan geçenler, Ehl-i beytimi ve Eshâbımı çok sevenlerdir."

"Eshâbıma dil uzatmakta, Allahü teâlâdan korkunuz! Benden sonra onları kötü niyetlerinize hedef tutmayınız! Nefsinize uyup, kin bağlamayınız! Onları sevenler, beni sevdikleri için severler. Onları sevmiyenler, beni sevmedikleri için sevmezler. Onlara el ile, dil ile eziyet edenler, onları gücendirenler, Allahü teâlâyâ eziyet etmiş olurlar ki, bunun da muâhezesi, ibret cezâsı gecikmez, verilir."

"Allahü teâlânın, meleklerin ve bütiin insanların la'neti, Eshâbıma kötü söz söyleyenin üzerine olsun! Kıyâmette Allahü teâlâ, böyle kimselerin farzlarını da, nâfile ibâdetlerini de kabûl etmez!"

"Allahü teâlâ, beni bütiin insanlar arasından ayırıp seçti. Bana eshâb ve akrabâ olarak en iyi insanları seçti. Bunlardan sonra, birçok kimse gelir ki, eshâbıma ve akrabâma dil uzatırlar. Onlara yakışmayan iftirâlar söyleyerek, kötülemeye uğraşırlar. Böyle kimselerle oturmayınız! Birlikte yiyip içmeyiniz! Bunlardan kız alıp vermeyiniz."

Eshâb-ı kirâmın herbirinin ismini hürmetle, saygı ile söylemelidir. Birinin adı söylenince **"radıyallahü anhı= Allah ondan râzı olsun"** denir. İkisi için **"radıyallahü anhümâ= Allahü teâlâ o ikisinden râzı olsun"** Birkaçı veya hepsi söylenince **"rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecmaîn"** veya kısaca **"radıyallahü anhüm= Allah onların hepsinden râzı olsun"** denir.

**ESHÂB-I
KİRÂM**

A

HÂLİD BİN VELİD

hâlid bin velid;

Eshâb-ı kirâmın ve İslâm kumandanlarının büyüklerinden. İsmi Hâlid, künyesi Ebü'l-Velid ve Ebû Süleyman'dır. Nesebi Hâlid bin Velîd bin Mugîre bin Abdullah bin Amr bin Mahzûm'dur. Resûlullah efendimizden; Seyfullah yâni Allah'ın kılıcı lakabını aldı. Ebû Cehl bin Hişâm ve Velîd bin Abd-i Şems ile kardeş çocuklarıdır. Velid bin Velid'in kardeşidir.

Annesi Lübâbe, ümmülmü'minîn Hazreti Meymûne'nin kardeşidir. Hazreti Hâlid bin Velid'in soyu, Mürre bin Kâb'da Peygamber efendimizinki ile birleşir. Hâlid bin Velid (radıyallahü anh), Kureyş arasında süvârilîği ve askerliği ile tanınırdı. Bedir ve Uhud savaşlarında henüz Müslüman olmadığından düşman birliklerinden birinin kumandanıydı. Hudeybiye'de de düşman tarafında idi.

Resûlullah efendimizden; "Seyfullâh" yâni Allah'ın Kılıcı lâkabını alan Hâlid bin Velid'in Topkapı Sarayı'nda muhafaza edilen kılıcı

HÂLİD BİN VELİD

Kardeşi Velid, Bedir’de esir edildi. Fidyeye karşılığında serbest bırakılıp, Mekke’ye dönünce, îmâna geldi ve tekrar Medîne’ye döndü. Oradan, Hazreti Hâlid bin Velid’in Müslüman olması için, teşvik edici mektuplar gönderdi. Resûlullah efendimiz de teşvik edici sözler söyledi.

Hâlid bin Velid, Peygamber efendimizin sözlerini haber alınca, İslâm’a meyli arttı. Peygamberimizin yanına gitmek için hazırlandı. Bu durumu kendisi şöyle anlatıyor:

“Allahü teâlâ, benim hayrımı dilediği zaman, kalbime İslâmiyet sevgisini düşürdü. Beni, hayır ve şerri anlayacak hâle getirdi. Kendi kendime dedim ki:

- Ben, Muhammed’e karşı her savaş yerinde bulundum. Bulduğum savaş yerlerinden hiçbirisi yoktur ki, dönerken, aykırı ve yanlış bir iş üzerinde

bulunduğumu ve Muhammed’in, muhakkak gâlip geleceğini içimde sezmiş olmayayım!

Resûlullah efendimiz, Hudeybiye’ye çıkıp geldiği zaman, ben de, müşrik süvârilерinin başında yola çıktım. Usfan’da, Resûlullah efendimizle Eshâbına yaklaşıp gözüktüm. Resûlullah efendimiz, bizden emîn bir sûrette Eshâbına öğle namazını kıldırıyordu. Üzerlerine, birden baskın yapmayı düşündükse de, gerçekleşmedi. Böyle olması da, hayırlı oldu.

Resûlullah efendimiz, kalbimizden geçenleri sezmiş olmalı ki, ikinci namazını, Eshâbına korku namazı olarak kıldırıldı. Bu, bana çok tesir etti. Kendi kendime, **“Bu zât, herhâlde, Allah tarafından korunuyordur”** dedim. Mekke’ye döndüğümde, çeşitli düşünceler içinde bocalıyordum.

HÂLİD BİN VELİD

Ertesi sene, Resûlullah efendimiz umre için Mekte'ye gelip girince, Ondan gizlendim. Kendisinin Mekte'ye girişini görmedim.

Kardeşim, Velid bin Velid de umre için gelip Mekte'ye girmişti. Beni arayıp bulamayınca, bana bir mektup yazmış ve mektubunda şöyle demişti:

(Doğrusu, ben, senin İslâmiyet'ten böyle tedirgin olmak ve yüz çevirip gitmekteki görüşün kadar şaşılacak bir görüş görmedim! Hâlbuki, eğri yola gitmekten seni alıkoyacak bir aklın da var! Aklını kul-

lansan ya! İslâmiyet gibi bir dîni, kim bilmez ve tanımaz olabilir?!)

Resûlullah efendimiz, seni, bana sordu. **"Hâlid nerededir?"** dedi. Ben de, "Allah, onu getirir" dedim. Resûlullah efendimiz bunun üzerine buyurdu ki:

- **Onun gibi bir adam, İslâmiyet'i bilmez ve tanımaz olabilir mi? Keşke o, bütün savaş ve çabalarını Müslümanların yanında, müşriklere karşı gösterseydi, kendisi için ne kadar hayırlı olurdu! Biz, kendisini başkalarına tercih eder, üstün tutardık!**

Hâlid bin Velid'in Topkapı Sarayı'nda muhafaza edilen kılıcı

HÂLİD BİN VELİD

Ey kardeşim! En elverişli, en yararlı yerlerde kaçırılmış bulunduğun fırsatlara acele yetiş!)

Bana, kardeşimin bu mektubu gelince, gitmek için acele ettim. İslâmiyet'e olan isteğim de arttı. Resûlullah efendimizin söyledikleri ise, beni çok sevindirdi, ferahlattı."

Hâlid bin Velid şöyle anlatır:

"Kardeşimin mektubu bana ulaşınca, Müslüman olma arzûsu bende çok kuvvetlendi. Gitmek için acele ediyordum. Resûlullah'ın söyledikleri beni çok sevindirmişti. O gece uyurken, rüyâmda sıkıntılı dar ve çöl gibi susuz yerlerden, yemyeşil geniş ve ferah bir yere çıkmıştım. Medîne'ye varınca, bu rüyâımı Hazreti Ebû Bekir'e anlatıp, tâbirini ondan sormaya karar verdim.

Ben Resûlullah'a gitmek için hazırlanırken, "Acaba oraya giderken bana kim arkadaş olabilir"

diye düşünüyordum. Safvân bin Ümeyye'ye rastladım. Vaziyeti ona anlattım. O teklifimi reddetti. Daha sonra İkrime bin Ebû Cehil'e rastladım. O da aynı şekilde dâvetimi reddedince, evime gittim. Hayvanıma binip, Osman bin Talha'nın yanına gittim.

Ona da aynı şekilde, Müslüman olmak üzere, Peygamberimize gideceğimi, kendisinin de gelmesini söyledim. Tereddütsüz kabul etti ve ertesi günü seher vakti beraberce yola çıktık. Hadde denilen yere vardığımızda, Amr bin Âs ile karşılaştık. O da Müslüman olmak için Medîne'ye gidiyordu.

Hep beraber Medîne'ye vardık. Elbisenin en güzeli ni giyip, Resûlullah efendimizle görüşmeye hazırlandım. O sırada kardeşim Velid geldi ve dedi ki:

- Acele et! Çünkü Peygamberimize sizin geldiğiniz haber verilmiş ve O

da çok sevinmiştir. Şimdi sizi bekliyor.

Ben de acele ile O yüce Peygamberin huzuruna vardım. Gülümsüyordu. Selâm verip dedim ki:

- Allah'tan başka ilâh olmadığına ve senin de Allah'ın peygamberi olduğuna şehâdet ediyorum.

- **Sana hidâyet veren, doğru yolu gösteren Allah'a hamd olsun. Senin akıllı olduğunu biliyor, bunun, er veya geç Seni selâmet ve hayra ulaştıracağını umuyordum.**

Sonra günahlarımın affı için, Allahü teâlâyâ duâ etmesini istedim. Resûlullah efendimiz de buyurdu ki:

- **İslâmiyet, kendisinden önce işlenmiş olan günahları söküp atar.**

Sonra da ellerini açarak duâ buyurdular:

- **Yâ Rabbî! Hâlid'in, kullarını, senin yolundan çevirmek için gösterdiği bütün çabalarından ileri gelen günahlarını bağışla!**

Peygamber efendimiz, bana, kendi evinin yanında bir yer verdi. Beni savaşa hep süvârî birliklerinin başına kumandan tâyin etti. Daha sonra Mekte'de iken gördüğüm rüyâyı Hazreti Ebû Bekir'e anlattım. O da buyurdu ki:

- Görmüş olduğun o ferahlık yer, Allahü teâlânın, seni, müşriklikten İslâmiyet'e erdirmesidir."

Hazreti Hâlid bin Velid'in Müslüman olması, hicretin sekizinci yılında oldu. Müslüman olduktan sonra Medîne'de yerleşti.

Hazreti Hâlid bin Velid, Müslüman olduktan sonra, ilk olarak Mûte gazâsında bulundu. İslâm askeri Mûte'ye hareket ederken, Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- **Cihâda çıkacak olan şu insanlara Hazreti Zeyd bin Hârise'yi kumandan tâyin ettim. Eğer o şehîd olursa, yerine Ca'fer bin Ebî Tâlib geçsin. O da şe-**

HÂLİD BİN VELİD

hîd olursa, yerine Abdul-lah bin Revâha geçsin. Eğer o da şehid olursa, aranızda münâsip gördüğünüz birini seçip, ona tâbi olursunuz.

Mûte harbi başladı. Şiddetli çarpışma olurken; Hazreti Zeyd bin Hârise, Hazreti Ca'fer ve Hazreti Abdullah bin Revâha sırasıyla şehîd oldular. Sonra sancak Hazreti Sâbit bin Akrem'e verildi. O, sancağı bir yere dikip, mücâhidleri yanına çağırdı. Herkes toplanınca dedi ki:

- Aranızdan birini kendinize kumandan olarak seçiniz ve ona tâbi olunuz!

Ona dediler ki:

- Biz seni kumandan seçtik.

Bunun üzerine, **"Ben bu işi yapamam"** dedi ve Hazreti Hâlid bin Velid'e dönerek dedi ki:

- Yâ Hâlid! Senin savaş tecrüben, askerî bilgin, askeri heyecanlandırarak harekete geçirmen benden

fazladır. Sancağı acele al! Savaş devam ederken bu işlerle oyalanmamız bizim aleyhimize oluyor!

Böylece Hazreti Hâlid bin Velid sancağı aldı. Akşam vakti yaklaşmış idi. Güneş batıncaya kadar pek müthiş çarpıştı. Onun bu mahâreti-ne kâfirler bile şaşırdılar. Akşam oldu. İki ordu sabahleyin tekrar çarpışmak üzere mevzilerine çekildi.

Hazreti Hâlid bin Velid, şaşılacak derecede askerî dehâya ve savaş tecrübe-lerine sahip bir kahramandı. Sabah olunca, İslâm askerinin düzenini değiştirdi. Sağ taraftakileri sol tarafa, sol taraftakileri sağ tarafa, ön taraftakileri arka tarafa ve arka taraftakileri ön tarafa aldı.

Rum askerleri, daha önce tanımış oldukları kişilerle karşılaşmayınca, hepsi birden şaşırdılar. "Demek ki, bunlara yardımçı kuvvetler gelmiş" diyerek korkuya kapıldılar.

HÂLİD BİN VELİD

Hazreti Hâlid bin Velid'in kumandasındaki mücâhidler, Rum askerlerinin morallerinin bozulmasından istifade edip, hücûma geçtiler. Üç bin kişilik İslâm askeri, Heraklius'un yüzbin kişilik ordusunu bozguna uğrattı.

Başkumandan Hazreti Hâlid bin Velid'in elinde, o gün dokuz kılıç parçalandı. Rum askerinin çoğu kılıçtan geçirildi. Peygamber efendimiz, bu fevkalâde başarısını haber aldığı zaman, onu **"Seyfullah = Allah'ın kılıcı"** lâkabı ile şerefletirdi.

Hâlid bin Velîd hazretleri, başında, sarığı arasında bir sakal-ı şerîf taşırdı. Bunu taşıdığı her muhârebede zafer kazanırdı.

Bütün savaşlarda muzafer olmasının sebebini sorduklarında, sarığını çıkarıp, içindeki mübârek sakal-ı şerîfi gösterir ve onun sayesinde zafer kazandığını söylerdi.

Peygamber efendimiz Hazreti Hâlid bin Velid'i Benî Huzeyme kabîlesini İslâm'a dâvet için gönderdi. Onlarla anlaşma yaptı.

Hicretin onuncu senesinde, yine Hazreti Hâlid bin Velid'i, Hâris bin Kâ'b oğullarına gönderdi. Peygamber efendimiz, ilk üç gün kılıç kullanılmamasını tenbih etmişti. Bunun için Hazreti Hâlid bin Velid, tatlılıkla işi halletti ve onlar da İslâm'ı kabul ettiler.

Hazreti Hâlid bin Velid, Hâris bin Kâ'b oğullarının İslâm'a gelmesi üzerine, Peygamber efendimize bir mektup gönderdi. Bu mektup şöyledir:

"Bismillâhirrahmânirrahîm. Hâlid bin Velid tarafından, Allahü teâlânın Resûlü Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâma, Esselâmü aleyke yâ Resûlallah!

Kendisinden başka ilâh olmayan Allahü teâlâyâ hamd ederim. Yâ Resûlal-

HÂLİD BİN VELİD

lah, beni, Hâris bin Kâ'b kabîlesine gönderdiniz. Onlarla üç gün savaşmamamı ve onları İslâm'a dâvet etmemi, Müslüman olurlarsa, aralarında kalmamı ve İslâm'ın esaslarını, Allahü teâlânın kitabını ve Resûlünün sünnetini öğretmemi, eğer Müslüman olmazlarsa savaşmamı emir buyurmuştunuz.

Ben de, emr-i şerîfleriniz üzere hareket ederek, Hâris bin Kâ'b oğullarına üç gün nasîhat edip, İslâm'ı tebliğ ettim.

Süvârilirim, "Ey Benî Hârisler! Selâmete ermek isterseniz, Müslüman olunuz!" diye onları İslâm'a dâvet ettiler. Onlar, hiç çarpışmadan Müslüman oldular. Ben de onlara, Allahü teâlânın emirlerini, Resûl aleyhisselâmın sünnet-i şerîflerini öğrettim.

Yâ Resûlallah! Bundan sonra, nasıl hareket etmem gerektiği hakkında ikinci bir emr-i şerîfiniz ge-

linceye kadar burada bekleyeceğim.

Esselâmü aleyke yâ Resûlallah."

Peygamber efendimiz de, Hazreti Hâlid bin Velid'in mektubuna şöyle cevap yazdırdılar:

"Bismillâhirrahmânirrahîm. Allahü teâlânın Resûlü Muhammed aleyhisselâmdan, Hâlid bin Velid'e, Esselâmü aleyke Yâ Hâlid! Allahü teâlâya hamd ederim. Benî Hâris bin Kâ'blıların kendileriyle çarpışmanıza ihtiyaç kalmadan Müslüman olup, Allahü teâlânın birliğine ve Muhammed'in, O'nun kulu ve resûlü olduğuna şehâdet ettiklerini ve hidâyete kavuştuklarını haber veren mektubunu elçiniz bana getirdi.

Allahü teâlânın ve Resûlünün emirlerine göre hareket ederlerse, onları âhîret nîmetleriyle müjdele! Eğer aykırı hareket ederlerse âhîret azâblarıy-

la korkut! Sonra buraya gel! Onların elçileri de seninle beraber gelsin!

Vesselâmü aleyke ve rahmetullahi ve berekâtühü.”

Hazreti Hâlid bin Velid, Peygamber efendimizin vefâtlarından sonra, Hazreti Ebû Bekir devrinde ortaya çıkan ve Peygamberlik iddiasında bulunan bâzı kimseler üzerine yürüdü. Bunlardan Tuleyha ve avânesini öldürdü. Aynıye bin Husayn’i yakalayıp Medîne’ye getirdi.

Yemâme’de Müseylemet-ül-Kezzab’ın ordusunu dağıttı. Bu muharebe de Müseyleme’nin ordusundan 20 bin kişi, Müseyleme de Hazreti Vahşi tarafından öldürüldü. İslâm ordusundan 2000 asker şehîd oldu.

Hâlid bin Velid, Peygamber efendimizin vefâtından sonra mürted olanlarla ve zekât vermek istemeyenlerle uğraştı.

Hâlid bin Velid, Hazreti Ebû Bekir tarafından, İslâm’ın yayılması için, Irak tarafına gönderildi. Muzar muharebesinde 30.000 İran askeriyle çarpıştı. Galip geldi. Çoğunu nehre döktü. İranlı kumandan Hürmüz’le müthiş çarpışmalar oldu.

Hazreti Hâlid bin Velid’in kumandanlarından Hazreti Ka’ka bin Amr fevkalâde kahramanlıklar gösterdi ve kalın zincirlerle yapılmış istihkâmları kırdı. İran ordusuna karşı muzaffer oldular.

Hazreti Hâlid bin Velid, Kesker’de, İran’ın büyük bir ordusunu âni gece baskınıyla hezimete uğrattı. İran kumandanı, kederinden öldü. Elis’te de İranlılarla yapılan savaşta, gösterdiği kahramanlıklarla askerini çoşturdu. Bu savaşta da galip geldi.

Hâlid bin Velid, Hîre üzerine yürüdü. Kaleyi ku-

HÂLİD BİN VELİD

şattı. Görüşmek üzere bir kimse istedi. Hîreliler dediler ki:

- Öldürmezseniz göndeririz!

Hazreti Hâlid bin Velid öldürmeyeceklerini söyleyince, Abdülmesih bin Hayyam ile Hîre vâlisi, Hazreti Hâlid'in huzuruna geldiler. Hazreti Hâlid onlara dedi ki:

- Sizi Allah'a ve İslâm'a dâvet ediyorum. Eğer Müslüman olursanız, Müslümanlara âit olan haklara sâhip olursunuz ve Müslümanın yapacağı vazifeleri de yaparsınız. Bunu kabul etmezseniz, cizye verirsiniz. Bunu da kabul etmezseniz, sizin yaşamaya karşı olan hırslınızdan daha fazla şehîd olmaya karşı istekli olan bir orduyla geldim.

Bunları söylerken Abdülmesih'in elinde bir şişe görerek, şişedekinin ne olduğunu sordu. Abdülmesih şöyle cevap verdi:

- Yâ Hâlid! Bu zehirdir. Eğer sen, bizim arzûlarımıza uygun bir anlaşma yaparsan ne âlâ. Milletimin arzûlarına uygun olmayan bir anlaşma ile gitmektense, bu zehiri içerek hayatıma son vereceğim.

Hâlid bin Velid, zehiri Abdülmesih'in elinden aldı ve **"Bismillâhillezî lâ yedurru ma'asmihi şey'ün fil'erdı velâ fissemâi ve hüves-semî'ul-alîm"** diyerek sonuna kadar içti.

Abdülmesih ve Hîre vâlisi, Hâlid bin Velid'i hemen ölecek diye boş yere beklediler. Çünkü Cenâb-ı Hak, istisna olarak karameten zehirin tesirini kaldırmıştı. Sonra Abdülmesih ve vâli anlaşma şartlarını görüşmek üzere kaleye girdiler. Halk onları merakla bekliyordu. Abdülmesih onlara dedi ki:

- Ben, kendilerine zehir tesir etmeyen bir kavmin yanından geliyorum.

HÂLİD BİN VELİD

Sonra kavmiyle istişâre edip, tekrar Hazreti Hâlid bin Velid'in yanına gelerek dedi ki:

- Biz, sizinle harp edemeyiz, fakat dîninize de gi remeyiz! Size cizye ver meye hazırız.

Bundan sonra, 90 bin dinar üzerinden sulh an laşması yaptılar.

Hazreti Hâlid bin Velid buraları emniyet altına al dıktan sonra, Anbar kale sini muhasara etti. Sulh yoluyla şehri ele geçirdi. Bundan sonra, Mehran'ın, Müslümanlarla savaşmak üzere Aynüttemr'de hazır lık yaptığını haber aldı. Üzerine giderek bu kaleyi de fethetti.

Hazreti Hâlid bin Velid, Hîrelilerle yaptığı sulhnâ meyi bitirince, İran hü-

kümdarına ve erkânına bir mektup yazdı. Bu mektup aynen şöyledir:

"Bismillâhirrahmânir rahîm. Hâlid bin Ve lid'den, Rüstem, Mihran ve Acem reislerine.

Selâm, hidâyete kavu şanlara olsun! Allahü te âlâya hamedederim. O'nun kulu ve resûlü olan Mu hammed aleyhisselâma salâtü selâm olsun.

Yaptığınız bütün çalış malarınızı dağıtan, toplu luğunuzu parçalayan, söz lerinizde sizi ihtilâfa düşü ren, gücünüzü, kuvvetini zi zayıflatan, mülk ve hâ kimiyetinizi elinizden alan Allahü teâlâya sonsuz şü kürler olsun."

Bu mektubu, İran'a gönderilmek üzere Hîreli lere teslim etti.

HÂLİD BİN VELİD

Hazreti Hâlid bin Velid, bundan sonra, yavaş yavaş Fırat tarafına ilerledi. Burası, asker sevkıyatı için çok mühim bir mevki idi. Fırat nehri kenarında, gayri müslim Araplar, Rumlar ve İranlıların müşterek ordusu ile çetin bir muharebe oldu. Bu büyük muharebe sonunda zaferin elde edilmesi ile Irak'ın her tarafı Müslümanların hâkimiyetine girmiş oldu.

Bundan sonra, Halîfe Hazreti Ebû Bekir, Hâlid bin Velid'e, Şam tarafına hareket etmesini emretti. Bunun üzerine Hâlid bin Velid hazretleri, derhal yola çıktı. Birçok yerleri ele geçirerek Busra'ya ulaştı. Busralılar, İslâm ordusu karşısında aman dilediklerinden, onlarla cizye ve haraç vermek şartıyla sulh yapıldı. Böylece Busralılar can ve mallarını teminat altına aldılar.

Bu İslâm ordusu, Ecna-deyn'de yapılan savaşı da kazandı. Sonra, Şam civa-

rına geldiler. Şehir üç taraftan kuşatıldı. Üç ay süren kuşatmadan netice alınamadı. Şehirde bir gün, patriklerden birinin bir oğlu dünyaya geldi. Halk her şeyi unutup, bayram yapmaya başladı.

Hâlid bin Velid geceleri uyumayıp vaziyeti araştırırdı. Askerî dehâsı ile halkın bu zaafından istifâde edip, ordusuna hücum emri verdi ve ordu şehre girdi. Fahl mevkiinde Rumlarla yapılan savaşta, Rum orduları perişan edilerek zafer kazanıldı.

Şam'da yapılan ikinci karşılaşmada, Rumların bütün orduları yok edilmeye kadar savaş devam etti. Arka arkaya yenilen Rumlar, Anadolu'da papazlar vasıtasıyla köy köy dolaşarak asker topladılar. Büyük bir Haçlı seferi düzenlediler. 240 bin Rum askeri Yermük'te toplandı. Buna karşılık, İslâm ordusu 46 bin kişiden ibaretti.

HÂLİD BİN VELİD

Müslüman kumandanlar, Hâlid bin Velid'i başkumandan seçtiler. Hâlid, ordusunu biner kişilik bölüklere ayırdı. Her bölüğe kumandanlar tâyin etti. Askerin mâneviyatını kuvvetlendiren konuşmalar yaptıktan sonra, hücum emrini verdi. Bu savaş, tarihte eşine ender rastlanan kahramanlıklara sahne oldu.

Rum kumandanlarından Yorgi, Hazreti Hâlid bin Velid'e gelip Müslüman oldu. O da kâfirlere karşı çarpışmaya başladı ve şehîd oldu. Harbin şiddetinden öğle ve ikinci namazlarını îmâ ile kıldılar. Bu harpte İslâm kadınları bile fevkalâde cenk ettiler.

Allah'ın kılıcı Hazreti Hâlid, bütün gücü ile Haçlı ordusunun merkezine yüklendi. Merkezdeki kuvvetleri dağılınca, Rum ordusu kaçmaya başladı. Bu savaşta kan gövdeyi götürdü. 100 binden ziyade

Haçlı askeri öldürüldü. Buna karşılık 3000 Müslüman şehîd oldu.

Hâlid bin Velid, 642 yılında Humus'ta hastalandı. Yanında silah arkadaşları vardı. Vefât edeceği sırada kılıcını istedi. Kabzasını tutarak şefkatle okşadı. Sonra buyurdu ki:

"Nice kılıçlar elimde parçalandı. İşte bu benim ölümümü görecektir olan son kılıcımdır. Beni en çok üzen, hayatı hep savaş meydanlarında geçip, yatak yüzü görmemiş olan bu Hâlid'in yatakta ölmesidir.

Resûlullah'ın hiçbir eshâbı, rahat yatağında ölmedi. Ya savaş meydanlarında veya uzak beldelerde Dîn-i İslâm'ı yayarken garip olarak şehîd oldu.

Ah Hâlid! Şehîd olamayan Hâlid! Harp, benim etimi çiğneyemedi. Şehîdlik mertebesi hariç elde etmediğim makam kalmadı. Vücûdumda bir karış yer yok-

HÂLİD BİN VELİD

tur ki, ya kılıç yarası, ya bir ok yarası veya bir mızrak yarası olmasın.

Ömrü, Dîn-i İslâm'ı yaymak için savaşlarda at koşturan kimsenin sonu, böyle yatak üzerinde mi olacak? Ölümü her zaman, harp meydanında, atımın üzerinde, düşmana Allah için kılıç sallarken bekler, şehid olmayı umardım."

Hazreti Hâlid bundan sonra Yermük savaşını hatırlayarak buyurdu ki:

"Ah Yermük günü! İnsan kanlarının vâdide sel gibi aktığı Yermük! Şiddetli bir kırağının olduğu gece, gökten boşanan yağmura karşı, kalkanımın altında gecelediğimi unutmuyorum. O gece Muhâcirlerden kurulu akıncı birliğimle baskın yapmak için sabahı zor etmiştik.

"Ah Yermük harbi! Üç bin yiğitle, yüzbin kâfire karşı zafer kazandığımız Mûte'yi bile unutturdun!

Ey yakınlarım! Cihâda sarılın! Bu topraklar ancak cihâd etmekle korunabilir. Yermük, Rumlarla yaptığı-mız ilk büyük savaştır. Bundan sonra, daha nice savaşlar birbirini takip edecektir. Sakın gaflete düşmeyin!

Şimdi, kendimi at kış-nemeleri arasında, Allah Allah nidâlarıyla insanlara dar gelen Yermük Vâdisi'nde hissediyorum. Valahi Rabbimden, beni her gazâda diriltmesini ve o savaşın hakkını vermeyi isterim."

Hazreti Hâlid biraz sustuktan sonra, "Vasiyetimi bildiriyorum, beni ayağa kaldırın!" deyince, ayağa kaldırdılar.

"Beni bırakınız! Şimdiye kadar hep taşıdığım kılıcım, artık beni taşı-sın" diyerek kılıcına dayandı.

Bundan sonra, "**Ölümü, savaştaymışım gibi ayakta karşılayacağım. Öldüğüm zaman, atımı,**

savaşta tehlikelere dalabilen bir yiğide veriniz! Atım ve kılıcımdan başka bir şeye sahip olmadan öleceğim.

Mezarımı, bu kılıcımla kazınız! Kahramanlar kılıç şakırtısından zevk alır” dedi ve yatağına düşüp Kelime-i şehâdet getirerek vefât etti.

Bütün Eshâb-ı kirâm gibi, Hazreti Hâlid bin Velid de, ömrünü İslâmiyet’in yayılması için harcamıştır. Peygamber efendimize olan hürmeti, muhabbeti ve bağlılığı son derece idi.

Peygamber efendimiz, Veda haccında mübarek sakal ve saçlarını tıraş ettiriyordu. Bütün Eshâb-ı kirâm etrafında toplanmış, kılları yere düşürmek için havada yakalıyorlardı. Hazreti Hâlid bin Velid,

-Anam, babam, canım sana feda olsun yâ Resûlallah! Ne olur, mübarek

sakalınızdan bana verse-niz? diyerek o kadar yalvardı ki, sevgili Peygamberimiz onu kıramadı. Tebessüm buyurdular. Mübarek sakalından alan Hazreti Hâlid, öptü kokladı, yüzüne gözüne sürdü ve sarığının içine yerleştirdi. Bütün savaşlarda muzaffer olmasının sebebini sorduklarında, sarığının içindeki mübarek sakal sayesinde olduğunu söylerdi.

Yanında, Peygamber efendimizin ism-i şerifinin, salâtü selâm ilâve edilmeden yalnız olarak söylenmesine müsâade etmezdi. Resûlullah efendimizden kendisine bir şey gelirse bundan, büyük şeref ve seâdet duyar, iftihar ederdi. Bütün Eshâb-ı kirâm gibi, o da, sevgili Peygamberimizin rızâsını ve hoşnutluğunu kazanabilmek için çırpınırdı. Bunun için, herşeyini feda eder, hiç bir şeyden çekinmezdi.

HALİME HATUN

halime hatun

Mekke'nin havası, yeni doğan çocuklara yaramıyordu. Sıhhatli ve gürbüz büyümelerine maniydi. Bu sebeple çocuklarının sıhhatli yetişmesini isteyen bâzı aileler, çocuklarını, Mekke civarında yaşayan sütanneye veriyorlardı. Çünkü, oraların hem havası güzel, suyu temiz ve tatlıydı, hem de orada yetişen çocuklar Arapça'yı daha düzgün bir şekilde konuşuyordu.

Sütanne olacak kadınlar, yılda iki defa Mekke'ye gelirler, küçük çocukları alarak yurtlarına götürürlerdi. Peygamberimizin dünyayı teşrif etmesinden hemen sonra, Benî Sâd kabilesine mensup kadınlar, beyleri ile birlikte Mekke'ye geldiler. Bunlardan biri de Hazreti Halime'ydi.

Halime hatun şöyle anlatır:

"İçinde bulunduğumuz kuraklık ve kıtlık senesinde, hiçbir şeyimiz kalmamıştı. Ben kır bir merkebe binmiştim. Yanımızda da yaşlı bir devemiz bulunuyordu. Bu devemiz, bize bir damla bile süt vermiyordu. Biz Mekke'ye bir rahmet yağmuruna kavuşmayı, darlıktan kurtulmayı umarak gelmiştik. Bindiğim zayıf merkebin yürüyüşünün ağırlığı, arkadaşların canını sıkacak dereceye varmıştı. Bunun için beni beklemeyip Mekke'ye benden önce vardılar."

Hazreti Halime Mekke'ye girdiğinde, kadınların hemen hepsi, emzirecek bir çocuk bulmuş, sevinç içerisinde yurtlarının yolunu tutmuşlardı bile.

Abdûlmuttalib de, sevgili torunu Peygamberimizi bir sütanneye vermeyi çok istiyordu. Fakat kadınlardan kime teklif ettiyse, "Yetimdir" diyerek almayana yanaşmadılar. Hiç kimse bu çocuk hürmetine,

HALİME HATUN

berekete kavuşacaklarını hayal bile edemiyordu. Resulullah'ın dedesi, çaresizlik içerisinde dolaşırken, emzirecek bir çocuk bulamamanın üzüntüsünü kalbinde hisseden Halime ile karşılaştı. Ona sordu:

- Sen hangi kabiledensin?

Hazreti Halime cevap verdi:

- Benî Sâd kabilesinden.

Abdülmuttalib, ona ismini sordu. "Halime" olduğunu öğrenince, gülümsedi ve dedi ki:

- **Çok güzel! Sâd ve hilm iki haslettir ki, dünyanın hayrı da, ahiretin izzet ve şerefi de bunlara bağlıdır. Ey Halime, benim yanımda yetim bir çocuk var. Diğer kadınlar, "Biz götüreceğimiz çocukların babalarından faydalanmayı umuyoruz. Yetimi alıp da ne yapacağız" diyerek onu almak isteme-**

diler. Bari sen bunu al. Belki onun yüzünden mutluluğa erersin.

Halime, biraz ileride bulunan kocasına danışmak için müsâade isteyip, gitti. Kocasına haber vererek dedi ki:

- Mekke'de bu yetim çocuktan başka emzirilecek çocuk yoktur. O çocuğu almamızı uygun görür müsün? Çünkü ben yurdumuzda emzirilecek çocuk almadan, eli boş dönmeyi hoş bulmuyorum. Uygun görürsen, O yetimi alacağım.

Kocası Hâris, onun teklifini kabul ederek dedi ki:

- Almanda bir mahzur yok. Belki Allahü teâlâ bize onun yüzünden bereket ve bolluk ihsan eder.

Halime hatun, hiç olmazsa bir çocuk bulabilmiş olmanın sevinciyle Peygamberimizin dedesinin yanına geldi. Çocuğu almak istediğini söyledi. Abdülmuttalib buna çok sevindi. Onu Hazreti Ami-

HALİME HATUN

ne'nin yanına götürdü. Hazreti Amine, Halime'yi, "Hoş geldin, safa geldin" diyerek karşıladı. Birlikte Resulullah'ın uyuduğu odaya gittiler.

Peygamberimiz sütten daha ak bir yün kundağa sarılmıştı. Altına da yeşil bir kumaş serilmişti. Sırtüstü yatmış, mışıl mışıl uyuyor, etrafa misk gibi kokular yayıyordu.

Hazreti Halime, Peygamberimizi görünce, güzelliğine ve sevimliliğine hayran kaldı. Böyle bir çocuğu yanına aldığı için çok sevinçliydi. Peygamberimizi kucağına aldı. Mübarek yavru, sütannesine gü-lümsedi. Halime de O'nu

öptü. Sevinçliydi. Hazreti Amine ise, üzgündü. Yavrusu ancak birkaç gün yanında kalabilmişti. Hasreti-ne nasıl dayanacaktı? Fakat, sevgili oğlunun sıhhatli büyümesi için, buna mecbur olduğunu düşünerek teselli buldu.

Hazreti Amine, Halime hatuna dedi ki:

- Bana üç gece; **"Oğlun Benî Sâd kabilesinden, Ebu Züeyb ailesi içinde emzirilecektir"** denildi.

Bunun üzerine Hazreti Halime dedi ki:

- İşte, bu kucağımdaki çocuğun sütbabası Ebu Züeyb'dir. O benim kocam olur.

Bunun üzerine Amine hatunun içi ferahladı. İşittiği şeyler kendisini sevindirdi.

Hazreti Halime, Peygamberimiz kucağında olduğu hâlde, kocasının yanına geldi. Sonra sağ memesini Peygamberimize, sol memesini de oğluna verdi. Emdiler ve uyudular. Bundan böyle Resulullah, hep sağ memeden emecek, sol memeyi hiç almayacaktı.

Hazreti Halime'nin önceleri sütü çok azdı. Daha önce kendi oğluna bile yetmiyor, çocuk açlıktan ağlayıp duruyordu. Şimdi her ikisinin de doyduğunu görünce sevindiler. Hemen sonra, daha önce çok az sütü olan devenin memelerinin de sütle dolduğunu görünce, sevinçleri bir kat daha arttı. Halime'nin kocası dedi ki:

- Ey Halime, bilmiş ol ki, sen mübarek ve uğurlu bir çocuk almışsın.

Bütün hazırlıklarını tamamlayan Hazreti Halime ve kocası, biraz sonra yola çıktılar. Bu arada binek hayvanlarında büyük bir değişikliğin olduğunu gördüler. Gelirken çok gerilerde kalan merkep, sonradan çıktığı hâlde, kafilenin bütün hayvanlarını geride bırakıyordu. Diğer kadınlar bunu görünce, şaşırıp kaldılar ve dediler ki:

- Ey Halime, başına rahmet yağsın! Yoksa bu merkep, gelirken bindiğin hayvan değil mi? Dur da bizi bekle!

Yorucu bir yolculuktan sonra, kabile yurtlarına vardı.

O yıl Sâdoğulları yurdunda büyük bir kuraklık hâkimdi. Hayvanların yayılıp karınlarını doyurabilecekleri hiçbir otlak yoktu. Bu yüzden, koyunlar sabahleyin ayrıldıkları gibi, akşamleyin aç olarak eve dönüyorlardı. Hayvanlar iyice cılızlaşmışlar-

HALİME HATUN

dı. Fakat Hazreti Halime bolluk ve berekete mazhar olmuştu. Diğerlerinden farklı olarak koyunları da akşamleyin eve karınları doymuş; memeleri sütle dolmuş bir şekilde dönüyordu.

Bu durum kabile halkının da dikkatini çekmişti. Çobanlarına çıkıyorlardı:

- Yazıklar olsun size! Siz de bizim koyunlarımızı Halime'nin çobanının koyunlarını otlattığı yerde otlatsanıza!

Halime ve kocası, bu bolluk ve iyiliğe, yetim diye kimsenin almaya yanaşmadığı çocuk yüzünden kavuştuklarını biliyor, şükrediyorlardı. Günler böylece geçti.

Peygamberimiz gün geçtikçe geliyor, gürbüzleşiyordu. Onun çocukluğu da diğer çocuklara benzemiyordu. Daha sekiz aylıkken konuşuyor, konuşulanı da dinliyordu. Dokuz aylıkken çok düzgün

bir şekilde konuşmaya başlamıştı. İki yaşına geldiğinde ise, gösterişli bir çocuk olmuştu.

Peygamberimiz iki yaşında sütten de kesilmişti. Onun sütten kesilmesi, Hazreti Halime'yi de, kocasını da derinden üzdü. Onun sebebiyle hayır ve berekete nail oldukları için, bir müddet daha yanlarında kalmasını çok istiyorlardı. Fakat artık, onu yanlarında tutamazlardı. Annesine teslim etmeleri gerekiyordu.

Bir gün yanlarına aldılar ve Mekke'ye gittiler. Hazreti Amine birden ciğerparesini karşısında görünce, çok heyecanlandı. Ne kadar da büyümüş, gürbüzleşmişti. Artık bundan sonra, hep beraber olacaklarını düşünerek, seviniyordu. Fakat bu mübarek çocuktan ayrılmak istemeyen Hazreti Halime, Peygamberimizin annesine dedi ki:

- Oğulcuğumu büyü-yünceye kadar yanımda bıraksan iyi olur. Onun Mekke vebasına tutulma-sından korkarım.

Hazreti Amine oğlunun hasta olmasını düşünmek bile istemiyordu. Artık has-retine razıydı. Yeter ki, bir-cik oğlu hastalanmasındı. Bu düşünce ile Hazreti Halime'nin teklifini kabul etti. Böylece Peygamberimiz bir müddet daha Benî Sâd yurdunda kalmak üzere Mekke'den ayrıldı.

Bu arada Halime hatun, Mekke'ye giderken, Sirer Vadisi'nde bâzı Habeş hristiyanlarına rastlamıştı. Hristiyanlar Halime hatuna, nereye gittiğini sordular. Sonra da Peygamber efendimize dik-katli dikkatli baktılar.

Peygamber efendimizin iki küreği arasındaki peygamberlik mührüne ve gözlerindeki kırmızılığa baktılar. Sonra da bu kırmızılığın devamlı olup ol-

madığını sordular. Halime hatun, bu kırmızılığın devamlı olduğunu söyleyin-ce, hristiyanlar dediler ki:

- Biz bunu kralımıza gö-türeceğiz. Zira bunun bi-zimle ilgisi vardır. Biz onun hâlini biliyoruz.

Hazreti Halime çok korktu ve hemen Peygamberimizi alarak onlardan uzaklaştı.

Peygamberimiz sütan-nesinin yanında, sütkardeşi Abdullah ile birlikte koyun otlatacak kadar büyümüş-tü. Bir gün yine evin arkasında, yeni doğan kuzula-rın yanında bulundukları bir sırada, iki kişi geldi. Peygamberimizi yere yatırdı. Sonra da göğsünü açarak kalbini yardılar. Kan pıhtısına benzer birşeyi çıkararak dediler ki:

- Bu, sende bulunan şeytana ait bir şeydi.

Resulullah'ın sütkardeşi Abdullah, bu iki yabancı-nın, sevgili kardeşine yaptıkları şeyi görünce,

HALİME HATUN

çok korktu. Koşarak eve geldi ve anne ve babasına seslendi:

- Koşun, Kureyşli kardeşim öldürüldü!

Onun bu feryadı üzerine, karı-koca, hemen dışarı fırladılar. Resulullah'ın bulunduğu yere doğru koştular. Peygamberimiz ayakta idi. Yüzü sararmış, fakat gülümsüyordu. Hemen ona sordular:

- Yavrum sana ne oldu?

- Beyaz elbiseli iki kişi gelip, beni yere yatırdı. Sonra da karnımda bilmediğim bir şeyi aradılar.

Hazreti Halime ile kocası çok korkmuşlardı. Resulullah'a bir zarar gelmesinden endişe ediyorlardı. Kocası Hâris, Halime'ye dedi ki:

- Halime, ben bu çocuğun başına bir felaket gelmesinden korkuyorum. Başına birşey gelmeden önce, onu götür âilesine teslim et!

Halime de hiç vakit geçirmeden, Peygamberimizi alıp, Mekke'ye götürdü. Fakat Mekke'de onu bir ara kaybetti. Buna çok üzüldü. Bütün aramalara

Halime hatunun medfun bulunduğu Cennet-ül-Bâkî kabristanı

rağmen bulamadı. Hemen Abdülmuttalib'e gitti. Üzüntü içerisinde durumu haber verdi. O da birkaç kişi ile birlikte, onu aramaya çıktı. Nihayet Peygamberimiz bulundu.

Hazreti Amine, oğlunu tekrar gördüğüne sevinmiş, hemen geri getirilmesine ise bir mana verememişti. Halime'ye dedi ki:

- Çocuğu niçin getirdin? Onu, yanında tutmak için ısrar edip durmuştun.

- **Oğulcuğumu Allah büyüttü. Ben sadece, üzerine düşeni yapmış bulunuyorum. Onun başına bir felaket gelmesinden korkuyorum. Sana getirip sağ salim teslim etmek istedim.**

Aradan yıllar geçti. Peygamberimizin annesi de, dedesi de vefat etti. Peygamberimiz de artık büyüüp evlendi. Zaman zaman Hazreti Halime'yi görürdü. Sütannesine kar-

şı derin bir sevgi beslerdi. Onu gördükçe, **"Anneciğim, anneciğim!"** der, saygı gösterirdi. Hemen üzerindeki fazla elbiseyi çıkarır, onun altına serer, bir ihtiyacı varsa, derhal yerine getirirdi.

Bir gün Hazreti Halime, onu ziyarete gelmişti. Sâdoğulları yurdunda, yine kıtlık olduğunu, hastalıktan hayvanların kırıldığını söyledi. Peygamberimizin ona verebilecek fazla bir şeyi yoktu. Fakat Peygamber efendimizin sütannesini boş olarak göndermeye Hazreti Hadice'nin gönlü razı olmadı. Kırk koyunla bir deve verdi.

Hazreti Halime, bu ikram karşısında memnuniyetini bildirdi. Sevinç içerisinde evine döndü.

Sonraki yıllarda Müslüman olarak sahabîye olma şerefini kazanan Hazreti Halime, vefât ettiğinde Cennet-ül-Bakî kabristanına defnedilmiştir.

HAMZA BİN ABDÜLMUTTALİB

hamza bin abdülmuttalib;

Peygamber efendimizin amcası. Künyesi Ebû Ammare, Lakabı Esedullah'dır. Aynı zamanda Peygamberimizin süt kardeşidir. Annesi Hâle, Hazreti Âmine'nin amcasının kızıdır. Resûlullah efendimizden iki sene önce doğdu. Önce Müslüman olmadı. Ama düşman da olmadı. Müslüman olmasını Abdullah ibni Mes'ûd şöyle anlatır:

"Müşriklerden Velîd adında birinin bir putu vardı. Safâ tepesinde toplanırlar, bu puta ibâdet ederlerdi. Bir gün Peygamber efendimiz, onların yanına gitti ve onları îmâna davet etti. Kâfir olan bir cinnî, o putun içine girdi ve sevgili Peygamberimiz için uygun olmayan sözler sarfetti. Peygamber efendimiz üzüldüler.

Başka bir gün daha önce görmediği bir cinni, Peygamber efendimize selâm vererek dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Kâfir olan bir cinnî sizin için münâsib olmayan şeyler söylemiş. Ben, onu bulup boynunu kestim. Arzû buyurup, yarın Safâ tepesini teşrif eder misiniz? Siz, yine onları İslâm'a davet ederseniz, ben de o putun içine girip, sizi medhedici sözler söylerim.

Peygamber efendimiz, Abdullah ismindeki bu cinnînin arzûsunu kabûl ettiler. Ertesi günü oraya gittiler ve yine müşrikleri îmâna davet ettiler. Müslüman cinnî, müşriklerin elindeki putun içine girip, sevgili Peygamberimizi ve İslâmiyet'i anlatan güzel sözler ve beyitler söyledi.

Müşrikler, bu sözleri duyunca, başta Ebû Cehil olmak üzere ellerindeki putu parça parça ettiler. Resûlullah'a saldırdılar. Mübârek yüzü kana boyandı. Onların bu ezâ ve cefâlarına tahammül gösterip, şöyle buyurdular:

HAMZA BİN ABDÜLMUTTALİB

- **Ey Kureyşliler! Bana vuruyorsunuz. Ama ben sizin peygamberinizim.**

Peygamber efendimiz, oradan ayrılıp evine geldi. Bir hizmetçi kız, bu hâdiseyi, başından sonuna kadar görmüştü.

Bu sırada Hazreti Hamza, dağda avlanıyordu. Bir ceylana ok atmak için hazırlandı. Ceylan dile geleerek dedi ki:

- **Yâ Hamza! Bana ok atacağına kardeşinin oğlunu öldürmek isteyenlere ok atsan daha hayırlı olur.**

Hazreti Hamza bu sözlerle hayret ederek süratle evine hareket etti. Hazreti Hamza âdeti üzere, avdan dönünce, tavâf yapmak için Harem-i şerîfe uğrar, ondan sonra evine giderdi. O gün tavâf yaparken, hizmetçi kız, yanına geleerek dedi ki:

- Ebû Cehil, kardeşinin oğluna, şöyle şöyle söyledi.

Hazreti Hamza, Peygamber efendimize hakâ-

ret edildiğini işitince, akra-bâlık damarları hareket etti. Silahlarını kuşanarak, Kureyş kâfirlerinin bulunduğu yere geldi.

- **Kardeşimin oğluna, kötü söz söyleyen, kalbini inciten sen misin?** diyeerek, boynundaki yay ile, Ebû Cehil'in başını yedi yerinden yardı.

Orada bulunan kâfirler Hazreti Hamza'ya saldırıcaz oldular. Bu durumda büyük çarpışma çıkacaktı. Fakat, Ebû Cehil dedi ki:

- Dokunmayınız, Hamza haklıdır. Onun kardeşinin oğluna bilerek kötü şeyler söyledim.

Hazreti Hamza oradan ayrıldıktan sonra, Ebû Cehil, etrafındakilere;

- Aman ona ilişmeyiniz! Bize kızar da Müslüman olur. Bununla muhammed kuvvetlenir, dedi.

Hazreti Hamza Müslüman olmasın diye, kendi kafasının yarılmasına râzı oldu. Çünkü Hamza, hatırı

HAMZA BİN ABDÜLMUTTALİB

sayılır, kıymetli ve kuvvetli bir bahadır idi.

Hamza, Peygamber efendimizin yanına gelip dedi ki:

- Yâ Muhammed, Ebû Cehil'den intikamını aldım. Onu kana boyadım, üzülme, sevin!

Sevgili Peygamberimiz buyurdu ki:

- **Ben, böyle şeylere sevinmem.**

- Seni sevindirmek, üzüntüden kurtarmak için, ne istersen yapayım.

O zaman Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- **Ben ancak senin îmân etmen ile, kıymetli bede-**

nini Cehennem ateşinden kurtarman ile sevinirim.

Bunun üzerine Hamza hemen Müslüman oldu.

Hakkında âyet-i kerîme geldi. Abdullah ibni Ab-bâs'a göre, Kur'ân-ı kerîmde En'âm sûresi 122. âyet-i kerîmesinde, **"Diriltildiği ve nûra kavuşturulduğu"** anlatılan zâtın Hazreti Hamza ve aynı âyet-i kerîmede, **"Karanlıklarda bocalayan"** şeklinde anlatılanın da Ebû Cehil olduğu açıklandı.

Hazreti Hamza, Kureyşlilerin yanına gidip Müslüman olduğunu ve Allah'ın Peygamberini her suretle koruyacağını bildirip şöyle dedi:

HAMZA BİN ABDÜLMUTTALİB

"Kalbimi, İslâmiyet'e ve Hakka meylettirmiş olduğu için Allahü teâlâyâ hamdolsun. Bu din, kullarının her yaptığını bilen, herkese lutfu ile muâmele eden, kudreti her şeye galip gelen, âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâ tarafından gönderilmiştir.

Kur'ân-ı kerîm okunduğu zaman, kalb ve akıl sâhibi olanların gözlerinden yaşlar akar. Kur'ân-ı kerîm, açık bir lisan ile açıklanmış âyetler hâlinde Hazreti Muhammed'e nâzil olmuştur. Muhammed, içimizde, sözü dinlenir, kendisine boyun eğilir bir mübârek kimsedir.

Ey müşrikler! Aklınız başınızdan gidip, gözünüz kararıp da O'nun hakkında sert, ağır ve kaba sözler, söylemeyin! Eğer böyle bir düşünceye kapılırsanız, biz Müslümanların cesedine basıp geçmeden, onu hiç kimseye vermeyiz!"

Hazreti Hamza'nın Müslüman olması ile, Resûlullah efendimiz çok sevindi. Müslümanlar, pek çok kuvvet buldu. Artık Mekkeliler Müslümanlara, hiç bir sebep yokken, fenâ muâmele yapamadılar. Bilhassa Hazreti Hamza'nın kılıcının şiddetinden çekindiler.

Bir gün Peygamber efendimiz, Hazreti Hamza ve diğer bir kısım Müslümanlar Hazreti Erkam'ın evinde bulunuyorlardı. Bir ara kapı vuruldu. Gelen kimsenin, silâhlarını kuşanmış şekilde Hazreti Ömer olduğu görülünce, bazıları endişeye kapıldı. Hazreti Hamza;

- Gelen tek bir kişidir. Bu kadar endişeye lüzûm yok. Eğer, hayır için geldi ise hoş geldi. Yok eğer şer için geldi ise kendi kılıcı ile başını keserim, dedi.

Dışarı çıktı ve dedi ki:

- Yâ Ömer! Sen ne zannedersin? Biz Abdülmut-

HAMZA BİN ABDÜLMUTTALİB

talib evlâdıyız. Her birimiz Allahü teâlânın izni ile demiri çiğneyip havaya püskürtürüz. Allah ve Resûlü için can ve baş fedâ ederiz. Sen Resûlullah'a zarar vereceğini zannediyorsan aldanıyorsun.

Sevgili Peygamberimiz, bu konuşmaları işitti. Kendileri gelerek, iltifat ile Hazreti Ömer'i karşıladı. Hazreti Ömer de Müslüman oldu. Bu iki kahraman sayesinde Müslümanlar kuvvet buldular, ibâdetlerini açıktan yapmaya başladılar.

Hazreti Hamza bir gün, Cebrâil aleyhisselâmı kendi aslî şeklinde görmeyi arzu ettiğini, Peygamber efendimize bildirdi. Peygamber efendimiz de Hazreti Hamza'ya sordular:

- O'nu görmeye dayanabilir misin?

- Evet dayanırım.

- Öyle ise yere otur da bak!

Hazreti Hamza Cebrâil aleyhisselâmı görünce, bayıldı, arkası üstüne düştü.

Hazreti Hamza, Hazreti Zeyd bin Hârise, Hazreti Ebû Mersed Kennaz, Hazreti Enes ve Hazreti Ebû Kerse ile beraber Medîne'ye hicret etti. Peygamber efendimiz Medîne'ye geldiklerinde, Mekke'li Müslümanları hem kendi aralarında, hem de Medîneli Müslümanlarla kardeş yaptı. Kendi aralarında da, Hazreti Hamza'yı, Zeyd bin Hârise ile kardeş yapmıştı. Hazreti Hamza bu kardeşini çok sever ve muharebeye çıktığı zaman her şeyini ona emânet ve vasiyet ederdi.

Peygamber efendimiz, Medîne'ye hicret ettikten sonra, Kureysli müşrikler boş durmadılar. Peygamberimizi Medîne'de rahat bırakmıyorlar, Medînelilerin O'nu terketmeleri için etrafındaki Müslümanları tehdit ediyorlardı. Hattâ, Peygamber

HAMZA BİN ABDÜLMUTTALİB

efendimizi Medîne'nin dışına çıkarmaları için, Abdullâh bin Übeyy bin Selûl ile Evs ve Hazrec kabîlelerinin müşriklerine tehditler gönderdiler ve Müslümanlara hac yollarını kapadılar.

Bu durumda, Müslümanların, Suriye ticaret yollarını kesmeleri, müşrikleri ticarî ve iktisâdî bakımdan zor duruma düşürerek yola getirmeleri îcâb ediyordu. Bu sırada bir müşrik kervanının Medîne yakınlarından geçmekte olduğu işitildi. Sefer hazırlığı yapıldı. Sefere çıkacak birliğin kumandanlığına Hazreti Hamza'yı getiren Peygamberimiz, ona beyaz bir bayrak verdi. Hazreti Hamza'ya verilen bu bayrak İslâm tarihinde Müslümanların kullandığı ilk bayrak idi.

Hazreti Hamza, 30 süvârî ile birlikte hareket etti. Şam'dan Mekke'ye gitmek üzere, 300 süvârînin koruduğu müşrik kervanı,

Kâbe-i Şerîf kapısı

Sifr-ül-Bahr denilen yere gelmiş bulunuyordu. İslâm Mücâhidleri, buraya geldiklerinde, müşriklerin kervanını koruyan üçyüz süvârî ile karşılaştılar ve savaş düzenine girdiler.

Mecdi bin Amr el-Cühenî, iki tarafın da müttefikiydi. Müslümanların sayıca çok az ve müşriklerin çok fazla olduklarını ve bu ilk çarpışmada Müslümanları yenebileceklerini düşünerek arabulucuk edip iki tarafı çarpışmaktan vazgeçirdi. Sonra Haz-

HAMZA BİN ABDÜLMUTTALİB

reti Hamza ve arkadaşları Medîne'ye geri döndüler. Mecdî'nin bu hareketi Peygamber efendimize arzedilince çok memnun oldular ve buyurdular ki:

- İyi ve doğru bir iş yapmıştır.

Hazreti Hamza, Ebva, Veddan ve Zül' Uşeyre gazâlarında Peygamber efendimizin beyaz sancağını taşıdı.

Bedir gazâsında 313 Eshâb-ı kirâm, 1000 müşrikle karşı karşıya geldi. Mekke müşriklerinden Utbe, Şeybe ve Velid meydana çıkarak er dilediler. Peygamberimiz buyurdu ki:

- Ey Hâşimoğulları! Kalkınız, Allahü teâlânın nûrunu söndürmek için

gelenlere karşı, Hak yolunda çarpışınız ki, Allahü teâlâ zaten Peygamberini zi de bunun için göndermiş bulunuyor. Kalk yâ Hamza! Kalk yâ Ali! Kalk yâ Ubeyde bin Hâris!

Hazreti Hamza, Hazreti Ali, Hazreti Ubeyde miğferlerini giydiler. Meydana yürüdüler. Müşrikler dediler ki:

- Sizler kimlersiniz? Eğer bizim dengimiz iseniz sizinle çarpışırız.

Onlar da; **"Ben Hamza'yım! Ben Ali'yim! Ben Ubeyde'yim!"** dediler. Bunun üzerine müşrikler cevap verdiler:

- Sizler de bizim gibi şerefli kimselersiniz. Sizinle çarpışmayı kabûl ettik.

HAMZA BİN ABDÜLMUTTALİB

Eshâb-ı kirâm, müşrikleri, önce î mânâ davet ettiler. Teklifleri kabûl edilmeyince müşriklerin üzerine saldırdılar. Hazreti Hamza ve Hazreti Ali, Utbe ve Velid kâfirlerini anında öldürdüler. Hazreti Ubeyde, Şeybe'yi yaraladı. Şeybe de Hazreti Ubeyde'yi yaraladı.

Hazreti Hamza ve Hazreti Ali, Şeybe'yi orada öldürüp, Hazreti Ubeyde'yi kucaklayıp Resûlullah'ın huzûruna getirdiler. Ebû Cehil, müşrikleri savaşa teşvik etmeye başladı. Her iki taraf bütün güçleriyle saldırıya geçtiler. Bu savaş her iki tarafın ilk büyük savaşıydı. Eshâb-ı kirâm, **"Allah Allah"** diyerek, tek-bîr getirerek hücum ediyordu. Hazreti Hamza, her iki elinde birer kılıç ile çarpışıyordu. Peygamber efendimiz **"Yâ Hayyu! Yâ Kayyûm!"** buyurarak Allahü teâlâyâ yalvarıyordu.

Peygamberimiz, Eshâbını, böyle yiğitçe çarpışıyor gördükçe;

- Onlar, Allahü teâlânın yeryüzündeki arslanlarıdır, buyurarak onları takdîr ediyordu.

Allahü teâlâ, Peygamberimize yardım için melekleri de savaşa gönderdi. Eshâb-ı kirâm daha kılıcını vurmadan müşriklerin kellesi yere düşüyordu. Müşrikler bozguna uğradılar. Ebû Cehil de öldürüldü. Mekke'ye doğru kaçmaya başladılar. Hazreti Hamza, Bedir'de fevkalâde kahramanlık gösterdi. Bedir savaşı, Peygamber efendimizin zaferiyle neticelendi. Eshâb-ı kirâmdan 14 kişi şehîd oldu.

Peygamber efendimiz, Uhud harbinde; Hazreti Hamza'yı en önde zırhsız süvârilerin başında çarpışmakla vazifelendirdi. Hazreti Hamza, iki elinde de kılıç olduğu hâlde;

- Ben Allahü teâlânın arslanıyım! diyerek, düşmanı önüne katmış, öldüre öldüre ilerliyordu.

HAMZA BİN ABDÜLMUTTALİB

Safvân bin Ümeyye, etrafındakilere, "Hamza nerededir? Bana gösteriniz!" diyor, savaş meydanını araştırıyordu. Bir ara gözleri, iki kılıç ile halkı kıyâsıya kesip biçen birini görünce sordu:

- Bu çarpışan kim?

Çevresindekiler dediler ki:

- Aradığınız kimse! Abdülmuttalib oğlu Hamza!

- Ben bugüne kadar, düşmanını öldürmek için saldıran, onun gibi hırslı, onun gibi gözü pek bir kimse daha görmedim.

Uhud'da herkes bütün güçleriyle çarpışırken, bir ara Resûlullah efendimiz ile Hazreti Hamza arasında kimse kalmadı. Hazreti Hamza, hiç arkasına bakmıyor, hep ileri doğru hücum tazeliyordu.

Savaşın başlamasından o ana kadar tek başına 30 müşriki öldürmüştü. Bu sırada Siba bin Ümmü Ammâr; "Bana karşı koyabilecek bir yiğit var mı?"

diyerek Hazreti Hamza'ya meydan okudu. Hazreti Hamza, **"Demek sen Allah'a ve Resûlüne meydan okuyorsun, öyle mi?"** deyip onu da öldürdü.

Hazreti Hamza büyük kahramanlıklar gösterdikten sonra bu savaşta Vahşî tarafından şehîd edildi.

Vahşî, Mekke'nin fethinden sonra, Tâiflilerle birlikte Medîne'de mescide gelip, îmân etti, affa kavuştu. Fakat Yemâme tarafına gitmesi emrolundu. Resûlullah'a karşı çok mahcûb olup, başı önünde yaşadı.

Hazreti Hamza şehîd olduğunda oruçlu idi. Hazreti Peygamberimiz, kendisi için, **"Seyyid-üş-Şühedâ = şehîdlerin efendisi"** buyurdu. Ve cesedini meleklerin yıkadıklarını haber verdi.

Savaş bitmişti. Şehîdlerin yanlarına gidildi. Peygamber efendimiz, Hazreti Hamza'nın mübârek cesedini görünce, da-

HAMZA BİN ABDÜLMUTTALİB

yanamadı. Ağladı. Mübârek gözlerinden yaşlar akararak buyurdu ki:

- **Ben, şu şehîdlerin, Allahü teâlânın yolunda canlarını fedâ ettiklerine, Kıyâmet günü şâhidlik edeceğim. Onları kanlarıyla gömünüz. Vallahi, Kıyâmet günü mahşere yaraları kanayarak gelecekler. Kanlarının rengi kan rengi, kokuları da misk kokusu olacaktır.**

Daha sonra Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- **Bana Cebrâil aleyhis-selâm gelip Hamza bin Abdülmuttalib'in gökteki katında, "Allah'ın ve Resûlünün arslanıdır" diye yazıldığını haber verdi.**

Hazreti Hamza'nın ve diğer şehîdlerin cenâze namazları kılındı. Hazreti Abdullah bin Cahş ile Hazreti Hamza'nın cenâzeleri bir kabre kondu. Hazreti Hamza, Hazreti Abdullah'ın dayısı idi.

Hazreti Hamza orta boy-lu idi. Kılıcını çok iyi kullanır

pek mükemmel ok atardı. Pehlivanların pîri idi. Peygamber efendimizin amcası ve aynı zamanda süt kardeşi idi. Peygamberimiz kabrini ziyârete gider, selâm verirdi. Mezardan, "Ve Aleykümselâm yâ Resûlallah" diye cevap gelirdi.

Hazreti Fâtıma buyurdu ki:

- Birgün Hazreti Hamza'nın kabrini ziyârete gittim. "Esselâmü aleyke yâ Resûlullah'ın amcası" diye selâm verdim. "Ve Aleyküm selâm ve Rahmetullah ey Resûlullah'ın kızı" diye mezardan cevap geldi.

Şeyh Muhammed isminde âlim bir kimse Hazreti Hamza'nın kabrini ziyârete gitti. Selâm verdi. Mezardan, selâma cevap verildi ve, "Yâ Şeyh Muhammed, bu sene bir erkek evlâdın olacak, ona benim ismimi koyunuz" dedi. O âlimin erkek çocuğu oldu ve adını Hamza koydu.

HANZALA BİN EBÛ ÂMİR

hanzala bin ebû âmir;

Meleklerin yıkadığı sa-hâbî. Evs Kabîlesindendir.

Hanzala (radiyallahü anh) Bedir gazâsında bulundu. O zaman henüz bekârdı. Bedir gazâsından bir müddet sonra Abdullah bin Übey'in kızı Cemîle ile nikâhlandı. Ertesi gün de Uhud'da Kureyş müşrikleriyle çarpışılacaktı.

Hanzala geceyi Medîne'de hanımının yanında geçirmek için Resûlullah'tan izin istedi. Peygamberimiz de müsâade buyurdu. Hanımı Cemîle ile o gece beraber kaldı. Cumartesi günü sabahleyin Uhud'a yetişmek için, telâştan gusletmeyi unutup çok acele yola çıktı.

Yola çıkacağı sırada, hanımı Cemîle, orada bulunan kavminden dört kişiyi çağırdı ve Hanzala ile evlendiklerini söyleyip, onları şâhid tuttu. Oradaki dört şâhid sordular:

- Buna ne lüzûm vardı?

Cemîle dedi ki:

- **Rû'yâmda semânın açıldığını ve Hanzala içeri girdikten sonra kapandığını gördüm.**

Hanımı böyle diyerek Hanzala'nın şehîd olacağını anladığını ifade etti.

P e y g a m b e r i m i z Uhud'da harp için safları düzeltirken Hanzala yetişti ve Eshâb-ı kirâm arasına karıştı. Diğer sahâbîler gibi cansiperane müşriklerin üzerine atıldı. Şehîdlik mertebesine kavuşmak için durmadan savaştı. Daha sonra müşrikler bozuldular, dağılıp kaçmaya başladılar.

Hazreti Hanzala, Ebû Süfyân'ın önünü kesti. Üzerine hücum etti. Ebû Süfyân yere düştü. Korkudan ne yapacağını şaşırان Ebû Süfyân;

- **Ey Kureyş, ben Ebû Süfyân'ım! Hanzala beni öldürecek, yetişin,** diye sesi çıktığı kadar bağırma-ya başladı.

HANZALA BİN EBÛ ÂMİR

Müşriklerden birçokları Ebû Süfyân'ın sesini işittikleri hâlde, kendi canlarının derdine düştüklerinden hiç aldırış eden olmadı. Fakat Şeddâd bin Esved, Hazreti Hanzala'ya arkadan yaklaşıp hâince, sırtından mızrakladı.

Hanzala mukâbele etmek istedi. Fakat î mân-dan nasîbi olmıyan bu müşrik, ikinci bir darbe daha vurup, Hanzala'yı şehîd etti. Hanzala şehîd olunca, Peygamberimiz buyurdu ki:

- Ben Hanzala'yı meleklerin gökle yer arasında, gümüş bir tepsi içinde, yağmur suyu ile yıkadıklarını gördüm.

Ebû Useyd Sa'îd diyor ki:

"Gidip Hanzala'ya baktım. Başından yağmur suyu akıyordu. Döndüm, bunu Resûlullah'a haber verdim. Peygamberimiz hanımına haber gönderip bunun sebebini sordu. O da

Uhud'a çıktığı zaman Hanzala'nın cünüb olduğunu bildirdi."

Hazreti Hanzala Uhud'a yetişmek için çok acele edip, yetişememek korkusu kendini kapladığından, acele ile gusletmeyi unutmuştu. Bundan sonra Hanzala'nın adı **Ga-sîl-ül-Melâike**=Melekler tarafından yıkanmış kimse diye anıldı. Medîne'de Es-hâb-ı kirâmın Evs kabîlesinden olanlar, "**Melekler tarafından yıkanan Hanzala bizdendir**" diye iftihar ederlerdi.

Hanzala bi'setten yani Peygamber efendimizin davetinden önce de î mân sâhibi olup, Allahın birliğine inanır, putlara tapmazdı.

Böylece hanımının rüyâsı hakikat olup, Uhud savaşında Hazreti Hanzala şehîd oldu. Abdullah isminde bir oğulları oldu. Abdullah bin Hanzala olarak tanınan bu oğlu, Yezîd zamanında şehîd edildi.

HASAN BİN ALİ

hasan bin ali

Peygamber efendimizin, **“Cennet gençlerinin seyyidi, efendisidir”** bu yurduğu, torunu Hazreti Hasan, 625 senesinin Ramazan ayının ortasında doğdu. Peygamber efendimiz, kulağına ezan ve ikamet okuyup, ismini Hasan koydu. Doğumunun yedinci günü akika olarak iki tane koç kesti. Saçını da kestirip, ağırlığınca gümmüş sadaka verdi.

Âlemlerin efendisi olan sevgili Peygamberimizin terbiyesiyle yetişip, büyüyen Hazreti Hasan, mükemmel bir tahsil ve terbiye gördü. Peygamberimiz, Hazreti Hasan'ı çok sever, ona şefkatle muamele ederdi.

Bir defasında Hazreti Hasan, kardeşi Hazreti Hüseyin ile Resulullah'ın huzurunda güreşiyorlardı. Resulullah efendimiz, Hazreti Hasan'ı teşvik buyurdular. Anneleri Fatıma-tüz-Zehra, babasına dedi ki:

- Ya Resulallah! Hasan büyüktür, hep onun tarafını tutuyorsunuz. Hâlbuki küçüğe yardımcı olmak daha uygun değil midir?

Bunun üzerine buyurdular ki:

- **Ya Fatıma! Cebrail aleyhisselam, Hüseyin'e yardım ediyor.**

Ebu Eyyûb-el-Ensârî, Hasan ile Hüseyin'in, Resulullahın huzurunda oynadıkları sırada huzurlarına girince dedi ki:

- Ya Resulallah! Sen bunları çok mu seviyorsun?

Peygamber efendimiz de buyurdu ki:

- **Nasıl sevmem. Bunlar benim dünyada öpüp, kokladığım iki reyhanımdır.**

Ebu Hureyre'nin naklettiğine göre, bir gün Resulullah efendimiz Hazreti Hasan'ı kucağına oturtmuştu. O da mübarek sakallarıyla oynuyordu. Resulullah efendimiz Ebû Hureyre'ye dönerek, üç defa buyurdu ki:

HASAN BİN ALİ

- Ben bunu çok seviyorum. Sen de sev! Onu sevenleri de sev!

Hazreti Hasan henüz akıl ve baliğ olmadan Resulullah'a biat eden çocuklardandı. Sekiz yaşına geldiği zaman, 632'de, önce dedesi, sonra da annesi Fatıma-tüz-Zehra vefat edince, yetim kaldı. Bundan sonra da babası Hazreti Ali'nin terbiyesinde büyüdü.

Abdullah bin Sebe taraftarları fitne çıkarıp, Hazreti Osman'ın evini sardıkları zaman, onun imdadına gitti. Babasının şehit olmasından sonra, altı ay halifelik yaptı.

Hazreti Hasan daha küçük yaştaiken, Resulullah efendimizin; **"Bu oğlum**

seyyiddir. Ümit ederim ki, Allahü teâlâ onun vasıtasıyla iki tarafın arasını bulur" hadîs-i şerîfine mazhar oldu.

Hazreti Hasan, zevcesi Cade binti Eşas tarafından, 669 senesinde zehirlenerek şehit edildi. Cenaze namazını Said bin As kıldırdı. Kardeşi Hazreti Hüseyin tarafından Medine-i münevveredeki Bakî kabristanlığına defnedildi.

Hazreti Hasan hakkında sevgili Peygamberimiz; **"Hasan ile Hüseyin, cennet gençlerinin büyüğüdür. Babaları onlardan ef-daldır"** buyurdu.

Hazreti Hasan oniki imamın ikincisidir. Birincisi Hazreti Ali'dir. Vilâyet

HASAN BİN ALİ

yolunda bütün velîlere feyz ve ihsanlar, bu oniki imam vasıtasıyla gelir.

Onbeş erkek ve sekiz kız evladı olan Hazreti Hasan'ın soyundan gelenlere **Şerif** denir. Resulullah efendimizin soyu, Hazreti Hasan ve kardeşi Hazreti Hüseyin'in çocukları ile devam etmiştir.

Peygamber efendimiz birgün Hasan, Hüseyin, Fatıma ve Ali'yi, abası altına alıp, Ahzâb suresinin 33. ayetini okuyup; **“Ey ehl-i beytim! Allahü teâlâ sizlerden ricsi, her kusur ve kirleri gidermek istiyor ve sizi tam bir taharet ile temizlemek irade ediyor”** buyurduktan sonra, şunları ilave ettiler: **“Allahım! Benim ehl-i beytim bunlardır!”**

Her Müslümanın sevmesi lazım gelen ehl-i beytten olan Hazreti Hasan, beyaz ve güzel yüzlü olup, yüzü Resulullah'a çok benzeyen yedi kişiden

birisidir. Resulullah efendimize ondan daha çok benzeyen kimse yoktu.

Birgün Hazreti Ebu Bekir, ikinci namazını kıldıktan sonra, yolda oynayan Hazreti Hasan'ın yanına gitti. Onu omuzlarına aldı. Hazreti Ali'ye buyurdu ki:

- Ya Ali! Sana değil de, tamamen Resulullah efendimize benziyor.

Bunun üzerine, Hazreti Ali tebessüm etti.

Hilm, yani yumuşaklık, rıza, sabır ve kerem, yani cömertlik sahibiydi. İki defa her şeyini Allah rızası için dağıttı.

Bir kişinin, münacatında; **“Ya Rabbi! Bana on bin altın ihsan eyle!”** dediğini işitince, aceleyle evine gitti ve adamın münacatında istediğini gönderdi.

Bol sadaka verirdi. Alış-verişlerinde pazarlık eder, ucuz almaya çalışırdı. Kendisine dediler ki:

- Bir günde binlerce dirhem sadaka veriyorsun

da bir şey satın alırken niçin uzun uzun pazarlık edip yoruluyorsun?

- Verdiklerimi Allah rızası için veriyorum. Ne kadar versem yine azdır. Fakat alış-verişte aldanmak, aklın ve malın noksan olmasıdır.

Aldığı bir hediyeye değerinden fazla karşılık verirdi. Yirmibeş kere yaya olarak hacca gitti. Birgün Abdullah bin Zübeyr ile yola çıkmıştı. Bir hurmalıkta dinlendiler. Abdullah bin Zübeyr dedi ki:

- Ağaçta hurma olsaydı, iyi olurdu.

Hazreti Hasan, sessizce duâ etti. Bir ağaç hemen yeşerip hurma ile doldu. Orada bulunanlar; "Bu sihirdir" dediler. Hazreti Hasan buyurdu ki:

- Hayır, sihir değil, Resulullah'ın torununun kabul olan duâsı ile cenab-ı Hak yaratmıştır.

Hazreti Hasan, kızına ve yeğenlerine nasihat eder; "İlme çalışınız! Ez-

ber zorunuza gidiyorsa, yazınız ve evlerinize götürünüz" buyururdu.

Hazreti Hasan ve Hüseyin birgün çölde gidiyorlardı. Bir ihtiyarın abdest aldığını gördüler. Abdesti doğru almıyor, şartlarına uymuyordu. Yaşlı olduğu için, "Böyle abdest sahih olmaz" demeye sıkıldılar. Yanına giderek dediler ki:

- Mübarek efendim! Birbirimizden daha iyi abdest aldığımızı söylüyoruz. Birer abdest alalım. Hangimizin haklı olduğunu bize bildirir misiniz?

Önce Hazreti Hasan, sonra Hazreti Hüseyin güzel bir abdest aldılar. Aldıkları abdest tamamen birbirinin aynıydı. İhtiyar, dikkatle baktı ve sonra dedi ki:

- Evlatlarım! Aldığınız abdestin birbirinden hiçbir farkı yok. Aslında ben abdest almasını bilmiyordum. Abdest almasını şimdi sizden öğrendim.

HASSAN BİN SABİT

hassan bin sabit

Hassan bin Sabit (radı-yallahü anh), Müslüman olmadan önce de meşhur şairlerden olup, Şam ve civarında hüküm sürmekte olan Gassani hükümdarının sarayına mensuptu. Şiirleri ile bu devletin ileri gelenlerini methederdi.

Peygamberimizin geleceğini daha önceden yahu-di âlimlerinden işitmişti. Kendisi şöyle anlatmıştır:

“Ben 7-8 yaşlarında ak-lı eren bir çocuktum. Bir defasında meşhur yahudi âlimlerinden biri, Medi-ne’de yüksek bir yere çı-kıp, “Ey yahudiler!” diye bağırarak, yahudilerin toplanmasını istedi.

Yahudiler toplanınca, “Ne var, ne diyorsun?” dediler. Yahudi âlim, toplananlara, **“Bu gece Ahmed’in, ahir zaman peygamberinin yıldızı doğ-du”** diyerek, Peygamberimizin doğduğunu haber vermişti.”

Peygamber efendimiz, peygamberliğini açıklayıp, İslâm dinine davete başla-ması ile Hazrec kabilesi de İslâmiyet’le şereflenmişti. Bu sırada Medine’ye gel-miş bulunan Hassan bin Sabit de Müslüman olmuş-tu. Müslüman olduğunda 60 yaşında bulunuyordu.

Hassan bin Sabit Müs-lüman olduktan sonra, Peygamberimizin yanın-dan ayrılmadı. Peygam-ber efendimizi metheden çok şiir söyledi.

Bedir savaşında Medi-ne’de kalmakla vazifelen-dirilmişti. Yaşlı ve bede-nen çok zayıf olduğu için, bizzat savaşa katılamadı. Bu sırada Müslümanları metheden ve cihada teş-vik eden şiirler yazdı. Müş-riklerin şairleri tarafından Müslümanlara karşı yazı-lan şiirlere cevap verip, onları hicvetti. Bu şiirleri pek meşhur olup, o zaman Arabistan’da yaşayan ka-bileler arasında pek tesirli olmuştur.

HASSAN BİN SABİT

Hassan bin Sabit'e, Bedir gazasına bizzat beden katılamadığı için, "Cihad sevabına ve verilen müjdelere kavuşmadın" diyenler olmuştu. O da buna çok üzölmüştü. Fakat Peygamber efendimiz, onun İslâm düşmanlarına karşı yazdığı şiirlerle cihad ettiğini ve düşmanlara karşı yazdığı şiirlerin her bir kelimesine verilen sevabın, başkalarının gazada kazandığı sevaptan daha çok olduğunu bildirerek buyurmuştur ki:

"Hassan'ın beyitleri düşmana ok darbesinden daha tesirlidir."

Hassan bin Sabit şiirleri ile Resulullah'ı, İslâmiyet'i ve Eshâb-ı kirâmı över, metheder ve İslâm kahramanlarını cihada teşvik edici beyitler söylerdi. Ayrıca Kureyş kâfirlerinin ve diğer müşriklerin yüz karalarını ortaya koyucu şiirler okurdu. Peygamberimiz, Mescid-i nebevide Hassan bin Sabit'e mahsus bir

minber yaptırmışlardı. Hassan bin Sabit oraya çıkıp Eshâb-ı kirâm huzurunda İslâmiyet'i metheden şiirleri okurdu.

Peygamberimiz, onun hiciv (yerici) şiirleri yazarken Hazreti Ebu Bekir'e danışmasını, ondan bilgi almasını emretmiştir. Hazreti Ebu Bekir'den bilgi aldıktan sonra hiciv şiirleri yazardı.

Hassan bin Sâbit bir defasında kâfirlerin yüzkaralarını ortaya koyan bir şiirini okuduktan sonra Peygamberimiz:

- Ey Hassan, müşriklerin, kâfirlerin yüz karalarını ortaya koy! Cebrail seninledir. Eshâbım silâhla harb ettikleri gibi sen de dil ile harb et! buyurdular.

Hassan bin Sâbit hazretleri böylece cihâdın en kıymetlilerinden olan söz ile ve yazı ile cihad etmek şerefine ilk kavuşanlardan oldu.

Cahiliyet devrinde ve Asr-ı seâdetde Arabistan

HASSAN BİN SABİT

yarımadasında şiir ve edebiyatın pek büyük kıymeti, tesirleri ve rolü vardı. Araplar buna pek kıymet verir, övünürlerdi. Yarışmalar tertip eder, birincilik kazanan şairlerin şiirlerini Kâ'be'nin duvarlarında herkesin görebileceği şekilde asarlardı.

Hicretin dokuzuncu senesinde Beni Temim kabilesinden bir heyet, esirlerini almak için Medine'ye gelmişti. Yanlarında en meşhur hatiplerini ve şâirlerini de getirmişlerdi. Önce getirdikleri Utarid konuşup, kabilesini övdü.

Buna karşı Peygamberimiz Eshâb-ı kirâmdan, Sâbit bin Kays'a:

- Kalk bunun konuşmasına karşılık ver, buyurdu.

Sâbit bin Kays ayağa kalkıp, Allahü teâlânın büyüklüğüne ve Peygamberimizin medhine dair bir konuşma yaptı. Onun bu hitabı gelen heyeti fevkalade bir tesir altında bırak-

tı. Sonra da gelen heyetin şairleri şiir okumaya başladı. Şâirlerinden biri bir kaside okuyup, bitirince Peygamberimiz, Hassan bin Sâbit'e:

- Kalk yâ Hassan bunun şiirine karşılık ver! buyurdu.

Hassân bin Sâbit böyle bir vazife üzerine sevinerek, aşk ve şevk içinde ayağa kalktı. Temim kabilesinin şairinin söylediği şiire karşılık aynı vezin ve kafiye de uzun ve pek mükemmel bir şiir okudu. Bu şiirinde İslâmiyet'in üstünlüğünü gayet açık bir ifade ile dile getirdi.

Bunu dinleyen Temim heyeti ve bilhassa hatip ve şâirleri hayret içinde kaldı. İleri gelenlerinden Akra bin Hâbis kendini tutamayıp, şöyle dedi:

- Allaha yemin ederim ki, bu zâta, (Muhammed aleyhisselâma) her zaman bizim bilemediğimiz bir yardım gelmektedir. O,

HASSAN BİN SABİT

muḥakkak muvaffak olacaktır. Her şeyde, herkese üstün gelecektir. O'nun hatibi ve şâiri, bizim hatibimizden ve şâirimizden üstündür. Sesleri de seslerimizden daha canlı ve gürdür.

Akra bin Hâbis bu sözleri söyledikten sonra Peygamberimizin yanına yaklaştı ve Kelime-i şehâdeti söyleyerek Müslüman oldu. O Müslüman olunca bu heyete bulunanların hepsi Müslüman oldu.

Bunun üzerine Peygamberimiz hepsine birer hediye verdi. Onlardan alınmış olan bütün esirleri de serbest bıraktı.

Bedir savaşındaki sonra, Kâb bin Eşref adında yahudi bir şâir, Bedir'de ölen Mekkeli müşrikler için bir şiir söylemişti. Çevrede tesir uyandıran bu şiire karşı, Peygamberimiz, Hassan bin Sabit'e bir şiir yazmasını emretmişti. Hassan bin Sabit de, o yahudi şâire karşı bir şiir yaz-

HASSAN BİN SABİT

dı. Bu şiiri o derece tesirli oldu ki, Mekkeli müşriklerden hiçbirisi, o yahudi şâiri evinde misafir etmeye cesaret gösteremedi.

Hassan bin Sabit hazretleri her iki dönemde de, [yani hem cahiliye döneminde, hem de İslâmiyet'ten sonra] bu sahanın önünde gelen simalarından biriydi. Resulullah'ı, Eshâb-ı kirâmı ve İslâmiyet'i anlatması, kâfirleri ve kâfirliği ve bunların yüz karalarını dile getirmesi çok tesirli idi. Bir şiirinde diyor ki:

- Resulûllah'ın pak alnı karanlık içinde görüldüğü zaman, ortalığa nur saçan, karanlığı yok eden lamba gibi görünür.

Hassan bin Sabit hazretleri, Resulullah efendimizin ayrıca akrabası da oldu. Mariye hazretlerinin kız kardeşi Sirin ile evlendi.

Hassan bin Sabit hazretleri, Peygamber efendimizin vefatında çok üzü- lüp, bu üzüntülerini bildiren uzun mersiyeler yazmış- tır. Hazreti Ömer'in halifeliliği sırasında gözleri görmez oldu.

Peygamberimiz, **“Muhakkak ki, Allahü teâlâ Resulünü övmek ve müdafa etmek hususunda, Hassan'ı, Ruh-ül-kuds [Cebrail aleyhisselam] ile takviye etmektedir”** buyurmuştur.

HASSAN BİN SABİT

Birçok olaylarda âlimlerimiz Hassan'ın şiirlerini delil almışlardır. Mesela Şabi diyor ki:

“Önce kimin iman ettiği, Abdullah ibni Abbas’a soruldu. O da şöyle cevap verdi:

- Hassan bin Sabit'in şiirini işitmedin mi?

Bu şiirde, **(Resulullah'ı tasdikte insanların birincisi Ebû Bekir'dir)** denilmektedir.

Hassan bin Sabit, Peygamber efendimizden bizzat işiterek hadîs-i şerîf rivayet etmiştir. Bunlardan birinde buyuruldu ki:

“Bir millet, dinlerinde bir bid'at yaparsa, Allahü teâlâ, buna benzeyen bir sünneti yok eder. Kıyame kadar bir daha geri getirmez.”

Hassan bin Sabit buyurdu ki:

“Kötü bir söz işittiğin zaman göz yum, af ile karşıla, onu dinlememiş gibi ol.”

“Kalblerinde buğz ve husumet taşıyan insanların içi, altında ateş yanarak kaynayan tencereler gibi devamlı kaynar. Buğz ve düşmanlık sebebiyle içlerinden ateş saçılır.”

“Zenginlik bana hayayı unutturmaz. Dünyanın musibetleri huzurumu bozmaz. İnsanın namusu ve şerefi hiçbir leke ve yara tahammül edemez. Nasıl bir şişe kırıldıktan sonra tamir olmaz ise, insanın namus ve şerefi de öyledir.”

Hassan bin Sabit'in künyesi, Ebu Velid'dir. Ebu Abdurrahman ve Ebu Hüsam da denilmiştir. Annesi Furiate binti Halid de Hazrec kabilesindendir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Kendisinden nakledildiğine göre, Peygamberimizden 8 sene önce doğmuştur. 682 senesinde 120 yaşında Medine-i Münevvere'de vefat etti.

HÂTİB BİN EBÎ BELTEA

hâtib bin ebî beltea

Peygamberimizin elçilerinden. Hazreti Hâtib, genç yaşında Yemen'den Mekke-i Mükerrerme'ye gelmiştir. Buraya yerleşen Hazreti Hâtib, burada evlenmiş ve birçok çocuğu olmuştur.

Hâtib bin Ebî Beltea, Müslüman olmadan önce, şâirliği ile meşhurdur. İyi bir süvâri idi. Hicretten önce Müslüman olmakla şerefelenmiş olup, bunun kesin tarihi bilinmemektedir. Mekkeli Müslümanlarla birlikte, Peygamber efendimizin hicretinden önce Medîne'ye hicret etmiştir.

Medîne'de bir süre Ensardan Münzir bin Muhammed'in evinde misâfir kalmıştır. Resûlullah efendimiz, onu Ensardan Hâlid bin Râhile ile kardeş yapmıştı.

Hâtib bin Ebî Beltea hazretlerinin, îmanı kuvvetli ve Resûlullah'a olan sevgisi ve teslimiyeti tam-

dı. Bedir, Uhud, Hendek harblerinde ve Bîat-ı Ridvân ve Hudeybiye'de bulundu.

Bedir savaşı, Müslümanlar ile müşrikler arasında yapılan ilk harpti. Bu harbe katılan Eshâb-ı kirâmın gösterdikleri cesâret, sabır, fedakârlık ve Resûlullah'a olan bağlılıklarından dolayı, Allahü teâlâ, Bedir harbine katılan 313 Sahâbînin, Cennette kavuşacakları nîmetleri haber vermiştir. Hâtib bin Ebî Beltea hazretleri de bu müjdeye kavuşanlardandır.

Peygamber efendimiz, 1400 kadar Eshâbı ile hac niyetiyle Medîne'den yola çıkmıştı. Hazreti Hâtib da bunlar arasındaydı. Bunu haber alan Mekkeli müşrikler, onları Mekke'ye sokmamaya karar verdiler.

Elçi olarak gönderilen Hazreti Osman'dan bir haber gelmeyince, buradaki müminler canlarını fedâ ederek Resûlullah'ı koru-

HÂTİB BİN EBÎ BELTEA

yacaklarına söz vermişlerdi. “Biat-ı Rıdvan” adı verilen bu hâdiseyi, Allahü teâlâ Kur’ân-ı kerîmde, Fetih sûresi 18. âyet-i kerîmesinde haber vererek, onlardan râzı olduğunu bildirmiştir. Bu âyet-i kerîmede meâlen buyuruldu ki:

“Ağaç altında sana biat eden, emirlerini kayıtsız şartsız yapmaya söz veren mü’minlerden Allahü teâlâ râzıdır ve onlara sekîne [kalblerine kuvvet] veriyor ve sana olan sevgilerini, sıdk ve ihlâsı biliyor ve onları yakın bir feth ve zafer ile sevâblandıracağına müjdeliyor.”

Câbir bin Abdullah’ın bildirdiği hadîs-i şerîfte de Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

“Ağaç altında benimle sözleşenlerden hiçbirisi Cehenneme girmez!”

Hâtib bin Ebî Beltea hazretleri, hicretin yedinci senesinde Hayber gazâsında, Yahûdilere karşı bü-

yük bir cesâretle, kahramanca savaşıp süvârilerden biriydi. O, kuvvetli bir hitâbete ve iknâ edici bir konuşma kabiliyetine sahipti.

Sözleri çok tesirliydi. Dinleyenleri mest ediyor, etkisi altında bırakıyordu. Sûreti, görünüşü çok güzeldi. Güler yüzlü, tatlı dilliydi.

Resûlullah efendimiz, hicretin altıncı yılında, Mekkeli müşriklerle bir sulh antlaşması yaptıktan sonra, Medîne civarında bulunan altı hükümdara mektup göndererek, onları İslâm dînine dâvet etmişti.

Her bir hükümdara gönderdiği elçiler, Eshâbının en seçkinleri olup, sûretleri ve sözleri en güzel olanlarıydı.

Peygamber efendimiz, Hâtib bin Ebî Beltea’yı Mısır kralı Mukavkıs’a göndermişti. Peygamber efendimiz, onu göndermeden önce sordular:

HÂTİB BİN EBÎ BELTEA

- Ey Eshâbım! Mükâfatı Allah'ü teâlâdan beklemek üzere, şu mektubu, Mısır hükümdarına kim götürür?

Bunun üzerine Hazreti Hâtib, hemen yerinden fırlayıp, ayağa kalktı ve Peygamberimize dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Ben götürürüm!

Bunun üzerine Peygamber efendimiz de buyurdu ki:

- Ey Hâtib! Bu vazifeni, Allahü teâlâ senin hakkında mübârek eylesin!

Hâtib bin Ebî Beltea hazretleri, mektubu Peygamberimizden aldı. Vedâ edip, evine gitti. Yol için hayvanını hazırladı. Âilesi ile de vedâlaştıktan sonra yola çıktı. Önce Mısır'a vardı. Mukavkıs'ı orada bulamayınca, İskenderiye'ye gitti. Orada hükümdarın sarayını buldu.

Kapıcı, içeriye almadan önce, maksadını öğrendi. Kapıcı Hazreti Hâtib'e çok

hürmet etti. Onu hiç bekletmedi. Mukavkıs, o sırada adamlarıyla bir meclis kurmuş bulunuyordu.

Hazreti Hâtib, Mukavkıs'ın toplantı hâlinde olduğu yere yaklaştı. Peygamberimizin mektubunu eline alıp, ona gösterdi. Mukavkıs, mektubu görünce, Hâtib bin Ebî Beltea'yı yanına getirmelerini adamlarına emretti.

Huzuruna varınca, Mukavkıs, Peygamberimizin mektubunu Hazreti Hâtib'den aldı. Mektupta şöyle yazıyordu:

- Bismillâhirrahmânirrahîm, Allahın kulu ve resûlü Muhammed'den Kıbt'ın [Eski Mısır halkının] büyüğü Mukavkıs'a, Allahü teâlânın hidâyetine tâbi olana selâm olsun. Bundan sonra; ben seni İslâma dâvet ederim. Müslüman ol ki, selâmet bulasın!

Allahü teâlâ sana iki kat ecir versin. Eğer yüz

HÂTİB BİN EBÎ BELTEA

çevirirsen, bütün Kıbt'ın
vebâli senin üzerinedir.

**Ey kitap ehli, sizin ve
bizim aramızda bir olan
söze gelin! Allahü teâlâ-
dan başkasına ibâdet et-
meyelim ve O'na hiç bir
şeyi ortak koşmayalım!
Allahü teâlâyı bırakıp bâ-
zılarımız bâzılarını Rab
edinmesinler! Eğer bu
sözden yüz çevirirlerse,
"Şâhid olunuz, biz Müslü-
manız!" deyiniz!**

Peygamberimizin mek-
tubu okununca, Mukavkis,
Hâtib hazretlerine, "Hayır-
lısı olsun!" dedi.

Mısır hükümdarı Mu-
kavkis, kumandanlarını,
devlet adamlarını topladı.
Hâtib ile aralarında, şu ko-
nuşmalar geçti:

- Ben, anlamak istedi-
ğim bâzı şeyleri sana so-
racak, bu hususta seninle
konuşacağım.

- Buyur, konuşalım!

- Sizi gönderen zat,
gerçekten bir Peygamber
ise, kendisini öz yurdu-
ndan çıkarıp, başka bir yere
sığınmak zorunda bırakan
kavminin aleyhinde niçin
bedduâ etmedi?

HÂTİB BİN EBÎ BELTEA

- Sen, Îsâ bin Mer-yem'in bir Peygamber olduğuna inanıyorsun, değil mi?

O, kavmi kendisini yalalayıp, öldürmek istediğinde, buna rağmen onlara bedduâ etmedi ve Cenâb-ı Hak, onu, semaya kaldırdı. Mükâfatlandırdı.

Halbuki, o, kavminin helâk edilmesi için Allahü teâlâyâ duâ etse olmaz mıydı?

Hâtib'in bu cevabı üzerine, Mukavkis söyleyecek söz bulamadı ve bu sözü üç defa tekrarlattı ve sonunda dedi ki:

- Çok güzel cevap verdin. Gerçekten sen, hikmet sahibi bir zatın yanından gelen hakîm bir kimsesin.

Hazreti Hâtib Hazreti Mûsâ zamanındaki Fira-vun'ı kasederek Mukavkis'a dedi ki:

- Senden önce, burada bir hükümdar vardı. O, halkına karşı, "En büyük

ilâh benim!" diyerek Rab olduğunu iddia etmişti. Allahü teâlâ da, onu dünya ve âhiret azaplarıyla cezâlandırarak ondan intikam aldı. Sen ise, senden başkasından ibret al da, başkasına ibret olma!

- Bizim için bir din vardır. Biz bu dînimizi, ondan daha hayırlısı olmadıkça bırakmayız!

- Senin bağlı olduğun ve daha hayırlısı olmadıkça bırakmayacağını söylediğin dîninden daha hayırlı olan din, hiç şüphesiz İslâmîyettir. Biz seni Allahü teâlânın bu son dînine, İslâmîyet'e dâvet ediyoruz ki, Allahü teâlâ dînini onunla tamamlamış, onu insanlara yeterli kılmıştır.

Dahası da yoktur. Bu Peygamber, yâni Muhammed aleyhisselâm, yalnız seni değil, bütün insanları dâvet etti. Bu Peygamber, insanları İslâm'a dâvet ettiğinde; Kureyş, O'na karşı, insanların en fazla tepki

HÂTİB BİN EBÎ BELTEA

gösterip kaba davrananı; Yahûdiler, en fazla düşmanlık edenleri; Hıristiyanlar da en yakın olanları oldu.

Yemin ederim ki, Mûsâ aleyhisselâmın İsâ aleyhisselâmı müjdelemesi, ancak, İsâ aleyhisselâmın Muhammed aleyhisselâmı müjdelemesi gibidir. Binaenaleyh, bizim seni Kur'ân-ı kerîme dâvet etmemiz, senin Yahûdileri İncil'e dâvet etmen gibidir.

Bildiğin gibi, her Peygamber kendisini anlayıp idrâk edecek bir kavme gönderilmiştir. Ve o kavmin, bu Peygambere itaat etmesi emredilmiştir. İşte sen de bu Peygambere yetişenlerden birisisin. Biz seni, Hazreti İsâ'nın da haber verdiği Muhammed aleyhisselâmın dinine dâvet ediyoruz.

Hazreti Hâtib'in, kendisini çok açık bir şekilde İslâmiyet'e dâvet etmesi üzerine, Mukavkıs dedi ki:

- Ben bu Peygamberin hâline baktım, emirlerinde ve yasaklarında aslâ akla uygun olmayan birşey bulamadım. Anladım ki, bu kişi sihirbaz değildir. Kâhin ve yalancı da değildir. Peygamberlik alâmetlerinden bâzı halleri kendinde buldum.

Gizli olan şeyleri meydana çıkarmak, bu alâmetlerdendir. Bâzı sırlardan haber vermek, bu kişiden ortaya çıktı. Hele biraz düşüneyim.

Mukavkıs, Hazreti Hâtib bin Ebî Beltea'yı Mısır'da 5 gün misâfir etti. Çok hürmet edip, ikramlarda bulundu. Mukavkıs, bir gece haber salıp, Hazreti Hâtib'ı huzuruna çağırıp, Peygamber efendimiz hakkında birçok sorular daha sordu. Yanlarında, Arapça konuşan tercümanından başka kimse yoktu. Mukavkıs'la aralarında şu konuşmalar geçti:

HÂTİB BİN EBÎ BELTEA

- Onun hakkında soracağım şeylere doğru cevap verir misin? Eshâbının arasında seni seçip gönderdiğini biliyorum. Ben sana üç şey soracağım.

**- İstediğin şeyi sor!
Ben sana ancak doğruyu söyleyeceğim.**

- Muhammed, insanları neye dâvet ediyor?

- Yalnız Allahü teâlâya ibâdet etmeye dâvet ediyor. Gece ve gündüzde beş vakit namaz kılmayı emrediyor. Ramazan orucunu tutmayı, Kâbe'ye hac etmeyi, verilen sözde durmayı emrediyor. Kan ve ölmüş hayvan etini yemekten men ediyor.

- Onun şekil ve şemâilini, fizikî görünüşünü bana târif et!

Hazreti Hâtib bin Ebî Beltea kısaca târif etti. Birçoğunu saymamıştı. Bunun üzerine Mukavkıs dedi ki:

- Anlatmadığın daha bazı şeyler kaldı. Öyle ki,

gözlerinde azıcık kırmızılık, sırtında Peygamberlik mührü vardır. Kendisi hayvana biner, harmanî [sof] giyer, hurma ve az etli yemekle geçinir. Amcaları veya amcaoğulları tarafından korunur.

- Bunlar da onun sıfatıdır.

- Ben gelecek bir Peygamber kaldığını biliyordum. Fakat onun Şam'dan çıkacağını sanıyordum. Çünkü daha önceki Peygamberler hep oradan çıkmışlardı. Gerçi son Peygamberin Arabistan'da, sertlik, darlık, yokluk ülkesinden çıkacağını da kitaplarda görmüş-tüm.

Allah'ın kitabında sıfatlarını yazılı bulduğumuz Peygamberin ortaya çıkma zamanı da, tam bu zamandır. Biz, onun vasfını; "İki kız kardeşi bir ni-kâh altında birleştirmez, hediye kabûl eder, sadakayı kabûl etmez. Fakir-

HÂTİB BİN EBÎ BELTEA

lerle, yoksullarla oturur, kalkar” diye de kitapta yazılı bulmuştuk.

O’na uymak hususunda Kıbtîler beni dinlemezler. Ben saltanatımdan da ayrılamayacağım. Bu hususta çok cimriyim. O Peygamber, ülkelere hâkim olacak, kendisinden sonra da Sahâbîleri, bu topraklarımıza kadar gelip konacaklar. En sonunda şuradakilere gelip geleceklerdir.

Ben Kıbtîlere bundan ne bir kelime anarım, ne de hiç bir kimseye, bu konuşmamı bildirmek isterim.

Mukavkıs, Arapça yazan kâtibini çağırdı. Peygamberimizin mektubuna şöyle cevap yazdırdı:

“Abdullah’ın oğlu Muhammed’e, Kıptîlerin büyüğü Mukavkıs’tan, Selâm, senin üzerine olsun. Gönderdiğin mektubunu okudum. Orada zikrettiğin şeyi ve yaptığın dâveti anladım. Ben de bir Peygam-

berin geleceğini biliyordum. Ama onun Şam’dan çıkacağını zannediyordum.

Elçine ikramda bulundum. Sana Kıbtîlerin yanında büyük değeri bulunan iki câriye ile giyecek elbise gönderdim. Bir de binmen için iki binek hayvanı hediye ettim.”

Mukavkıs, bundan başka ne bir şey yaptı, ne de Müslüman oldu. Hazreti Hâtib bin Ebî Beltea’ya dedi ki:

- Hemen memleketine, sahibinin yanına dön! O’nun için iki câriye, iki binek hayvanı, bin miskal altın, yirmi takım Mısır işi ince elbise ve daha başka hediyeler gönderilmesini emrettim.

Senin için de, yüz dinar ve beş takım elbise verilmesini söyledim. Yanımdan ayrılıp git! Sakın, Kıbtîler, senin ağzından tek kelime bile işitmesinler!

Mukavkıs, Peygamber efendimize ayrıca billûr

HÂTİB BİN EBÎ BELTEA

bir kadeh, kokulu bal, sarık, Mısır keten kumaşı, öd, misk gibi güzel kokular, baston, bir kutu içinde sürmelik, gül yağı, tarak, makas, misvak, ayna, iğne ve iplik de hediye etti.

Mukavkıs, Hâtib hazretlerine, Peygamberimiz hakkında, "Sürme kullanır mı?" diye sormuştu. Hazreti Hâtib da, **"Evet! Aynaya bakar, saçını tarar, seferde, hazarda, aynayı, sürmedanlığı, tarağı, misvakı yanından ayırmaz!"** demişti.

Mukavkıs'ın, Peygamberimize hediye olarak gönderdiği iki cârîye Mâriye ve kardeşi Sîrîn'di. Bir rivayete göre; Hâtib bin Ebî Beltea yolda, bunlara Müslüman olmalarını teklif edince, kabûl edip, Müslüman olmuşlardı.

Peygamberimiz Hazreti Mâriye'yi hanım olarak kabûl edip, onunla evlendi. Oğlu Hazreti İbrâhim, ondan olmuştu. Sîrîn'i de

Eshâbından, "Şâir-i Nebî" olan Hassân bin Sâbit'e verdi. En iyi cins ve beyaza çok yakın gri tüylü iki binek hayvanından katıra "Düldül", merkebe de "Ufeyr" veya "Yafur" adı takıldı.

O güne kadar Arabistan'da ak tüylü katır görülmemişti. Müslümanların ilk gördüğü ak tüylü katır, düldül oldu. Peygamber efendimiz, hediye edilen billûr kadehle su içerdi.

Hazreti Hâtib bin Ebî Beltea, Mukavkıs'ın yanında kısa bir müddet kaldı. Halbuki yabancı heyetler, Mukavkıs'ın yanında bir ay veya daha fazla kalırlardı. Hazreti Hâtib 5 gün kaldıktan sonra, Mukavkıs'ın ülkesinden ayrıldı. Mukavkıs, Hâtib hazretlerini Arap yarımadasına muhafız askerlerle gönderdi.

Bunlar, Arabistan'a ayak bastıkları sırada, Şam'dan Medîne-i Münevvere'ye gitmekte olan

HÂTİB BİN EBÎ BELTEA

Hâtib bin Ebî Beltea'nın Peygamber efendimizden emanet alıp Mısır Hükümdarı Mukavkıs'a götürdüğü İslâm'a davet mektubu

bir kâfileye rastladılar. Hazreti Hâtib kâfileye katılarak Mısırlı askerleri geri gönderdi.

Hazreti Hâtib hediyelerle Medîne'ye gelip, Resûlullahın huzuruna kavuştu. Peygamberimiz de, Mukavkıs'ın hediyelerini kabûl etti. Hazreti Hâtib, Mukavkıs'ın mektubunu verip, sözlerini nakledince, Peygamberimiz buyurdu ki:

- Ne kötü adam! Salta-

natına kıyamadı. Hâlbuki îman etmesine mâni olan saltanatı ise, kendisinde kalmayacak!

Bir rivayette bildirildiğine göre; Mukavkıs'ın gönderdiği hediyelerden biri de, bir doktor idi. Doktor gelince dedi ki:

- Efendim! Mukavkıs, beni, size hizmet için gönderdi. Hastalarınıza bedava bakacağım!

Resûlullah efendimiz

HÂTİB BİN EBÎ BELTEA

kabûl buyurdu. Doktora, bir ev verdiler. Hergün nefis yiyecek, içecek götürdüler. Günler, aylar geçti. Bir Müslüman, doktora gelmedi. Doktor, utanıp gelerek dedi ki:

- Efendim! Buraya, size hizmet etmeye geldim. Bugüne kadar, bir hasta gelmedi. Boş oturdum, yiyip içip, rahat ettim. Müsaade ederseniz, artık gideyim.

Resûlullah efendimiz tebessüm ederek buyurdu ki:

- Sen bilirsin! Eğer daha kalırsan, misâfire hizmet etmek, ona ikramda bulunmak, Müslümanların başta gelen vazifesidir. Gidersen de uğurlar olsun!

Yalnız şunu bil ki, burada senelerce kalsan, sana kimse gelmez. Çünkü, Eshâbım hasta olmaz! İslâm dîni, hasta olmamak yolunu göstermiştir. Eshâbım temizliğe çok dikkat eder. Acıkmadıkça birşey yemez ve sofradan da, doymadan kalkar!

HÂTİB BİN EBÎ BELTEA

Doktor, ülkesine geri döndü. Rum İmparatoru Heraklius'un da Resûlullah efendimize böyle bir doktor gönderdiği, onun da bu şekilde geri döndüğü kaynaklarda bildirilmektedir.

Mukavkis, Peygamberimizin mektubuna çok hürmet gösterip, fil dışından yapılmış bir kutu içine koymuş, kutuyu da mühürleyip bir câriyesine teslim etmişti.

Bu mektup 1850 senesinde Mısır'ın Ahmin bölgesinde eski bir manastır-daki Kıbt kitapları arasında bulunmuş ve Osmanlı Padişahı Sultan Abdülmecid Hân tarafından satın alınarak, İstanbul Topkapı Sarayında, Mukaddes Emânetler Bölümüne konmuştur. Orada muhafaza edilmektedir.

Peygamber efendimizin âhirete teşriflerinden sonra, Hazreti Ebû Bekir zamanında, Hazreti Hâtib

tekrar Mısır'a elçi olarak gönderildi. Ebû Bekir'in hilâfetinden sonra, Hazreti Ömer devrinde de bu vazifesini çok iyi bir sûrette yapan Hazreti Hâtib, Mukavkis ile bir anlaşma imzaladı. Bu anlaşma; Mısır'ı fetheden Amr İbnü'l Âs zamanına kadar yürürlükte kaldı.

Hâtib bin Ebî Beltea hazretleri, 650 senesinde Medîne'de vefât etmiştir. Cenâzesini Hazreti Osman kıldırmış ve Bakî' kabristanına defnedilmiştir.

Eshâb-ı kirâmın Muhâcirlerinden ve Bedir harbine katılanlardan olan Hazreti Hatîb bin Ebî Beltea'nın künyesi, "Ebû Muhammed" veya "Ebû Abdullah"tır. Kendisinin, Yemen'deki Kahtanî kabîlesine veya Necm bin Adiyy kabîlesine mensup olduğu zikredilmektedir. Babası, Ebû Beltea'dır. Doğumu hakkında kesin bir tarih bildirilmemiştir.

HUBEYB BİN ADİY

hubeyb bin adiy;

Şehîd sahâbîlerden. Bedir savaşında bulundu. Uhud savaşında bâzı yakınları ölen müşrikler, Müslümanlardan bunların intikamını almak istediler. Alçakca bir plân hazırladılar. Hemen de planı tatbik koydular. Bu maksatla bir heyet Medine'ye giderek Resûlullah'ın huzuruna çıkıp:

- **Yâ Resûlallah!.. Bizim kabîlelerimiz, İslâmiyet'i kabûl ettiler. Yalnız Kur'ân-ı kerîm öğretmenine ihtiyâcımız var... Lütfen bize; İslâmiyet'i, Kur'ân-ı kerîmi öğretecek kimseler yollar mısınız?** diye ricada bulundu.

Sevgili Peygamberimiz kendilerine, 10 kişilik bir öğretmenler heyeti yolladılar. Başlarında, **Âsım bin Sâbit** hazretlerinin bulunduğu bu heyette, Mersed bin Ebî Mersed, Hâlid bin Ebî Bukeyr, Hubeyb bin Adiy, Zeyd bin Desinne, Abdullah bin Târik, Muattib bin Ubeyd de bulunuyordu.

Bu öğretmenler kâfile-si, geceleri yürüyerek, gündüzleri gizlenerek Hüzeyl Kabilesi topraklarında, Reci' suyu başında, seher vakti konakladılar...

Bu sırada yanlarında bulunan Adal ve Kare kabilesi heyetinden biri, bir bahane ile yanlarından ayrıldı. Hemen Lihyanoğulları na gidip, haber verdi.

Çok geçmeden kâfilenin etrâfı sarıldı. 200'den fazla silâhlı eşkiyâ oradaydı.

- **Bize öğretmen lâzım!..** diyenler, çekip gittiler. O güzîde Müslümanları, eşkiyâ ile karşı karşıya bıraktılar...

Lihyanoğulları mensupları, esir ticâreti ile geçinirlerdi. Bu sebeple:

- **Teslim olun... Canınızı kurtarın!..** teklifinde bulunuyorlardı. Asıl niyetleri onları Mekke'de köle olarak satmaktı. Böylece çok para kazanacaklardı. Çünkü Mekke'li müşrikler kendilerine;

HUBEYB BİN ADİY

- **Yakaladığınız her Müslüman için, değerinden fazla para öderiz!..** demişlerdi.

Bunu Müslümanlar da duymuşlardı. Onun için, aralarında istişâre ederek çarpışmaya karar verdiler. Arkalarını dağa dönüp, kılıçlarını çekip, Allahın dîni uğrunda vuruşmaya başladılar.

İkiyüz kişilik düşmana karşı görülmemiş bir kahramanlıkla çarpıştılar. Üzerlerine saldıran kuvvetten bir kısmını öldürdüler.

Nihayet çarpışa çarpışa on Sahâbi'den yedisi okla vurularak orada şehîd düştü.

Sadece **Hubeyb bin Adiy, Zeyd bin Desinne** ve **Abdullah bin Târik** kalmış, müşriklerle çarpşıyorlardı.

Çok geçmeden müşrikler, onları sağ olarak yakaladılar.

Lıhyanoğulları üçünü de yayların kirişleri ile bağladılar. Mekke'ye götürmek üzere yola çıktılar.

HUBEYB BİN ADİY

Abdullah bin Târik Mekkeli müşriklere götürülmeye râzı olmadı. Gitmemek için zorlandı.

- **Vallahi ben size arkadaş ve yoldaş olmam! Şehid olan arkadaşlarım bana örnek ve önderdir...** deyip, bir zorlayışta ellerini kurtardı.

Lihyanoğulları Onu taşattular, sonunda Onu da şehid ettiler.

Lihyanoğulları, Hubeyb bin Adiy ve Zeyd bin Desinne'yi Mekke'ye götürüp müşriklere yüksek bir fiyatla sattılar.

Çünkü **Hazreti Hubeyb** Bedr Gazâsında müşriklerden Hâris bin Âmir'i Cehennem'e yollamıştı.

Onun oğulları şimdi kendisini almak için, büyük para ödediler.

Zeyd bin Desinne'yi de Safvân bin Ümeyye, Bedir savaşında öldürülen babası Ümeyye bin Halef'in intikâmını almak üzere sattı...

Mekkeli Müşrikler, Hazreti Hubeyb ve Zeyd'i sattıktan sonra, onlara ne cezâ vereceklerini konuşuyorlardı:

- Hemen öldürelim...

- Hayır!.. Evvelâ işken-ce etmeliyiz.

- Ama Harâm aylar içinde bulunuyoruz!..

- Evet! Bu sebeple, hemen öldüremeyiz! Harâm ayların geçmesini beklememiz gerek.

- O hâlde, hapsedelim...

- Ellerini, ayaklarını zincire vuralım!.. diyorlardı. Öyle yaptılar.

Harp meydanındaki yenilginin intikâmını, müdâfaasız bir insandan alacaklardı. Hem de o esîri; harpte değil, parayla pazardan almışlardı!..

Hâriseoğulları, iftiharla Hubeyb bin Adiy'i kendi âile fertlerine gösterip;

- **İşte babamızı öldüren... Şimdi vereceğimiz**

cezâyı beklemekte!.. diyorlardı.

Hazreti Hubeyb bin Adiy, hapsedildiği evde tam bir tevekkül ile, Allahü teâlânın kendisi hakkındaki takdirini bekliyordu.

Hapsedildiği evde bulunan ve azatlı bir cariye olan Mâviye şöyle anlatmıştır:

“Hübeyb, benim bulunduğum evde bir hücreye hapsedilmişti. Ben ondan daha hayırlı bir esir görmedim.

Bir gün baktım elinde insan başı gibi kocaman bir üzüm salkımı vardı. Ondan yiyordu. Hergün böyle üzüm salkımı elinde görülürdü.

O mevsimde hem de Mekke’de üzüm bulmak asla mümkün değildi. Allahü teâlâ ona rızık veriyordu.

Hapsolunduğu hücrede namaz kılar, Kur’ân-ı kerîm okurdu. Onun oku-

duğu Kur’ân-ı kerîmi dinleyen kadınlar ağlaşırlar. Ona acırlardı.

- Ona bir isteğin var mı dediğimde...

- Bana tatlı su ver, putlar için kesilen hayvanların etinden getirme, bir de beni öldürecekleri zaman önceden haber ver, başka birşey istemem, dedi.

Öldürüleceği gün kararlaştırılınca gidip kendisine söyledim. Hayret ettim, öldürüleceği zamanı öğrenince Onda en ufak bir değişiklik ve zerre kadar üzüntü eseri görülüyordu. Bana:

- Ne olur bana, bir ustura buluver. Temizlik yapacağım. Ben de sana duâ ederim, dedi.

Ben de çocuğumun eline bir ustura verip, gönderdim. Çocuk yanına girdince birden korktum.

- Eyvah bu adam çocuğu ustura ile keser o nasıl olsa öldürülecek, dedim. Koşup çocuğa baktım.

HUBEYB BİN ADİY

Hubeyb, gönderdiğim usturayı çocuğun elinden alıp, çocuğu sevmek için dizine oturtmuştu. Ben bu durumu görünce çok korkup, feryâd etmeye başladım. Durumu anlayınca,

- Bu çocuğu ödüreceğini mi zannediyorsun? Bizim dinimizde böyle şey yok. Haksız yere cana kıymak bizim hâl ve şânımızdan değildir, dedi. Aslında eli usturalı bir esir çok şey yapabilirdi. Hattâ bu fırsat sâyesinde, hürriyetine bile kavuşabilirdi."

Hazreti Hubeyb böyle birşeyi, düşünmek bile istemedi. Küçük bir yavruyu

âlet etmek küçüklüğünü aklına bile getirmedi.

Hubeyb bin Adiy ve **Zeyd bin Desinne**'yi öldürmek için müşriklerin kararlaştırdığı gün gelmişti. Fakat müşriklerin kin ve intikâm hisleri geçmek bilmedi.

Bir sabah erkenden O büyük îmânlı Sahâbînin zincirlerini çözüp, zindandan çıkardılar. Mekke dışında Ten'im denilen yere götürdüler. Çünkü bütün mel'anetlerini, orada yapmayı âdet edinmişlerdi.

Herkese haber verildi. Bu yüzden şehrin zengin-

HUBEYB BİN ADİY

fakîr, genç-ihtiyâr, kadın-erkek ve bütün çocuklar oradaydılar. Bu iki yüce Sahâbînin başına gelecekleri merak ediyorlardı.

Bu iki Allah ve Resûlullah dostu ise, heyecanlı değildiler. Yolda karşılaşp görüşen bu iki Sahâbî kucaklaşarak birbirlerine uğradıkları belâyâ sabretmelerini tavsiye ettiler.

Az sonra bir müşrik bağırdı:

- Ey Hubeyb! Sen bizim babamızı, Hâris bin Âmir'i öldürdün... Bugün onun intikâmını senden alacağız... Ölmeden önce bir isteğin var mı?

Hubeyb bin Adiy gâyet sâkin, şunları söyledi:

- Yaşatan ve öldüren ve öldükten sonra gene diriltecek olan, yalnız Cenâb-ı Allah'tır... O'na binlerce hamd olsun...

Müşrikler hayretle tekrar sordular:

- Ölmeden önce son bir arzun yok mudur?

- Beni bırakınız iki rekât namaz kılayım...

- Kıl orada.

Elleri ve ayakları çözülen Hazreti Hubeyb, hemen namaza durup, büyüyük bir sükûnet içinde huşû ile iki rekât namaz kıldı. Cenâbı Hakka son duâlarını yaptı.

Toplanan müşrikler, kadınlar, çocuklar heyecanla onu seyrediyorlardı. Namazını bitirdikten sonra

- Vallahi eğer ölümden korkarak namazı uzattığımı zannetmeyecek olsaydınız, namazı uzatırdım ve daha çok kılardım, dedi.

Böylece idam edilirken iki rekât namazı ilk kılan, âdet ve sünnet olmasına sebep olan Hubeyb bin Adiy'dir. Peygamber efendimiz, onun idam edilirken iki rekât namaz kıldığını işitince bu hareketini yerinde ve uygun bulmuştur.

Hârisoğulları hırsla yaklaştılar:

HUBEYB BİN ADİY

- Artık ölmeye hazır mısın? diye sordular.

Aslında O'nun bağırıp çağırmasını istiyorlardı. Çünkü o zaman daha ke-yifle, işkence edecekler-di.

Fakat aksine Hubeyb hâlâ sâkindi:

- Müslüman olarak öldükten sonra, ne şekilde can veririm vereyim, önemli değil... Çünkü bütün çektiklerim, Allah ve Resûlullah sevgisi içindir. Cenâb-ı Hak dilerse, parça parça edeceğiniz vücudumun zerresini, lütuf ile Cennetine nâil eyler, dedi.

Mekkeli müşrikler, Hazreti Hubeyb'i tutup darağacına kaldırarak bağladılar. Yüzünü kıbleden Medine'ye doğru çevirdiler. Sonra:

- Haydi dininden dön seni serbest bırakalım, diler.

- Vallahi dinimden asla dönmem! Bütün dünya benim olsa, bana verilse

yine İslâmiyyetten dö-nem!..

- Şimdi senin yerine Peygamberinin olmasını, O'nun öldürülmesini, sen de evinde rahat oturasın ister misin?

- Ben Muhammed aleyhisselâmın değil benim yerimde olmasına, Medine'de yürürken ayağına bir diken bile batma-sına asla râzı olmam!

- Ey Hubeyb, İslâm dî-ninden dön. Eğer dön-mezsen seni muhakkak öldüreceğiz.

- Allah yolunda olduktan sonra benim için öldürülmenin hiç ehemmiyeti yoktur.

Hazreti Zeyd bin Desine'ye de bu şekilde söylediler. O da aynı cevabı vererek şehid oldu.

Bundan sonra Hubeyb:

- Allahım! Şuracıkta düşman yüzünden başka yüz görmüyorum... Allahım! Resûlüne selâmımı ulaştır. Bize yapılan bu işi

Resûlüne bildir, diyerek duâ etti.

- Esselâmü aleyke yâ Resûlallah!..

Hubeyb bu duâyı yaptığı sırada sevgili Peygamberimiz, Eshâb-ı kirâmla oturuyordu.

Zeyd bin Hârise şöyle anlatmıştır:

Bir gün Resûlullah efendimiz Eshâbıyla otururken kendisine vahy geldiği sırada kaplayan hâl gibi bir hâl kapladı. Sonra,

- Ve aleyhisselâm, dedi.

- Yâ Resûlallah bu selâmı kimin selâmına karşılık verdiniz?

- Kardeşimiz Hubeyb'in selâmına karşılık verdim. Cebrâil aleyhisselâm, Hubeyb'in selâmını bana ulaştırdı.

Ve Hubeyb ile Zeyd'in şehîd edildiğini Eshâbına duyurdu. Hubeyb'in etrafında toplanan Kureyş müşrikleri:

- İşte babalarınızı öldüren bu adamdır, diyerek gençleri üzerine mızraklarıyla saldırttılar. Mızraklarını saplayarak vücudunu yaralamaya başladılar.

Bu sırada Hubeyb'in yüzü Kâ'be'ye doğru döndü. Müşrikler Medine'ye doğru döndürdüler. Hubeyb:

- Allahım eğer ben senin katında hayırlı bir kul isem yüzümü Kâbe'ye çevir, diyerek duâ etti.

Yüzü yine Kâbe'ye döndü. Müşriklerden hiç biri onun yüzünü Kâbe'den başka bir tarafa çeviremedi.

Bu esnada Hubeyb darağacı üzerinde düşman arasında garip bir halde şehit edilmekte olduğunu dile getiren bir şiir söyledi.

Mekkeli müşrikler darağacına çıkardıkları Hazreti Hubeyb'e, ellerindeki mızraklarla işkence yapmaya başlayınca,

HUBEYB BİN ADİY

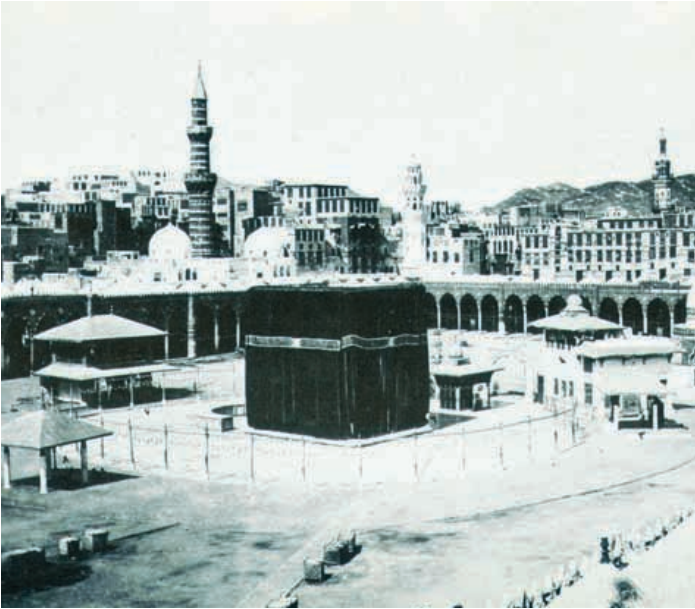
- Vallahi ben Müslüman olarak öldürülecek olduktan sonra vurulup hangi yanım üstüne düşerse düşeyim gam yemem. Bunların hepsi Allah yolundadır, dedi.

Hubeyb bundan sonra yüksek sesle şöyle bedduâ etti:

- Ey büyük ve herşeye kâdir Allahım... Sen de bu

zâlimlerin tamâmını mahveyle... Onlardan hiç birini bırakma... Hepsini ayrı ayrı öldür Allahım...

Hâinler korkak olur. Bu hâinler de bedduâyı işitince korkmaya başladılar. Hazreti Hubeyb biraz daha konuşursa, vaziyet değişebilirdi. Oradakiler müşrik de olsalar tesir altında kalabilirlerdi!.. Hattâ o mazlû-

Kâbe-i Şerif'in 1900'lü yılların başında çekilmiş fotoğrafı

mu kurtarmak istiyen bile çıkabilirdi... Hârisoğulları;

- Konuşturmayın şunu! diye bağırdılar.

Sonra da mızraklarını peşpeşe saplamaya başladılar, içlerinden biri göğsüne mızrağı sapladı, mızrak sırtından çıktı.

Hubeyb, vücudundan kanlar fışkırırken ve darağacında sallanarak son nefesini verirken,

- **Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Resûlüh** diyerek şehîd oldu.

Hubeyb bin Adiy'in cenazesi kırk gün darağacında asılı kaldı. Bedeni çürüyüp kokmadı. Hep taze kan aktı.

Peygamber efendimiz onun cenazesini getirmek üzere Eshâb-ı kirâmdan **Zübeyr bin Avvâm** ve **Mikdâd bin Esved**'i gönderdi.

Gece gizlice Mekke'ye girip Hubeyb'i asılı bulunduğu darağacından indi-

rip deveye yükleyerek Medîne'ye doğru yola çıktılar.

Ancak durumu öğrenen Mekkeli Müşriklerden 70 kişi arkalarından yetişti.

Hazreti Zübeyr ve Mikdâd, kendilerini savunmak için cenazeyi yere koydular. Biraz sonra baktılar ki, Hubeyb'in cenazesini bıraktıkları yer yarılıp, cese di içine alındı ve kapandı.

Onlar da oradan uzaklaşıp, Medîne'ye döndüler.

Peygamber efendimiz, Hubeyb bin Adiy için,

- **O benim Cennet'te komşumdur**, buyurmuştur.

Bu şekilde şehîd edilen Hubeyb, Ensârdan yânî Medîneli Müslümanlardan olup Evs kabilesindendir.

Hicretten önce Müslüman oldu. **Bedir** ve **Uhud** savaşına katıldı. Bu savaşlarda büyük kahramanlıklar gösterdi.

HUZEYFE BİN YEMÂN

huzeyfe bin yemân;

Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin sırdaşı olan sahâbî. Künyesi Ebû Abdullah'tır. Babasının ismi Huseyl olup, Yemânî lakabı ile meşhurdur. 656 (H.36) senesinde Hazreti Osman'ın şehîd edilmesinden kırk gün sonra vefât etti.

Huzeyfe-tül-Yemânî, (radiyallahü anh) Hayber ile Teyme arasında yaşayan ve İran Kistrâsı Nûşirevân zamânında Hristiyanlığı kabul eden Benî Abs Kabîlesindendi.

Hicretten sonra çok yaşlanmış olan babasını da yanına alarak Medîne'ye gelip, Müslüman oldu. Ensâr'dan sayıldı. Müslüman olduktan sonra, ilk olarak Uhud Savaşına katıldı.

Huzeyfe, Hendek Savaşından sonra yapılan bütün savaşlar ile Benî Kureyzâ Gazvesinde, Hayber'in ve Mekke'nin fet-

hinde, Huneyn Gazvesinde, Tâif ve Tebûk seferinde ve Vedâ Haccında bulundu.

Huzeyfe bin Yemân hazretleri şöyle anlatıyor:

"Hendek savaşının en şiddetli safhaya ulaştığı bir sırada, gece yarısı Eshâb-ı kirâmdan bir grup Resûlullah'ın yanında idik. Öyle bir gecede bulunuyorduk ki, ondan daha karanlık bir gece görmemiştik. Bu şiddetli karanlıkla birlikte gök gürültüsünü andıran korkunç bir rüzgâr da esmeye başlamıştı.

Bu sırada müşrik ordusu, telâşa kapılıp, kendi aralarında anlaşmazlığa düşmüşlerdi. Peygamber efendimiz bize onların bu hâlini haber verdi.

Resûlullah efendimiz gece bir miktar namaz kıldıktan sonra yanıma geldi. Soğuktan ve açlıktan iki dizim üzerine çöküp büzülerek oturuyordum. Bana dokunarak buyurdu ki:

HUZEYFE BİN YEMÂN

- **Git şu kavim ne yapıyor bir bak! Yanıma dönüp gelinceye kadar onlara, ok ve taş atma. Mızrak ve kılıç vurma. Sen benim yanıma dönüp gelinceye kadar, ne soğuktan, ne sıcaktan zarar görmeyeceksin, esir edilip, işkenceye de uğramayacaksın.**

Resûlullah'ın bu sözlerinden anladım ki, bana hiç bir zarar gelmeyecek. Kılıcımı yayımı aldım, gitmek üzere hazırlandım. Resûlullah efendimiz benim için duâ etti:

- **Allahım, onu önünden, ardından, sağından, solundan, üstünden, altından koru!**

Müşriklere doğru yürümeye başladım. Sanki hamamda yürüyor gibiydim. Vallahi içimde ne bir kor-

ku, ne bir üşüme, ne de bir ürperti vardı. Nihâyet müşriklerin ordugâhına vardım. Reisleri Ebû Süfyân ve diğerleri ateş yakmışlar, başında ısınıyorlardı. Ebû Süfyân daha o zaman Müslüman olmamıştı.

Hemen aklıma Ebû Süfyân'ı orada öldürmek geldi. Ok çantamdan bir ok çıkarıp, yayıma yerleştirdim. Ateşin ışığından faydalanarak onu vurmak istedim. Tam atacağım sırada Resûlullah'ın, **"Benim yanıma dönüp gelinceye kadar bir hâdisе çıkartmayacaksın"** buyurduğunu hatırladım ve onu öldürmekten vazgeçtim.

Bundan sonra kendimde kuvvetli bir cesâret buldum. Müşriklerin yanına

HUZEYFE BİN YEMÂN

sokulup ateşin başına oturdum. Görülmemiş de-
recedeki şiddetli rüzgâr ve
Allahü teâlânın görülme-
yen ordusu melekler, on-
lara yapacağını yapıyor-
du. Rüzgârda, kap-kacak-
ları devriliyor, ateşleri ve
ışıkları sönyüyor, çadırları
başlarına yıkılıyordu. Bir
ara müşrik ordusunun ku-
mandanı Ebû Süfyân aya-
ğa kalkıp dedi ki:

- İcinizde gözcüler ve
casuslar bulunabilir, dik-
kat ediniz, herkes yanında-
kinin kim olduğuna bak-
sın! Herkes yanında otura-
nın elini tutsun!

Ebû Süfyân, aralarına
bir yabancıнын girdiğini
sezer gibi olmuştu. He-
men ellerimi uzatıp, sa-
ğımda ve solumda bulu-
nan iki kişinin ellerinden
tutup, onlardan, önce
isimlerini sordum. Böyle-
ce tanınmamı engelledim.
Nihayet Ebû Süfyân:

- Ey Kureyşliler, siz du-
rulacak gibi bir yerde değil-

siniz. Atlar, develer kırılma-
ya, ölmeye başladı. Kıtık
her tarafı sardı. Rüzgârdan,
başımıza gelenleri görü-
yorsunuz. Hemen göç edip
gidiniz. İşte ben gidiyorum,
diyerek devesine bindi.

Müşrik ordusu perişan
bir hâlde toplanıp, Mek-
ke'ye doğru hareket etti.
Rüzgârdan üzerlerine ya-
ğan taş ve çakıl sesini işiti-
yordum.

Müşrik ordusu çekip gi-
dince, ben de Resûlulla-
h'ın yanına döndüm. Yo-
lun yarısına geldiğimde
karşıma yirmi kadar beyaz
sarıklı süvâri şeklinde me-
lekler çıktı. Bana dediler ki:

- **Resûlullah'a haber
ver. Allahü teâlâ düşmanı
perişan etti!**

Resûlullah'ın yanına gel-
diğimde, bir kilim üzerinde
namaz kılıyordu. Fakat ben
döner dönmez, gitmeden
önceki üşüme ve titreme
hâlim tekrar başlamıştı.

Huzeyfe bin Yemân, Es-
hâb-ı kirâm arasında Pey-

HUZEYFE BİN YEMÂN

gamberimizin sırdaşı olmasıyla meşhurdur. Peygamberimiz ona, Eshâb-ı kirâm arasına karışarak kendilerini gizleyen ve böylece fitne çıkarmak isteyen münâfıkların kimler olduğunu tek tek bildirmiştir. Bundan başka vukû bulacak hâdiseleri de bildirmişti.

Eshâb-ı kirâm arasında çok sevilir ve ayrı bir itibar gösterilirdi. Çünkü o, Resûlullahın verdiği sırlarla dolu idi. Resûlullah gizli kalması lâzım olan bir çok şeyi, Hazreti Huzeyfe'ye söyledi.

O ve Ebû Hüreyre buyurdular ki:

- Server-i âlem, âlemin yaratıldığı zamandan, yok olacağı güne kadar, olmuş ve olacak şeyleri bize bildirdi. Bunlardan bildiril-

mesi lâzım olanları size bildirdik. Lâzım olmayanları, sakladık, bildirmedik.

Hazreti Huzeyfe, Peygamber efendimizin sağlığında Hendek'ten sonraki savaşların hepsine katıldı. Resûlullah'ın vefâtından sonra Hazreti Ebû Bekir, onu ordu kumandanı tâyin etti. Dinden dönenlerle savaşmak üzere Umman'a gönderdi. Kendisine katılan İkrime ile birlikte Umman halkını tekrar İslâm'a döndürdü. Bundan sonra Umman'da, önce zekâtları toplamakla, sonra da vâli olarak vazîfelendirildi. Sonra da Mezopotamya taraflarında yapılan savaşlara katıldı. Irak'ın ve İran'ın fethinde bulundu.

Nihâvend savaşında Nu'man bin Mukarrin şehîd olunca, İslâm sancağı-

HUZEYFE BİN YEMÂN

nı Huzeyfe eline alarak Hemedân, Rey ve Deynura'yı fethetti. Cezîre'nin fethinde bulunarak, Nusaybin vâililiğine tayin olundu.

Hazreti Ömer yeni bir vâli tayin ettiği zaman, oranın halkına mektup yazarak, **"Yeni vâli, adâletle hükmettiği müddetçe; siz de onun emirlerine uyunuz"** derdi. Hazreti Huzeyfe'ye verdiği mektupta ise şöyle yazdı:

"Ey Nusaybin halkı! Bu gönderdiğim vâlinin, bütün emirlerine uyun. Her isteğini yerine getirin."

Nusaybinliler, karşılamaya çıktılar. Onu gördükleri zaman; hayvanı üzerinde, bir parça kuru etle ekmek yiyordu. Selâmlaştılar. Sonra halîfenin emir-nâmesini gösterdi. Onlar da dediler ki:

- Hazreti Ömer'in emirleri, başımız üzerine! Sen de hoş geldin, safâ geldin. Lâkin, bizden isteklerin ne ise; şimdi söyle. Belki karşılayamayacağımız şeylerdir!

Yeni vâli tebessüm ederek şu cevabı verdi:

- Aranızda kaldığım müddetçe sizlerden; sâdece, kendimin ve hayvanımın yiyeceğini istiyorum. Başka hiçbir şey istemem.

O şehirde, epeyce müddet bulundu. Görevini, kumsursuz yapmaya çalışıyordu. Bilhassa Cum'adan önce, Müslümanlara vaaz ve nasihat eylerdi. Bir defasında buyurdu ki:

- Ey Mü'minler! Fitne, önce kalblerde filizlenir. Su katılmamış şarap bile; fitne kadar, insan kalbini çelemez, bozamaz. Sizler, fitneye doğru gitmeyiniz. Allah'a yemin ederim ki fitne insanları; selin, çöpleri sürüklediği gibi sürükler götürür!..

- Yâ Huzeyfe! Fitneden nasıl kurtulabiliriz?

- Duâ eden, kurtulur.

- Ne zaman duâ edelim?

- Namazdan sonra. Çünkü kulları, güzelce abdest alıp, namaza durduk-

HUZEYFE BİN YEMÂN

ları zaman; Cenâb-ı Hak da namaz kılanlara yönelir. İşte o anlarda duâ ediniz! Fakat sizler; hayırlı kimseler olmak istiyorsanız; geçici olan dünya için âhireti terketmeyiniz!

Hazreti Huzeyfe, Medâyin şehrinde de uzun müddet vâililik yaptı. Oranın halkı, onun idâresinden son derece memnun olup, kendisini çok sevmişlerdi. Nihayet bir akşam, Hazreti Ömer'den haberci geldi. Artık, Huzeyfe'nin Medîne'ye dönmesini istiyordu...

Emir üzerine hazırlandı, helâllaştı, vedâlaştı ve yola çıktı. Dönüşünü bekleyenler arasında, halîfe de bulunuyordu. Az çok yaklaşıncâ, Halîfe dikkatle baktı. Gördü ki; Medâyin vâlisi gönderdiği gibi dönüyor! Bunca yıl sonra; aynı hayvan üzerinde, aynı sâde elbiseler içinde.

Yan yana geldiler ve selâmlaştılar, kucaklaştılar. Halîfe sevinçle;

- Sen, benim kardeşimsin. Ben de, senin kardeşimim, diyerek, hislerini belirtti.

Hazreti Ömer halîfeliği zamanında Huzeyfe'nin bir cenâzenin namazını kılmadığını görerek, ona sordu:

- Niçin cenâze namazını kılmadın?

Resûlullah'ın sırdaşı Hazreti Huzeyfe dedi ki:

- Resûlullah efendimiz, bana o kişinin münâfık olduğunu açıklamıştı. Bunun için onun namazını kılmadım.

- Allah'ın Resûlü münâfıklar arasında Ömer'i de saydı mı yâ Huzeyfe?

- Hayır, yâ Ömer.

- Peki memurlarım arasında münâfık var mı?

- Sadece bir tane var. Ancak ismini söylemeye memur değilim.

Huzeyfe hazretleri, Hazreti Ömer'in bütün isrârına rağmen ismini söylememiştir. Sonra o münâfık bir

HUZEYFE BİN YEMÂN

vesile ile Hazreti Ömer tarafından uzaklaştırılmıştır.

Bundan sonra Hazreti Ömer, Huzeyfe'nin gitmediği cenâze gitmemiştir. Çünkü onun gitmemesini, ölenin münâfık olduğuna işâret sayardı.

Birgün Hazreti Ömer, huzurunda bulunan bâzı Eshâb-ı kirâma sordu:

- Resûlullah efendimizin fitne hakkında olan sözü hatırında olan var mı?

İçlerinden Huzeyfe dedi ki:

- Ey mü'minlerin emîri! Peygamberimizin bu konudaki sözü aynıyla benim hatırımdadır buyurdu ki:

"Kişi ailesinden, malından, çocuklarından ve komşusundan dolayı fitneye düşâr olur. Böyle günâhlara oruç tutmak, namaz kılmak ve iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak keffâret olur."

- Maksadım o değil, deniz gibi dalgalanacak fitneyi soruyorum.

- Ey mü'minlerin emîri! Senin için endişelenecek bir şey yok. Senin zamanınla onun arasında bir kapalı kapı var.

- Yâ Huzeyfe! Bu kapı kırılacak mı, yoksa açılacak mı?

- Ey mü'minlerin emîri! O kapı kırılacak.

Bu cevap üzerine Hazreti Ömer:

- Desene ümmet-i Muhammed kıyâmete kadar bir araya gelemeyecek! diyerek üzüntüsünü dile getirdi.

Daha sonra Huzeyfe'ye o kapının ne olduğu sorulduğunda şu cevabı vermiştir:

- O kapı Hazreti Ömer idi.

Hazreti Ömer'in bunu bilip bilmediği sorulunca da;

- Akşam ve sabahın olacağını bildiği gibi biliyordu, cevabını vermiştir.

HUZEYFE BİN YEMÂN

Nitekim daha sonra Hazreti Ömer şehîd edilmiş, Hazreti Osman devrinin sonlarında alevlenen fitne târih boyunca bitmemiştir.

Hazreti Huzeyfe şöyle anlatıyor:

“Herkes Resûlullah efendimize hayırdan sorardı. Ben ise ileride hâsıl olacak fitnelerden sorardım. Çünkü bunların şerrine yakalanmaktan korkuyordum. Dedim ki:

- Yâ Resûlallah, biz, Müslüman olmadan önce kötü kimselerdik. Allahü teâlâ, senin şerefli vücudun ile İslâm nimetini, iyiliklerini bizlere ihsân etti. Bu saâdet günlerinden sonra yine kötü zaman gelecek mi?

- **Evet gelecek.**

- Bu şerden sonra, hayırlı günler yine gelir mi?

- **Evet gelir. Fakat o zaman bulanık olur.**

- Bulanıklık ne demektir?

- **Benim sünnetime uymayan ve benim yolumu**

tutmayan kimseler ortaya çıkar. İbâdet de yaparlar. Günâh da işlerler.

- Bu hayırlı zamandan sonra, yine şer olur mu?

- **Evet, Cehennemin kapılarına çağırانlar olacaktır. Onları dinleyenleri Cehenneme atacaklardır.**

- Yâ Resûlallah! Onlar nasıl kimselerdir?

- **Onlar da bizim gibi insanlardır. Bizim gibi konuşurlar.**

- Onların zamanlarına yetişirsem ne yapmamı emredersiniz?

- **Müslümanların cemâatına ve hükûmetine tâbi ol!**

- Müslümanların hükûmeti yoksa ne yapalım?

- **Bir kenara çekil. Aralarına hiç karışma, ölünceye kadar yalnız yaşa.**

Huzeyfe, Hazreti Osman'ın halîfeliği sırasında Azerbaycan ve Ermenistan taraflarının fethine gönderildi. Buradaki hiz-

HUZEYFE BİN YEMÂN

metlerinin yanında mühim bir hizmeti de, Kur'ân-ı kerîm nüshâlarının çoğaltılmasına sebep olmasıdır. Çünkü o, Azerbaycan ve Ermenistan tarafına gittiğinde, Kur'ân-ı kerîmin değişik lehçelerle okundüğunu görerek, Kur'ân-ı kerîmin Kureyş lehçesi üzerine çoğaltılmasını Hazreti Osman'a teklif etti. Bunun üzerine Hazreti Osman, Kur'ân-ı kerîm nüshâlarını çoğaltıp; belli merkezlere gönderdi.

Hayatının çoğu savaşlarda geçen Huzeyfe bin Yemân, Hazreti Osman şehîd edildiğinde Medîne'de bulunuyordu. Bu sırada yaşı oldukça ilerlemişti. Dördüncü halîfe Hazreti Ali'nin, ilk günlerinde hastalandı. Artık iyice ihtiyarlamıştı. Müslümanlar akın akın ziyâret ediyorlardı.

Bir arkadaşına 300 dirhem vererek buyurdu ki:

- Bu parayla, kefen alıverin.

Desenli bir kumaş getirdiler. Onu görünce:

- Bu kefen değil, gömlek içindir. Kefen, boydan boya iki bez parçası olur, dedi.

Sonra da yavaş bir sesle buyurdu ki:

- Hem sizin arkadaşınız iyi bir Müslüman ise, cenâb-ı Hak; kabirde o kefeni, daha iyisiyle değiştirir. Kötü ise, daha kötü şeylere hazırlanmalıdır.

Hazreti Ali'nin hilâfeti-nin 40. günü, 656 senesinde, Huzeyfe hazretleri de, sırlarıyla birlikte sevgili Peygamberimize kavuştu.

Hazreti Huzeyfe ölüm döşeginde yattığı vakit şöyle duâ etmiştir:

- Dost ânî bir baskınla geldi. Pişmanlık fayda vermez. Allahım, fakirlik ve hastalıktan hakkımda hayırlı olanı bana ver. Ölüm hakkımda yaşamaktan hayırlı ise, sana ulaşınca kadar ölüm yolunu bana kolaylaştır.

HÜSEYİN BİN ALİ

hüseyin bin ali;

Ümm-i Hâris hazretleri anlatır:

Birgün Resûlullah'ın huzuruna varıp, bir rüya gördüğümü ve çok korktuğumu arzettiğim zaman, buyurdular ki:

- **Ne gördün?**

- Sizin vücudunuzdan bir parça kestiler, benim yanıma eklediler.

- **İyi görmüşsün, Fatıma'nın bir oğlu olacak ve senin yanında kalacaktır.**

Bir müddet sonra, Hazreti Hüseyin dünyaya geldi. Resulullah her sabah namazını kıldıktan sonra, mübarek yüzünü Eshâb-ı kirâma çevirirlerdi. Üzüntülü kimseler yüzünü görseler, mesrur olurlardı. O gün sabah namazından sonra, yüzlerini döndürmeden, Hazreti Ali'yi çağırdılar. Beraber mescid-den çıktılar. Eshâb-ı kirâm nereye, niçin gittiklerini anlayamadılar. Tekrar dönerler diye oturdular. İkisi

Hazreti Fatıma'nın evine gittiler.

Peygamberimiz Hazreti Ali'ye, kapıda durup, kimseyi içeri sokmamasını emretmişlerdi. Hazreti Hüseyin doğmuş, melekler tebrik etmek için gelmişlerdi. Hazreti Ebu Bekir duramayıp, Hazreti Ali'nin evine gitti. Sonra Hazreti Ömer, sonra Hazreti Osman ve bütün Eshâb-ı kirâm Hazreti Ali'nin evine gittiler.

Hazreti Ebû Bekir, Hazreti Ali'den, Resulullah'ın nerede olduğunu sordu. Hazreti Ali, içerde olduklarını bildirince, Hazreti Ebû Bekir buyurdu ki:

- İzin verirsen, ben de gireyim.

- **Allah'ın Resulü meşguldür.**

- Benim içeri girmeme mi sana emretti mi?

- **Hayır, yalnız dört yüz yirmi dört bin melek geldi.**

Hazreti Ebû Bekir hayret edip, durdu.

HÜSEYİN BİN ALİ

Bir müddet sonra, Resulullah dışarı çıkıp, herkesin içeri girmesini emrettiler. Eshâb-ı kirâm içeri girdiler. Hazreti Ali'nin meleklerin sayısındaki sözü söylendi. Resulullah efendimiz Hazreti Ali'ye sordular:

- **Meleklerin sayısını nasıl bildin?**

- Melekler grup grup geliyorlardı. Herbiri bir dil ile konuşurlardı ve sayılarını bildirirlerdi.

Bunun üzerine Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- **Allah aklını ziyade et-sin ya Ali!**

Resulullah efendimiz Hazreti Hüseyin doğduğu zaman, kulağına, **"O, cennet gençlerinin efendisi, seyyididir"** diye seslenmişlerdi.

Hazreti Üsâme bin Zeyd, bir gece Peygamber aleyhisselamı gördüğünü ve O'nun, **"Bunlar benim oğullarımdır, kızımın oğullarıdır. Allah'ım ben onları seviyorum, sen de**

onları sev ve onları sevenleri de sev" buyurduğunu rivayet etmektedir.

Bir defasında da, **"Hüseyin benden, ben Hüseyin'denim, Allahü teâlâ Hüseyin'i seveni sever"** buyurmuştu.

Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerimde, ehl-i beyte, mealen buyuruyor ki:

"Allahü teâlâ, sizlerden ricisi, yani her kusur ve kirleri gidermek istiyor ve sizi tam bir taharet ile temizlemek irade ediyordur."

Bu ayet-i kerime gelince, Eshâb-ı kirâm sordular.

- Ya Resulallah! Ehl-i beyt kimlerdir?

O esnada, Hazreti Ali geldi. Mübarek hırkasının altına aldılar. Fatıma-tüz-Zehra da geldi. Onu da yanına aldılar. İmam-ı Hasan geldi. Onu da bir yanına, sonra gelen İmam-ı Hüseyin'i de öbür tarafına alarak buyurdular ki:

- **İşte bunlar, benim ehl-i beytimdir.**

HÜSEYİN BİN ALİ

Hazreti Hüseyin'in Kerbelâ'daki türbesi

Bu ayet-i kerîme ve ilgili hadîs-i şerîfler, Resûlullah'ın iki mübarek torunu sevmenin şart olduğunu belirtmektedir.

Hazreti Hüseyin buyurdu ki:

Bir gün yüksek dedemin huzuruna varmıştım. Übey bin Kâb da orada idi. Bana, **"Merhaba, ey Ebu Abdullah, ey göklerin ve yerin süsü"** diye hitap ettiler. Übey bin Kâb hazretleri dedi ki:

- Ya Resulallah! Gökler ve yer için, senden başka süs var mıdır?

Resulullah bunun üzerine buyurdular ki:

- **Beni insanlara Peygamber olarak gönderen Allahü teâlânın hakkı için, Hüseyin bin Ali, yeryüzünün merkezinin süsüdür. Ondan ziyade süs, göklerin tabakalarıdır.**

Bir gün Hazreti Hüseyin, Resulullah efendimizin yanında idi. Annesine

HÜSEYİN BİN ALİ

İmâm-ı Hüseyin türbesinin giriş kapılarından biri

90 eshâb-ı kirâm

HÜSEYİN BİN ALİ

gitmek istiyordu. Hava yağmurlu idi. Resulullah efendimiz duâ buyurdu. Hazreti Hüseyin eve gidinceye kadar, yağmur ara verdi.

Bir gün Resûlullah efendimiz, Hazreti Hüseyin'i sağ dizine, oğlu İbrahim'i sol dizine aldı. Ceb-rail aleyhisselam gelip dedi ki:

- Hak teâlâ, bu ikisinden birini alacaktır. Sen birini seç!

Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Eğer Hüseyin vefat ederse, benim canım yandığı gibi, Ali'nin ve Fatıma'nın da canları yanar. Eğer İbrahim giderse, en çok ben üzülürüm. Benim üzüntümü, onların üzüntüsüne tercih ediyorum.

Üç gün sonra oğulları İbrahim vefat etti.

Resulullah efendimiz, Hazreti Hüseyin yanına her gelişinde, onu öper ve buyururdu ki:

- Selamet ve saadet o kimseye ki, oğlum İbrahim'i ona feda ettim.

Hazreti Hüseyin'in ilk çocukluğu Resulullah efendimizin derin sevgi ve şefkati içinde geçti. Ancak bu hâl, çok sürmedi. Zira Peygamber efendimiz vefat ettiler. Hazreti Hüseyin, bundan sonra ilmini ve edebini babasının yanında tamamladı.

Hazreti Hüseyin'in yü-zü, karanlık gecede etrafını aydınlatırdı. Yaya olarak yirmibeş defa hacca gitti. Beraberindekiler bineklere binse de, kendisi binmezdi. Çok cömert idi. Buyurdular ki:

- Cömert, efendi olur; cimri, hor olur. Bu âlemde bir mümin kardeşinin iyiliğini kendinden önce düşünen, öbür âlemde daha iyisini bulur.

Eshâb-ı kirâmdan Hazreti Dihye, devamlı ticaret için sefere gider gelirdi. Çok güzel yüzlü idi.

HÜSEYİN BİN ALİ

Cebrail aleyhisselam çok defa Resûlullah'ın huzuruna Dıhye şeklinde gelirdi. Birgün Cebrail aleyhisselam Fahr-i âlem hazretlerinin huzurunda bulunuyordu.

O zaman henüz küçük olan Hazreti Hasan ve Hazreti Hüseyin'den biri, Cebrail aleyhisselamı gördü. Hemen kardeşinin yanına koşarak dedi ki:

- Dıhye, dedemizin yanında oturuyor, haydi gidelim.

Koşup mescide girdiler.

Cebrail aleyhisselamın dizlerine oturdular. Ellerini Cebrail aleyhisselamın cebine soktular. Resulullah efendimiz, torunlarının bu hareketini görünce hicâb edip, mâni olmak istedi. Cebrail aleyhisselam, Resûlullah'ın mahcup olduğunu görünce, dedi ki:

- Ya Resulallah! Niçin sıkılıyorsunuz? Fatıma teheccüd namazını kılarken,

Hak teâlâ beni gönderir, bunların beşiklerini sallardım. Böylece Hazreti Fatıma rahatça namazını kılar-
dı. Bazan da bunların anneleri namazdan sonra uyurken, bunlar ağlardı. Hak teâlâ yine beni gönderir, anneleri uyanmasın diye, beşiklerini sallardım, ağlamazlardı. Çocukların bu hareketini bana karşı edepsizlik saymayın. Bunların yanıma gelip, ellerini koynuma sokmalarında bir mahzur yoktur.

Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Ey kardeşim Cebrail! Şimdi bir şey yapmadılar. Daha ileri giderler endişesiyle mâni oldum. Çünkü, eshâbımdan Dıhye isminde birisi vardır. Çok kere sefere çıkar. Her dönüşünde bunlara hediye getirir. Sizi Dıhye zannedip, ellerini cebinize soktular.

Bunun üzerine Cebrail aleyhisselam, **"Ya Rabbi!**

HÜSEYİN BİN ALİ

Beni Habibinin yanında utandırma” diye duâ etti.

Oturduğu yerden ellerini Cennete uzattı. Bir yeşil salkım üzüm, bir kırmızı nar eline geldi. Hazreti Hasan üzümü, Hazreti Hüseyin de narı aldı. Bunları yerlerken, bir dilenci gelip dedi ki:

- Ey ehl-i beyt! O üzüm ve nardan bana da verirsiniz?

Resûlullah'ın yüksek yaratılışı torunları, dilenciye vermek istediklerinde, Cebrael aleyhisselam mâni olarak dedi ki:

- Ya Resulallah! O dilenci şeytandır. Cennet meyveleri ona haram iken, hile ile ondan yemek istedi.

Hazreti Hüseyin hep babasının yanında idi. Babası şehit olunca, Medine'ye geldi. Yezîd'e biat etmedi. Kufeliler kendisini çağırıp halife yapmak istedi. Kardeşi Muhammed bin Hanefiyye, İbni Ömer, İbni Abbas ve daha nice Eshâb-ı kirâm mâni olmak istediler ise de, kabul etmeyip yetmişiki kişi ile Mekke'den Irak'a yola çıktı.

HÜSEYİN BİN ALİ

Hazret-i Hüseyin'in türbesinin kitâbesi

Irak valisi Ubeydullah bin Ziyad, Ömer bin Sâd kumandasında bir ordu gönderdi. Ömer, geri dönmelerini bildirdi ise de, İmam kabul etmeyip harp etti. 681 yılında Muharrem'in onuncu günü Kerbelâ'da şehîd oldu. Yezîd bunu duyunca, çok üzüldü.

“Allah İbni Mercane'ye (İbni Ziyâd'a) lanet eylesin! Hüseyin'in isteklerini kabul etmeyip de onu şehîd ettirdi. Böylece beni kötü tanıttı” dedi. Hazreti Hüseyin Mısır'da Karafe kabristanında medfundur.

İKRİME BİN EBÎ CEHİL

İkrime bin ebî cehil;

İkrime bin Ebî Cehil, meşhûr İslâm düşmanı Ebû Cehil'in oğludur. Önce İslâm'a büyük düşman idi. Mekke'nin fethedildiği gün, öldürülmesi emir buyurulan altı kişiden biri de o idi.

İkrime, o gün Yemen'e kaçmak için gemiye bindi. Yolda fırtına çıkıp, gemi batmak üzereyken, "Kurtulursam Muhammed'in ayaklarına kapanacağım" diye niyet etti. Kurtulup, Yemen'e varınca, Müslüman olmaya karar verdi.

Hanımı ve amcasının kızı olan Ümmü Hakîm, Mekke'nin fethedildiği gün îman edip, onun için de Peygamberimizden emân (af) almıştı. Yemen'e giderek ona müjdeyi verdi:

- İnsanların en üstünü, en halimi ve en kerimi olan zat tarafından sana emân getirdim. Senin için Resûlullahtan emân iste-

dim. Eshâbına, "Allahü te-âlânın emânında olsun, kimse ona taarruz etmesin!" buyurdu.

İkrime, hanımı ile Mekte'ye dönüp, Resûlullah'ın huzûruna geldi. Resûl-i ekrem, İkrime'nin geldiğini görünce, ona doğru geleerek ayakta karşıladı, kucaklaştılar. Sonra Peygamber efendimiz oturdular. Emir buyurunca, İkrime ve hanımı da oturdular. Zevcesinin yüzü kapalıydı.

Bundan sonra İkrime, Peygamberimize dedi ki:

- Zevcem, benim için sizden emân aldığını söyledi. Bu sebeple geldim.

Resûl-i ekrem efendimiz buyurdu ki:

- Zevcen doğru söylemiş, sen emniyettesin.

İkrime bunun üzerine dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Önceki yaptıklarına pişman oldum. Bana İslâmiyet'i öğretir misiniz?

İKRİME BİN EBÎ CEHİL

Resûlullah efendimiz ona İslâm'ı öğrettiler. İkrime de, "Allah'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed aleyhisselâmın da Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna şehâdet ediyorum" diyerek Müslüman oldu. Peygamber efendimiz de Cenâb-ı Hakka duâ ederek, onun için af ve mağfiret talebinde bulundu.

Hazreti İkrime, Müslüman olduktan sonra, Resûl-i ekrem ile beraber Medîne'ye gitti. Oraya yerleşti. Hicretin onuncu yılında Resûlullah efendimiz tarafından Hevazin'e zekât toplayıcı olarak gönderildi.

Hazreti Peygamberin vefâtında Hazreti İkrime, Yemen'in Tebâle şehrinde bulunuyordu. Bu sebeple Resûl-i ekrem vefâtında Medîne'de bulunamamıştı.

Hazreti Ebû Bekir devrinde İkrime, bir ordu ile Yemâme'de bulunan ve yalancı Peygamberlik dâ-

vâsına kalkışan Müseylemetül-Kezzâb üzerine gönderildi. Fakat yardımcı kuvvetleri beklemeden Müseyleme'ye hücum edince mağlup oldu.

Bunun üzerine Hazreti Ebû Bekir, onu, önce Umman tarafında bulunan Huzeyfe'nin yanına yardımcı kuvvet olarak gönderdi. Burada vazifesini yaptıktan sonra Mehre'ye yolladı, Mehre halkının İslâmiyeti kabûlünden sonra, Hazreti İkrime ordusu ile birlikte Yemen'e gönderildi. Yemen'deki bütün mürtedleri ortadan kaldırdı. Daha sonra Medîne'ye geri döndü.

Hazreti Ebû Bekir, Yemen'deki mürtedleri temizleyen Hazreti İkrime'yi, bir ordu ile birlikte Suriye tarafına gönderdi. Burada Ecnadin'de Bizanslılarla savaştı. Bu savaşta ağır yaralandı. Sonra Medîne'ye geri döndü. Daha sonra 636 yılında, Yermük savaşına katıldı.

İKRİME BİN EBÎ CEHİL

Hazreti Huzeyfe şöyle anlatıyor:

“Yermük muharebesinde idi. Çarpışmanın şiddeti geçmiş, ok ve mızrak darbeleri ile yaralanan Müslümanlar, düştükleri sıcak kumların üzerinde can vermeye başlamışlardı. Bu arada ben de, güçlükle kendimi toparlayarak, amcamın oğlunu aramaya başladım. Son anlarını yaşayan yaralıların arasında biraz dolaştıktan sonra, nihayet aradığımı buldum.

Bir kan seli içinde yatan amcamın oğlu, göz işaretleri ile bile zor konuşabiliyordu. Daha evvel hazırladığım su kırbasını göstererek dedim ki:

- Su istiyor musun?

Belli ki, istiyordu. Çünkü dudakları harareten âdeta kavrulmuştu. Göz işaretleri ile, **“Çabuk, hâlimi görmüyor musun?”** der gibi bana bakıyordu. Ben kırbanın ağzını açtım, suyu kendisine doğru uzatırken, biraz ötede yaralıların arasında Hazreti İkrime’nin sesi duyuldu:

- Su! Su! Ne olur, bir tek damla olsun, su!

Amcamın oğlu Hâris, bu feryâdı duyar duymaz, göz ve kaş işaretleriyle suyu hemen Hazreti İkrime’ye götürmemi istedi.

Kızgın kumların üzerinde yatan şehitlerin arala-

İKRİME BİN EBÎ CEHİL

rından koşa koşa, Hazreti İkrime'ye yetiştim ve hemen kırbamı kendisine uzattım. İkrime hazretleri elini kırabaya uzatırken, Hazreti İyaş'ın iniltisi duyuldu:

- Ne olur bir damla su verin! Allah rızası için bir damla su!

Bu feryâdı duyan Hazreti İkrime, elini hemen geri çekerek suyu İyaş'a götürmemi işaret etti. Suyu o da içmedi.

Ben kırbayı alarak şehitlerin arasından dolaşa dolaşa, Hazreti İyaş'a yetiştiğim zaman, Kelime-i Şehâdet getirerek son nefesini verdi. Derhal geri döndüm, koşa koşa Hazreti İkrime'nin yanına geldim. Kırbayı uzatırken bir de ne göreyim? Onun da şehit olduğunu müşâhede ettim.

Bâri dedim, amcamın oğlu Hazreti Hâris'e yetiş-tireyim. Koşa koşa ona geldim, ne çâre ki, o da

ateş gibi kumların üzerinde kavrula kavrula rûhunu teslim eylemişti.

Hayatımda bir çok hâdise ile karşılaştım. Fakat hiçbirini beni bu kadar duygulandırmadı. Aralarında akrabalık gibi bir bağ bulunmadığı hâlde, bunların birbirine karşı bu derece fedakâr ve şefkatli hâlleri gıpta ile baktığım en büyüyük îman kuvveti tezâhürü olarak hâfızama âdeta nakşoldu!"

Hazreti İkrime şehit olduğunda, üzerinde 70'den fazla kılıç ve mızrak yarası vardı.

Hazreti İkrime, İslâmiyet'le şereflenince, çok samimi bir Müslüman olmuştur. Bu ihlâsının nişânesi olarak, savaştan savaşa at sırtında yıldırım gibi koşmuştur. Cesâretli ve çok iyi bir kumandandı. İslâmiyet'e gönülden bağlanmıştı. Kur'ân-ı kerimi eline alınca, önce alnına koyar, sonra ağlamaya başlardı.

İMRÂN BİN HUSAYN

İmrân bin husayn;

İmrân bin Husayn, Hayber savaşında Müslüman oldu. Ondan sonraki bütün savaşlarda Peygamber efendimizin yanında ve hizmetinde bulunmakla şereflendi. Peygamber efendimiz kendilerini çok severdi.

Eshâb-ı kirâm içinde çok faziletlere sahipti. Fıkıh ilminde üstün derecesi vardı.

Duâsı kabûl olunan seçilmişlerdendir. Mekke'nin fethinde Huzaa kabîlesinin sancağını taşıdı.

Hazreti Ömer halîfe olunca, Basra halkına İslâmiyet'i öğretmek için İmrân bin Husayn'ı gönderdi.

Hasan-ı Basrî hazretleri, kendisinden çok hadîs-i şerîf öğrenmiş ve yemin ederek demiştir ki:

- **Basralılar için İmrân'dan daha hayırlı biri gelmemiştir.**

Abdullah bin Amr, İmrân'ı Basra kâdılığına tayin

etti. Kâdılığı zamanında, iki kişi hüküm vermesi için kendisine geldi. Bunlardan birisi şâhidini getirdi, diğeri getiremedi. Hüküm şâhit getirenin lehine verildi. Şâhit getiremeyen kimse bunu kabûl etmeyip dedi ki: -

- Bu karar bâtıldır.

Hazreti İmrân bunun üzerine, Abdullah bin Amr'dan azlini isteyerek istifa etti.

Yakalandığı hastalığı sebebiyle ne oturabilir, ne de ayakta durabilirdi. Kendisine hurma dallarından bir sedir yapmışlardı.

Orada günlerini geçirir, Rabbini zikrederdi. Otuz sene bu hâl devam etti.

Mutarrif bin Abdullah ile kardeşi A'lâ, ziyâretine gittiler. Mutarrif, onun bu hâlini görünce ağladı.

Hazreti İmrân, ona sordu:

- Niçin ağlıyorsunuz?

- **Senin hâline ağlıyorum.**

İMRÂN BİN HUSAYN

Hazreti İmrân buyurdu ki:

- Ağlama, ben ölünceye kadar da kimseye söyleme! Melekler benim ziyâretime gelip selâm veriyorlar. Meleklerin selâmını alıyor, onlarla konuşuyorum. Onların bu ziyâretlerinden fazlasıyla memnun oluyor, hasta olduğumdan dolayı verilen bu nîmetlere şükrediyorum.

Böyle bir hastalık hâlinde Melekleri gören bir kimse, bu dertlere râzı olmaz mı?

Bir gün İmrân bin Husayn'a birisi dedi ki:

- Bize yalnız Kur'ân'dan söyle!

- **Ey ahmak! Kur'ân-ı kerîmde namazların kaç rekât olduğunu bulabilir misin?**

Böyle söyleyerek, hadîs-i şerîflerin ve âlimlerin açıklamalarının da lâzım olduğunu bildirdi.

İmrân bin Husayn 672 senesinde vefât etti. Resûlullah efendimizden 120 hadîs-i şerîf nakletmiştir.

Hazreti İmrân bin Husayn, hasta yatağında bile ilim öğretirdi. Talebelerine şöyle anlattı:

"Peygamber efendimiz, merhametten ayrıl-mamakla beraber, harp meydanlarında din düş-manlarına karşı şiddetli olurdu. Huneyn cenginde, müşrikler onu kuşattığı zaman, atından inerek, **"Ben Peygamberim, yalan yok. Ben Abdülmuttalib'in oğlu Abdullah'ın oğluyum"** buyurarak, düşmana saldırdı. O gün, Ondan daha cesur ve daha metin kimse görmedim."

Yine anlatır:

"Birgün Peygamber efendimizin huzuruna Temim oğullarından bir grup gelmişti. Peygamberimiz onlara, **"Ey Temim oğulları, size müjde olsun"** buyurduktan sonra,

İMRÂN BİN HUSAYN

onlara, insanların yaratılışını ve kıyâmetin kopmasını anlattılar.

Temim oğulları, “Bizi müjdeledin. Fakat biz, devletin hazinesinden para istiyoruz” diyerek, îman etmediler. Sonra Yemen halkından bir grup ziyârete geldi. Peygamber efendimiz, Yemenlilere buyurdu ki:

- Ey Yemenliler! Madem ki, Temim oğulları îman etmeyi kabûl etmediler. O hayır ve saadet müjdesini siz alınız!

Yemenliler de dediler ki:

- Kabûl ettik yâ Resûlallah! Zaten biz huzurunuzda îman etmek için gelmiştik.

Peygamber efendimiz, onlara da insanların yaratılışını ve kıyâmetin kopma-

sını anlattıkları sırada, bir kimse gelerek bana dedi ki:

- Yâ İmrân! Bindiğin deve, yularını sıyırarak kaçtı.

Ben de devemi bulmak için, hemen çıkıp baktım. Keşke deveyi bıraksaydım da, Resûlullah'ın mübârek sözlerini dinlemek fırsatını kaçırmıyaydım.”

Hazreti İmrân bin Husayn, hastalığı sırasında namazlarını nasıl kılacağını Peygamber efendimize sordu. Resûlullah efendimiz de ona buyurdu ki:

- Ayakta kıl! Gücün yetmezse, oturarak kıl! Buna da kudretin olmazsa, yan veya sırtüstü yatarak kıl!

Emîrlerden biri; İmrân bin Husayn'ı zekâtı toplama-

İMRÂN BİN HUSAYN

mak üzere göndermişti. Dönünce, Emîr kendisine, topladığı malın nerede olduğunu sordu. Bunun üzerine buyurdu ki:

- Mal için mi göndermiştin? Peygamber efendimiz zamanında aldığımız gibi aldık ve yine O'nun zamanında dağıttığımız gibi dağıttık. Yâni zenginden zekâtını alıp, hak sahibi olan fakirlere verdik.

Bir sohbetinde de talebelerine buyurdu ki, Resûlullah efendimiz, bizlere buyurdular ki:

“Ey Eshâbım! Kur’ân-ı kerîm okuyunuz! Kur’ân-ı kerîmin feyzi ile ihtiyaclarınızı Allahü teâlânın ih-sân deryasından isteyiniz! Sizden sonra bir sınıf Kur’ân-ı kerîm okuyucuları gelecektir ki, bunlar, Allahü teâlâdan değil, insanlardan menfaat sağlamak için Kur’ân-ı kerîm okuyacaklardır.”

Hazreti İmrân bin Husayn şöyle anlatır:

Birgün Peygamber efendimiz bana buyurdu ki:

- Yâ İmrân, sen de bilirsin ki, biz seni çok severiz. Kızım Fâtıma rahatsızmış. Eğer beraber gelersen, onun ziyâretine ve hatırını sormaya gidelim.

- Anam, babam, canım sana feda olsun yâ Resûlallah, gidelim.

Kalktım, beraberce Fâtıma-tüz Zehrâ'nın evine gittik. Peygamber efendimiz kapıyı çaldı ve, **“Esse-lâmü aleyküm yâ Ehle Beyti”** diye selâm vererek içeri girdiler. Fâtıma-tüz Zehrâ da cevap verdi:

- Ve aleyküm selâm, sevgili babam yâ Resûlallah! Buyurunuz!

- Kızım, yanımda İmrân bin Husayn da vardır. Onunla beraber geldik, başını ört!

- Babacığım, seni hak Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâyâ yemin ederim ki, bu yün örtüden başka örtünecek bir şeyim yoktur.

İMRÂN BİN HUSAYN

- **Kızım, işte onunla örtün!**

- Ey Babacığım! Başımı örtsem vücudum, vücudumu örtsem başım açık kalır.

- **Bu örtüyü düz düzüne değil de, köşeleme, yâni uzunlamasına ört ki, vücudunun her tarafını kaplasın.**

İmrân bin Husayn diyor ki:

- Ben dışardan bu konuşmaları işittikçe, gözlerimden yaş, ciğerlerimden kan geliyordu. Hazreti Fâtıma'nın dünyaya hiç bağlanmamasına gıpta ediyordum. Nihayet Hazreti Fâtıma sevgili Peygamberimizin târifleri üzere güzelce başını bağlayıp örttükten sonra, içeri girmeme izin verdiler. İçeride Peygamber efendimizin arkasında oturdum.

Peygamberimiz, **"Kızım, nasılsın, rahatsızlığın nasıl oldu?"** diye hatırlarını sordular. O da dedi ki:

- Babacığım, bu gece çok rahatsızdım. Sancıdan

sabaha kadar uyuyamadım. Şimdi öyle bir hâldeyim ki, bir lokma ekmek yemeye bile takatim kalmadı. Açlıktan çok bitkinim.

Bu söz üzerine Allahü teâlânın habîbi, Resûl-i ekrem efendimizin mübârek gözlerinden yaşlar boşandı. Buyurdular ki:

- **Kızım, sakın hâlinden şikâyet etme! Allahü teâlâyâ yemin ederim ki, ben, yaratıkların en üstünü, Allahü teâlânın habîbi olduğum hâlde, üç gündür mideme bir lokma ekmek girmedim. Hâlbuki, Rabbinden istesem beni doyuncaya kadar yedirir. Fakat ümmetime ibret olması için geçici rızıkları, sonsuz rızıklar için feda ettim.**

Resûlullah efendimiz, sonra mübârek elleriyle Hazreti Fâtıma'nın omuzlarını tutarak buyurdu ki:

- **Müjdeler olsun ey kızım, sen Cennet kadınlarının hanım efendisisin!**

KÂ'B BİN MÂLİK

kâ'b bin mâlik;

Kâ'b bin Mâlik, babasının tek oğlu olup hâli vakti yerinde idi. Arabistan'ın ileri gelen şâirlerinden biri idi. İslâmiyet'in Medîne'de hızla yayılmasından sonra yapılan ikinci Akabe bî'atına katılmış ve orada Müslüman olmuştu. Bunu kendisi şöyle anlatır:

Kavmimizden müşrik olan bâzı kimselerle beraber, Kâbe'yi ziyâret için Medîne'den yola çıktık. Büyüğümüz ve yöneticimiz olan Berâ bin Ma'rûr da yanımızda idi. Mekke'ye gelince Berâ, bana dedi ki:

- Bizi Resûlullah aleyhisselâma götür.

Birlikte Resûlullah efendimizi araştırdık. Eb-tâh denilen yerde Mekkeli bir adama Resûlullah'ı sorduk. Adam bize:

- Mescid-i Harâm'a gidiniz! Aradığınız O zât şimdi amcası Abbâs ile birlikte orada oturuyor, dedi.

Biz tüccâr olduğu için Hazreti Abbâs'ı tanıyor-duk. Mescid-i Harâm'a girdiğimizde Resûlullah efendimizi amcası Abbâs ile oturuyor gördük. Selâm verdikten sonra biz de yanlarına oturduk. Resûlullah efendimiz Hazreti Abbâs'a sordu:

- **Bu zâtları tanıyor musun?**

- Evet, tanıyorum. Şu kavminin seyyidi Berâ bin Ma'rûr'dur. Diğeri de Kâ'b bin Mâlik'tir.

- **Şu şâir olan Kâ'b mı?**

Hazreti Abbâs da "Evet" dedi. Vallahi Resûlullah efendimizin bu sözünü hayatım boyunca unutmadım.

Kâ'b bin Mâlik ikinci Akabe bî'atının gerisini şöyle anlatmaktadır:

- Biz kararlaştırdığımız gibi vâdide toplandık. Resûlullah efendimizi bekliyorduk. Sonra Resûlullah efendimiz amcası Hazreti Abbâs ile birlikte geldi. Ya-

pılan konuşmalardan sonra orada bulunan yetmiş sahâbî, Resûlullah efendimizi her türlü tehlikeye karşı koruyacaklarına ve İslâmiyet'i yayacaklarına söz verdiler.

Akabe bî'atinden sonra Medîne'ye dönen Kâ'b bin Mâlik kabîlesinin Müslüman olmasında büyük emeği geçti. Kâ'b bin Mâlik hazretleri Bedir savaşına katılmadı. Uhud savaşında ise onbir yerinden yaralandı. Burada karşılaştığı bir hâdiseyi şöyle anlatıyor:

Uhud savaşında bir ara şehîdlerin bulunduğu yere yöneldim. Orada bir müşrik, bir taraftan şehîdlerin silâhlarını toplarken, diğer taraftan şehîdlerin ağız, burun ve kulaklarını kesiyordu. Bir taraftan da;

- Bunları koyun boğazlar gibi boğazlayın, diye yaygara yapıyordu.

Biraz ötede silahlı bir Müslüman yaklaştı. Kâfir-

le vuruşmaya başladı. Kâfirle Müslümanı mukâyesettiğimde kâfir daha iyi silahlara sahip görünüyordu.

Ben daha bu düşüncelerden sıyrılmadan birbirlerine hücûm ettiler. Müslüman bir kılıç darbesiyle kâfiri Cehenneme yolladı. Sonra bana dönerek yüzünü açtı ve dedi ki:

- Tanıyamadın mı yâ Kâ'b, ben Ebû Dücâne'yim.

Tebük Gazâzına gidilecekti. Daha önceki gazâlarda gidilecek yeri hiç söylemeyen Peygamber efendimiz, bu defa Müslümanları topladı ve Tebük'e sefer yapılacağını haber verdi.

Mevsim sıcaktı ve meyveler olgunlaşmıştı. Herkes hummalı bir şekilde sefere hazırlanırken Hazreti Kâ'b; "Hazırlığı ne zaman olsa yapabilirim" diyerek, kendi işleriyle oyalandı. Öyle ki, Pey-

KÂ'B BİN MÂLİK

gamber yola çıktığı zaman Kâ'b'ın hiçbir hazırlığı yoktu. Hemen hazırlanmak üzere evinden çıktı, ama hiçbir şey yapamadan döndü. Kendisi bunu şöyle anlatır:

“Yola çıkıp arkalarından yetişmeyi düşündüm. Keşke yapmış olsaydım. Fakat bu da mümkün olmadı. Resûlullah efendimiz bu gazâyâ gittikten sonra insanlar arasına çıktığımda, kendime arkadaş olarak ancak münâfıklık damgası vurulmuş kimse-leri, yâhut âcizleri görmem beni kederlendirdi.”

Tebük'e varıncaya kadar onun ismini anmayan Hazreti Peygamber, orada Kâ'b'ın ne yaptığını sordu. Eshâb'dan biri, “İşleri onu cihâd yolundan alıyordu” deyince, Mu'âz bin Cebel hemen müdâhale ederek Kâ'b hakkında iyilikten başka birşey bilmediklerini söyledi. Bu cevap üzerine Hazreti Peygamber sü-kût etti.

Sefer sona erip de Müslümanlar Medîne'ye doğru harekete geçince, Kâ'b'ı müthiş bir endişe ve telâş kapladı. Resûlullah efendimiz dönünce ona ne diyeceğini düşünüyordu. Bu arada aklına birçok mâ-zeretler geliyor, ama o Resûlullah'a yalan söylemeyi nefsine yediremiyordu.

Nitekim Resûlullah'ın Medîne'ye geldiği haberi ulaşınca Kâ'b doğruca Peygamberimizin huzuruna gidip O'na hakikatı olduğu gibi söylemeye karar verdi. Bundan sonrasını kendisi şöyle anlatıyor:

“Resûlullah efendimizin huzûruna varınca selâm verdiğim zaman, bana gazâblı bir gülümseyle, “**Gel**” buyurdular. Yürüyüp yanına vardım ve önüne oturdum. Bana sor-dular:

- **Seni geride bırakan nedir? Bana yardım etmek üzere Akabe'de bana bî'at etmemiş miydin?**

- Evet, yâ Resûlallah! Allahü teâlâyâ yemin ederim ki, sizden başka şu dünya halkından birisinin yanında bulunsaydım, özür beyân ederek onun gazâbından kurtulabileceğimi zannederdim. Zîrâ söz söylemesini bilirim.

Vallahi, biliyorum ki, bugün yalan söyleyip sizi memnun etsem de Allahü teâlâ sizi bana gücendirebilir. Eğer doğrusunu söylersem siz bana kızacaksınız.

Lâkin ben doğruyu söylemekle Allah'tan hayırlı netîce beklerim. Yemin ederim ki, gazâdan geri kalmam için hiçbir özrüm yoktu. Hiçbir zaman, sizden ayrılıp kaldığım zamandakinden daha kuvvetli ve zengin değildim."

Kâ'b Resûlullah'a doğruyu söylerken gözleri önünde, bâzı münâfıklar yalan mâzeretlerle Peygamberimizin huzuruna çıkmışlar; Peygamberimiz

de bunların bu mâzeretlerini kabûl ederek kalblerinde yatan niyeti Allaha havâle etmişti. Fakat Kâ'b Allah ve Resûlü huzurunda doğruluktan ayrılmadı.

Kâ'b bin Mâlik'in bu şekilde mâzeret belirtmemesi üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- İşte Kâ'b doğru söyledi. Kalk, Allahü teâlâ senin hakkında hükmünü verinceye kadar bekle!

Kalktım. Evime gelirken, Selimeoğullarından bâzı kişiler, benimle birlikte geldiler ve bana dediler ki:

- Vallahi, biz, seni bundan önce bir günâh işlemiş kimse olarak bilmiyoruz. Ne çâre ki, sen, seferden geri kalan kişilerin özür diledikleri şekilde Resûlullah efendimizden özür dilemedin ve çok âciz duruma düştün! Hâlbuki, Resûlullah senin hakkındaki magfired dileği, günâhını bağışlatmaya yeterdi!

KÂ'B BİN MÂLİK

Kâ'b bin Malik hazretleri şöyle devam ediyor:

“Vallahi, Selimeoğulları, beni kınamaya o kadar devam ettiler ki, nihayet Resûlullah efendimizin yanına dönmek istedim. Sonra, onlara sordum:

- Bu duruma düşen benden başka, benimle birlikte bir kimse var mıdır?

- Evet! İki kişi daha vardır. Onlar da, Resûlullah’a senin söylediğin sözün benzerini söylediler. Resûlullah tarafından onlara da, sana söylendiği gibi söylendi.

- Kimdir onlar?

- Mürâre bin Rebî-ül-Amrî ile Hilâl bin Ümeyyetül-Vâkıfî’dir!

Bu iki zâtın, sâlih ve kendileri örnek tutulacak kişiler olduklarını, Bedir savaşında bulunduklarını bana hatırlattılar. Tereddütten vazgeçtim. Mu’âz bin Cebel ile Ebû Katâde’ye rastladım. Bana dediler ki:

- Arkadaşlarının sözlerini dinleme! Doğruluk üzerinde dur! İnşâallah, herhalde, Allahü teâlâ, senin için bir genişlik, bir çıkar yol yaratır. Özür sahiplerine gelince, eğer, onlar özürlerinde sâdık iseler, Allahü teâlâ, bu husûsta onlardan hoşnut olur ve bunu, Peygamberine bildirir!”

Bu zâtların hâlleri etrafa yayılınca, herkes onlara yabancı gibi davranmaya başladı. Diğer iki Sahâbî evlerine kapanmayı tercih ederken, Kâ'b cemâatle namazlarını kıldı, çarşıları dolaştı. Ama hiç kimse onunla konuşmuyordu.

Resûlullah’a yakın yerlerde oturmaya dikkat ediyor ve bu esnâda onun çehresine bakmaya çalışıyordu. Ama her defasında Peygamberimiz ondan yüzünü çeviriyordu. Bu hâlden iyice bunalan Kâ'b, amca oğlu Ebû Katâde’ye gitti ve ona sordu:

KÂ'B BİN MÂLİK

- Ey Ebû Katâde! Allah için soruyorum. Allah'ı ve Resûlünü ne kadar sevdiğimi biliyor musun?

Fakat cevap alamadı. Birkaç defa daha sordu. Ebû Katâde kısa cevap verdi:

- Allah ve Resûlü daha iyi bilir.

Bunun üzerine Kâ'b mahzûn bir şekilde, göz yaşları içinde oradan ayrıldı.

Günler geçti, haftalar birbirini kovaladı. Kimse

Kâ'b'la bir tek kelime konuşmuyor, Kâ'b için nereye varacağını bilemiyordu. Bu arada, Kâ'b'ın imtihanını daha da zorlaştıran bir hâdise ortaya çıktı. Kâ'b 50 gün devam eden bu ızdırap verici bekleyiş devresinde Gassan'daki Kıptî liderlerinden bir mektup aldı. Mektupta şöyle deniyordu:

- Efendinizin size uygunsuz muâmelede bulunduğunu duydum. Hukukunun çiğnendiği ve kıymetinin bilinmediği

Kâ'b bin Mâlik'in İstanbul Ayvansaray Caddesinin sağında çevre yolu ile surlar arasında yer alan türbesi

KÂ'B BİN MÂLİK

verde durmayın. Yanımıza gelin, size ikrâmlarda bulunuruz.

Bir tarafta haftalardır yüzüne bakmayan, kendi siyle konuşmak tenezzülünde bile bulunmayan arkadaşları, diğer bir tarafta da izzet, ikrâm ve haşmet teklif eden bir davet vardı.

Düşman, Kâ'b'ın bu zayıf anını değerlendirmek istiyordu. Böyle sıkıntılı bir zamanda, böyle câzip bir teklife kim hayır diyebilirdi? Fakat Kâ'b tereddütsüz Kıptî liderinin mektubunu yırtıp attı.

Tam bu esnâda, Kâ'b'ın durumunu daha da zorlaştıran bir emir daha geldi. Peygamberimizin gönderdiği bir elçi, ona, zevcesinden uzak durmasının istendiğini haber veriyordu. Kâ'b hanımını boşamayacak, ama ondan ayrı yaşayacaktı.

Çile biteceğine daha da şiddetleniyordu. Aynı

emir diğer üç sahâbîye de gönderilmişti. Fakat bu emir de Kâ'b'ın ve arkadaşlarının Resûlullah'a bağlılığını sarsmadı. İşledikleri hatânın pişmanlığı içinde bütün rûhlarıyla Allah'a yalvarıp istigfâr ediyorlardı.

Ama mü'minler cemâatinden ayrılmak, Allah ve Resûlünü terketmek akıllarından bile geçmiyordu. İmânları böyle bir davranışa müsaade etmiyordu. Bundan sonrasını Kâ'b hazretleri şöyle anlatır:

“İnsanların bizimle konuşmalarının yasaklandığı günden 50 gece sonrasında, gecenin sabahında sabah namazını kıldım. Rûhum çok sıkılmış ve bulunduğum yere sığamaz bir vaziyette oturdum. Âdetâ yerle gök arasında sıkışmış ve gidecek hiçbir yeri kalmamış gibiydim. Tam bu esnâda bir ses işittim:

KÂ'B BİN MÂLİK

- Ey Mâlik'in oğlu Kâ'b, müjde, müjde!

Kurtuluş günü gelmişti. Hemen secdeye kapandım."

Peygamber efendimiz sabah namazından sonra, bu üç sahâbînin tevbelerinin kabûl edildiğini halka ilân etmişti. Bunun üzerine sahâbîler müjdeyi kardeşlerine ilân etmek için yarışarcasına koştular ve Kâ'b'la birlikte diğer iki sahâbîye müjdeciler gönderdiler.

Kâ'b bin Mâlik, bundan sonrasını ve Peygamberimizin yanına gidişini şöyle anlatır:

"Hemen Resûlullah efendimize gittim. Halk, beni takım takım karşıladılar. "Allah'ın, tevbeni kabûl buyurması, sana kutlu olsun!" diyerek beni, kutladılar.

Mescide varıp girdim. O sırada, Resûlullah efendimiz, eshâbıyla oturuyordu."

Kâ'b bin Mâlik anlatmasına şöyle devam etti:

"Kendisine selâm verdiğim zaman, Resûlullah efendimiz, sevinçten yüzü şimşek çakar gibi bir hâlde olarak bana buyurdu ki:

- Seni, öyle bir günün hayır ve saâdetiyle müjdelerim ki, o, annenin doğurduğu günden beri geçirdiğin günlerin hayırlısıdır! Sen, hiç bir zaman, üzerine doğmamış olan hayırlı güne gel!

Bunun üzerine Peygamber efendimize sordum:

- Yâ Resûlallah! Bu müjde, Senden mi, yoksa, Allahü teâlâdan mı?

- Hayır! Benden değil, Allahü teâlâdandır!

Zâten, Allahü teâlâ tarafından sevindirildiği zaman, Resûlullahın yüzü, sevinçten, ay parçası gibi parıldı. Bunu, biz de, yüzünün parıltısından anladık.

KÂ'B BİN MÂLİK

Resûlullah aleyhisselâmın önüne oturunca dedim ki:

- Yâ Resûlallah! Hem tevbemin kabûlüne şükür için, hem de Allah'ın ve Resûlünün rızâsını kazanmak için sadaka olarak malımdan sıyrılıp çıkacağım!

Resûlullah aleyhisselâm buyurdu ki:

- **Malının bir kısmını yanında tut. Hepsini dağıtma! Bu, senin için daha hayırlıdır.**

Bunun üzerine dedim ki:

- Öyle ise, Hayber'de hisseme düşmüş olan malı, yanımda tutar, kendime alıyorum. Yâ Resûlallah! Allahü teâlâ beni, ancak doğrulukla kurtardı. Artık ben, tevbemin icâbından olarak, bundan böyle sağ kaldıkça, yaşadıkça, doğrudan başka bir şey söylemeyeceğim!

Vallahi, Resûlullah efendimize, bunları söylediğimden beri, Müslü-

Kâ'b bin Mâlik hazretlerinin türbesinin kuzeydoğu yönünde Hacı Hüsrev Mescidi yer almaktadır.

KÂ'B BİN MÂLİK

manlardan hiç bir kimse bilmiyorum ki, doğru söylemek husûsunda, Allahü teâlânın bana yaptığı imtihandan daha güzel imtihanı ona yapmış olsun!

Resûlullah efendimize, bunları söylediğimden bu güne dek yalan bir şey söylemek, aklımdan bile geçmemiştir. Bundan sonra sağ kaldığım zaman içinde de, Allahü teâlânın beni yalandan koruyacağını umarım!”

Günün birinde, şâirler için âyet-i kerîme indi. Cenâbı Hak, kelâmında meâlen buyurdu ki:

“Onlara, şâirlere ancak, sapıklar uyarlar...”

Bu şiddetli hitap karşısında, Hazreti Abdullah bin Revâha, Kâ'b bin Mâlik ve Hassân bin Sâbit ve arkadaşları ağlamaya başladılar. Bunu gören Peygamber efendimiz, âyetin devamını okudular:

Kâ'b bin Mâlik hazretlerinin türbesi

“Ancak îmân edip, iyi işler yapanlar ve Allah'ı çok ananlar müstesnâ. Onlar öteki şâirler gibi değildirler.” [Şuarâ:224]

Hazreti Kâ'b ve arkadaşları da, başka türlü değillerdi ki. Ancak dînimizi övüyor, din düşmanlarını yeriyorlardı. Âyet-i kerîmenin devamı gelince, üzüntüleri sevince dönüştü.

Peygamberimizin şâirlerinden olan Hazreti Kâ'b, Hicretin 50. yılında Hazreti Muâviye'nin hilâfeti zamanında 77 yaşında iken vefât etti.

KÂ'B BİN ZÜHEYR

kâ'b bin züheyr;

Kâ'b bin Züheyr, Müzeyne kabîlesinden olup, onbir şâir yetiştiren bir âileye mensuptu. Babası Züheyr bin Ebî Sülemî ve kardeşi Büceyr de şâir idi. Kâ'b bin Züheyr'in babası Hıristiyan ve Yahûdi âlimlerinin yanlarına gider, onları dinlerdi. Onlardan âhir zamanda bir Peygamber gönderileceğini işitmişti.

Züheyr, bir gece rüyâsında, gökten bir ip uzatıldığını, o ipten tutmak için elini uzattığı hâlde yetişemediğini görmüştü. Bu rüyâsının, âhir zamanda gelecek olan Peygambere yetişemeyeceğine ve ömrünün o gönderilmeden biteceğine işâret olduğunu anlamıştı.

Fakat oğulları Kâ'b ve Büceyr'e, âhir zaman Peygamberi gönderilince, Ona îman etmelerini vasiyet etmişti.

Kâ'b bin Züheyr ve kardeşi Büceyr, İslâmiyet ge-

lince, Peygamberimizle görüşmek üzere Medîne-i Münevvereye doğru yola çıkmışlardı. Ebrak-ul Az-zâf denilen yere geldiklerinde, kardeşi Büceyr dedi ki:

- Sen burada bekle, ben Medîne'ye gidip, O Peygamberi bir göreyim. Söylediklerini dinleyeyim.

Büceyr Medîne'ye girdince, Peygamberimiz ona, İslâmiyet'i anlattı ve Müslüman olmasını söyledi. O da hemen kelime-i şehâdet getirerek Müslüman oldu.

Kâ'b bin Züheyr, kardeşi Büceyr'in Müslüman olduğunu öğrenince, ona çok kızdı. Bunu dile getiren bir şiir yazdı. Şiirinde, Peygamberimize ve İslâmiyet'e karşı düşmanca tavırlar sergiliyordu. Kardeşi Büceyr, buna tahammül edemeyip, durumu Peygamberimize arz etti. Bunun üzerine Peygamberimiz buyurdu ki:

- Kâ'b'a kim rastlarsa, onu öldürsün!

Kardeşi Büceyr, Kâ'b'a bir mektup yazıp gönderdi. Mektupta, "Başının çâ-resine bak!" diye yazarak durumu bildirdi. Kâ'b'ın yazdığı kötuleyici şiire karşılık bir de şiir yazdı. Bu şiirinde özetle şöyle dedi:

- Ey Kâ'b! Kabûl etmeyip, yerdiğin bu İslâm dininden daha gerçek ve daha sağlam bir din olamaz. Kurtulmak istiyorsan putları bırak, bir olan Allah'a îman et, Müslüman ol ki, kurtulabilesin! Kıyâmet gününde kaçılmayacak olan Cehennem ateşinden, Müslüman olup, îman edenlerden başkası kurtulamayacaktır.

Büceyr, kardeşi Kâ'b'a yazdığı mektubun bir kısmında da şöyle yazmıştı:

- İslâm düşmanlığı yapan, Resûlullah'ı şiir yazarak hicvedip üzen Mekkelilerden bâzıları öldürüldü. Kureyş şâirlerinden sağ ka-

lan İbni Zibâra ve Hubeyre bin Ebî Vehb ise başlarını alıp kaçtılar. Eğer sağ kalmak istiyorsan, acele Resûlullah'ın yanına gel!

O, yaptığına pişman olup, tevbe ederek yanına gelenleri affeder. Böyle tevbe ederek, gelip Müslüman olanların hepsini kabûl etti. Bu mektubumu alır almaz Müslüman ol ve hemen buraya gel! Eğer bu dediğimi yapmayacak olursan, yeryüzünde başını al, nereye gideceksen git!

Kâ'b bin Züheyr, kardeşi Büceyr'in mektubunu alınca, sanki yeryüzü ona dar gelmişti. Zaten kabîlesi arasında bulunan düşmanları, onun için, "O, artık öldürülmüş demektir!" diyerek dedikodu yayıyorlardı.

Kâ'b bin Züheyr, bu durum karşısında derin derin düşünmeye başladı. Yavaş yavaş gönlü aydınlanıyordu. Nihayet Müslüman olmaya karar verdi.

KÂ'B BİN ZÜHEYR

Medîne yollarına düştü. Peygamber efendimizi metheden ve kendisinin de tevbe edip, Müslüman olduğunu bildiren uzun bir şiir yazdı.

Medîne'ye varınca, gizlice Cüheynî kabîlesinden olan bir arkadaşının evine gidip, misâfir oldu. Ertesi gün sabah, evine misâfir olduğu kişi, onu, Peygamberimizin yanına götürdü. Peygamberimiz o sırada, Eshâb-ı kirâm arasında idi. Eshâb-ı kirâm etrafını sarmış, sohbetini dinliyorlardı.

Kâ'b bin Züheyr, devesini mescidin önüne çöktürüp, içeri girdi. Peygamberimizin yanına yaklaşp, kendini tanıtmadan dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Kâ'b bin Züheyr yaptıklarına pişman ve Müslüman olarak aman dilemeye gelmiş bulunuyor. Müslüman olmasını kabûl eder misiniz?

Peygamberimiz buyurdu ki:

- **Evet.**

- Yâ Resûlullah, ben şehâdet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur. Sen de O'nun Resûlüsün!

- **Sen kimsin?**

- Ben Kâ'b bin Züheyr'im.

Eshâb-ı kirâm onun Kâ'b bin Züheyr olduğunu anlayınca, Ensârdan biri hiddetle ayağa kalktı.

Peygamber efendimiz bu kimseye buyurdu ki:

- **O, içinde bulunduğu hâlden pişman ve Hakka dönmüş olarak gelmiştir.**

Bu sırada Kâ'b bin Züheyr, Müslüman olduğunu bildiren bir kasîde okumaya başladı. Bu kasîdesinde uzun bir girişten sonra, asıl mevzuuya geçip, Müslüman olduğunu, tevbe ettiğini ve af dilediğini dile getirdi. Son kısmında da Peygamberimizi ve Eshâb-ı kirâmı metheden beyitle-ri okudu.

Peygamber efendimizin Kâ'b bin Züheyr'e hediye ettiği hırkası. Günümüzde Topkapı Sarayı Hırka-i Saâdet Dairesi'nde muhafaza edilmektedir.

Peygamberimiz, Kâ'b bin Züheyr'in, "Banet sü-âdü= Sevgili uzaklaştı" sözleriyle başlayan bu kasîdesini beğenip, çok memnun oldu. Onu affetti. Bürdesini (hırkasını) çıkarıp, onun omuzlarına koydu. Bu sebeple Kâ'b bin Züheyr'in kasîdesi, "Kasîde-i Bürde" ismi ile meşhur olmuştur. Hazreti Kâ'b 645 senesinde Şam'da vefât etti.

Resûlullah'ın hediye ettiği bu hırka, Hazreti Muaviye tarafından Kâ'b bin

Züheyr'in vârislerinden satın alınıp, muhafaza edilmiştir. Sırasıyla Emevîlere, onlardan Abbasîlere, daha sonra da Mısır'ın fethinde Mekke Şerifi tarafından diğer kutsal emânetler ile birlikte Yavuz Sultan Selim Han'a teslim edilmiştir. Günümüze kadar korunan bu hırka, "Hırka-i Saadet" ismi ile meşhur olmuştur. Bugün hâlâ İstanbul'da Topkapı Sarayı Müzesi'nde "Hırka-i Saadet" odasında muhafaza edilmektedir.

KATADE BİN NU'MAN

katade bin nu'man;

Eshâb-ı kirâmdan Câbir bin Abdullah şöyle bildiriyor:

Uhud Harbi sırasında, Katade bin Nu'man, Peygamberimize bir yay hediye etmişti. Peygamberimiz de yayın baş kısmı eskiyinceye kadar bu yay ile müşriklere ok atmıştı. Sonra yayı tekrar Katade'ye iade etmişti.

Katade de bu yay parçalanıncaya kadar düşmanlara ok attı. Yay parçalandıktan sonra da, sapı ile Peygamberimizin önünde durarak, O'na hücum eden müşriklere karşı vücudunu siper etti. Nihayet gözüne bir ok isabet ederek gözü çıktı.

Gözbebeğini eline alarak, Peygamberimizin huzuruna geldi. Resulullah efendimiz onu görünce, buyurdu ki:

- Ya Katade bu ne hal?

- Ya Resulallah, gördüğünüz gibi gözüm çıktı.

Bunun üzerine Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- İstersen bu haline sabret! O zaman cennet senin için hazırlanır. Eğer istersen göz bebeğini yerine koyup, senin için Allahü teâlâyâ duâ edeyim, eskisinden hiç bir eksigi olmaz.

Hazreti Katade dedi ki:

- Ya Resulallah! Benim çok sevdiğim bir eşim var. Beni bu halde görürse, belki hoş karşılamaz.

Peygamber efendimiz Katade hazretlerinin elinden gözü alıp, çıktığı yere koydu ve, **"Ya Rabbi! Katade'nin gözünü güzel eyle!"** diye duâ etti.

Katade'nin gözü eskisi gibi sağlam oldu. Peygamberimizin mucizesiyle görmeye başladı. Hatta bu gözü diğer gözünden daha iyi görürdü.

İmâm-ı a'zam hazretleri Peygamberimizi methetmek için yazdığı bir şiirinde, bu hadiseyi şöyle yaz-

KATADE BİN NU'MAN

mıştır: “Mucizenle geri getirdin, Katade’nin gözünü.”

Mekke’nin fethedildiği gün, kabilesinin, Beni Zafer kolunun bayrağı Hazreti Katade’nin elindeydi.

Katade hazretleri bir gece, karanlıkta yatsı namazına giderken, yolda Peygamberimize rastladı. Peygamberimiz ona sordular:

- **Katade, sen misin?**

- Evet, ya Resulallah.

- **Dönüşte bana uğra!**

Namazdan sonra uğradığında, Peygamberimiz ona bir hurma dalı verdi.

O günden sonra Katade hazretleri gece bir yere giderken, yanında o hurma dalını taşıyınca, o hurma dalından etrafa ışık yayılır, çevresini aydınlatırdı.

Hazreti Katade buyurdu ki:

“Size, hastalığınızı teşhis ettirip, tedavi çarelerini bulduran Kur’ân-ı kerîmdir. Hastalığınız günah işlemek, tedavisi ise, tevbe ve istigfardır.”

“Kabir azabı üç şeyden meydana gelir: Bunun üçte biri gıybet, üçte biri neme yani söz taşıma, diğer üçte biri de idrardan sakınmamaktır.”

“Elbise, servet, güzellik ve ilim gibi nimetler kendisine verilir de, tevazu etmesini bilmeyenlerin bu varlıkları, kıyamet günü kendilerine vebaldır.

Hazreti Katade hicri 646 tarihinde 65 yaşında Medîne-i münevverede vefat etti.

MÂRİYE

mâriye;

Peygamber efendimizin mübârek hanımlarından. Mısır hükümdârı Mukavkıs'tan Peygamber efendimize hediye gönderilmişti. Peygamber efendimizin hizmetçisiyken Müslüman oldu ve Efendimizin nikâhıyla şereflenip hanımlarından oldu. Mısır hükümdârından hediye olarak gönderildiği için nesebi (soyu) ve doğum târihi bilinmemektedir. 637 (H. 16) senesinde hazret-i Ömer zamânında Medîne'de vefât etti.

Peygamber efendimiz, Mekke-i mükerrermeden Medîne-i münevvereye hicret ettikten sonra komşu devlet başkanlarına, İslâmiyet'e dâvet etmek üzere elçiler ve mektuplar gönderdi. Eshâb-ı kirâm-dan Hâtib bin Ebî Beltea'yı da Mısır hükümdârı Mukavkıs'a elçi gönderdi ve bir mektup yazdırarak İslâm dînine dâvet etti. Mukavkıs, Peygamber efendi-

mizin mektubunu saygıyla açtırdı ve okuttu, fildişinden güzel bir kutu içine kendi eli ile koydu, ağzını mühürleterek özel hizmetçisine teslim etti. Fakat Müslüman olmadı. Mukavkıs, Peygamber efendimize bir mektup yazdırdı, Mâriye ve Sîrîn isminde iki câriye, elbise yapımında kullanılacak bir miktar Mısır kumaşı, bir katır ve başka hediyeler gönderdi. Hâtib bin Ebî Beltea, mektubu ve hediyeleri Medîne'ye getirerek Peygamber efendimize teslim etti. Hediyeler Peygamber efendimiz tarafından kabûl edildi.

Mukavkıs tarafından hediye olarak gönderilen câriyelerden Mâriye (radyallahü anhâ), Resûlullah'ın sohbetine, güzel konuşmasına, alçak gönüllülüğüne hayran kalıp hemen Müslüman oldu. Sevgili Peygamberimizse, onun bu davranışından ve îmân ederek, Müslüman oluşun-

*Kâbe-i
Şerîf
kapısı*

dan çok memnun oldu ve Mâriye'yi (radiyallahü anhâ) kendisine nikâhladı.

Sevgili Peygamberimizin Mâriye'den (radiyallahü anhâ) İbrâhim adında bir oğlu dünyâya geldi. Bu sebeple de Peygamber efendimizin hanımları içinde Hazreti Hadîce'den sonra çocuğu olan ikinci

hanımı olma şerefine de kavuştu. Peygamber efendimizin Mâriye'den doğan bu oğlu, Peygamberimizin sağlığında vefât etti.

Hazreti Mâriye çok sâkin, sessiz ve kendi hâlinde olduğu için, kendisinden hadîs rivâyeti olmamıştır.

MEYMUNE BİNTİ HÂRİS

meymune binti hâris;

Hazreti Meymune, Hazreti Abbas'ın hanımı Ümm-i Fadl'ın kızkardeşi idi. İlk önce cahiliyye devrinde Mesud bin Amr ile evlenmişti. Ondan ayrılınca, Ebû Rühüm bin Abduluzza ile nikâhlandı. Bu da vefat edince dul kaldı.

Resulullah efendimiz, Hicretin yedinci senesi Hayber'in fethinden sonra, Zilkade ayında, umre niyeti ile yola çıktı. Cuhfe'de bulunduğu sırada Hazreti Abbas ile buluşunca, Hazreti Abbas, "Ya Resulallah! Meymune binti Hâris dul kaldı. Onu kendine hanımlığa alsan olmaz mı" diye teklifte bulundu. Bunun üzerine Peygamber efendimiz Ebu Rafi ile ensardan bir zatı Mekke'ye dünürlüğe gönderdi.

Hazreti Meymune, Resulullahın kendisine dü-

nür olduğu haberini deve üzerinde iken alınca, dedi ki:

- Deve de, üzerindeki de Resulullahındır.

Peygamber efendimizin teklifini severek kabul etti. Bu işin gereğinin yapılmasını da ablası Ümm-i Fadl'a, o da kocası Hazreti Abbas'a bıraktı.

Böylece Hazreti Abbas, Hazreti Meymune'nin nikâhlanmasında vekil oldu. Resulullah efendimiz Mekke'de umreyi tamamladıktan sonra, Medîne'ye dönerlerken Şerif mevkiine gelince, Hazreti Abbas, dört yüz dirhem mehir ile Hazreti Meymune'yi Resulullah'a nikâhladı. Burada düğün merasimi de yapıldı.

Hazreti Meymune, Resulullah'ın nikâhı ile şereflenen, son hanımı oldu. Peygamberimiz bundan sonra bir daha evlenmedi.

MEYMUNE BİNTİ HÂRİS

Hazreti Meymune çok hayır yapar, ibadette bulunurdu. Dînî emir ve yasaklara da son derece dikkat ederdi. Hazreti Aîşe onun hakkında buyurmuştur ki:

- Meymune bizim hepimizden fazla Allahü teâlâdan korkan ve sıla-i rahmi, yani yakın akrabaları gözetken bir hanım idi.

Hazreti Meymune hayır işlerine çok para harcardı. Bir ara çok borçlanmıştı. Bunu nasıl ödeyeceğini sordukları zaman dedi ki:

- Resulullah efendimizden işittim. Buyurdu ki: **“Herkes iyi niyetle borçlanırsa, Allahü teâlâ onun borcunu öder.”**

Hazreti Meymune 671 senesinde Mekke’de hastalandığında dedi ki:

- Beni Mekke’den çıkarınız! Çünkü Resulullah efendimiz, benim Mekke’nin dışında vefat edeceğimi haber verdi.

Kendisini çıkardıkları zaman, Resulullah’a nikâhı yapılmış olduğu yerde vefat etti. Cenaze namazını yeğeni Hazreti Abdullah bin Abbas kıldırdı. Cenazesi kaldırılacağı zaman Hazreti Abdullah şöyle dedi:

- Bu Resulullah’ın hanımıdır. Cenazeyi fazla sallamayın ve edeple yola devam edin.

Hazreti Meymune, Resulullah’ın son nikâhı olduğu gibi, hanımlarının da en son vefat edeni idi.

Kendisinden 46, başka bir rivayete göre 76 hadîs-i şerîf rivayet edilmiştir. Bunlardan 7 tanesi Buhârî ve Müslim’de, diğerleri de çeşitli hadîs ve fıkıh kitaplarında vardır.

Hazreti Meymune’nin ismi daha önce “Berre” iken, Resulullah efendimiz değiştirerek “Meymune” yaptı.

MİKDÂD BİN ESVED

mikdâd bin esved;

Hicretin ikinci yılında Bedir savaşı başlayacağı sırada, Peygamberimiz Eshâbın ileri gelenlerini toplayıp onlarla istişâre etti. Henüz Müslümanlar çok azdı.

Harp için hazırlıkları yok sayılırdı. Maddî imkânları azdı. Önce Hazreti Ebû Bekir'in ve Hazreti Ömer'in fikirlerini aldı. Onlardan her biri:

- Hiç bir hizmet ve fedâkârlıktan geri durmayız, diyerek, Resûlullah'ın dile-diği gibi hareket etmesini istediler.

Hazreti Mikdâd şöyle konuştu:

-Ey Allah'ın Resûlü! Cenâb-ı Hakkın emirleri ne ise, bize bildir. Biz, size itâat ederiz. Yahûdîlerin, Hazreti Mûsâ'ya söyledikleri gibi, "Sen, Rabbinle beraber git de, düşmanlarla savaş!.. Biz burada, seni bekleyicileriz" demiyoruz. Biz hepimiz, senin

sağında, solunda, önünde, arkanda harp etmeye hazırız.

Bu sözleri işiten sevgili Peygamberimizin mübârek yüzleri aydınlandı. Çok memnun oldular. Çünkü kuvvetli bir müşrik ordusu üzerlerine geliyordu.

Hazreti Mikdâd'ın, bu ferâgat ve şecâat misâli sözlerinden son derece memnun olan Peygamberimiz, ona duâ etti.

Hazreti Mikdâd'ın söyledikleri çok tesir etti. Diğer Eshâb da, onun gibi konuştular. Böylece, İslâm'ın ilk harbi ve ilk zaferi gerçekleşti.

Bedir savaşında büyük bir kahramanlık gösteren Mikdâd bin Esved, bu savaşta İslâm ordusunda süvârî idi. Bunun için kendisine, **Resûlullah'ın süvârîsi** denilirdi.

Hazreti Mikdâd, ok atmakta, binicilikte son derece mâhir bir yiğitti. Bedir'deki kahramanlıkları si-

yer ve hadîs kitaplarında anlatılmaktadır.

Hazreti Mikdâd, İslâmî-yet'i ilk kabûl edenlerden-dir.

Bir gün Hazreti Mikdâd ve iki arkadaşı, iyice yor-gun ve aç idiler. Sonunda, Efendimize gittiler. Avlu-da, 3 keçi bulunuyordu. Sevgili Peygamberimiz onları, perişân hâlde gö-rünce buyurdu ki:

- Şunları sağınız da, sütleri paylaşınız!

Sevinerek öyle yaptılar ve açlıktan kurtuldular. Sonraki günlerde de, aynı şekilde hareket etmeye başladılar.

Her akşam hâne-i sa-âdete, Peygamber Efendi-mizin huzûr verici evlerine gelirler, kendilerine ayrı-lan odaya girmeden önce, keçileri sağlarlar, karınları doyuncaya kadar içerler, Peygamber efendimizin paylarını da ayırırlardı.

İki cihânın Sultânı, şâ-yet onlardan sonra gelir-

lerse, uyanık olanların du-yacağı, fakat, uyuyanları uyandırmayacak bir sesle; selâm verirler, gece na-mazlarını kılarlar, süt ka-bındaki kendi paylarına ayrılan sütü içerlerdi.

Bir akşam Peygamber efendimiz, Ensâra davetli idiler. Hazreti Mikdâd, "Nasıl olsa orada, izzet ve ikrâm edilecekler. Evdeki sütü içmeye, ihtiyaç duy-mayacaklar!.." diye dü-şündü.

İşte o duygularla, Pey-gamber efendimizin süt payını da içiverdi. Ama iç-tiği anda, pişman oldu ve, "Peki şimdi, ne olacak? Bi-raz sonra Peygamber efendimiz gelip, sütlerini içmek isterlerse... Sütü bulamayınca da üzülrler-se..." diye düşünmeye başladı.

Yattığı yerde, bir türlü uyuyamıyordu. Üzerinde, bir örtü vardı. Başını örtse, ayakları; ayaklarını örtse, başı açıkta kalıyordu.

MİKDÂD BİN ESVED

Nihâyet Peygamber efendimiz teşrîf ettiler. Her zamanki gibi yavaşca selâm verip, gece namazlarını kıldılar. Süt kabına baktılar. Tabîî kap bomboştu!..

Hazreti Mikdâd'ın yüreği, hızlı hızlı çarpıyordu. Peygamber efendimiz ellerini kaldırdılar ve;

- Yâ Rabbî! Bize yedirenlere, Sen de yedir. İçirenlere, Sen de içir! diye duâ ettiler.

Kulaklarına inanamıyan Hazreti Mikdâd, sevinçle üzerindeki örtüyü attı. Yavaşca doğrulup, keçilerin bulunduğu yere vardı.

Az önce onları sağmıştı, fakat, "Hangisinde süt bulursam, biraz alayım da, Peygamber efendimize takdîm edeyim" diye karar verdi.

Hayretle gördü ki, keçilerin hepsi de sütlüydü. Hemen sağdı. Kap tamamen dolmuş, üzeri süt köpükleriyle süslenmişti.

Dökmeden getirdi. Kâinâtın Efendisine dedi ki:

- İçiniz yâ Resûlallah!

Peygamber efendimiz hayretle sordular:

- Yâ Mikdâd! Sizler bu gece, süt içmediniz mi?

O tekrar ricâda bulundu:

- İçiniz, yâ Resûlallah!

Sevgili Peygamberimiz alıp içtiler. Sonra da süt kabını, kendisine uzattılar. Artan kısmı da, o içti.

Büyük lezzet ve haz duymuştu. Peygamber efendimizden artan sütün, harreti söndürücü olduğunu hissedince güldü. O zaman Resûl-i ekrem sordular:

- Ne oldu yâ Mikdâd?

O da, bütün yaptıklarını ve üzüntüsünü bir bir anlattı. İki Cihân Güneşi tebessüm ettiler ve buyurdular ki:

- Bu hâl, cenâb-ı Hak kın bizlere rahmetidir. Allahü teâlâyâ şükredelim!

MİKDÂD BİN ESVED

Hazreti Mikdâd, uzun boylu, iri, fakat yakışıklı bir zât idi. Bir arkadaşının akrabâsıyla evlenmek istedi. Nedense arkadaşı râzı olmadı. O da durumu, Peygamber efendimize bildirdi.

Çok kırıldığını anlayan sevgili Peygamberimiz, kendisini memnûn etmek istediler. Öz amcalarının kızı, Hazreti Dıbaa ile evlenmelerini sağladılar. Bu sâyede, Allahü teâlânın Resûlüyle akrabâlık şerefine erişmiş oldu.

Hazreti Mikdâd bütün müşküllerini Peygamber efendimize sorarak halledi. Bir gün Peygamber efendimize sordu:

- Yâ Resûlallah! Ben bir kâfirle dövüşürken, o, bir kolumu kesse, sonra da, ağaç arkasına sığınıp, "Allah rızası için, Müslüman oldum" dese, onu öldürmek, benim için câiz midir?

Peygamber efendimiz buyurdular ki:

- Hayır! Onu öldürme!

- Fakat o, benim kolumu kestikten sonra Kelime-i Şehâdet getirmiş bulunuyor. Böyle olduğu hâlde, onu öldürmiyeyim mi?

Allahü teâlânın Resûlü tekrar buyurdular ki:

- Onu öldürme! Çünkü, Müslüman olduktan sonra öldürürsen, onun "şehâdet" getirdikten önceki hâline dönersin. O da senin, onu öldürmeden önceki hâline döner.

Hazreti Mikdâd, Peygamber efendimizin vefâtlarından sonra da gazâdan gazâyâ koştu. Kılıç kullanması ve ok atması kadar, hâfızlığı da mükemmeldi. Savaş meydanlarında mücâhidleri, Kur'ân-ı kerîm okuyarak da coşturuyordu.

Hazreti Mikdâd, Hazreti Ebû Bekir'in halîfeliği sırasında mürtedlerle yapılan savaşa katılmıştır. Hazreti Ebû Bekir, Kur'ân-ı

MİKDÂD BİN ESVED

kerîm âyetlerinin bir araya getirilip toplanması için kurduğu heyete Hazreti Mikdâd bin Esved'i de almıştır.

Yine bu devirde yapılan, Ecnadin muhârebesinde akılları şaşırtan işler başardı. Yüzlerce hâfız-ı Kur'ânı etrafına toplamış, İslâm askerine heyecan ve şevk veriyordu.

Hazreti Ömer zamanında, Mısır seferi açıldı. Oraya giden İslâm kumandanı, Halîfeden yardım istedi. Hazreti Ömer, ona gönderdiği mektupta şunları yazdı:

"Sana yardım için, dört Müslümanı yolluyorum! Çünkü onların her biri, bin askere bedeldir. Haydi, Allah yardımcınız olsun."

"Bin kişiye bedel" Müslümanlardan biri de, Hazreti Mikdâd idi. Evvel Allah, sonra onların yardımcıyla; bereketli Nil vâdisi fethedildi. Mısır'ın karanlık toprakları, İslâm ışıklarıyla nûrlandı.

Peygamber efendimizin Medîne'ye hicretlerinden 24 yıl sonra idi. Hâinin biri, halîfe Hazreti Ömer'i hançerledi. Hayatından ümit kesildi. Yerine geçecek halîfeyi bildirmesini istediler. O da en kıymetli altı Sahâbîyi seçti. Onların hepsi sevgili Peygamberimiz tarafından Cennetle müjdelenmiş kimselerdi...

Halîfe daha sonra, Hazreti Mikdâd'ı çağırdı. Kendisine;

- Ey Resûlullah'ın süvârisi! Beni kabrime koyar koymaz, sen de, bu 6 Müslümanı bir eve topla! Aralarından birini halîfe seçmedikçe onları bırakma, emrini verdi.

Hazreti Ömer'in bu derece güvenini kazanan Hazreti Mikdâd, vazîfesini eksiksiz yerine getirdi. Hazreti Osman, halîfe seçildi.

Bir müddet sonra Halîfenin huzûruna, bâzı işadamları geldiler. İşlerini

anlatırken, Hazreti Osman'ı, yüzüne karşı övmeye başladılar. O zaman Hazreti Mikdâd, yerden bir avuç toprak aldı. Övücülerin yüzlerine fırlattı.

Niçin böyle yaptığını soranlara da buyurdu ki:

- Çünkü Resûl-i Kibriyâ; **"Yüzünüze karşı sizi övenlerin yüzlerini, toprakla bulayınız"** buyurmuşlardı.

Hazreti Mikdâd gittiği her yerde, Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîf öğretmeye gayret ediyordu. Mısır'da iken adamın biri, onun yüzüne bakıp, "Resûl-i ekremi gören, bu gözlere ne mutlu!" deyiverdi. Hazreti Mikdâd biraz da üzülerek şunları söyledi:

- Sizleri bunu söylemeye sevk eden nedir? O devirde yaşasaydınız, Resûlullah'a karşı tavrınızın ne olacağını biliyor musunuz? Allah'a yemîn ederim ki, Resûlullah

efendimiz, kendisine uymayan ve tasdik etmeyen pek çok kavimle karşılaşmıştı.

Hâlbuki Allahü teâlânın sizi bu devirde yaratması sebebiyle, Resûlullah'ın size getirdiklerini tasdik ederek, yalnız Allah'ı biliyor ve O'na îmân ediyorsunuz. Sizin sıkıntılarınızı başkaları çekti.

İnsanların azgınlıkları sebebiyle Peygamberler gönderilmiştir. Resûlullah efendimiz, insanların puta tapmaktan başka hiç bir şey tanımadıkları câhiliyet ve vahşet devrinin en şiddetlisinde gönderilmiştir.

O Kur'ân-ı kerîmi getirdi, onunla hakkı ve bâtılı birbirinden ayırdı. O kadar ki; bir kimse, kalbine îmân yerleştikten sonra, îmân etmeyen babasının, çocuğunun veya kardeşinin küfürde olduğunu görüyor ve karşı duruyordu.

MİKDÂD BİN ESVED

Kimsenin Cehenneme gitmesine katiyyen sevinmezdi ve î mân etmesini arzûlar, bunun için çırpınır, Cehennemden kurtulmasını isterdi. Bu husûsta Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde Furkân sûresi 74. âyet-i kerîmesinde meâlen şöyle duâ etmeyi emretti: "Ey yüce Rabbi-miz! Hanımlarımızdan ve çocuklarımızdan gözlerimizi aydın edecek, bizi sevindirecek olanları bahşet."

Hazreti Mikdâd 653 yılında 70 yaşlarında hastalandı. Çok geçmeden Hakkın rahmetine, Resûlünün hasretine kavuştu. Hazreti Osman buyurdu ki:

- Ey Müslümanlar! Sevgili Peygamberimiz bizlere bildirdiler ki:

"... Allahü teâlâ, Eshâbımdan 4 kişiyi çok sevdiğini; benim de, onları sevmemi emir buyurdular. Onlar: Ali, Mikdâd, Selmân ve Ebû Zer'dir..."

Cenâze namazını biz-zat, Hazreti Osman kıldırdı.

Hazreti Mikdâd'ın doğum yeri olan Behrâ, Arab Yarımadası'nın güneyindedir. Kabîlesi diğer kabîlelerle, kan dâvâsı içinde idi. Bu yüzden önce Kinde taraflarına, sonra da Mekke'ye geldi.

Mekke'de, kendisini çok seven Esved bin Abd-i Yegus, Hazreti Mikdâd'ı evlâd edindi. Asıl babasının ismi Amr olduğu hâlde, Esved'in oğlu olarak tanındı.

Hazreti Mikdâd ilk Müslümanlardandır. Müslüman olduğunu gizlemeyen yedi mücâhidden biri oldu. Mekkeli müşrikler, Peygamber efendimize î mân edip, putlara tapınmaktan vazgeçerek Müslümanlığı yeni kabûl edenlerin hepsine eziyet ve işkence etmeye başladılar.

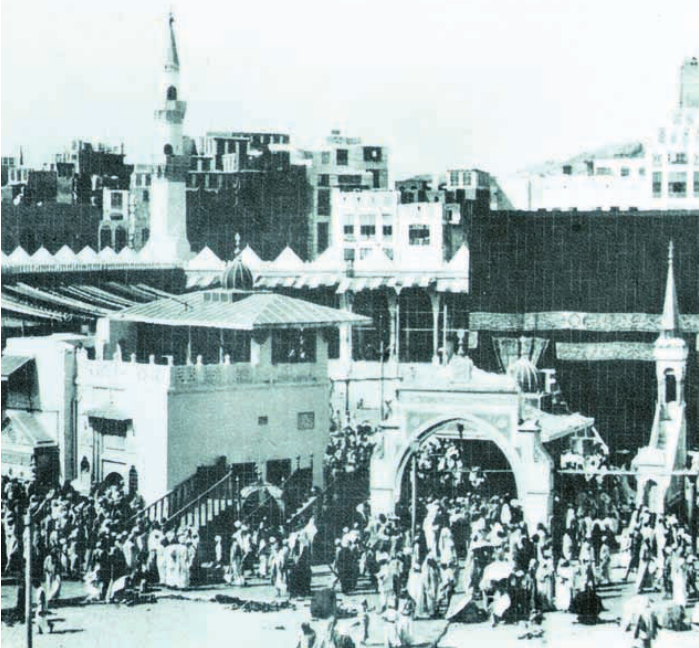
İslâmiyet'i kabûl eden

MİKDÂD BİN ESVED

Hazreti Mikdâd ve diğer kimsesiz Müslümanları yakalayıp, elbiselerini soydular. Demirden zırhlar giydirerek güneşin altında, kızgın kumların üzerine yatırarak saatlerce, hattâ günlerce, işkence ettiler.

Müslümanları her gördükleri yerde yakalayıp

hapsediyorlar, akla ve hayâle gelmedik işkenceler yapıyorlardı. İşkenceler, sonunda dayanılmaz bir hâl alınca, diğer Müslümanlarla beraber Habeşistan'a hicret etmelerine izin verildi. Mikdâd bin Esved de, Habeşistan'a hicret eden ikinci kâfilenin içinde yer aldı. Peygam-

1890'lı yıllarda Kâbe-i şerîf'in mihrab ve minberi

MİKDÂD BİN ESVED

berimizin Medîne'ye hicretine kadar orada kaldı. Buradan Medîne'ye döndü.

Mikdâd bin Esved Medîne'ye gelince, Resûlullah efendimiz, onu haber toplaması için Meke'ye gönderdi. Çünkü Peygamberimiz Mekke'deki müşriklerin durumunu araştırıp, Müslümanlar için ne düşündüklerini öğrenmek istiyordu. Nitekim daha önce Utbe bin Cezvan da, bu maksatla Mekke'ye gönderilmişti.

İşte bu sıralarda Mekke'li müşrikler, birkaç koldan Medîne'ye akın için hazırlanmışlar, keşfe çıkmışlardı. Hazreti Mikdâd ile Hazreti Utbe de bunların arasına sokularak beraberce ilerlediler. Resûlullah efendimiz de tam bu sırada Ubeyde bin Hâris'i keşif için göndermiş olduğundan, bunların ikisi hemen ona iltihak ederek, Medîne'ye döndüler.

Hazreti Mikdâd cesûr, gözüpek ve fedâkâr bir Müslümandı. Bütün önemli hâdiselerde, ona vazîfe verilirdi. Hîleyle esîr ve şehîd edilen, Hazreti Hubeyb'in mübârek cesedi, müşriklerin elindeydi. Resûlullah Efendimiz, Hazreti Ebû Zer ile Hazreti Mikdâd'ı, Hazreti Hubeyb'in cesedini getirmekle vazîfelendirdi.

Her hususta, Kur'ân-ı kerîme ve sevgili Peygamberimize uygun hareket ederdi. Kur'ân-ı kerîmi baştan başa ezberlemişti. Hâfız idi. Çünkü Resûl-i ekrem buyurmuştu ki:

"Kur'ân-ı kerîme sarı-lınız! Çünkü o şefâat eden ve şefâati kabûl edildir. Kendisine uymayanların yenilmeyen hasmıdır. Kim Kur'ân-ı kerîmin emirlerine uyarsa, Kur'ân-ı kerîm, onu Cennete götürür.

Kim de Kur'ân-ı kerîmin emirlerine sırt çevi-

MİKDÂD BİN ESVED

rirse, Cehenneme gider. Kur'ân-ı kerim en hayırlı yolu gösterir. Güzellikleri sayılamaz. Âlimler ona doymazlar. O hakîkate ulaşmak için Allah'ın sağlam ipidir. Doğdoğru yoldur. Cinlerin Kur'ân-ı kerîmi duydukları zaman, hayretten, "Doğrusu biz, doğru yola götüren, hayrete düşüren bir Kur'ân dinledik ve hemen inandık ve artık Rabbimize hiçbir şeyi ortak koşmayacağız" dedikleri hakîkattir.

Hazreti Mikdâd bin Esved, herkesin hakkında son derece ihtiyatlı konuşurdu. Ancak işlerini netîcesine bakarak hüküm verirdi. Bu hususta kendisi şöyle bildiriyor:

"Ben, bir adamın sonunu görmeden onun hakkında iyi veya fena bir şey söylemem! Çünkü buna dâir Resûlulla'htan bir şey sorulmuştu da, şu cevâbı vermişti: **"İnsan kalbi kadar değişen bir şey yoktur!"**

MUÂVİYE BİN EBÎ SÜFYÂN

muâviye bin ebî süfyân;

Eshâb-ı kiramın büyüklerinden. Emevî Devleti'nin kurucusudur. Hicretten 19 yıl evvel (m.604'te) Mekke'de doğdu. Babası, Ebû Süfyân bin Harb bin Ümeyye, annesi Hind'dir. Peygamberimizin kayın biraderi olup, Mekke feth edildiği gün babası ile beraber Müslüman oldu. Sonra Medîne'ye yerleşerek, Peygamberimizin; **"Yâ Rabbî! Onu doğru yolda bulundur ve başkalarını da doğru yola götürücü kıl"** ve; **"Yâ Rabbî! Muâviye'ye yazı ve kitâp öğret! Onu azabından koru!"**, **"Yâ Rabbî! Onu memleketlere hâkim kıl"** dualarıyla şereflendi. Vahy kâtibliğine alınması, Cebrail aleyhisselâmın bildir-mesi ile olmuştur.

Cebrail aleyhisselâmın getirdiği Kur'ân-ı kerîmi ve Peygamberimizin mektuplarını yazardı. Peygamber efendimiz namazda

rükûdan kalkarken; **"Semiallahü limen hamideh"** oku-duklarında, ön safta bulunan Hazreti Muâviye; **"Rabbenâ lekelhamd"** derdi. Resûlullah efendimiz bu hareketi beğenip tasvîb ettiği için, bunu söylemek, bütün Müslümanlara sünnet olarak kaldı.

Hazreti Muâviye, Huneyn gazasında Resûlullah'ın önünde babası ile birlikte kahramanca çarpıştı. Tebuk gazvesine katıldı, Veda Haccı'nda bulundu. Hazreti Ebû Bekir ve Hazreti Ömer zamanlarında Suriye taraflarındaki muharebelere katıldı. Hazreti Ömer, onu Şam valisi yaptı. Hazreti Osman, halifeliği sırasında bütün Suriye'yi onun emrine verdi. Hazreti Ömer zamanında dört yıl, Hazreti Osman devrinde on iki yıl, Hazreti Ali'nin hilâfeti esnasında beş yıl, İmâm-ı Hasan zamanında altı ay Şam valiliği yaptı. Hazreti Osman'ın şehîd

MUÂVİYE BİN EBÎ SÜFYÂN

edilmesinden sonra, Hazreti Ali'yi, bütün Müslümanlar halîfe seçtiler.

Hazreti Ali önce ortalığı yatıştırmaya çalıştı. Sahâbe-i kirâmdan bir kısmı, Hazreti Osman'ın katillerinin hemen yakalanarak kısas yapılmasını istediler. Bir kısmı ise susmayı tercih ettiler. Bunlardan her birinin başkasına uymayıp, kendi içtihiyâyla hareket etmesi dînen lâzım idi. Zira Eshâb-ı kirâmın hepsi müctehid idi ve her müctehidin kendi içtihiyâ ile amel etmesi farzdır. Abdullah ibni Sebe adındaki Yahûdî, bâzı câhilleri işe karıştırarak, onları muharebeye sürüklemesi sonucu, Cemel ve Sıffîn Vakaları meydana geldi.

Bu muharebelerde bütün Eshâb-ı kirâm gibi Hazreti Muâviye de içtihiyâ ile hareket ederek, İslâmiyet'in emrini yerine getirmeye uğraşmıştır. Nitekim Eshâb-ı kirâmın, bu muharebeler esnasında bile birbirleriyle mektuplaştıkları,

nasîhat verdikleri, seviştikleri bir çok misâllerle meydandadır.

Meselâ Sıffîn muharebesi sırasında Bizans imparatoru İkinci Konstantin, hudutlarındaki İslâm şehirlerine rahatsızlık veriyordu. Hazreti Muâviye ona mektup yazıp; "Bu sarkıntılık-tan vazgeçmezsen, şimdi efendimle sulh yapar, onun askerinin kumandanı olur, oraya gelip şehirlerini yakarım. Seni domuzlara çoban yaparım" demişti.

Yine aynı zamanda Halîfe Hazreti Ali büyük bir kalabalık karşısında; "Kardeşlerimiz bizden ayrıldı. Onlar kâfir ve fâsık değildirler, çünkü ictihâdları öyle oldu" buyurdu.

Hazreti Muâviye, 661 (H. 41) yılında Kûfe'de halîfe seçildi. Hazreti Hasan hilâfeti bıraktıktan sonra, bütün İslâm memleketlerinde halîfe oldu. On dokuz buçuk sene hilâfet ve saltanat sürdü. İslâmi-

MUÂVİYE BİN EBİ SÜFYÂN

yet'in yayılmasında kıymetli ve pek çok hizmetlerde bulunmuştur. 662 senesinde Sicistan'ı, ertesi sene Sudan'ı, 664'de Afganistan'ı, Kabil şehrini ve Hindistan'ın kuzey kısmını, 665' de Tunus'u (Afrikiyye'yi) aldı. Hicrî 668 senesinde gemilerle gittiği Kıbrıs'ı ve 670 senesinde de İran'daki büyük Kuhistan eyâletini fethetti.

Yine aynı sene Bizans imparatoru Dördüncü Konstantin zamanında, oğlu Yezid'i büyük bir ordu ile İstanbul'un fethi için gönderdi ve şehir kuşatıldı. Konstantin, her sene büyük vergi vermek şartıyla barış yapmak zorunda kaldı.

673 (H.54)'te Ubeydullah bin Ziyâd'ı, Horasan'daki orduya kumandan yapıp, Ceyhun nehrini develerle geçerek Buhârâ'yı aldı. Hazreti Ömer tarafından fethedilen Kudüs hristiyanlara geçince, Hazreti Muâviye şehri tekrar

ele geçirdi. Yemen, Mısır, Kayravan, Irak, Azerbaycan, Anadolu, Horasan ve Mâverâünnehr'e hâkim olup, büyük bir saltanata kavuştu ve çok sevildi. Peygamber efendimiz, Hazreti Muâviye'ye;

-Ey Muâviye! Memleketlere hâkim olduğun zaman, iyilik et! buyurmuştur.

Resûlullah'ın sohbeti ve hayır dualarının bereketiyle, İslâmiyet'in tesir sahasını çok genişletmiştir. Hazreti Muâviye, ömrünün son günlerinde okuduğu bir hutbeden sonra;

-Ey insanlar! İdarenizde çok kaldım. Sizi usandırdım. Ben de sizden usandım. Sizin benden ayrılmak istediğiniz gibi, artık, ben de sizden ayrılmak istiyorum. Fakat size benden iyisi gelmez. Nitekim benden evvel gelenler, benden daha iyi idiler. Kim Allahü teâlâya kavuşmak isterse, Allühü teâlâ

MUÂVİYE BİN EBÎ SÜFYÂN

da ona kavuşmak ister. Yâ Rabbî! Sana kavuşmak istiyorum, sana kavuşmamı nasîb eyle! Beni mübarek ve mes'ûd eyle, dedi. Oğlu Yezîd'i çağırıp;

-Oğlum! Seni harblerde, yollarda yormadım. Düşmanları yumuşattım. Arabları sana itaat ettirdim. Hicaz halkını gözet, onlar senin aslındır. Sana geleceklerin en kıymetlisi onlardır. Irak'dakileri de gözet! Memurların, azledilmelerini isterlerse azlet! Şamlıları da gözet ki, onlar senin yardımcılardır. Hüseyin bin Ali, mübarek bir zâttır. Kûfeliler onu senin karşına çıkarabilirler. Ona gâlib geldiğin zaman affeyle, iyi karşıla. Onun bize yakınlığı ve büyük yük hakkı vardır. Resûlullah'ın torunudur, dedi. Hastalığı arttıkça;

-Resûlullah bana bir gömlek giydirmişti. O mübarek gömleği bugüne kadar sakladım. Bir gün kestiği tırnaklarını da bu şişe

içine koyup saklamıştım. Vefat ettiğim zaman o gömleği bana giydiriniz. O tırnakları da gözlerime ve ağzıma koyunuz. Belki onların hürmetine cenâb-ı Hak beni affeder, dedi. Arkasından;

-Ben öldükten sonra cömertlik ve ihsan da kalmaz, çok kimselerin gelirleri kesilir. İsteyenler eli boş döner. Keşke Zî-Tuvâ denilen köyde bir Kureyşli olsaydım da, emirlik ve hâkimlik ile uğraşmasaydım, diyerek üzüldüğünü açıkladı. 680 (H.60) senesinin Receb ayında Şam'da vefat etti. Kabri Şam'dadır.

Hazreti Muâviye, uzun boylu, beyaz tenli, heybetli idi. Güzel konuşur, güzel ve idareli davranırdı. Çalışkan, gayretli, azimli idi. Arabistan'da dâhi olarak meşhur olmuş dört Sahâbîden birisidir. Sanki her bakımdan devlet başkanı olmak için yaratılmıştı. Hattâ Hazreti Omer, Hazre-

MUÂVİYE BİN EBÎ SÜFYÂN

ti Muâviye'ye her bakışta; "Bu, ne güzel bir Arab sul-tânıdır" derdi. Cins atlara biner, kıymetli, elbiseler giyerdi. Resûlullah'ın sohb-
betinin bereketi ile dînimi-
zin emirlerinden hiç ayrıl-
mazdı. Hazreti Ali onun hakkında; "Muâviye'nin hâkimliğini kötülemeyi-
niz! O giderse başların koptuğunu görürsünüz" buyurmuştur.

Ali bin Ahmed hazret-
leri, **Fedâil-üs-Sahâbe** adlı risalesinde, Muâviye bin Ebî Süfyân'ın üstünlükleri-
ni şöyle anlatıyor:

"İbn-i Abbâs şöyle an-
latır:

Peygamber efendimi-
zin mescidinde bir grup Sahabeyle oturmuş, birbi-
rimizin, Resûlullah zama-
nındaki üstünlüklerini ko-
nuşuyorduk. Bu arada içe-
riye, uzun boylu, kısa bo-
yunlu, geniş omuzlu ve
yüzü örtülü bir zât girerek
selâm verdi. Selâmını al-
dık. Yanımıza oturdu ve;

-Ey Eshâb-ı Resûlullah!
Görüyorum ki, Allahü te-
âlâ sizi hayır için bir araya
getirmiş bulunuyor, dedi.
Biz de ona;

-Sen bizimlesin, dedik.
Bize;

-Niçin toplandınız? di-
ye sorunca, biz de;

-Resûlullah zamanın-
daki faziletlerimizi konu-
şuyoruz, diye cevâb ver-
dik.

-Senin de tesbit ettiğin
faziletin var mı? diye ona
sorduğumuzda;

-Evet! Ben sizin hiç bi-
rinizde bulunmayan altı
hasletle faziletli kıldım,
dedikten sonra yüzünü
açtı. Yüzünü açınca, bu
zâtın Muâviye bin Ebî
Süfyân olduğunu gör-
dük. Ona tekrar selâm ve-
rip;

-Bu üstünlüklerini bize
anlat. Belki içimizden bun-
ları bilen vardır, dedik.
Muâviye bin Ebî Süfyân
bunun üzerine anlatmaya
başladı.

MUÂVİYE BİN EBÎ SÜFYÂN

*Mescid-i
Nebevî*

-Ben altı haslet ile sizden fazîletli oldum. Birincisi; bir gün Resûlullah'ın hanımı olan kız kardeşim Ümmü Habîbe'nin evinde idim. Saçımı taramış, gözlerime sürme çekmiş bir hâlde iken uyku bastırdı ve kızkardeşimin dizine başımı koyup uyudum. Bu arada Peygamber efendimiz içeri girince, kardeşim başımı dizlerinin üzerinden

kaldırıp, yastığa koymak istediğinde, Resûl-i ekrem; **"Dizlerinin üzerinde kal-sın, yâ Ümmü Habîbe!"** dedikten sonra; **"Ey Ümmü Habîbe! Onu çok mu seviyorsun?"** buyurmuş. Kızkardeşim de; "Evet yâ Resûlallah! Nasıl sevmiyeyim? O kardeşimdir" dediğinde, Resûlullah; **"Ey Ümmü Habîbe, onu sev! Çünkü onu Allah seviyor,**

MUÂVİYE BİN EBÎ SÜFYÂN

melekleri ve Resulü seviyor” buyurmuştur” dedi. Anlattıklarını dinledikten sonra, biz de ona, doğru söyledin dedik.

İkincisi; bir gün Resûlullah efendimiz ile birlikte sefere çıkmıştık. Resûl-i ekrem bir hayvana binmiş, ben de arkalarından yürüyordum. Çok şiddetli bir sıcağ vardı. Resûlullah bana doğru baktı. Sıcağın şiddetinden iki gözüm ve yanaklarım kızarmıştı. Yanaklarımdan ter dökülüyordu. **“Yâ Muâviye, yanıma yaklaş!”** buyurdu. Yanına yaklaşıncı beni hayvanın terkisine aldı. Sonra; **“Neren bana temas ediyor?”** diye sordu. Ben de; “Karnım,

yâ Resûlallah!” dedim. O zaman; **“Allahü teâlâ karnını ilim ve yumuşak huy ile doldursun”** buyurdu, deyince, bizde ona; “Doğru söyledin” dedik.

Üçüncüsü; Resûlullah’a bir tabak ayva hediye edilmişti. Herkese bir tane verdi. En sonunda bir ayva kalmıştı. Sâdece Resûl-i ekrem ve ben almamıştık. Kalan bir ayva, Resûlullah efendimizin elinden düştü. Yerden alıp kendisine vermek istediğimde; **“Onu al yâ Muâviye! Yarın kıyamet gününde, o ayva elinde olarak bana kavuşursun”** buyurdu, deyince, biz de; “Doğru söyledin” dedik.

MUÂVİYE BİN EBÎ SÜFYÂN

Dördüncüsü ise; Resûl-i ekrem, Sahâbe-i kirâm ile birlikte Tebük gazvesinden dönerken, Hudeybiye mevkiine geldik. Şiddetli bir sıcak vardı ve çok susamıştık. Neredeyse susuzluktan helak olacaktık. Resûl-i ekrem'in yanına giderek; "Yâ Resûlallah! Mûsâ aleyhisselâmın kavmine istediği gibi, sen de Rabbinden su talep etmez misin!" dedim. Bana; **"Yâ Muâviye! Bak şurada bir kaya görüyorsun"** buyurdularında, güneş ışınlarında parlayan beyaz bir kaya gördüm. Peygamber efendimiz elime, ortadan yarılmış bir çubuk verdi ve; **"Ey Muâviye! O kayanın yanına git ve ona bu çubukla vur. Mûsâ bin İmrân, senin Peygamberinden daha cömert değildir"** buyurdu. Gösterdikleri yere gidip taşa vurunca, baldan tatlı, buz gibi bir su fışkırdı. Hemen içmeye teşebbüs ettim. Bu sırada sevgili Peygamberimizi ve

Eshâbını hatırladım ve geri çekildim. Arkama bakınca, onları arkamda bekler gördüm. Resûl-i ekrem bana; **"Ey Muâviye, iç! Allahü teâlâ bu suyu senin için yarattı"** buyurdu, deyince, biz yine; "Doğru söyledin" dedik.

Beşincisi de; Resûlullah Efendimiz, mescid-i saadetlerinde bulundukları bir sırada Cebrâil aleyhisselâm geldi. Havada durup; "Esselâmü aleyke yâ Ahmed! Allahü teâlâ size selâm ediyor. Bugün de sana ve ümmetine ikram olarak bir fazîlet verildi" deyince, Resûl-i ekrem; **"Ey Kardeşim Cebrâil! Bu fazilet nedir?"** diye suâl etti. Cebrâil aleyhisselâm da cevâb olarak; "Sana, Âyet-el-kürsî'yi ihsan etti" deyince, Resûlullah Efendimiz; **"Bu âyeti kim yazacaktır?"** buyurdu. Cebrâil aleyhisselâm; "Şu kapıdan içeriye ilk giren kişi" dedi. O kapıdan Resûl-i ekrem'in yanına giren ilk

MUÂVİYE BİN EBÎ SÜFYÂN

şahıs ben oldum. Resûlullah Efendimiz bana; **“Yâ Muâviye! Cenâb-ı Hak bugünkü fazileti sana nasîb etti”** buyurunca; **“Nedir o, yâ Resûlallah?”** dedim. Bunun üzerine: **“Sana, Âyet-el-kürsî’yi yazmayı tahsis kıldı”** buyurdu. Sonra beyaz bir kâğıt ve kırmızı yakuttan bir kalem bana uzatarak; **“Ey Muâviye! Âyet-el-kürsî’yi yaz!”** buyurdu Ben de; **“Yâ Resûlallah! Eve gidip hokka ve mürekkebe getireyim mi?”** diye sorunca, Resûl-i ekrem; **“Yâ Muâviye yaz! Zîrâ Allahü teâlâ kalem de Âyet-el-kürsî’den yaratmıştır”** buyurdu. Bunun üzerine yazmaya başladım, deyince, biz yine; **“Doğru söyledin”** dedik.

Altıncısı ise; bir gün Peygamber efendimizin arkasında namaz kılıyorduk. Resûl-i ekrem, Fatiha sûresini okuyup **“Veled-dâllin”** dediklerinde, peşinden; **“Âmîn”** dedim. Namazdan sonra mihrâb-

tan Eshâb-ı kirama; **“Ey Müslümanlar! Hanginiz “Âmîn” dedi?”** buyurunca, hiç kimse cevâb vermedi. Ben de cevâb vermekten korktum. Resûl-i ekrem aynı soruyu iki üç defa tekrarladılar. Fakat yine kimseden bir ses çıkmadı. Bunun üzerine ben; **“Yâ Resûlallah! Ondan ne istiyorsunuz?”** dediğimde; **“Onu ve ona tâbi olanları Cennet’le müjdelemek istiyorum”** buyurdu. O zaman; **“Yâ Resûlallah! Ben söyledim”** deyince, **“Yâ Muâviye müjdeler olsun! Onun ve kıyamete kadar onu söyleyenlerin sevabı sanadır”** buyurdu, deyince, biz de ona; **“Doğru söyledin”** dedik.

Hazreti Muâviye’nin af ve ihsanı hikâyelerin yazılmasına sebep olmuş; yumuşaklığı ve sabrı atasözü hâline gelmiştir. Bir gün Hazreti Hasan, borçlarının çok olduğunu söyleyince, seksen bin altın hediye etti.

MUÂVİYE BİN EBÎ SÜFYÂN

Hazreti Muâviye, Amr ibni Âs'dan gelen bir mektuba yazdığı cevapta; "Bilmiş ol ki, iyi işlerde düşünerek hareket etmek, insanı daha doğru neticelere ulaştırır. Hedefine ulaşan, acele etmeyendir. Acele eden, hüsrandır, işinde sebat eden, isabet eder veya hedefe yaklaşır. Acele eden hatâyâ düşer yâhud hatâyâ yaklaşır. Yumuşaklık kendisine kâr etmiyen kimseye, hiddet zarar verir. Tecrübelerden ders almayan şeref kazanamaz" buyurdu.

Buyurdu ki: "Herkesi memnun etmek, mümkündür; yalnız hasetçi olanı memnun etmek zordur. Çünkü o ancak haset ettiği şeyin yok olması ile sevinir."

"Yumuşaklık gösterip tahammül ediniz ki, fırsat dâima elinizde olsun. Fırsatı ele geçirdikten sonra dilerseniz hakkınızı alırsınız, dilerseniz af edersiniz."

Büyük İslâm âlimi Abdullah ibni Mübârek'e; "Hazreti Muâviye ile Ömer bin Abdülazîz'den hangisi üstündür?" diye soruldukda;

-Resûlullah'ın yanında giderken, Hazreti Muâviye'nin bindiği atın burnuna giren toz, Ömer bin Abdülazîz'den yüzlerce defa daha kıymetlidir, buyurmuştur.

Hazreti Muâviye, Peygamberimizden çok hadîs rivayet etmiştir. Bu hadîs-i şeriflerden birkaçı şöyledir:

"Allahü teâlâ kime iyilik murâd ederse, onu din âlimi yapar ve dînine zarar verecek şeyleri ona bildirir. Ona doğruyu gösterir."

Ahmed, Nesâî ve Ebû Davud'un Hazreti Muâviye'den merfû olarak bildirdiklerine göre; **"Bütün günahları Allah'ın bağışlaması umulur, yalnız müşrik olarak ölen ve kasden bir mü'mini öldüren müstesna."**

MU'ÂZ BİN CEBEL

mu'âz bin cebel;

Helâl ve haramı en iyi bilen sahâbîlerden. Mîlâ-dî605 yılında doğdu. Ensar'dan idi. 18 yaşında Müslüman oldu. İkinci Akabe bîa'tında ve Bedir'de bulundu.

Peygamber efendimiz İslâm beldelerine vâli ve zekât tahsil memurları gönderdiği sıralarda, bir gün sabah namazından sonra Eshâb-ı kirâma dönerek buyurdu ki:

- **İçinizden hanginiz Yemen'e gider?**

Hazreti Ebû Bekir cevap verdi:

- Ben giderim yâ Resûlallah!

Peygamberimiz bir müddet sonra tekrar sordu:

- **Hanginiz Yemen'e gider?**

Bu sefer Hazreti Ömer cevap verdi:

- Ben giderim Yâ Resûlallah!

Peygamberimiz biraz sonra yeniden sordu:

- **İçinizden Yemen'e kim gider?**

Mu'âz bin Cebel ayağa kalkıp dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Ben giderim.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- **Ey Mu'âz! Bu vazîfe senindir. Ey Bilâl! Bana sarıgımı getir!**

Ürdün'ün Şu'ne Şimâliye kazasındaki türbe ve külliyesi

MU'ÂZ BİN CEBEL

Mu'âz bin Cebel, Yemen'de vâililik yapmak, halka İslâmiyet'i anlatmak, Kur'ân-ı kerîmi öğretmek ve Yemen ülkesinde toplanan zekât mallarını vazîfelilerden teslim almak ve onların arasındaki ihtilafları çözüp hükme bağlamak üzere gitmek için hazırlandı. Yola çıkmadan önce Peygamberimiz ona şöyle nasîhat buyurdu:

- Sen ehl-i kitaptan yani Yahûdîlerden ve Hristiyanlardan bir kavimle karşılaşacaksın. Onların yanına varınca, onları önce, Allah'tan başka ilâh olmadığına ve benim Allah'ın Resûlü olduğumu tasdîke dâvet et.

Eğer bunu kabûl ederlerse, onlara, Allahü teâlânın beş vakit namazı farz kıldığını haber ver. Bunu da yaptıkları takdirde, Allahü teâlânın, zenginlerin fakirlere zekât vermesini emrettiğini bildir.

Bunu da kabûl ederlerse, zekât alırken sakın mallarının sadece en iyilerini seçme! Mazlumun âhını almaktan çekin. Çünkü Allahü teâlâ mazlumun duâsını hemen kabûl eder.

Hazreti Mu'âz diyor ki:

Resûlullah efendimiz bana, onlardan, her 30 sığırdan, bir yaşında erkek veya dişi bir dana; her 40 sığırdan iki yaşında bir dana... Her bülûğ çağındaki gayrı müslimden de, bir dinar veya onun dengi Yemen kumaşı, yağmur suyu ile sulanan her mahsûlden öşür (onda bir) ve ücretle sulanan şeylerden de yarım öşür (yirmide bir) alınmasını emretti.

Bundan sonra Resûlullah'a dedim ki:

- Yâ Resûlallah! Bana nasîhatta bulunur musunuz?

- Yâ Mu'âz! Her ne hâlde ve her nerede olursan ol, Allah'tan kork!

MU'ÂZ BİN CEBEL

- Yâ Resûlallah! Bana nasîhatınızı arttırır mısınız?

- **Günâhın arkasından hemen iyilikte bulun ki, günâhı yok etsin!**

- Yâ Resûlallah! Bana nasîhatınızı biraz daha arttırır mısınız?

- **İnsanlara güzel ahlâkla muâmele et! Yâ Mu'âz! Sen kitap ehli bir kavmin yanına gidiyorsun. Onlar senden, Cennetin anahtarının ne olduğunu soracaklardır. Onlara, Cennetin anahtarı Lâ ilâhe illallahü vahdehû lâ şerîke leh, de!**

Mu'âz bin Cebel tekrar sordu:

- Yâ Resûlallah! Bana, kitapta bulunmayan ve senden de işitmediğim bir şey sorulur ve halledilmesi için bana getirilirse ne yapmamı buyurursunuz?

- **Allah için tevâzu göster, Allahü teâlâ seni yüksektir. Sakın iyi bilmedikçe hüküm verme! Sana müşkil, karmaşık gelen işi ehline sor, danışmaktan utan-**

ma! En son ictihâd et! Muhakkak ki, Allahü teâlâ doğruluğuna göre seni muvaffak kılar.

İşler sana karmakarışık gelirse, gerçek, sence belli oluncaya kadar bekle veya bana yaz! O hususta keyfine göre hareket etmekten sakın! Yumuşak davranmanı sana tavsiye ederim.

Resûlullah efendimiz vedâlaşırken buyurdu ki:

- **Yâ Mu'âz, sen belki bu seneden sonra beni bir daha göremezsin. Belki dönüşünde burada benim mescidime ve kabrime ziyaret için gelirsin.**

Bunu işiten Mu'âz bin Cebel hüzünle gözyaşı dökmeye başlayınca, Peygamberimiz buyurdu ki:

- **Ağlama yâ Mu'âz! Feryâd ederek ağlamak şeytandandır. Ben seni yürekleri yufka olan bir kavme gönderiyorum. Onlar hak üzerinde iki ke-re savaşıacaklar. Onlardan**

MU'ÂZ BİN CEBEL

sana itâat edenler, sana âsi olanlarla çarpışacaklar; hattâ kadın kocasına; oğlu babasına; kardeş kardeşine öfkelenecek, sonra da İslâmiyet'e tekrar döneceklerdir.

Resûlullah efendimiz Mu'âz ile bir mil kadar yürüdü ve son olarak şu nasîhati yaptı:

- Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız! Müjdeleyiniz, ürkütmeyiniz! Birleşiniz, firkalara ayrılmayınız! Bana yakın olanlar, tam bağlı olanlar, nerede olursa olsunlar, takvâ sâhipleri ve Allahü teâlâyâ hakkıyla kulluk edenlerdir.

Resûlullah efendimiz ile Mu'âz arasında şu konuşma geçti:

- Sana bir dâvâ getirilince, insanlar arasında hüküm verirken ne ile hüküm vereceksin?

- Allahın kitabıyla hüküm veririm.

- Ya O'nda açıkça bulamazsan?

- Resûlullah'ın sünneti ile hüküm veririm.

- Ya onda da açıkça bulamazsan?

- İctihâd ederek, anladığım ile hükmederim.

Peygamber efendimiz, Mu'âz bin Cebel'in bu ce-

MU'ÂZ BİN CEBEL

vabından dolayı çok memnun kalarak mübârek elini Onun göğsüne koyup buyurdu ki:

- Elhamdülillah! Allahü teâlâ, Resûlünün elçisini, Resûlullah'ın rızâsına uygun eyledi.

Sonra da Mu'âz bin Cebel'e şöyle duâ etti:

- Cenâb-ı Hak seni her taraftan gelecek musîbetlerden muhafaza buyursun. İnsanların ve cinlerin şerrini senden uzaklaştırsın. Senin sebebinle Allahü teâlânın bir kişiyi hidâyete erdirmesi, senin için dünyadan hayırlıdır.

Mu'âz bin Cebel, Yemen'de uzun müddet kaldı. Yemen halkı onun dâvetine uyarak İslâmiyet'i kabûl ettiler. Hazreti Mu'âz'ın işini kolaylaştırdılar. Yemen'de kaldığı müddetçe halka vaz ve nasîhatlar yaparak derdi ki:

- Ben Resûlullah'ın elçisiyim. Kesin olarak bilin ki, ölüm muhakkaktır. Orada

Cennet ve Cehennemden başka bir yer yoktur. Oralara gidiş vardır, dönüş yoktur. Orada hayât sonsuzdur.

Peygamber efendimiz, Yemen'de iken çocuğunun ölümü üzerine Mu'âz bin Cebel'e gönderdiği tâziye mektubu şöyledir:

"Allahü teâlâ sana selâmet versin! O'na hamd ederim. Herkese iyilik ve zarar, yalnız O'ndan gelir. O dilemedikçe, kimse kimseye iyilik ve kötülük yapamaz.

Allahü teâlâ, sana çok sevâb versin. Sabretmeni nasîb eylesin! O'nun nîmetlerine şükür etmenizi ihsân eylesin!

Muhakkak bilmeliyiz ki, kendi varlığımız, mallarımız, servetimiz, kadınlarımız ve çocuklarımız, Allahü teâlânın sayısız nîmetlerinden, tatlı ve faydalı ihsânlarındandır. Bu nîmetleri, bizde sonsuz kalmak için değil, emânet olarak

MU'ÂZ BİN CEBEL

kullanmak, sonra geri almak için vermiştir. Bunlardan, belli bir zamanda faydalanırız. Vakti gelince, hepsini geri alacaktır.

Allahü teâlâ, nîmetlerini bize vererek sevindirdiği zaman, şükretmemizi; vakti gelip geri alarak üzüldüğümüz zaman da, sabretmemizi emir eyledi.

Senin bu oğlun, Allahü teâlânın tatlı, faydalı nîmetlerinden idi. Geri almak için sana emânet bırakmıştı. Seni, oğlun ile faydalandırdı. Herkesi imrendirecek şekilde sevindirdi, neşelendirdi. Şimdi geri alırken de, sana çok sevâb, iyilik verecek, acıyarak, doğru yolda ilerlemeni, yükselmeni ihsân edecektir.

Bu merhamete, ihsâna kavuşabilmek için sabretmeli, O'nun yaptığını hoş görmelisin! Kızır, bağırır, çağırırsan, sevâba, merhamete kavuşamazsın ve sonunda pişman olursun. İyi

bil ki, ağlamak, sızlamak, derdi belâyı geri çevirmez. Üzüntüyü dağıtmaz! Kaderde olanlar başa gelecektir. Sabretmek, olmuş bitmiş şeye kızmamak lâzımdır."

Mu'âz bin Cebel, Peygamberimizin vefâtını da orada iken haber aldı. Daha sonra Yemen'deki hizmetini tamamlayıp, Medîne'ye döndü. Hazreti Ebû Bekir'in halîfeliği sırasında Medîne'de Hazreti Ebû Bekir'in seçtiği danışma heyetinde yer aldı. Suriye taraflarına da giderek hem oralarda yapılan savaşlara katıldı, hem de insanlara din bilgilerini ve Kur'ân-ı kerîmi öğretti.

Mu'âz bin Cebel'in fazîleti, üstünlüğü çoktur. Resûlullah efendimiz birçok hadîs-i şerîflerinde onu medhetmiş, övmüştür.

Abdullah bin Mes'ud buyurdu ki:

- Mu'âz bin Cebel, Allah'a ve Resûlüne itâat

MU'ÂZ BİN CEBEL

Mu'âz bin Cebel'in türbesinin girişi

eden, doğru yolda bulunan bir cemâat gibiydi. Biz Onu İbrâhim aleyhis-selâma benzetirdik. Çünkü O, insanlara hayrı, iyiliği öğretir. Allah'a ve Resûlüne de itâat ederdi.

Hazreti Mu'âz şöyle anlatıyor:

Bir gün Resûl-i ekrem efendimiz bir hayvana binmişti. Ben de arkasından bulunuyordum. Bana buyurdu ki:

- Ey Mu'âz!

- Emredin, yâ Resûlallah!

Resûlullah efendimiz üç kere ismimi söyledikten sonra buyurdu ki:

- Cenâb-ı Hakkın kulları üzerinde olan hakkı nedir, biliyor musun?

- Allah ve Resûlü daha iyi bilir.

- Cenâb-ı Hakkın kulları üzerindeki hakkı, onların Kendisine ibâdet etmeleri ve başka hiç bir varlığı O'na ortak koşmamalarıdır.

Kullar bu vazîfelerini yerine getirirlerse, Allahü teâlâdan bekledikleri hak-

MU'ÂZ BİN CEBEL

ları, Allahü teâlânın onlara vâdettiği nedir, bilir misin?

- **Allah ve Resûlü daha iyi bilir.**

- Bu takdirde kulların Allahü teâlânın üzerindeki hakkı, onlara vâdettiği nîmeti vermesi ve azâb etmemesidir.

Hazreti Ömer'e, "Bize kimi halîfe bırakıyorsun" denildiğinde buyurdu ki:

- Şâyet Mu'âz bin Cebel sağ olsaydı, onu halîfe bırakırdım ve Rabbime kavuştuğumda, Rabbim bana, **"Muhammed aleyhisselâmın ümmetine kimi halîfe bıraktın"** deyince, ben de, "Senin kulun ve Resûlün olan Muhammed aleyhisselâmın; **"Mu'âz, kıyâmet günü, âlimlerin önünde, tek başına bir cemâattir"** buyurduğu kimseyi bıraktım" derdim.

"Mu'âz bin Cebel diyor ki:

"Resûlullah efendimiz bana buyurdu ki:

- Ey Mu'âz! Sana Allah'tan korkmayı, O'na sığınmayı, doğru konuşmayı, verdiğin sözde durmayı, herkese selâm vermeyi, güzel amel ve işlerde bulunmayı, öksüze merhamet etmeyi, tatlı sözlü olmayı, Kur'ân-ı kerîmi okumayı, âhireti sevmeyi, âhîret hesâbının korkusunu taşımayı ve herkese şefkat kanatlarını germeyi tavsiye ederim.

Hikmet sahiplerine kötü söz söylemekten, doğruyu yalanlamaktan, günâhkâra itâatten, âdil hükümdara isyândan ve yer yüzünde bozgunculuk yapmaktan da seni nehyederim, sakındırırım.

Her yerde Allahü teâlâyı zikretmeyi ve her günâhın peşinden tevbe etmeyi tavsiye ederim. Gizli günâh işlediğin zaman gizli, âşikâre günâh işlediğin zaman âşikâre tevbe edersin."

Tâbîînin büyüklerinden Ebû İdris el-Havlânî, Haz-

MU'ÂZ BİN CEBEL

reti Mu'âz bin Cebel'e, **"Seni Allah için seviyorum"** dediğinde, Mu'âz bin Cebel şöyle cevap verdi:

- Sana müjdelere olsun, ey Ebû İdris! Ben Resûl-i Ekrem'in şöyle buyurduğunu işittim:

"Kıyâmet günü arşın etrafında, birtakım insanlar için kürsüler kurulacaktır. Bunların yüzleri ayın ondördü gibi parlacaktır. İnsanlar feryâd ederken onlar korkmazlar. Korku ve kederleri olmayan kimseler, Allah'ın gerçek dostlarıdır."

Peygamberimize bunların kim olduğu sorulunca buyurdu ki:

"Onlar, Allah için birbirlerini seven kimselerdir."

Peygamber efendimiz bir gün Hazreti Mu'âz'a buyurdu ki:

- Yâ Mu'âz! Ben seni severim. Bunun için her namazdan sonra şu duâyı terketme! Allahümme

e'innî alâ zikrike ve şükrike ve husn-i ibâdetike.

Abdullah bin Seleme şöyle anlatıyor:

Mu'âz bin Cebel taûn hastalığına yakalanmıştı. Rahatsızlığı çok arttığı bir sırada, talebelerinden Amr bin Meymun el-Evdî ziyârete geldi. Durumunun çok ağır olduğunu görünce, ağlamaya başladı. Hazreti Mu'âz, Ona sordu:

- Niçin ağlıyorsun?

- Allaha yemin ederim ki, sen benim hocamsın. Bana dünyalık yardımda bulunuyorsun diye ağlamıyorum. Ben, senden dînimi öğreniyor ve ilim alıyordum. Senin ölümünden sonra dînimi ve ilmi bana öğretecek kimsenin bulunmamasından korkuyorum ve onun için ağlıyorum.

Bunun üzerine Mu'âz bin Cebel buyurdu ki:

- Hayır, bundan korkma! İmân ve ilim, kıyâmete kadar yerindedir, ara-

MU'ÂZ BİN CEBEL

yan bulur ve Allahü teâlâ bunları isteyen kimseye öğretecek birini gösterir. Allah'ın kitabı Kur'ân-ı kerîm ve Peygamberimizin sünneti, kıyâmete kadar korunacaktır.

Nitekim Allahü teâlâ ilmi ve îmânı İbrâhim aleyhisselâma ihsân etmiştir. Hâlbuki o zaman, îmânı ve ilmi bilen ve öğreten hiç kimse de yoktu. İbrâhim aleyhisselâm istediği için Cenâb-ı Hak, O'na ihsân etti. İlmî, Hazreti Ömer'den, Hazreti Osman'dan ve Haz-

reti Ali'den alınız! Eğer onları da kaybederseniz, Ebü'd-Derdâ'dan, Abdullah İbni Mes'ud'dan, Selmân-ı Fârisî'den ve Abdullah İbni Selâm'dan alınız!

Âlimin yanılmasından korkunuz! Doğru olanı, hakîkatı kim bildirirse kabûl ediniz! Doğru, hak olmaya- nı da söyleyen kim olursa olsun, onu reddediniz!

Bir gün, birisi, Mu'âz bin Cebel'in huzuruna gelip selâm vermişti. Biraz sonra vedâlaşıp ayrılacağı sırada, ona buyurdu ki:

MU'ÂZ BİN CEBEL

- Ey falan! Dünyadaki nasîbin ne ise ve nerede olursa gelip seni bulacaktır. Sen ise, dünyadaki nasîbinden daha çok âhiret nasîbine muhtâcsın. Âhiret nasîbini, dünya nasîbine tercih et! Hattâ öyle olmalısın ki, çok ihtişamlı bir âhiret servetine sahip olasın! Dünya nîmetleri geçicidir. Âhiret için elde ettiklerin ise, nerede olursa seninledir.

Cennet ehlinin tek bir hasreti, pişmanlığı vardır. O da, Allahü teâlâyı unutarak geçirdikleri vakitlerdir.

Ebû Bâhirî şöyle anlatıyor:

Bir gün Humus şehrinde câmiye gitmiştim. Mu'âz bin Cebel de, orada bulunuyordu. Yanında bir grup kimseler vardı. Onlara buyurdu ki:

- Bir kimse, Allahü teâlânın huzuruna kâmil, olgun bir îmânla gitmek istiyorsa, beş vakit namaz için çağırılan yere gelip

namazını kılsın. Çünkü beş vakit namazı câmide cemâatle kılmak, hidâyet yollarından olup, hem de Peygamberimizin mühim sünnetidir.

Hiç kimse, benim evimde namaz yerim vardır ve ben evimde namazımı kılıyorum, demesin! Böyle yaparsanız, Resûlullah'ın sünnetini terketmiş olursunuz. Bu da dalâlettir.

Mu'âz bin Cebel'e sordular:

- Duâ ne zaman kabûl olunur?

Buyurdu ki:

- İnsanlar gaflette oldukları zaman, sen, Allahü teâlâyâ dön ve ondan ne dilersen o zaman iste! İşte o zaman duâlar makbûldür.

Yezîd bin Câbir diyor ki:

Ben Mu'âz bin Cebel'den şöyle işittim. Buyurdu ki:

- Ne kadar çok ilim öğrenirseniz öğrenin, bun-

Mu'âz bin Cebel'in sandukası

larla amel etmedikçe öğrendiğiniz ilimden sevâb alamazsınız.

Recâ bin Hayve şöyle bildiriyor:

Bir zamanlar Mu'âz bin Cebel'in bir sohbetinde bulunmuştum. İlim hakkında şöyle buyurdu:

- Size benim vasiyetim olsun! İlmî, ancak Allah rızâsı için öğrenin! Zîrâ Allah rızâsı için öğrenilen ilim, takvâyı, Allahtan korkmayı hâsıl eder. Bu niyetle ilim

aramak ibâdettir. Bu ilmi müzâkere etmek tesbihtir; ilimden konuşmak, Allah yolunda cihâddır. Bilmeye-ne ilim öğretmek sadakadır. Bir mecliste bulunanlara ilimden bahsetmek, Allahü teâlâyâ yakınlıktır. Zîrâ ilim, helâl ile harâmın terâzisi, Cennet ehlinin minâresi, gurbette insanın arkadaşısıdır.

Bir insan, bir yerde yalnız kaldığı zaman, ilim ona sıkıntıyı gideren bir arka-

MU'ÂZ BİN CEBEL

daş olur. Sıkıntı ve genişlik zamanlarında ilim, sahibine delildir. İlim, düşmanlara karşı çok iyi bir silâhtır. Dostlarının yanında insanın süsüdür. Cenâb-ı Hakk insanlar da bir kavmi, ilim ile yükseltir. İnsanı ilimle başkalarına rehber, öncü yapar ve insanlar da ona itâat ederler. Melekler dahî ilim sahiplerinin dostluklarını arzular ve kanatlarını onların üzerine gererler.

Canlı ve cansız her ne varsa, hattâ denizlerdeki balıklar ve diğer hayvanlar, havada uçan kuşlar, karadaki bütün hayvanlar, âlimlere istigfâr ederler. Çünkü ilim, insanın kalb gözünü açar. Gözleri karanlıktan aydınlığa kavuşuran bir nûrdur.

İlim ile amel eden insan, seçilmiş kimselerin makâmlarına yükselir. İlim sahipleri, dünya ve âhirette yüksek derecelere erişir. İlimde tefekkür, nâfile oruç tutmak gibidir. İlmin öğretilmesi nâfile namaz kıl-

maktan sevâbdır. İlim ile, helâl ve harâm olan şeyler ayırdedilebilir.

İlim, amellerin imâmıdır. Amel, ilme tâbidir. İlimsiz amel olmaz. İlim, Cennet yoluna ışıktır. Cehennemlik olanlar, ilimden mahrûm kalanlardır. Dünya ve âhiret saâdetinin kaynağı ve bütün ibâdetlerin efdali, en üstünü ilimdir.

Mu'âz bin Cebel oğluna şöyle vasiyet etmişti:

“Ey oğlum! Bir namazını kıldığın vakit, o namazın senin kıldığın son namazın olacağını düşün! Bir daha böyle bir namaz vaktine yetişeceğini ümit etme!

Ey oğlum! Mü'min olan bir kimsenin iki hayırlı iş arasında ölmesi lâzımdır. Yâni bir hayırlı işi yaptığın zaman, ikinci hayırlı işi yapmak niyetinde ve kararında olmalıdır.”

Mu'âz bin Cebel'e dediler ki:

MU'ÂZ BİN CEBEL

- Falanca, Kur'ân-ı kerîm yazıp satıyor.

Buyurdu ki:

- Bu, Kur'ân-ı kerîmi satmak değildir. Kâğıt ve işçilik ücreti istemektir.

Birisi Mu'âz bin Cebel'e, "Bana öğüt ver" deyince, buyurdu ki:

- Merhametli ol ki, ben de senin Cennete girmene kefil olayım.

Mu'âz bin Cebel şöyle anlatıyor:

- Bir gün Resûlullah'ın huzuruna varmışım. Bana buyurdu ki:

- Ey Mu'âz! Sen, bu akşam nasıl sabahladın?

- Yâ Resûlallah! Allahü teâlâyâ îmân etmiş olarak sabahladım.

- Ey Mu'âz! Senin her sözünün doğruluğuna bir delilin vardır. Bu sözünün doğruluğunun delili nedir?

- Yâ Resûlallah! Ben, gecedен gündüze çıktığım zaman, bir daha akşamı beklemem. Akşam olduğu

zaman da, sabaha kadar yaşayacağımı hiç ümit etmem. Bir adım attığım zaman, ikinci adımımı atacağımı sanmam. Her insanın bir eceli olduğunu bilirim. Ecelinin saati geldiği zaman, o anda ecelinin ona yetişeceğini bilirim. Bütün insanlar mahşerde haşrolunurlar. Kimisi Peygamberi ile beraberdir. Kimisi de taptıkları ile beraber olacaktır. Ben ise, kendimi sanki Cehennemdeki insanların azâblarını ve Cennetteki insanların nîmetlerini her an görüyorum gibi düşünürüm.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Ey Mu'âz! Sen çok iyi yapmışsın. Böyle düşünmeye devam et ve bundan hiç ayrılma!

Bir defasında Mu'âz bin Cebel'i ağırlarken gördüler ve sebebini sordular. Buyurdu ki:

- İnsanlar iki gruptur: Biri Cennetlik, diğeri Ce-

MU'ÂZ BİN CEBEL

hennemlik. "Acaba ben hangisinden olacağım" diye ağlıyorum.

Hazreti Ömer'in halîfe-liği sırasında Kilâboğulları beldesine zekât memuru olarak, sonra da Suriye taraflarında din bilgilerini ve Kur'ân-ı kerîmi öğretmekle vazifelendirildi. Filistin bölgesinde bu vazifesinde iken burada çıkan tâûn (vebâ) hastalığı salgınına yakalanarak otuzsekiz yaşında iken vefât etti.

Mu'âz bin Cebel vefâtı esnasında buyurdu ki:

- Allahım! Şimdiye kadar senden korkuyordum.

Fakat şimdi sana ümit besliyorum. Allahım, ben sular akıtıp, ağaçlar sulamak ve bahçeler yetiştirmek için yaşamak istiyorum. Susuzluktan ciğerleri yananları sulamak, dar da kalanlara genişlik göstermek, âlimlerin sohbetine devam edip, kendimi onların zikir halkalarına sıkıştırmak için yaşamak istiyorum.

Ölüm sancıları şiddetlenip baygınlıklar geçirip, ayıldıkça:

- Allahım! Beni ne kadar sıkıştırırsan sıkıştır, bilirsin ki, kalbim sana bağlıdır, seni sever, buyurdu.

MUGİRE-TEBNİ ŞU'BE

mugîre-tebni şu'be;

Meşhûr Arap dâhilerinden Mugîre der ki:

Biz Araplar içinde, dînine son derecede bağlı ve Lât putunun hizmetçisi bir kavimdik. Kavmimizin Müslüman olduğunu göreceğim olsam bile, onlara tâbi olmayacağımı sanırdım. Mâlikoğullarından bir heyet, Mısır meliki Mukavkıs'a gitmek ve hediye sunmak üzere hazırlanmışlardı.

Onlarla birlikte ben de, gitmek üzere hazırlanmıştım. Amcam Urve bin Mes'ûd'a danıştım. Gitmekten men etti ve dedi ki:

- Kardeşlerinden hiç kimse senin yanında değil!

Ben, onun sözünü dinlemedim. "Mutlaka gideceğim!" dedim. Onlarla birlikte yola çıktım. Nihâyet, İskenderiye şehrine vardık.

Mukavkıs, bana baktı ve birisine, kim olduğumu ve ne istediğimi öğrenmesini emretti. O kimse, benden sordu. Kim olduğumu

ve kendisini görmeye geldiğimi haber verdim. Bunun üzerine Mukavkıs, kilişeye indirilmemizi ve orada ağırılanmamızı emretti. Ağırlandık.

Sonra, Mukavkıs bizi çağırdı. Mâlikoğullarının liderine baktı. Onu, yakınına getirtti. Birlikte oturdular. Sonra, ona sordu:

- **Bütün bunlar, Mâlikoğullarından mıdır?**

- Evet! Ancak, bir tek kişi müttefiklerdendir.

Sonra beni gösterdi. Oradaki cemâatten, Mukavkıs'a en önemsiz olanı ben idim. Sonra aralarında şu konuşmalar geçti:

- **Sizinle benim aramda bulunan Muhammed ve Eshâbının, sizi takiplerinden nasıl kurtulabildiniz?**

- Onlardan korkumuzdan ötürü, deniz yolunu tercih ettik!

- **O'nun, sizi kabûle dâvet ettiği şey hakkında ne yaptınız?**

MUGİRE-TEBNİ ŞU'BE

- Bizden hiçbir kimse O'na tâbi olmadı!

- **Niçin tâbi olmadı?**

- O, şimdiye kadar ne atalarımızın, ne de hükümdarların tutmamış olduğu, sonradan çıkma bir din getirdi bize! Biz, atalarımızın tuttukları dîne bağlıyız!

- **O'nun dâvetini, kavmi nasıl karşıladı?**

- O'na, kavminin gençleri tâbi oldular ve Onu, kavminden ve başka Araplardan olan muhâliflerine karşı korudular. Aralarındaki çarpışmada bir kere kavmi, bir kere de O yenildi!

- **Siz, O'nun kabûle dâvet ettiği şeyleri, bana dosdoğru haber verir misiniz?**

- O, atalarımızın yapageldikleri ibâdeti bırakmaya ve kendisine hiçbir şeyi şerik koşmadan bir Allaha ibâdet etmeye bizi dâvet ediyor. Namaz kılmaya ve zekât vermeye dâvet ediyor!

- **Namaza ve zekâta mı dediniz? Bunlar için vakit ve adet belli edilmiş midir?**

- Geceli gündüzlü her gün, sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı vakitlerinde olmak üzere, beş kere namaz kılarlar.

Her yirmi miskal doldukça, altından kırkta birini, beş deveyi buldukça bir koyun zekât verirler! Bütün malların zekât nisâblarını bildirdiler.

Mugîre, anlatmasına devam ediyor:

Mukavkıs, Mâlikoğullarının namaz vakitleri ve zekât nisâbı hakkında verdikleri bilgiler üzerine, sorularına şöyle devam etti:

- **O'nun, almış olduğu zekâtı, nereye koyduğunu, nerelere harcadığını biliyor musunuz?**

- Yoksullara veriyor. Hı-sım ve akrabâyı görüp gözetmeyi, verilen sözde durmayı emrediyor. Fâizi,

zinâyı, içkiyi ve Allah'tan başkası adına kesilen kurbanın etinden yemeyi yasaklıyor!

Onların bu cevapları üzerine Mukavkis dedi ki:

- O hâlde, O, bütün insanlara gönderilmiş bir Peygamberdir! Eğer O, Kıptîlere ve Rumlara gelmiş, erişmiş olsaydı, onlar, Ona tâbi olurlardı. **Çünkü, İsâ bin Meryem, onlara bu hususta emir vermişti. Kendisinden önce gönderilmiş olan Peygamberler de, O'nu târif**

etmişler ve sıfatlarını bildirmişlerdir.

Neticede zafer O'nun olacak, kendisine kimse karşı koyamayacak, dînini, ayakların bastığı her yere eriştirecek, kavmi O'nu, mızrakları ile koruyacaktır!

Mâlikoğulları dediler ki:

- Bütün halk, O'nun dînine girmiş, O'nun yanına toplanmış olsalar da, biz, O'nun dînine girmeyiz, yanına varmayız!

Mukavkis hayretinden başını salladı ve aralarında şu konuşma geçti:

MUGİRE-TEBNİ ŞU'BE

- Siz boştasınız ve oyalanıyorsunuz. Peki, Onun, kavmi arasındaki soyu soppu nasıldır?

- O, kavminin soy sop yönünden en üstünü ve seçkinidir.

- Mesîh yâni Hazreti İlsâ ve bütün Peygamberler de, böyle, mensup bulundukları kavimlerin soy sop yönünden üstün ve seçkinleri arasından seçilip gönderilmişlerdir. O'nun, sözlerindeki doğruluğu nasıldır?

- Doğru sözlülüğünden dolayı O'na Emîn adı takılmıştır.

- Bakınız şu işinize! Aranızdaki işlerde doğru ve doğru sözlü olan bir kimsenin, Allah'a karşı yalan söyleyebileceğini mi sanıyorsunuz? O'na tâbi olan kimlerdir?

- Gençlerdir!

- Mesîh ve daha önceki Peygamberlere ilk tâbi olan, bağlananlar da, gençlerdi! Tevrat sâhibi

olan Medîne Yahûdileri, O'na karşı ne yaptılar, nasıl davrandılar?

- O'na aykırı davrandılar. O da, üzerlerine yürüyüp onları öldürdü ve esir etti. Her tarafa dağıldılar.

- Onlar kıskançlık yapıyorlar, O'nu kıskanıyorlardır.

Mâlikoğulları, hediyelerini Mukavkıs'ın önüne koydular. Mukavkıs, sevindi ve adamlarına, onların alınmasını, kendilerine bahşişler verilmesini emretti. Bahşiş verilirken onların bâzısını bâzısına üstün tuttu.

Bana gelince, kıstılar. Söylemeye değmez az ve ehemmiyetsiz bir şey verdiler. Sonra Mukavkıs'ın huzurundan çıktık.

Hazreti Mugîre diyor ki:

Mukavkıs'tan işittiğimiz sözlerden, Muhammed aleyhisselâma karşı rezil rüsva ve süklüm püklüm olduk. Kendi kendimize, "Yabancı hükümdarlar bile

O'nu tasdik ediyorlar da, bizler, O'nun akrabâsı ve komşuları olduğumuz ve dâvetçisi evlerimize kadar geldiği hâlde, O'nun yanına uğramıyoruz!" dedik. Yerlerimize döndük.

İskenderiye'de oturdum müddetçe, girmedik kilise bırakmadım. Karşılaştığım bütün Kıbtî, yâni Mısır halkından ve Rum din adamlarından Muhammed aleyhisselâmın sıfatını sordum.

Bunlardan biri de, Ebû Guseym kilisesi reisi Kıbtî papazı idi. Kıbtîler onun rızâsını ve duâsını almak için yanına gelirlerdi. Ben, ibâdetle ondan daha düşkün bir kimse görmemiştim. Kendisine dedim ki:

- Peygamberlerden, gelmeyen kim kalmıştır? Bana haber ver!

- Olur! O, Peygamberlerin sonuncusudur. O'nunla, Îsâ bin Meryem arasında, Peygamberlerden hiç kimse yoktur. Îsâ Peygam-

berin, kendisine uymayı bize emretmiş olduğu Peygamber, O'dur!

O Peygamber, ümmîdir ve Araptır. O'nun ismi, Ahmed'dir. Kendisi, ne uzun, ne de kısa boyludur. O'nun gözlerinde biraz kırmızılık vardır.

Kendisi, ne çok beyaz, ne de esmerdir. Saçını uzatır, elbisenin kalınca olanından giyer, yemeklerden bulduğu ile iktifa eder, kılıcını boynunda taşır, kendisiyle çarpışmaya kalkmadıkça, kendiliğinden, kimse ile çarpışmaz.

O'nun yanında, kendilerini O'na fedâ eden, O'nu, kendi evlâtlarından ve babalarından daha çok seven Eshâbı bulunacaktır.

O, selem ağaçlarının yetiştiği yerden, Harrem'den çıkacak, bir Harrem'e gelecek, çorak ve hurmalık bir yere hicret edecektir. İbrâhim aleyhisselâmın dîninde bulunacaktır!

MUGİRE-TEBNİ ŞU'BE

- Bana, O'nun sıfatını biraz daha açıklasan olur mu?

- O, kendisinden önceki Peygamberlerde bulunmayan birtakım haslet ve imtiyazlarla, mümtaz kılınmıştır. Her Peygamber, yalnız kendi kavmine gönderildiği hâlde, O, bütün insanlara gönderilecektir!

Bütün yeryüzü O'na mescid ve temiz kılınacaktır. O, namaz vaktini nerede idrâk ederse, orada namazını kılacaktır.

Hâlbuki kendisinden önceki Peygamberler, namazlarını, kiliseler ve havralardan başka yerlerde kılamazlardı!

Hazreti Mugîre diyor ki:

Onun ve başkalarının bütün bu söylediklerini aklımda tuttum.

Mâlikoğulları, ailelerine hediyeler satın aldılar. Sevinçli idiler. Onlardan hiç kimse de, bana hiçbir fedâkârlıkta bulunmadılar.

Yola çıktılar ve yanlarına da, içki aldılar. İçki içi-

MUGİRE-TEBNİ ŞU'BE

yorlardı. Her türlü rezâleti yapıyorlardı.

Hazreti Mugîre başından geçenleri anlatmaya şöyle devam etti:

Tâif'e dönünce, kavmi-me, Mukavkıs'ın beni hor, hakîr gördüğünü haber verecekler diye, Mâlikoğullarını öldürmeyi tasarladım. Irak'ta Bassak nehri yanında bulunduğumuz sırada, yalandan hastalandım ve başımı bağladım. Bana, "Neyin var?" diye sordular.

Ben de, **"Başım ağrıyor!"** dedim. Şaraplarını ortaya koydular ve beni çağırdılar. Onlara dedim ki:

- Başım ağrıyor, ben, içemeyeceğim. Fakat, sizinle oturur, size içirebilirim.

Hiç itiraz etmediler. Oturdum, onlara içirdim. İçtikçe iştahlandılar ve daha çok içtiler. En sonunda sarhoş bir hâlde sızıp kaldılar.

Ben de, onların üzerlerine çöküp, hepsini öldürdüm. Yanlarında bulunan bütün malları alıp, Medîne'ye geldim. Peygamberimizi, mescidde Eshâb-ı kirâmla birlikte otururken buldum. Üzerimde yolcu elbisesi vardı. Kendisine, İslâm selâmı ile selâm verdim. Hazreti Ebû Bekir bakınca, beni tanıdı. Bana dedi ki:

- **Urve'nin kardeşinin oğlusun galiba?**

Ben de, "Evet! Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Resûlullah olduğuna şehâdet ediyorum!" dedim. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- **Allaha hamdolsun ki, seni hidâyete kavuşturdu, İslâmiyet'e ulaştırdı.**

Hazreti Ebû Bekir sor-du:

- **İskenderiye şehrine emniyet ve selâmetle var-dınız mı?**

- Evet!

MUGİRE-TEBNİ ŞU'BE

- **Seninle birlikte bulunan Mâlikoğulları ne yapıyorlar, nasıllar?**

- Onlarla bizim aramızda olan, bâzı Araplar arasında olan şeydir. Onları, öldürdüm. Elbiselerini soyup Resûlullah efendimize getirdim. Beşte birini çıkarsın, yahut onlar hakkında ne yapmayı uygun görürse, öyle yapsın. O, müşriklerden bir ganîmettir. Ben, artık Muhammed aleyhisselâmı tasdik eden bir Müslümanım!

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- **Senin Müslümanlığını kabûl ettim. Fakat, onların mallarından ne bir şey, ne de beşte bir alırım. Çünkü, o, bir gadrdir, yâni zulümle, hîleyle alınmıştır. Gadrde ise, hayır yoktur!**

Peygamber efendimiz böyle buyurunca, dedim ki:

- Yâ Resûlallah! Ben, ancak kavmimin dîninde bulunduğum sırada onları

öldürmüş, sonra da, Müslüman olup, şimdi huzuru-nuza gelmiş bulunuyorum!

Resûlullah efendimiz tekrar buyurdu ki:

- **İslâmiyet, kendisinden önce olup bitenleri düşürür, siler!**

Mukavkıs'ın söylediklerini, Kıbtî, yâni Mısırlı ve Rum din adamlarına sorduğum soruları ve onlardan işittiklerimi Peygamber efendimize haber verdim. Resûlullah efendimiz çok memnun oldu ve bunları, Eshâbının da işitmelerini istedi. İki, üç gün de, onlara anlattım.

Hazreti Mugîre, Müslüman olduktan sonra, Peygamberimizin yanında bulunup, O'na hizmet etti. Seriyyelerde kumandanlık ve mücâhitlik yaptı. Bî'at-ı Rıdvânda bulundu. Hudeybiye antlaşmasında Peygamberimizin yanında olup, hizmetindeydi.

MUGÎRE-TEBNİ ŞU'BE

Mekke'nin fethine, Huneyn gazâsına ve Tebük seferine katıldı. Tâif'te, kabîlesi İslâmiyet ile şerefle-nince, Sakîfliler zulüm, iş-kence ve tecâvüze uğradı.

Sakîfliler durumu Re-sûlullah'a arz ettiler. Sakîf temsilcileri, Medîne'den ayrıldıktan iki veya üç gün sonra Peygamberimiz, Ebû Süfyân bin Harb ile Hazreti Mugîre'yi, Rabbe (Lât) putunu yıkmak için gönderdi.

Tâif'e yaklaştıkları zaman Ebû Süfyân, Mugîre'ye dedi ki:

- Kavminin yanına, önce sen var!

Ebû Süfyân'ın kendisi ise, Zilherem'de kaldı. Bunun üzerine Hazreti Mugîre, yanında ondokuz kadar kişi olduğu hâlde, yatsı vakti, Rabbe'yi yıkmak üzere Tâif'e girdi. Geceyi orada geçirdiler. Sabahleyin, Rabbe'nin üzerine çıkacaklar, onu yıkacaklardı.

Hazreti Mugîre, eline, bir balta aldı. Rabbe'nin üzerine çıktı. Kendi kavim ve kabîlesi olan Muttalibogulları, Urve bin Mes'ûd gibi vurulur, öldürülür korkusuyla silahlanarak Hazreti Mugîre'nin yakınında, dikilmiş duruyorlardı.

O sırada, Ebû Süfyân da oraya geldi. Müşrik kadınları gelip başlarını açmışlar, erkeklerinin, kılıçla çarpışmaksızın, Rabbe'yi, Müslümanlara teslim ettiklerine yanyıyorlar, ağlıyorlardı. Köleler, çocuklar, erkekler, genç kızlar gelmişlerdi. Herkes, Lât'ın yıkımından dolayı endişeli bulunuyordu.

Hazreti Mugîre, elindeki balta ile, Lât'a bir darbe indirdi. Ebû Süfyân dedi ki:

- Vah vah sana! Eyvahlar olsun sana!

Hazreti Mugîre titrer gibi yaparak arkasının üzerine yıkıldı. Tâif halkı, birden çığlık kopardılar. Dediler ki:

MUGÎRE-TEBNİ ŞU'BE

- Allah, Mugîre'yi rahmetinden uzak etsin! Rabbe, onu öldürdü!

Hazreti Mugîre'nin yıkılıp düştüğünü görmelerine çok sevindiler. Dediler ki:

- Sizlerden, ona yaklaşmayı, onu yıkmaya kalkışmayı göze alabilecek kim var? Vallahi, ona güç yetirilemez! Hayır! Siz, Rabbe'nin, kendisini koruyamayacağını, savunamayacağını sanıyordunuz! İşte o, kendisini korumuş ve savunmuştur!

Mugîre, bir müddet o hâl üzere kaldıktan sonra, silkinip oturdu. Sonra Tâîf halkına seslendi:

- **Ey Tâîfliler! Araplar,** "Arap kabîleleri içinde sizlerden daha akıllı bir kabîle yoktur" **derlerdi. Meğer, Arap kabîleleri içinde sizden daha ahmak bir kabîle yokmuş!**

Yazıklar olsun size! Lât ve Uzzâ dediğiniz nedir ki? Şu taşlar gibi birer taş-

tırlar! Taştan, kerpiçten ibârettirler! Onlar, kendilerine kim tapıyor, kim tapmıyor bilemezler!

Yazıklar olsun size! Lât, hiç işitir mi? Hiç görür mü? Hiçbir yarar veya zarar verir mi? Geliniz, Allah'ın affına ve lütfuna sığınınız! O'na ibâdet ediniz!

Hazreti Mugîre, Tâîflilere, putların hiçbir şey yapamadıklarını belirttiikten sonra, yanındakilerle birlikte Rabbe'yi yıkmaya, taşları, birer birer yere indirmeye devam etti. En sonunda, onu yerle bir edince, Tâîfliler şaşırıp kaldılar.

Lât'ın kapıcısı ve bakıcısı olan Aclân bin Attâb, Mâlikoğullarındandı. On dan sonra bu hizmeti, oğulları görmekte idi. Lât'ın bakıcısı diyordu ki:

- Göreceksiniz ki, temeline inilince, temel öyle bir kızacaktır ki, o kızgınlıkla, onları yerin dibine batıracaktır!

MUGÎRE-TEBNİ ŞU'BE

Hazreti Mugîre bunu işitince, temelini de kazmaya başlayıp, adam boyunun yarısına kadar kazdı. Temeline kadar indi. Orada bulunan, altın ve gümüşleri çıkardı.

Putun bulunduğu yerdeki mallar, bir araya toplanınca, Hazreti Mugîre, Ebû Süfyân'a dedi ki:

- Resûlullah efendimiz, bu maldan, Urve ile Esved'in borçlarını ödemeyi sana emretmişti.

Bunun üzerine, onların borçlarını ödediler.

Hazreti Mugîre, Tâif'i küfür karanlığından nûra kavuşturup, Mekke'ye, Resûlullah'ın yanına döndü. Vedâ Haccına katıldı. Resûlullahın âhireti teşriflerinde techiz ve tekfinde vazife aldı. Peygamberimiz kabre indirildikten sonra, üzerine toprak atılırken yüzüğünü düşürdü. Hazreti Ali'ye durumu arz edip, kabirden yüzüğünü almak istedi. Müsade verilince, kabre inip, yüzüğünü alırken, Peygamberimizin ayaklarını sıvazladı. Böylece Resû-

MUGİRE-TEBNİ ŞU'BE

lullah'ın mübârek bedene son defa elini süren kişi oldu.

Bundan dolayı, **“Resûlullahtan son ayrılan insan benim”** derdi.

Kureysli müşrikler, Benî Sakîf kabîlesi reisi olan amcası Urve bin Mes'ûd'u elçi olarak gönderdi. Urve, konuşma esnasında cahiliyye âdetinde olduğu gibi, Peygamberimizin sakalını tutup, okşamak istedi.

Hazreti Mugîre, amcası Urve'ye kılıcının ucuyla

müdâhale ederek, Resûlullah'ın mübârek sakalına dokunmaktan menetti.

Amcası, onun Resûlullah'a olan sevgisi, muhabbeti ve bağlılığı karşısında hayrete düştü.

Hazreti Mugîre, Hazreti Ebû Bekir'in hilâfetinde, yalancı peygamberlik iddiasında bulunan Müseylemet-ül-Kezzâb ve din-den dönen mürtedler üzerine gönderilen ordu da vazife aldı. Yemâme harbinde mürtedlere, Şam ve Yermük'de de

MUGÎRE-TEBNİ ŞU'BE

Rumlara karşı savaştı. Yermük'de bir gözü yaralandı.

Hazreti Ömer'in hilâfe-tinde Irak'ta yapılan fetihlere de katıldı. İran'daki Sâsânî İmparatorluğunun sonunu getiren **Kadisiye Meydan Muharebesi** öncesinde, Müslümanların sefirliğini yaptı.

Zulüm üzerine kurulan İran Sâsânî kumandanlık sarayının şaşaaası ve kumanda heyetinin süslü elbiselerine karşı, Mugîre'nin sâde kıyâfeti ve vakarlı hâlini gören İran kumandanları şaşırdılar.

Hazreti Mugîre, Sa'd bin Ebî Vakkâs tarafından sefir olarak gönderilmişti. İranlılar, sert konuşup, Müslümanları korkutacaklarını zannettiler. Söz sırası Mugîre'ye gelince, o, büyük bir cesaretle konuşmaya başladı ve şöyle dedi:

- İslâmiyet'in esasları na göre, herkes Allahü te-

âlâ indinde bir kul olarak eşittir. Hiç kimsenin diğerrine karşı bu hususta bir imtiyazı yoktur.

Mugîre hazretlerinin bu sözlerini dinleyen İran heyeti, birbirlerine bakıp, ne söyleyeceklerini ve ne yapacaklarını şaşırdılar ve telâşa düştüler. Telâşı ve şaşkınlığı daha çok artan İran başkumandanı Rüstem, yakut, inci ve elmaslarla süslü olan kılıcını Hazreti Mugîre'ye göstererek dedi ki:

- Sefir hazretleri, bu kılıç çok insanlar tarafından bir çok kere öpülmüştür.

Bu söz karşısında büyüyük bir dâhî olan Hazreti Mugîre şöyle cevap verdi:

- **Senin kılıcını öpenler, yaltakçılık yaparak kılıcını değil, onun kınını öpmüşlerdir.**

Sonra kendi kılıcını göstererek dedi ki:

- **Bu kılıç ondan daha keskin ve daha çok bilenmiştir.**

MUGÎRE-TEBNİ ŞU'BE

Bu görüşmelerden sonra anlaşılmaya varılamadı ve yapılan Kadisiye Meydan Muharebesinde, Müslümanlar galip geldi. Bu savaşta, Hazreti Mugîre büyük bir kahramanlık göstermiştir.

Mugîre hazretleri bir kadınla evlenmek istemişti. Peygamber efendimiz Mugîre'ye buyurdu ki:

- Onu gördün mü?
- Hayır yâ Resûlallah.
- Onu gör! Zîrâ birbirinizi görmeniz, aranızdaki muhabbeti artırır.

Hazreti Mugîre buyurdu ki:

- Bir kimse evine girdiği zaman selâm verirse, şeytan, **"Artık, benim burada duracak bir yerim kalmadı"** der.

Sofraya oturup yemek yemeye başladığı zaman, Allahü teâlânın adını anarsa, yâni Besmele-i şerîfeyi söylerse, şeytan bu sefer de, **"Benim burada**

ne duracak yerim, ne de yiyecek bir şeyim kaldı" der.

Su içeceği zaman, Allahü teâlânın adını anarsa, şeytan bu sefer de şöyle der: **"Artık burada benim için ne durak, ne yemek, ne de içmek kaldı."** Şeytan, bundan sonra eli boş olarak çıkar gider.

Hazreti Mugîre, dâhi olup, teşkilâtçı bir Sahâbîydi. Zekâ ve aklını, meşhur dâhilerden Halîfe Hazreti Muâviye de takdir ederdi. Büyük meseleleri üstün görüşüyle hemen hâledip, en sıkışık durumlarda bile bir çıkar yol bulurdu.

Dînî ilimlere vâkıf, tedbir sahibi idi. Pek çok talebe yetiştirip, bunlara dînî ilimleri öğretip, hadîs-i şerîf rivâyet etti. Yüzotuzüç hadîs-i şerîf rivâyet etti.

Vefâtına kadar Kûfe vâlisi kaldı. Kûfe'de 670 senesinin Şaban ayında, yetmiş yaşında tâûndan vefât etti.

MUHAMMED BİN MESLEME

muhammed bin mesleme;

Bedir savaşıdan sonra Mekkeli müşriklerin ölülerini hakkında ağıtlar, şiirler söyleyerek müşrikleri kışkırtan, Peygamberimize ve Müslümanlara dil uzatarak fitne çıkartan, hattâ Peygamberimize suikast tertiplemeye kalkışan Kâ'b bin Eşref adlı bir Yahûdî zengini vardı. Peygamber efendimiz Eshâb-ı kirâma buyurdu ki:

- Kâ'b bin Eşref'i kim öldürür? Çünkü o, Allah ve Resûlüne ezâ etmiştir.

Muhammed bin Mesleme dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Ben onu senin için öldürür, onun sesini kısarım.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz şöyle buyurdu:

- Gücün yeterse bu işi yap!

Bunun üzerine Muhammed bin Mesleme, evine döndü. Sonra Ebû

Nâile, Abbâd bin Bişr, Hâris bin Evs, Ebû Abs ve İbni Cerîr'in yanına gidip, meseleyi onlara açtı. Hepsî uygun görerek, "Beraber öldürürüz" dediler.

Bundan sonra, birlikte Peygamber efendimize gelerek dediler ki:

- Yâ Resûlallah! İzin buyurursanız, biz Kâ'b ile konuşurken, sizinle ilgili olarak onun hoşuna gidecek bâzı sözler söylemeliyiz. Peygamber efendimiz, onlara buyurdu ki:

- Bu hususta istediğini söylemeniz size helâldir.

Muhammed bin Mesleme ve arkadaşları, aralarında istişâre yapıp bir plân hazırladılar. Bundan sonra Muhammed bin Mesleme, Kâ'b bin Eşref'in yanına giderek dedi ki:

- Şu Muhammed, bizden sadaka istedi. Bize çok vergi yükledi. Onun için senden ödünç bir şey almaya geldim.

MUHAMMED BİN MESLEME

- O sizi daha da bıktırarak.

- **İşte O'na bir defa uy-
muş bulunduk. O'na tâbi
olmakta devam edeceğiz.
Bakalım sonu ne olacak?
Şimdi sen bize biraz
ödünç hurma ver.**

- Evet vereyim, fakat
bana bir şeyi rehin verme-
lisiniz.

Muhammed bin Mesle-
me ile yanındakiler sordu:

- **Ne istersin?**

- Kadınlarınızı rehin is-
terim!

- **Kadınlarımızı sana
nasıl rehin verebiliriz? Sen
yakışıklı birisin. Kadın
gönlü, meyledebilir.**

- O zaman oğullarınızı
rehin verin!

- **Onları da rehin vere-
meyiz. Onlardan birine, bir
iki deve yükü hurmaya kar-
şılık rehin olundu diye sö-
vülür ki, bu bizim hiç unu-
tamıyacağımız bir leke olur.
Fakat sana silâhımızı ve zır-
hımızı rehin verebiliriz.**

Kâ'b bu teklifi kabûl et-
ti. Onlara, ne zaman gele-
ceklerini de bildirdi.

Muhammed bin Mes-
leme, bir gece Kâ'b'ın ka-
lesinin yanına gitti. Bera-
berinde, Kâ'b'ın süt karde-
şi Ebû Nâile de vardı. Kâ'b
onları kaleye çağırmişti.

Kâ'b gelenleri karşıla-
mak için aşağı inerken
Kâ'b'ın karısı dedi ki:

- Bu saatte nereye gidi-
yorsun?

- **Gelenleri karşılamaya
iniyorum.**

- Bu durum bana pek
iyi gelmiyor. Sanki bana
kan dökülecek gibi geliyor.

- **Yok yok zannettiğin
gibi değil, onlar Muham-
med bin Mesleme ile süt
kardeşim Ebû Nâile'dir. O
iyi bir gençtir. Geceleyin,
kılınç vuruşmasına bile
çağırılrsa, hiç tereddüt et-
meden gelir. Böyle birisi-
dir.**

- Yine de sen aşağı in-
me! Onlarla konağın da-
mından konuş!

MUHAMMED BİN MESLEME

- Yiğite yaraşan, çarpışmaya, süngülenmeye dâvet edilse bile icâbet etmektir.

Kâ'b böyle söyledikten sonra aşağı indi.

Muhammed bin Mesleme, bu arada üç kişiyi kaleye soktu. Bunlar Ebû Abs, Hâris bin Evs, Abbâd bin Bîsr idi. Muhammed bin Mesleme arkadaşlarına dedi ki:

- Kâ'b gelince, ona saçını koklayacağımı söyler, başını tutup koklarım. Siz, benim, Kâ'b'ın başını iyice yakaladığımı gördüğünüz zaman, kılıçlarınızla, Kâ'b'a vurunuz. Böylece "Harb hiledir" hadîs-i şerîfine uygun hareket etmiş oluruz.

Kâ'b bin Eşref, güzel giyinmiş bir şekilde güzel koku saçarak, onların yanına gelmişti. Muhammed bin Mesleme, "Şimdiye kadar böyle güzel koku koklamadım" diyerek Kâ'b'ın yanına vardı. Kâ'b gururlanarak cevap verdi:

- Dünyanın en güzel kokularını kullanırım.

Muhammed bin Mesleme dedi ki:

- Güzel kokulu saçını koklamama izin verir misin?

Kâ'b, müsâade ettiğini söyledi. Muhammed bin Mesleme, onun başını yakalayıp, arkadaşlarına seslendi:

MUHAMMED BİN MESLEME

- Allah ve Resûlullah düşmanına vurunuz!

İlk kılıç vurulduğunda, Kâ'b şiddetle bağırdı, ancak ölmedi. Bunu gören Muhammed bin Mesleme hançeriyle Kâ'b'ın karnını göbeğinden kasiğine kadar yırttı. Kâ'b, öyle bir çığlık kopardı ki, çevrelerindeki evlerden bu feryâdı duymayan kalmadı. Kâ'b yere yıkılıp öldü.

Fedâîler bundan sonra oradan süratle uzaklaştılar. Yahûdîler kaleden inip bir müddet onları takip ettiler-se de, yolu şaşırarak bulamadılar. Mücâhidler, Medîne'ye girdiklerinde, Resûlullah efendimiz namaz kıl-mıştı. Mücâhidlerin tekbîr seslerini işitince, kendileri de, tekbîr getirdiler.

Muhammed bin Mesleme, Resûlullah efendimize, Kâ'b'ın öldürüldüğünü haber verdi. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- **Murâdınıza erdiniz.**

Fedâîler de;

- Evet yâ Resûlallah! Allah'ın ve Resûlullah'ın bir düşmanı daha hak ettiği cezâyı buldu, dediler.

Kâ'b'ın öldürülmesi, hicretin üçüncü yılının Ramazan ayında oldu.

Yine Bedir savaşından sonra Benî Nâdir Yahûdîleri, Peygamberimizi yurtlarına dâvet edip, suikast yapmak istemişlerdi. Bunun üzerine Peygamberimiz onların bu tutumunu öğrendi. Muhammed bin Mesleme'yi çağırarak buyurdu ki:

- **Nâdiroğulları Yahûdîlerine git! Onlara,** "Resûlullah beni size; "Yurdumdan çıkıp gidiniz! Burada benimle birlikte oturmayınız! Siz bana bir suikast plânı kurdunuz! Size on gün süre tanıyorum. Bu müddetten sonra, buralarda sizden kim görülürse, boynu vurulacaktır" emrini bildirmek üzere gönderdi" **de!**

Bu emir üzerine Muhammed bin Mesleme,

MUHAMMED BİN MESLEME

Nâdiroğulları Yahûdîlerinin yurduna varınca, onlara dedi ki:

- Mûsâ aleyhisselâma Tevrat'ı indirmiş olan Allah aşkına doğru söyleyiniz! Muhammed aleyhisselâm Peygamber olarak gönderilmeden önce, Tevrat önünüzde iken, size geldiğim ve şu meclisinizde bana Yahûdîliği teklif ettiğiniz zaman ben size, "Vallahi ben aslâ Yahûdî

olmam" demiştim. O zaman siz de bana cevâben, **"Senin dîninden başka dîn yoktur. Senin anladığın, istediğin, duyup işittiğin İbrahim aleyhisselâmın bildirdiği dînin aynısıdır! Size gelecek olan Peygamber, hem şerî'at sahibidir, hem savaşıdır. Gözlerinde biraz kırmızılık vardır. Kendisi Yemen tarafından gelecek, deveye binecek, ihrâma bürüne-**

Medfun bulunduğu Cennet-ül-Bakî kabristanı

MUHAMMED BİN MESLEME

cek, bedeni yumuşak ve kuvvetli, kılıcı boynunda asılı bulunacak, konuştuğu zaman hikmet konuşacaktır” dememiş miydiniz?

Yahûdiler bunları bilmelerine rağmen İslâmiyet’i kabûl etmemişlerdi.

Muhammed bin Mesleme Resûlullah’ın emrini onlara bildirdi. Bunun üzerine Nâdiroğulları yüklerini toplayıp, topraklarını terkederek yurtlarından oldular ve ihânetlerinin cezâsını gördüler.

Hayber gazvesinde, Hayber kalelerine yapılan hücumlarda en önde bulunuyordu. Henüz Hayber fethedilmemişti. Muhammed bin Mesleme dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bugün çok üzgünüm. Yahûdîler kardeşim Mahmud bin Mesleme’yi şehîd etti.

Bunun üzerine Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Düşmanlarla karşılaşmayı istemeyiniz. Allah-tan sağlık ve âfiyet dileyiniz. Çünkü siz, onlardan başınıza neler geleceğini bilemezsiniz. Düşmanla karşılaştığınız zaman, “Allahım! Bizim de Rabbimiz, onların da Rabbi sensin. Hepimiz senin kudretin altındayız. Onları öldürecek, ancak sensin” diye duâ ediniz, ondan sonra oturunuz. Sizi sardıkları zaman tekbîr getiriniz. Ey Muhammed bin Mesleme! Sana müjde! Yarın, inşaallah, kardeşini öldüren öldürülecek ve Yahûdî savaşıları, kaçacaklardır.

Hayatı muharebe meydanlarında geçti. Hazreti Osman ve Hazreti Ali’nin halîfelikleri sırasında artık ihtiyarlamış olduğundan, Medîne’de sakin bir hayat yaşadı. Hazreti Muâviye’nin halîfeliği sırasında yetmişyedi yaşında iken, 664 yılında Medîne’de vefât etti, Bakî’ kabristanına defnedildi.

mus'ab bin umeyr;

Hem annesi hem de babası tarafından Kureyş'in asîl ve zengin bir âilesine mensub idi. Zengin oldukları için gâyet râhat bir hayat sürüyordu. Orta boylu, güzel yüzlü, nâzik ve yumuşak huylu, son derece zekî idi. Güzel konuşurdu.

Akl-ı selîm sâhibi olduğundan, putların bir fayda veya zarar veremeyeceğini bilir onlara tapılmasından nefret ederdi. Annesi tarafından en iyi şartlar altında refah ve bolluk içinde yetiştirilmişti.

Güzel yüzlü ve zengin olduğundan Mekke halkı ona gıpta ile bakardı. Peygamber efendimiz bunun için **"Mekke'de Mus'ab'dan daha zarîf, daha nârin, daha güzel kimse yok idi. Saçları kıvrım kıvrım idi"** buyurmuşlardı.

Bütün bu rahatlıklara rağmen kalbinde büyük bir boşluk hissediyordu

Mus'ab bin Umeyr. Bu maksatla sevgili Peygamberimizin bir merkez olarak seçtiği, İslâm'ı anlattığı ve o zaman Mekke'de Müslümanların toplandığı **Erkam bin Ebi'l-Erkam**'ın evine gitti. Resulullah'ı görür görmez Müslüman oldu.

İslâmiyet'i kabûl ettiği an hayatı da birdenbire değişti. Eski servet ve zenginliğin yerini fakirlik aldı.

Âilesinin sevgili oğullarına yapmadığı eziyet kalmadı. Onu dîninden döndürmek için evlerindeki bir mahzene hapsederek günlerce aç ve susuz bıraktılar. Arabistan'ın yakıcı güneşi altında ağır ve tahammülü zor işkenceler yaptılar.

Fakat Mus'ab bin Umeyr, bu ağır ve acımasız işkenceler karşısında sabır ve sebât göstererek aslâ İslâmiyet'ten dönmedi. Her seferinde bütün gücüyle haykırıyordu:

MUS'AB BİN UMEYR

- Allah'tan başka tapılacak, ibâdet edilecek ilâh yoktur. Muhammed aley-hisselâm O'nun peygamberidir.

İslâmiyet'i kabûl ettikten sonra Mekke'de sıkıntı ve işkencelere mâruz kalan Mus'ab bin Umeyr, Resûlullah'ın izniyle iki defa Habeşistan'a hicret etti. Bir müddet orada kaldı,

Daha sonra dönüp, Peygamberimizin yanına geldi. Onun bu gelişini Hazreti Ali şöyle anlatmıştır:

- Resûlullah ile otuyorduk. Bu sırada Mus'ab bin Umeyr geldi. Üzerinde yamalı bir elbiseden

başka giyeceği yoktu. Resûlullah onun bu hâlini görünce, mübârek gözleri yaşla doldu ve;

- Kalbini Allahü teâlânın nûrlandırdığı şu kimseye bakın!.. Anne ve babası onu en iyi yiyecek ve içeceklerle besliyorlardı. Allah için bunların hepsini terk etti. Allah ve Resûlünün sevgisi, onu gördüğünüz hâle getirmiştir" buyurdu.

Birinci Akabe bî'atında Müslüman olan Medîneliler, Resûlullah efendimize;

"Yâ Resûlallah! İçimizde, İslâmiyet açıklandı ve yayılmaya başladı. Halkı

MUS'AB BİN UMEYR

Allah'ın Kitâbına dâvet edecek, Kur'ân-ı kerîmi okuyacak, İslâm dînini anlatacak, İslâm sünnet ve emirlerini aramızda ikâme edecek, yerleştirecek, namazlarımızda bize imâmlik yapacak bir kimse gönder" diye mektup yazdılar.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz Mus'ab bin Umeyr'i, Medîne'ye gönderdi ve ona, Medînelilere Kur'ân-ı kerîm okumasını, İslâmiyet'in emir ve yasaklarını öğretmesini, namazlarını kıldırmasını emretti.

Mus'ab bin Umeyr kısa zamanda Medîne'ye vardı. Orada kendisini büyük sevinçle karşıladılar. Es'ad bin Zürâre'nin evine yerleşti. Ev sâhibi Medîneli ilk Müslümanlardan idi. Orada insanlara dinlerini öğretmeye başladı.

Mus'ab bin Umeyr, Medîne'de Es'ad bin Zürâre'nin evinde Kur'ân-ı

kerîm öğretiyor ve İslâmiyet'i anlatıyordu. Onun bu hizmetiyle Medîne'de çok kimse Müslüman oldu.

Medîne'de bulunan kabîle reîslerinden Sa'd bin Muâz, Üseyd bin Hudayr henüz Müslüman olmamışlardı. Bunların durumu çevreyi etkiliyor, İslâmiyet'in hızla yayılmasını engelliyordu.

Bir gün Mus'ab bin Umeyr, bir bahçede, etrâfında bulunan Müslümanlara dîni anlatıyor, sohbet ediyordu. Bu sırada Evs kabîlesinin reîslerinden olan Üseyd, elinde mızrağı olduğu hâlde hiddetli bir şekilde gelip, şöyle konuşmaya başladı:

- Siz bize niçin geldiniz! İnsanları aldatıyorsunuz? Hayâtınızdan olmak istemiyorsanız buradan derhâl ayrılın!

Onun bu taşkın hâlini gören Mus'ab bin Umeyr;

MUS'AB BİN UMEYR

- Hele biraz otur! Sözü-müzü dinle. Maksadımızı anla, beğenirsen kabûl edersin. Yoksa engel olursun... diyerek gâyet yumuşak ve nâzik bir şekilde karşılık verdi.

Üseyd sâkineşip;

- Doğru söyledin, dedi ve mızrağını yere saplayarak oturdu.

Mus'ab bin Umeyr ona İslâmiyet'i anlattı ve Kur'ân-ı kerîm okudu. Kur'ân-ı kerîmin eşsiz belâgatı ve tatlı üslûbunu işiten Üseyd kendini tutamayıp;

- Bu ne kadar güzel, ne kadar iyi bir sözdür. Bu dine girmek için ne yapmalı? diye sordu.

Güzel yüzlü, tatlı dilli öğretmen cevap verdi:

- Lâ ilâhe illallah Muhammedün resûlullah demek kâfidir.

Mus'ab bin Umeyr'in, bu sözü üzerine Kelime-i şehâdeti söyleyip Müslüman olan Üseyd, sevincinden yerinde duramadı ve;

- Ben gidip arkadaşlarıma da anlatayım, diyerek ayrıldı.

Evs kabîlesinin reîsi Sa'd bin Muâz'ın ve kabîlesinin yanına varınca, Müslüman olduğunu söyledi.

Bunu gören Sa'd şaşırarak hiddetlendi ve Mus'ab bin Umeyr'in yanına koştu. Yanına varınca sert bir kızgın bir tavırla konuşmaya başladı.

Mus'ab bir Umeyr, ona da gâyet yumuşak konuştu ve oturup biraz dinlemesini söyledi. Sa'd, bu nâzik konuşma karşısında yumuşayıp oturdu ve konuşulanları dinlemeye başladı.

Mus'ab bin Umeyr, ona da İslâmiyet'i anlattı ve Kur'ân-ı kerîmden bir miktâr okudu. Kur'ân-ı kerîm okunurken Sa'd'ın yüzü birden bire değişiverdi. O da orada Müslüman oldu. Kendinde duyduğu üstün bir hâlin ve râhatlı-

MUS'AB BİN UMEYR

ğın şevkiyle derhâl kavminin yanına gidip onlara şöyle dedi:

- Ey kavmim beni nasıl biliyorsunuz?

- Sen bizim büyüğümüz ve üstünümüzsün.

- Öyle ise Allah'a ve Resûlüne îmân etmelisiniz... Îmân etmedikçe sizin erkek ve kadınlarınızla konuşmak bana harâm olsun.

Bunun üzerine kavmi hep birden İslâmiyet'i kabûl etti. O gün kabîlesinden îmân etmedik kimse kalmadı. Mus'ab bin Umeyr'in büyük gayretleri ve hizmeteri netîcesinde İslâmiyet, Medîne'de sür'atle yayıldı. Öyle ki, İslâmiyet her eve girmiş, îmân etmeyen kalmamıştı.

Ensâr-ı kirâm, Resûlullah'dan izin alarak Sa'd bin Heyseme'nin evinde ilk defâ Cum'a namazını edâ ettiler. Medîne-i münevverede ilk kılınan Cum'a namazı bu oldu.

Mus'ab bin Umeyr, Müslüman olan Medîneli Müslümanlar ile ikinci Akabe bî'atında bulundu. Bedr savaşında sancaktâr olup, büyük gayret ve kahramanlık gösterdi. Süveyd bin Harmale ile birlikte Abdüddâroğullarından Bedr savaşına katılan iki kişiden biri idi. Uhud savaşına da katıldı. Yine sancağı o taşıyordu.

Bu savaşta Peygamberimizin yanından ayrılmayarak saldıranlara karşı koyuyordu. İki zırh giymişti. Bu hâliyle Peygamberimize benziyordu.

Müşrik ordusundan İbn-i Kâmia adında biri Peygamberimize saldırırken, Mus'ab bin Umeyr onun karşısına çıktı. Bu müşrik, bir kılıç darbesiyle Mus'ab bin Umeyr'in sağ kolunu kesti. Mus'ab bunun üzerine sancağı derhâl sol eline aldı.

Mus'ab o esnâda; **"Muhammed** (aleyhisse-

MUS'AB BİN UMEYR

lâm) **ancak resûldür. On-
dan evvel daha nice pey-
gamberler gelip geçmiş-
tir**" meâlindeki Âl-i İmrân
sûresinin 144. âyet-i kerî-
mesini okuyordu. İkinci bir
darbe ile sol kolu da kesi-
lince, sancağı kesik kolla-
rıyla tutup göğsüne bastır-
dı ve yine aynı âyet-i kerî-
meyi okudu. Bu hâliyle
kendini Peygamberimize
siper yapan Mus'ab bin
Umeyr'in üzerine hücum
eden İbn-i Kâmia, vücûdu-
na bir mızrak sapladı ve
Mus'ab bin Umeyr yere
yıkılıp şehîd oldu.

Mus'ab bin Umeyr
zırh giydiği zaman, Pey-
gaberimize benzediği
için müşrikler onu şehîd
edince Peygamberimizi
ödürdüklerini zannetmiş-
lerdi.

Hazreti Mus'ab şehîd
olunca; onun sûretinde bir
melek, sancağı aldı.
Mus'ab'ın şehîd düştü-
ğünden Resûlullah'ın he-
nüz haberi olmamıştı. "**İle-
ri ey Mus'ab ileri!**" diye
sesleniyordu. Bunun üze-
rine bayrağı elinde tutan
melek, geri dönüp Resû-
lullah efendimize; "Ben

MUS'AB BİN UMEYR

Mus'ab değilim" diye cevap verince, Resûlullah sancağı elinde tutanın melek olduğunu anladı. Bundan sonra Peygamberimiz sancağı Hazreti Ali'ye verdi.

Resûlullah, Mus'ab bin Umeyr'i şehîd olmuş görünce, başı ucuna dikilerek Ahzâb sûresinden;

"Mü'minlerden öyle yiğitler vardır ki, onlar Allah'a verdikleri sözde sadâkat gösterdiler. Onlardan bâzıları şehîd olunca ya kadar çarpışacağına dâir yaptığı adağını yerine getirdi. Kimisi de şehîd olmayı bekliyor. Onlar verdikleri sözü aslâ değiştirmediler" meâlindeki âyet-i kerîmeyi okudu ve sonra şöyle buyurdu:

- Allah'ın Resûlü de şâhittir ki, siz kıyâmet günü Allah'ın huzûrunda şehîd olarak haşrolunacaksınız.

Daha sonra yanındaki-
lere dönüp;

- Bunları ziyâret ediniz. Kendilerine selâm veriniz. Allahü teâlâyâ yemîn ederim ki, kim bunlara bu dünyâda selâm verirse, kıyâmette bu aziz şehîdler kendilerine mukâbil selâm vereceklerdir, buyurdu.

Mus'ab bin Umeyr'e kefen olarak bir şey bulunamamıştı. Mekke'nin en zengin iki ailesinden birinin çocuğu olan Mus'ab bin Umeyr'in örtünecek kefeni yoktu. Vücûdu kaf-tanı ile ve ayak tarafı da otlarla örtülmek sûretiyle defnedildi.

Habbâb bin Eret der ki:

- Mus'ab bin Umeyr, Uhud'da şehîd edilince, kendisini saracak kısa bir hırkadan başka bir şey bulunamadı. Hırkayı baş tarafına çektik, ayakları açıldı. Ayaklarına çektik, baş tarafı açıldı. Resûlullah bize;

- Onu baş tarafına çekiniz! Ayaklarını otlarla kapatınız! buyurdu.

NU'MAN BİN MUKARRİN

nu'man bin mukarrin;

Şehîdlik gibi yüksek bir makâma kavuşan Nu'man bin Mukarrin, Müzenî kabîlesindendir. Künyesi Ebû Amr'dır. Kardeşleri, Suveyd bin Mukarrin ve Nuaym bin Mukarrin ile birlikte Hudeybiye antlaşmasından önce Müslüman olmuştur. Kardeşleri de Nu'man gibi askerlik ve kahramanlık bakımından meşhur sahâbîlerdendir.

Nu'man bin Mukarrin Resûlullah ile beraber Mekke'nin fethine ve Huneyn gazvelerine katılmıştır. Vedâ Haccı'nda da hazır bulunmuştur.

Resûlullah'ın vefâtından sonra, halîfe olarak Hazreti Ebû Bekir seçilmişti. Bu sırada ortada büyük bir irtidat yâni din-den çıkış hareketi başladı. Hazreti Ebû Bekir bu fitneye gereken cevabı verdi. Nu'man bin Mukarrin bu irtidat fitnesine karşı

verilen mücâdelede de bulundu. Böylece irtidat fitnesinin, büyümesine meydan verilmiyerek büyük bir felâketin önüne geçilmiş oldu. Nu'man bu hizmetlerine Hazreti Ömer'in hilâfeti devrinde de devam etti. Onun hizmetleri, Irak ve İran taraflarında da çok oldu. 642 yılında Nihavent'te şehîd oldu.

Hazreti Ömer, Eshâb-ı kirâmı toplayıp sordu:

- Ben bir ordu teşkil edip, İran üzerine göndermek istiyorum. Bu husûstaki görüşünüz nedir?

Çeşitli fikirler ortaya atıldı. Eshâbdan birisi şunu teklif etti:

- Şam ve Yemen ordusu tamamen İran hudûduna hareket etsin. Sen de Mekke ve Medîne halkı ile Basra ve Kûfe tarafına git, bütün Müslümanları kâfirlerin üzerine gönder!

Hazreti Ali kalkıp fikrini beyân etti:

NU'MAN BİN MUKARRİN

- Ey mü'minlerin emîri! Şam askerini İran'a gönderirsen, Rumlar onların çoluk çocukları üzerine saldırır. Yemen askerini gönderirsen, o zaman Habeşliler bu tarafa geçer.

Bu bölgeyi yalnız bırakırsan, etrafımızdaki Araplar isyâna kalkışır, arkadan vurup, senin önündeki işini unutturur. Bunlar yerlerinde kalsın. Basra halkı üç kısma ayrılsın. Bir kısmı çoluk çocukların muhafazasında kalsın. Bir kısmı da ehl-i zimmetin yâni Müslüman olmıyan, harâc ve cizye veren vatandaşların muhafazası için, ihtiyat olarak bulunsun. Üçüncü kısmı ise, Kûfe askerine yardım için hareket etsin.

Acemler seni sınırda görürlerse, mü'minlerin emîri, Arapların kumandanı diyerek, daha fazla bir hırs ve istekle saldırırlar. Sayılarının çokluğuna gelince, biz şimdiye kadar

sayı çokluğu ile savaşmadık. Allahü teâlânın yardımını ile iş gördük, zafer kazandık.

Hazreti Ömer bu görüşü uygun bulup, dedi ki:

- Bu iş için Irak kumandanlarından birini seçiniz, sınırın işlerini ona bırakayım!

Danışma heyetinde bulunanlar;

- Sen askerinin durumunu daha iyi bilirsin. Çünkü sen onlarla görüştün. Durumlarına vâkıfsın. Onları iyi tanıyorsun, diye arz ettiler.

Bunun üzerine Hazreti Ömer, Nu'man bin Mukarrin el-Müzenî'yi kumandan olarak tâyin etti.

Nu'man bin Mukarrin, bir miktar Kûfe askeriyle Cundişâpûr ve Sûs kolunda idi. Hazreti Ömer ona yazılı bir emir göndererek, etrafındaki askeri yanına toplıyarak, Nihavent üzerine hücum etmesini emretti.

NU'MAN BİN MUKARRİN

Kûfe kumandanına da, halkı Allah yolunda harbe teşvik edip, onları Nu'man bin Mukarrin'in emrine göndermesini yazdı. Bölge-
deki kumandalara, Ahvâz askeriyle, Fâris ve İsfahan hudûdunda bekleyip, o taraflardan Nihavent'in yardımını kesmelerini emretti.

Nu'man bin Mukarrin Hazreti Ömer'in emrettiği şekilde ordusu ile hareket etti. Bu orduya, Kûfe'den Huzeyfe bin Yemân kumandasındaki kuvvetle, Mugire bin Şu'be kumandasındaki Medîne'den gelen kuvvetler de katıldı.

Nu'man bin Mukarrin'in yanında 30 bin civârında asker toplandı. İran ordusu ise 150 bin kadardı. İran başkumandanı Fîrûzan'dı.

Nu'man bin Mukarrin'in ordusunda Cerir bin Abdullah Becelli, Mugire bin Şu'be gibi büyük zâtlar, Tuleyha bin Huveylid, Amr bin Ma'dikerib gibi bin kadar kahraman vardı.

Nu'man hazretleri, Tuleyha ile Amr'ı keşif için Nihavent'e gönderdi. Bunlar kimseye rastlamayıp, geri döndüler. İslâm ordusu ile Nihavent arası,

NU'MAN BİN MUKARRİN

yirmi saatten fazla idi. Bu mesâfede tehlikeli bir durum olmadığı anlaşılnca, Nihavent'e yüründü.

Bir çarşamba günü, iki ordu birbiriyle karşılaştı. Numan bin Mukarrin tek-bîr alınca, bütün İslâm ordusu tekbîr aldı. Tekbîr sa-dâsından yer, gök inledi. Tekbîr sesleri, İran ordusu üzerinde derin bir korku meydana getirdi.

Nu'man bin Mukarrin kumandasındaki İslâm ordusu ile Nihavent yakınlarında putperest İran ordusu arasında harp başladı. İran ordusu, etrafını hendek ve birçok engellerle sağlamlaştırmıştı. İranlılar, istediği zaman siperlerinden çıkış yapıp, sonra geri dönebiliyorlardı. Bu yüzden muhârebeden bir netice alınamıyordu.

Bir ara İran ordusu siperlerinden çıkıp, İslâm ordusunun yakınlarına kadar geldi ve, ok atmıya

başladılar. Müslümanlardan yaralananlar oldu. O gün cum'a idi. Nu'man hazretleri İslâm ordusuna;

- Mü'minlerin emîri minbere çıkıp, hutbede Müslümanların zaferi için duâ edinceye kadar hücum geçmeyiniz, emrini verdi.

O zaman, Mugire bin Şu'be, Nu'man hazretlerine dedi ki:

- Durumu görüyorsun. Yakınımıza kadar geldiler. Bize doğru yürüyüşe geçtiler. Ok atıp, bizden bâzılarını da yaraladılar. Hem en hücum geçelim.

- Evet doğrudur. Sen menkıbeler sahibi bir kimsesin. Fakat ben Resûlullah'ın savaşlarında bulundum. Günün ilk saatlerinde savaşmazsa, güneşin sıcaklığı kaybolup rüzgârın esmesine, Allahü teâlânın yardımının gelmesine kadar savaşı geciktirirdi.

Bundan sonra, Nu'man bin Mukarrin atına binip,

NU'MAN BİN MUKARRİN

askeri dolaştı. Her sancağın yanında durup, onları harbe teşvik edip, coşturdu. Sonra dedi ki:

- Ben sancağı üç defa sallıyacağım. İlk salladığımda herkes ihtiyacını giderip abdest tazelesinler. İkincisinde harbe hazır hale gelsinler. Üçüncüsünde hepiniz hücumla geçiniz. Ben bile olsam, birisi şehîd düşerse, kimse onun yanında toplanmasın. Hiç kimse hücumdan geri durmasın! dedi.

Sonra şöyle duâ etti:

“Allahım! Müslümanların zaferi kazanması yolunda Numan’a şehîdlik ihsân eyle . Zaferi müyesser kıl!”

Bütün İslâm ordusu, “âmin” dedi.

Hazreti Numan bayrağı üç defa salladı. Sonra İslâm ordusu hücumla geçti. Savaş başlamıştı. Çetin bir savaş oldu. Nu'man bin Mukarrin yaralanıp yere düştü. Yanına gelenlere;

- Üzerime bir elbise örtünüz, beklemeden düşmanın üzerine saldırınız, bu halim sizi korkutup, gevşetmesin, buyurdu.

Numan bin Mukarrin yere düşünce, bayrağı Huzeyfe bin Yemân aldı. Bu manzarayı Hazreti Ma'kil bin Yesar şöyle anlatır:

“Numan bin Mukarrin yaralanıp düşünce, yanına geldim. **Kimse, kimse ile oyalanmasın, vелеv ki ben bile olsam**, sözünü hatırlayınca orada beklemedim. Yalnız, belli olması için bir işâret koydum. Düşman, kumandanları öldürüldüğü zaman onun başına toplanır, savaşla ilgileri pek kalmazdı.

Nihayet İran ordusu kumandanı, kendine ait boz katırından düşmüş, karnı yarılmıştı. Bu vesîle ile Allahü teâlâ Müslümanlara zaferi müyesser kılmış, İran ordusu hezimetle uğramıştı. Savaş bitmişti. Numan bin Mukar-

NU'MAN BİN MUKARRİN

rin'in yanına gittim. Vefât etmek üzere idi. Su getirip, yüzünü yıkadım. Bana sordu:

- **Sen kimsin?**

- Ma'kil bin Yesar'ım.

- **Müslümanlar ne yaptılar?**

- Allahü teâlâ zaferi müyesser kıldı.

- **Elhamdülillah! Bu zaferi Hazreti Ömer'e yazınız."**

Hazreti Nu'man bin Mukarrin bundan sonra kelime-i şehâdet getirip şehîd oldu.

Nu'man bin Mukarrin'in şehâdeti ve Müslümanların zaferi haberi Me-

dîne-i münevvereye geç gitmişti. Hazreti Ömer, İslâm ordusunun muzaffer olması için devamlı duâ ediyordu. Medîne âlimlerinden yaşlı bir zât şöyle anlattı:

Medîne'ye bir Bedevî geldi ve sordu:

- **Nihavent ve İbni Mukarrin'den haberiniz var mı?**

- Niçin soruyorsun?

- **Hiç, soruyorum işte!**

Bu durum Hazreti Ömer'e haber verildi. Hazreti Ömer, onu çağırdı ve dedi ki:

- **Nihâvent ve İbni Mukarrin hakkında konuş-**

NU'MAN BİN MUKARRİN

man, bir şeyleri bildiğini gösterir. Bildiklerini bize anlat.

Bedevî anlatmaya başladı:

- Ey mü'minlerin emîri! Ben falancayım. Malımla, servetimle, çoluk çocuğumla Allah ve Resûlü için hicret etmek üzere yola çıkmıştık. Falanca yerde konakladık. Oradan ayrıldığımız zaman, ansızın bir benzerini görmediğimiz, kırmızı bir deve üzerinde bir adamla karşılaştık. Nereye gittiğini sorunca, Irak'tan geldiğini söyledi. Bunun üzerine, oradaki Müslümanların durumlarını da sorunca şöyle dedi:

- Düşmanları ile muharebe ettiler. Allahü teâlânın izni ile, düşman mağlup oldu. Nu'man bin Mukarrin şehid düştü. Vallahi Nu'man'ı da Nihavent'i de bilmem.

Hazreti Ömer muharebenin hangi Cum'a olduğunu, bilip bilmediğini

sordu. Bedevî, hangi Cum'a olduğunu bilmediğini, fakat, falanca gün göç ettik, falan gün, falan yere indik, diyerek, harbin yapıldığı vakti bildirdi. O bunları anlatınca, Hazreti Ömer buyurdu ki:

- O gün Cum'adır. Herhalde, haber getirip götürün biri ile karşılaşmışsın. Onların böyle postacıları vardır.

Sonradan alınan haberlerden, Nihavent muharebesinin Bedevînin bildirdiği günde yapıldığı anlaşılmıştır. Hazreti Ömer'e Nu'man bin Mukarrin'in şehâdet haberi gelince, mescidde minbere çıktı. Müslümanlara, Nu'man bin Mukarrin'in şehâdet haberini verip ağladı.

Abdullah bin Mes'ud şöyle buyurdu:

- İmânın ve münâfıklığın birçok yerleri, evleri vardır. Mukarrinoğullarının evi, imânın konakladığı evlerden birisidir.

osman bin maz'ûn;

Osman bin Maz'ûn temiz bir yaratılışa sahipti. İslâm'dan önce de düzenli ve ağırbaşlı bir yaşayışı vardı. Müslüman olmadan önce hiç içki içmemiş ve;

- Aklı giderip, benden aşağıdakileri bana güldüren bir şeyi içmem, demiştir.

Böyle bir insanın her türlü kemâli, iyiliği ve güzelliği emreden İslâmiyet'i kabûl etmemesi düşünülemezdi.

Resûlullah efendimiz bir gün Mekke'de evinin yanında oturuyordu. O sırada Osman bin Maz'ûn oradan geçiyordu. Resûlullah efendimize bakıp, tebessüm etti. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz ona buyurdu ki:

- **Biraz oturmaz mısın?**

Osman bin Maz'ûn bu teklifi kabûl etti. Peygamberimizin karşısına oturdu. Resûlullah efendimiz

konusuyordu. Konuşurken, o sırada mübârek gözlerini göğe dikti. Sanki kendisine bir şeyler anlatılıyor, o da bunu kavramak istiyor gibi başını sallıyordu. Bu sırada Resûlullah'ın Osman bin Maz'ûn ile ilgisi kalmamıştı. Bu hâl bir müddet devam etti.

Peygamberimiz bundan sonra gözünü, sağ tarafından aşağı doğru ağır ağır indirdi. Bilâhare Osman bin Maz'ûn bu hâli Peygamber efendimizden sordu. Kendisinde, daha önce böyle bir şeye rastlamadığını söyledi.

Resûlullah Osman bin Maz'ûn'a sordu:

- **Ne yaptığımı gördün mü?**

O da gördüklerini olduğu gibi anlattı. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- **Sen otururken, bana Allahü teâlânın elçisi Ceb-râil aleyhisselâm geldi.**

- Allahü teâlânın elçisi mi?

OSMAN BİN MAZ'ÛN

- Evet.

- Cebrâil sana ne söyledi?

- **“Muhakkak ki Allahü teâlâ, adâleti, ihsânı ve akrabaya vermeyi emrediyor. Zinâdan, fenâlıklardan ve insanlara zulüm yapmaktan da nehyediyor (yasak ediyor). Size böylece öğüt veriyor ki, benimseyip tutasınız”** [Nahl: 90] âyetini indirdi.

Osman bin Maz'ûn der ki:

- Bu hâdisе üzerine kalbimde îmân yeşerip yerleşti. Resûlullah'ın sevgisi gönlüme düştü ve Müslüman oldum.

Osman bin Maz'ûn'un İslâm'a girişı Resûlullah'ı çok sevindirdi. Osman bin Maz'ûn Müslüman olduktan sonra evine gitti. Âilesine de İslâm'ı anlatıp, onların da İslâm ile şereflenmesine vesîle oldu. Böylece, ailece Müslüman olma bahtiyarlığına kavuştu.

Osman bin Maz'ûn Müslüman olunca, müşriklerin çeşitli eziyet ve işkencelerine uğradı. Bunun üzerine, Peygamberimizin müsaadesi ile Habeşistan'a hicret etti.

Habeşistan'a hicret eden Müslümanlara, “Ku-

reyşliler Müslüman oldu" diye yalan bir haber ulaştı. Bunun üzerine, Müslümanlar Habeşistan'dan ayrılıp, Mekke'ye doğru yola çıktılar. Fakat Mekke'ye yaklaşınca, haberin yalan olduğu anlaşıldı. Mekke'ye girerlerse, durumlarının iyi olmayacağını biliyorlardı.

Aralarındaki istişâreden sonra her biri Mekke'de bir dostunun himâyesinde kalmaya karar verdiler. Böylece Mekke'ye açıktan girme imkânını elde etmiş oldular. Bu himâyeyi elde edemiyenler de vardı. Bunlar ise, Mekke'ye girişlerini gizli yapmak zorunda kaldılar.

Osman bin Maz'ûn, Velid bin Mugîre'nin himâyesine girmişti. Ancak, Müslümanın, bir müşriğin himâyesi altında olması hazmedilir bir şey değildi. Müşriklerin himâyesine giren bütün Müslümanlar, bu durumun acısını ve ağırlığını, bütün şiddetiyle

rûhlarının derinliklerinde hissediyorlardı. Îmânları buna aslâ müsaade etmiyordu.

Zaten bütün bu sıkıntılı ve perişan durumlara onlar sebep olmuşlardı. Geçici bir rahatlık için, onların himâyesine girmeyi, îmânlarından fedâkârlık sayıyorlardı. Bu yüzden himâye altına girenlerin hepsi üzgün ve kalbleri kırık idi. Bu üzüntüyü en çok hissedenlerden biri de Osman bin Maz'ûn idi. Kendi kendine dedi ki:

- Vallahi, benim arkadaşlarım, Allah yolunda çeşit çeşit eziyet ve sıkıntı çekerken, bir müşriğin himâyesinde rahat ve emniyet içinde yaşamam, bu belâlardan uzak kalmam, benim için büyük bir eksikliktir.

Doğruca, Velid bin Mugîre'ye gitti. Ona dedi ki:

- Ey amcamın oğlu! Beni himâyene aldın. Güzelce de himâye ettin. Taahhüdünü yerine getirdin.

OSMAN BİN MAZ'ÛN

Bu zamana kadar senin himâyende idim. Şimdi senin himâyenden çıkıp Allah'ın ve Resûlünün himâyesine giriyorum. Bunun için himâyeni sana iâde ediyorum.

- Niçin himâyemden çıkmak istiyorsun? Yoksa birisi sana işkence veya kötülük mü yaptı. Yoksa benim himâyem sana yeterli olmadı mı?

- Böyle bir şey yoktur. Ancak bir müşriğin himâyesinde olmak biz Müslümanlara yakışmaz. Üstelik bizim perişan hâllere düşmemize sebep oldunuz. Ben Allahü teâlânın himâyesinden râzıyım. Bize O'nun garantisi kâfidir.

Bunun üzerine Velid bin Mugîre son olarak şöyle dedi:

- Öyleyse bu reddi Mescid-i Harâm'da açık-tan yap!

Beraberce Mescid-i Harâm'a gittiler. Velid, orada,

Osman bin Maz'ûn'un himâyesini reddettiğini söyledi. Osman bin Maz'ûn da onun sözünü tasdik ederek şöyle dedi:

- Ben Allahü teâlâdan başkasının himâyesinde bulunmayı sevmiyorum. Onun için, Velid'in üzerimdeki himâyesini reddet-tim.

Bu redde, orada bulunanların hepsi şâhid oldu. Artık o himâyesizdi.

Osman bin Maz'ûn Velid bin Mugîre'nin himâyesinden çıktıktan sonra, Kureyşlilerin meclisine gitti. Orada meşhur câhiliyye şâiri Lebîd de bulunuyordu. O yazdığı bir kasîdeyi okuyor, herkes onu dinliyordu.

Lebîd, "Şüphesiz Allahü teâlâdan başka herşey bâtıldır" mısraını okurken, Osman bin Maz'ûn, "**Doğru söyledin**" dedi. "Her nîmet mutlaka zevâle (yok olmaya) mahkûmdur, mısraını okurken de, "**Ya-**

OSMAN BİN MAZ'ÛN

Osman bin Maz'ûn'un medfun bulunduğu Cennet-ül-Bakî kabristanı

lan söyledin, Cennet nîmetleri zevâl bulmaz, dâimîdir” demişti.

Kureyşliler Lebîd'e dediler ki:

- Okuduklarını bize tekrarlarla!

Lebîd ilk mısraı tekrar okuyunca, Osman bin

Maz'ûn onu tekrar tasdik etti. İkinci mısraı okuyunca tekrar yalanladı.

Bunun üzerine Lebîd kızgın bir hâlde, Kureyşlilere sitem ederek dedi ki:

- Ey Kureyşliler! Sizin meclisinizde böyle kimse-ler olmazdı. Ne oldu size?

OSMAN BİN MAZ'ÛN

Kureyşliler, Lebîd'i teskin etmeye çalışarak dediler ki:

- Sen ona bakma, o zaten bizim dînimize, putlarımıza da karşı gelip, başka bir yol tuttu. Daha önce Velid bin Mugîre'nin himâyesinde idi, bunu da reddetti.

Bu sırada, müşriklerden Abdullah bin Ümeyye, Osman bin Maz'ûn'a şiddetli bir yumruk vurup, gözünü mosmor yaptı. Velid bin Mugîre, yapıları gördüğü hâlde hiç yardımcı olmadı, aksine;

- Himâyemi reddetmeydin böyle olmazdın, dedi.

Osman bin Maz'ûn'un tek suçu vardı. O da Allahü teâlâya îmân etmesi ve bu îmân istikâmetinde konuşmasıydı. İçindeki alev alev kabaran îmânla Velid bin Mugîre'ye cevap verdi:

- Vallahi, Allah için, bu sağlam gözüm de, öncekinin âkibetine uğrasa gam yemem. Ben, Allahü teâlâ'nın teminatındayım. Rızâ

yolunda, gözüme vurulan tokatın ecrini Allahü teâlâ verecektir. Kimden Allahü teâlâ râzı olursa o bahtiyardır. Bana sefih ve yolunu şaşırmış da deseler, ben Muhammed aleyhisselâmın dîni üzereyim. Bana ne kadar zulmetmeler, eziyet etseler de bu yoldan yürüyeceğim.

Bu samîmî ve içten gelen ifâdeler, Velid'e tesir etmişti. Bundan dolayı Velid, Osman bin Maz'ûn hazretlerine dedi ki:

- Gel, tekrar himâyeme gir.

- Ben Allahü teâlâdan başkasının himâyesine giremem.

Osman bin Maz'ûn'un gözüne müşriklerden Abdullah bin Ümeyye tarafından o yumruk vurulunca, orada bu acıyı kendisinde hisseden, sanki kendisine vurulmuş gibi olan bir kişi vardı. O da Hazreti Sa'd bin Ebî Vakkâs idi. Çünkü Müslüman kardeşine atılan bu tokat, ona atılmış demektir.

OSMAN BİN MAZ'ÛN

Bunu kabûl edemiyen Hazreti Sa'd yerinden fırlayıp, o kâfirin suratına müthiş bir yumruk indirdi. Abdullah bin Ümeyye'nin yüzü gözü kanlar içerisinde kaldı. Böylece o, lâıyk olduğu cezâyı bulmuş oldu.

Osman bin Maz'ûn hicretin ikinci senesinde Bedir harbi sırasında hastalandı. Tedâvisine çalışılmış, fakat iyileşememişti. Nihayet hicretten otuz ay sonra ebedî âleme göçtü. Medîne'de ilk vefât eden muhâcir sahâbî o oldu. Peygamber efendimiz o kefenlenirken alınından öptü. Sonra;

- Sen de dünyadan bir şey elde etmedin, dünya da senden etmedi, buyurdu.

Mübârek gözlerinden akan yaşlar Osman bin Maz'ûn hazretlerinin yanaklarına damladı.

Osman bin Maz'ûn'un techîz ve tekfîni bitmişti. Bu sırada Ümmül-Alâ, Os-

man bin Maz'ûn'a şöyle seslendi:

- Ey Osman! Allahü teâlâ sana ikrâmı bulunmuştur.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz ona sordu:

- Allahü teâlânın ona ikrâm ettiğini nereden biliyorsun?

- Yâ Resûlallah! Osman bin Maz'ûn'a hüsn-i zannım olduğu için.

- Vallahi Osman için hayır ümit ediyorum. Ancak ben Allahü teâlânın Peygamberi olduğum hâlde, Allahü teâlâ bildirmedikçe başıma ne geleceğini bilmem.

Ümmül-Alâ, o günden sonra, bir daha kimse için böyle sözlere cesâret edemediğini söylemiştir.

Osman bin Maz'ûn'un vefâtı sırasında Müslümanların henüz bir kabristanı yoktu. Resûlullah Es-hâbı için, bir kabristan arıyordu. Medîne etrafına teşrif buyurdular.

OSMAN BİN MAZ'ÛN

- **Bakî' ile emrolundum,** buyurarak orayı kabristan seçtiler. Böylece Hazreti Osman bin Maz'ûn Bakî'ya ilk defnedilen oldu. Osman bin Maz'ûn kabre indirilirken, Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- **O, bizim ne iyi selefi-mizdir.**

Kabrinin baş tarafına bir taş dikti. Ondan sonra birisi vefât edince, Resûlullah, "Nereye defnedelim" diye sorulur, Peygamberimiz de, "**Selefi-miz Osman bin Maz'ûn'un yanına**" buyururlardı.

Osman bin Maz'ûn dünyaya hiç rağbet ve tahammal etmez, devamlı ibâdetlerle meşgul olurdu. Peygamber efendimiz, o vefât ettiği zaman;

- **Dünyadan üzerine birşey bürünmeden çıktı,** buyurmuştur.

Gecelerini namaz kılmak, göndüzlerini de oruç tutmakla geçirirdi. Bu hu-

sûs Peygamber efendimize haber verildi. Ona buyurdu ki:

- **Ben senin için güzel bir örnek değil miyim?**

Osman bin Maz'ûn suâl etti:

- Anam-babam sana fedâ olsun! Bu soruyu niçin sordunuz?

- **Devamlı olarak gündüzlerini oruçla, gecelerini de namazla geçiriyormuşsun.**

- Öyle yapıyorum.

- **Gözlerinin, senin üzerinde hakkı vardır. Bedenin hakkı var, âilenin hakkı var. Namaz kıl, fakat aynı zamanda yat ve uyu. Oruç tut, ancak bâzan da tutma. Ey Osman! Allahü teâlâ beni ruhbanlıkla değil, tatbiki kolay bir din ile gönderdi.**

Böylece Resûlullah efendimiz Osman bin Maz'ûn'a nâfile ibâdetlerde ve niyâzda mûtedil olmasını tavsiye buyurmuşlardır.

reyhane;

Peygamber efendimizin mübârek hanımlarından.

Hazreti Reyhane, Medîne’de bulunan Yahûdîlerin Benî Kureyza kabilesindendir. İlk önceleri Hakem isimli biri ile evlenmişti. Adı Reyhane binti Şemun’dur. Doğum tarihi kesin olarak belli değildir. Bakî kabristanlığına defnedilmiştir.

Peygamber efendimiz Hendek savaşından sonra, 626 senesinde, Medîne’nin dışında bulunan ve bir kaleye sığınan Benî Kureyza Yahûdîlerinin üzerine yürüdü. Çünkü bunlar orada devamlı huzursuzluk kaynağı oluyorlardı.

Benî Kureyza Yahûdîlerinin bulunduğu kale; muhasara ve kuşatmadan sonra Müslümanların eline geçti. İçinde bulunan Yahûdîler malları, mülkleri, çocukları ve kadınları ile birlikte ganimet olarak alındılar.

Benî Kureyza’dan alınan savaş ganimetleri ve esirler, Müslümanlar arasında İslâm dinine uygun bir şekilde taksim edildi. Ganimetler taksim edilip, sıra esirlere gelmişti. Reyhane de savaş esirleri arasında bulunuyordu ve Peygamber efendimizin hissesine düşmüştü. Bunun üzerine, Reyhane Ümm-i Münzir’in evine gönderildi.

Resûlullah efendimiz o zaman Yahûdîlik dinine inanan dilerse kendi dininde kalmak, dilerse Müslüman olmak hususunda serbest bırakmışlardı. Reyhane de, Peygamber efendimize şöyle arz etmişti:

- Ben kendi dinimde kalmak istiyorum.

Peygamberimiz bu hareket ve davranışıyla, “İslâm dinine girmek için zorlamak yoktur” hükmünü bizzat kendileri tatbik etmişlerdir.

Daha sonra Salebe bin Sâye’nin tavsiyesiyle Rey-

REYHANE

hane'nin kalbi İslâmiyet'e ısındı. Bunun üzerine Peygamberimiz daha sonra Reyhane'ye şöyle buyurdular:

- Sen Allahü teâlânın ve O'nun Resûlünün yolunu tutmak ister misin? Ben böyle münasip görüyorum.

Hazreti Reyhane de; "Evet" dedi. Peygamber efendimiz, bu davranışından sonra Reyhane'yi azat ettiler. Kendilerini, bizzat Mehîr vererek, nikâhına aldılar. Düğünleri de Ümm-i Münzir'in evinde oldu. Böylece bütün Müslümanların annesi olmak şerefine kavuştu.

Peygamber efendimiz, evlenmelerinin hepsini Allahü teâlânın emri ile yaptı. Bunlar dînî, siyâsî veya merhamet ve ihsan ederek yapılan evlenmelerdir. Reyhane ile olan evlenme de böyledir. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

"Bütün zevcelerimle evliliklerim ve kızlarımı evlendirmem, hepsi Ceb-rail'in Allahü teâlâdan getirdiği izinle olmuştur."

Hazreti Reyhane sakin, temiz karaktere sahip, yumuşak huylu bir hanımefendi idi. Peygamber efendimizden önce vefat ettiği için naklettiği hadîs-i şerîf yoktur.

rukayye;

Resûlullah efendimizin kızı. Peygamber efendimiz otuz üç yaşında iken, Hazreti Zeyneb'den sonra ikinci kızı olarak Hazreti Hadîce validemizden dünyâya gelmiştir. Çok güzel idi. Vahy ile Hazreti Osman'a nikâh edildi. Onunla birlikte iki kere Habeşistan'a hicret ettiler. Yirmi iki yaşında iken Bedr gazasında hasta oldu. Hazreti Osman'a, Bedr'e gelmeyip zevcesine hizmet etmesi emr olundu. Bedr zaferinin müjdesi Medîne'ye geldiği gün defn olundu. Resûlullah efendimize, peygamberliği bildirilmeden önce Hazreti Rukayye, Ebû Leheb'in oğlu Utbe'ye, Ümmü Gülsüm de Uteybe'ye nikâh edilmiş, fakat evlilik gerçekleşmemişti.

Fahr-i âlem efendimize, peygamberliği bildirilip, insanlar, İslâm'a davet edilmeye başlanınca, Ebû Leheb ve oğulları düşman

kesildiler. Ebû Leheb, karısı Ümmü Cemil ve oğulları Utbe ile Uteybe, Peygamber efendimizi nerede görseler saldırıyorlar ve dâima zarar vermeye çalışıyorlardı. Hattâ Resûlullah efendimizin evi önüne ve geçeceği yollara dikenler döküp eziyet ediyorlardı. Onların bu eza ve cefâlarından sonra Allahü teâlâ, Tebbet sûresini göndererek Cehennemlik olduklarını bildirdi.

Bu sûre nazil olunca, Cehennemlik Ebû Leheb; karısı ve Kureyş'in ileri gelen müşrikleri, Utbe ve Uteybe'ye; "O'nun kızlarını alıp yükünü hafiflettiniz. Kızlarını boşayın ki, zahmete düşsün! Size Kureyş'ten istediğiniz kızı alalım!" diye teklif ettiler. Onlar da; "Peki, boşadık" dediler. Uteybe denilen alçak, daha da ileri giderek, Peygamber efendimizin huzûr-i şerîfine gelip; "Ey Muhammed! Ben, seni ve dînini tanımıyorum. Kızını

RUKAYYE

da boşadım. Artık ne sen beni, ne de ben seni seveyim! Ne sen bana, ne de ben sana geleyim!.." diye hakaret etti. Sonra sevgili Peygamberimize saldırıp, mübarek yakasına yapıştı. Gömleğini yırttı. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz; **"Yâ Rabbî! Buna canavarlarından birini mu-sallat et!"** buyurdular. Çok kısa bir zaman sonra Uteybe bedbahtını arslan parçaladı.

Bu hâdiseden sonra Peygamber efendimize vahy gelerek, Hazreti Rukayye'nin Hazreti Osman ile nikâhlanması emredildi ve evlendiler.

Nübüvvetin beşinci senesinde, Müslümanlara, müşriklerin işkenceleri pek şiddetlenmişti. Peygamber efendimiz, Eshâbının dayanılmaz işkencelere uğramasına, ayaklarından iplerle develere bağlanıp, aksi istikâmetle doğru çekilerek parçaltılmasına çok üzülyordu.

Bu işkenceler her geçen gün daha da şiddetleniyor, merhamet dolu kalbi, bunlara tahammül edemiyordu. Bir gün Eshâbını topladı ve;

- **Ey Eshâbım! Şimdi yeryüzüne dağılınız. Allahü teâlâ yakında sizi yine bir araya toplar**, buyurdu. Onlar da,

-Yâ Resûlallah! Nereye gidelim? diye suâl ettiler. Peygamber efendimiz, mübarek elleriyle işaret ederek, Habeş ülkesini gösterdiler ve;

-**İşte oraya! Habeş toprağına gidiniz! Çünkü orada, yanındakilerin hiç birine zulmedilmeyen bir hükümdar vardır. Hem orası bir doğruluk ülkesidir. Allahü teâlâ, içinde bulunduğunuz sıkıntılardan bir çıkış ve kurtuluş yolu açıncaya kadar, siz orada bulununuz**, buyurdu.

Bunun üzerine yirmiye yakın sahâbî, Habeşistan'a hicret ettiler. Bu hic-

rete Hazreti Osman ve hanımı Hazreti Rukayye de katıldı. Peygamber efendimiz; **“Şüphesiz ki, Osman, Lût aleyhisselamdan sonra zevcesiyle birlikte hicret eden ilk kimsedir”** buyurdu.

Habeşistan’a hicret eden Eshâb-ı kirâm, “Mekke’de, müşrikler ile Müslümanlar anlaşmışlar!” şeklinde duydukları yanlış bir haber üzerine, vatanlarına döndüler. Ancak, müşriklerin işkencelerinin daha da şiddetlendiğini görünce, tekrar Habeşistan’a gittiler.

Hazreti Rukayye’nin burada Abdullah isminde bir oğlu oldu. Bu sebeple Hazreti Osman’a Ebû Abdullah künyesini verdiler. Hazreti Abdullah altı yaşında iken vefat etti.

Peygamber efendimizin Medîne-i münevvere’ye hicretinin ikinci yılında Hazreti Osman ve hanımı Medîne’ye geldiler.

Hazreti Rukayye, Medîne’de hastalandı. O sırada Bedr gazâsı için hazırlıklar devam ediyordu. Hazreti Osman hanımıyla meşgul olması emredildiğinde gazâyâ katılamadı. Peygamber efendimiz ve şanlı Eshâbı müşriklerle çarpışmak üzere Bedr’e gittiler. Onlardan zafer müjdesi geldiği gün Hazreti Rukayye Hakk’ın rahmetine kavuştu.

Hazreti Rukayye’nin Kahire’deki türbesi

SA'D BİN EBÎ VAKKÂS

sa'd bin ebî vakkâs;

Cennetle müjdelenen on sahâbîden biri.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Hazreti Ebû Bekir vâsitasıyla Müslüman olmuş, Eshâb-ı kirâmın büyüklerinden bir zâttır. İlk Müslümanların yedincisidir. Müslüman olması şöyle oldu:

Onyediyedi yaşında idi. Bir gece değişik bir rüyâ gördü. Rüyâsında kendisini zifîrî bir karanlıkta gördü. Çâresiz bir hâldeyken, birden ortalık aydınlanmaya başladı. Sonra nûr saçan bir ay doğdu.

Ayın doğduğu tarafa doğru ilerlemeye başladı. Bir müddet ilerledikten sonra, birkaç kişi gördü. Dikkatlice baktığında, önlerinde Hazreti Ebû Bekir, onun arkasında Zeyd bin Hârise ve Hazreti Ali vardı. Onlara dedi ki:

- Siz buraya ne zaman geldiniz?

- Yeni geldik. İstersen seni de aramıza alalım. Aydınlığa beraber gidelim.

Sabahleyin bu rüyâyı hatırlayınca, çok şaşırdı. Üç gün bunu tâbir etmeye çalıştı. Sonunda bir netîce çıkartamayıp, Hazreti Ebû Bekir'in yanına gitti. Ona sordu:

- Yâ Ebâ Bekir, ben üç gün önce şöyle bir rüyâ gördüm. Bunun tâbiri nasıldır?

- Gel benimle, seni cihânı aydınlatan nûra götürüyüm! Rüyânın tâbiri budur.

Sonra beraberce, Peygamber efendimizin huzûruna gittiler. Peygamber efendimiz, kendisine kelim-i şehâdet getirmesini emir buyurdu. O da Resûlullah'ın huzûrunda Müslüman oldu.

Annesi, Müslüman olduğunu duyunca, çok kızdı. Fakat yine de annesine karşı, gereken saygıyı gös-

SA'D BİN EBÎ VAKKÂS

Sa'd bin Ebî Vakkâs'ın Uhud savaşında kahramanca harp edip, Peygamber efendimizin iltifatlarına mazhar olduğu mahâl

teriyordu. Onu üzmemek için elinden geleni yapıyordu. Kendisine olan bağlılığını bilen annesi, oğluna sordu:

- Senin dînin, hısım akrabâyâ iyi muâmele edilmesini, onları üzmemek lâzım geldiğini ve onların emirlerine uymak gerektiğini emretmiyor mu?

- **Dinimiz, ana-babayı ve akrabâyı üzmemeyi emretmektedir.**

Bunun üzerine annesi esas maksadını söyledi:

- Yâ Sa'd! Vallahi, sen bu yeni dinden vazgeçip, atalarımızın dînine dönünceye kadar, yiyip içmiyeceğim. Ölmüş olsam bile bu ahdimden dönmiyeceğim. Anne katili olarak da herkes seni ayıplayacak!

O güne kadar annesini üzmeyen, bir dediğini iki etmeyen Hazreti Sa'd, Allahü teâlâyâ ve O'nun Resûlüne olan muhabbet ve îmânının kuvvetli olması sebebiyle, bu teklîf karşısında tüyleri ürpererek annesine şu cevâbı verdi:

SA'D BİN EBÎ VAKKÂS

- Ey anne, senin yüz canının olsa ve her birini İslâmiyet'i bırakmam için versen, ben yine dinimden vazgeçmem! Artık ister ye, ister yeme! Bu senin bileceğin bir iştir. Benim kararım kat'îdir. Geri dönüşüm mümkün değildir. Bunu böyle bil!

Annesi, oğlunun İslâmiyet'e olan bu bağlılığını görünce, çâresiz kalıp yemeye içmeye başladı.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretlerinin başından geçen, annesiyle ilgili hâdiseden sonra, Allahü teâlâ, evlâdın ana-babaya hangi hâllerde tâbî olacağı, onların hangi emirlerini yerine getireceği husûsunda, Ankebût sûresinin sekizinci âyet-i kerîmesini gönderdi.

Bu âyet-i kerîmede meâlen buyuruldu ki:

"Biz insana, ana-babasına iyilikte bulunmasını tavsiye ettik. Bununla beraber, hakkında bilgi sahi-

bi olmadığın, ilâh tanımadığın bir şeyi bana ortak koşmak için sana emrederlerse, artık onlara bu hususta itâat etme! Dönüşünüz ancak banadır. Ben de yaptığınız amellerin karşılığını size vereceğim."

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Eshâb-ı kirâmın en cesûr ve kahramanlarından.

İslâmiyet'in ilk yıllarında, Müslümanlar, müşrîklerden çok ezâ ve cefâ görüyorlardı.

İbâdetlerini rahat bir şekilde yapamıyorlardı.

Bir gün Hazreti Sa'd ile birkaç sahâbî, bir vâdide namaz kılmakta idiler. Bu sırada, müşrîklerin azılılarından bazıları, kendileri ile alay etmeye ve hakâret etmeye başladılar.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, bunların üzerine yürüdü.

Eline geçirdiği bir deve kemiği ile, müşrîklerin

SA'D BİN EBÎ VAKKÂS

elebaşısının kafasını yarıdı. Böylece, "Allah yolunda, ilk müşrik kanı döken sahâbî" unvânını kazandı.

Uhud savaşında çok kahramanlıklar gösterdi. Peygamber efendimizin yanından hiç ayrılmadı. Ok atmakta çok mahâretli idi.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, ayrıca "Allah yolunda ilk ok atan sahâbî"dir. Okçuların yâni ke-mankeşlerin reisidir. Peygamber efendimizin büyük iltifatlarına mazhâr oldu. O ok atarken, Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- At yâ Sa'd!

Ayrıca onun için şöyle duâ buyurmuştur:

- İlâhî, bu senin okundur. Onun atışını doğrult! Allahım, sana duâ ettiğinde de, Sa'd'ın duâsını kabûl eyle!

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Vedâ haccından sonra, Mekke'de hastalan-

dı. Kendisini ziyârete gelen Peygamber efendimize dedi ki:

- Yâ Resûlallah, siz Medîne'ye döneceksiniz. Ben burada ölürsem, dostlarımdan ayrı kalacağım.

Peygamber efendimiz, Medîne'ye beraber döneceklerini işâret ederek buyurdu ki:

- Hayır, sen bizden geri kalmazsın! Umarım, sen uzun zaman yaşayacaksın. Öyle ki, senden birtakım kavimler faydalana-cak, birtakımı da mahrûm kalacaktır.

Peygamber efendimiz sonra da şöyle duâ ettiler:

- Yâ Rabbî, Eshâbımın Mekke'den Medîne'ye dönüşünü tamamla!

Bunun üzerine, Hazreti Sa'd şifâ bulup, Medîne'ye döndü.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Hazreti Ömer zamanında, Hevâzin bölgesinde zekât toplamak için gönderilmişti. Bu sıra-

SA'D BİN EBÎ VAKKÂS

da İran taraflarındaki olaylar büyüyünce, hem bu olayları önlemek, hem de düşmana bir ders vermek için bir İslâm ordusu hazırlandı. Bu ordunun başına kimin geçirilmesi gerektiği, yapılan şûrâda görüldü.

Bâzıları bizzat bu ordunun başına, kumandan olarak, Halife Hazreti Ömer'in getirilmesini istiyorlardı. Bir kısmı da, bunun, çeşitli sebeplerle uygun olmayacağını, başka birisinin kumandanlığa getirilmesini istiyordu. Bu sırada Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretlerinin Hevâzin'den mektûbu geldi.

Sa'd bin Ebî Vakkâs'ın ismini duyan Eshâb-ı kirâmın hepsi, ittifakla, Hazreti Ömer'e dediler ki:

- İşte aradığın kimseyi buldun!

Bunun üzerine Hazreti Ömer, Sa'd bin Ebî Vakkâs'ı Medîne'ye çağırdı. Onu, İslâm ordusuna baş-

kumandan tâyin ederek, şunları söyledi:

- **Yâ Sa'd, Resûlullah'ın dayısıyım diye sakın gururlanma! Allahü teâlâ, kötülüğü, ancak iyilik ile yok eder. Allahü teâlâyâ kulluktan başka bağ yoktur. İnsanların üstünlükleri, son nefeslerinde belli olur. Düşmanın çokluğundan değil, Allah'tan kork!**

Namazlarınızı muntazam kılın! Ordunda, günâh işleyen asker bulunmasın! Günâh işleyenleri hemen uzaklaştır! Allah'ın Resûlü ne yaptıysa, nasıl hareket ettiyse, sen de öyle yap! Sabrı elden bırakma!

Hazreti Ömer bu şekilde nasihat ettikten sonra, Sa'd bin Ebî Vakkâs, emrindeki askerle Medîne'den çıktı. İran topraklarında bulunan İslâm askerleri ile birleşerek, meşhûr Kadsîye zaferini kazandı.

SA'D BİN EBÎ VAKKÂS

Kadsiye savaşı; İslâm ordusu ile İran ordusu arasında oldu. İslâm ordusu, Fırat nehrinin bir kolu olan Atik nehrinin, Kadsiye denilen yerinde karargâh kurdu. Harpden önce İran'ın başşehri Medâyin'e elçiler gönderildi. İran Kistrâsı Yezd-i Cürd ile görüştüler. İranlıları İslâm'a dâvet ederek dediler ki:

- Ya Müslüman olursunuz, ya da cizye verirsiniz veya harp edersiniz!

İran Kistrâsı buna sinirlenerek dedi ki:

- Eğer benden önce elçi öldüren bir melik olsaydı, ben ikincisi olup, sizi öldürürdüm!

Bundan sonra bir miktar toprak getirterek, sözlerine şöyle devam etti:

- Bende sizin için başka şey yok. En büyüğünüz kimse, bunu yüklensin de reisinize götürsün ve biliniz ki, cümlelerinizi Kadsiye hendeğine gömmek için, kumandanım Rüstem'i göndermek üzereyim.

Bunun üzerine, elçiler arasında bulunan Âsım bin Amr kalkıp toprağı yüklendi, dışarı çıktılar. Arkadaşlarıyla beraber Hazreti Sa'd'ın yanına döndüler ve dediler ki:

- Yâ Sa'd, müjde! Allahü teâlâ onların toprağını bize verdi.

SA'D BİN EBÎ VAKKÂS

Eshâb-ı kirâm, verilen bu bir parça toprağın, daha sonra İran toprağının tamamının verileceğine dâir Allahü teâlânın bir müjdesi olduğuna inandılar.

Hazreti Sa'd'ın elçilerinin teklifini reddeden Kisrâ'nın ordusu da, Atik nehri kıyısına gelip karargâh kurdu. 120 bin kişi olan İran ordusunun 30 bini zırhlı ve birbirlerinden ayrılmasında için de zincirle bağlı idiler. Ayrıca İran ordusunun ön saflarına filler yerleştirilmişti. İslâm ordusu ise 34 bin kişi idi.

Hazreti Sa'd, yine elçi göndererek, "Size üç gün

müsaade. Bu üç gün içinde ya Müslüman olursunuz, ya cizye verirsiniz, veya cenge hazır olursunuz" diye bildirdi.

Onlar üç gün içinde, bu şartları kabûl etmediler. Dördüncü gün harp başladı. Harp başlamadan önce, Hazreti Sa'd askerlerine şöyle hitap etti:

- Mevkilerinizde sebât ediniz! Öğle namazından sonra, ben dört tekbîr alacağım. İlkinde, siz de tekbîr alırsınız, harbe hazır olursunuz! İkinci tekbîrde siz de tekbîr alırsınız, silahlanırsınız! Üçüncü tekbîrde, siz de tekbîr alıp, askeri harp

Sa'd Bin Ebî Vakkâs'ın Diyarbakır'daki makamı

SA'D BİN EBÎ VAKKÂS

için coşturursunuz! Dördüncü tekbîrde, düşman üzerine hücum ediniz ve **“Lâ havle velâ kuvvete illâ billah”** deyiniz!

İslâm askerleri, bildirilen emirle düşmana hücum ettiler. İran ordusu, beraberinde getirdikleri fillerle karşılık verdiler. İlk gün şiddetli çarpışmalar oldu. Sonraki günlerde İslâm ordusu uyguladıkları dâhiyâne taktiklerle İran ordusunu bozguna uğrattılar.

Önce İran ordusu komutanları öldürüldü. İran ordusunun başkomutanı Rüstem de öldürülünce, ordu dağıldı. Kaçışmaya başladılar. Kaçmaya çalışanların çoğu da nehre düşerek boğuldu, kalanlar da esîr edildi. Bu harbde Müslümanlar 2000 şehîd verdi. İranlıların tamamına yakını öldürüldü. Böylece, Müslümanlar büyük bir zafer kazandılar.

Daha sonra Hazreti Ömer'in emriyle Sâsânî

Devletinin başşehri ve İran Kistrâsının bulunduğu Medâyin şehrine hareket edildi. İslâm askerinin Medâyin'e hareket ettiğini, İran Kistrâsı Yezd-i Cürd duyunca, korkudan şehri terketti. İslâm ordusu Medâyin şehrine kolayca girerek, burayı fethetti.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, bu fethi, şu mektupla Hazreti Ömer'e bildirdi:

“Rahmân ve Rahîm olan Allahü teâlânın adıyla. Irak vâlisi Sa'd bin Ebî Vakkâs'tan, mü'minlerin emîri Ömer-ül Fâruk'a. Allah'ın selâmı üzerine olsun! Kendisinden başka hak ma'bûd olmayan, eşi, benzeri bulunmayan Allahü teâlâyâ hamd eder, O'nun habîbi olan Muhammed aleyhisselâma salât ve selâm ederim.

Allahü teâlâ, bize ihsânı ile, gözün görmediği meydanlarda at koşturmayı nasîb etti. Kistrânın yurdunun

SA'D BİN EBÎ VAKKÂS

büyük bir kısmını ele geçirdik. Ordu kumandanlarının çoğunu öldürdük. Bu savaşta melekler onların yüzlerine ve arkalarına vuruyorlardı. Çünkü Allahü teâlâ îmân edenlerin yardımcısıdır. Îmân etmeyenlerin yardımcısı yoktur.

Yezd-i Cürd kaçtı. Kızı, esîr olarak ele geçirildi. Bundan sonra ne yapacağımız husûsunda, Medâyin şehrinde emirlerinizi bekliyorum. Allahü teâlânın selâmı bütün Müslümanların üzerine olsun!”

Hazreti Sa'd 675 yılında Medîne'ye yakın Akik denilen yerde hastalandı ve orada vefât etti. Mübârek nâşı Medîne-i münevvere-ye götürüldü. Namazını Medîne vâlisi Mervân kıldırdı. Vasiyetine uyularak Bedir harbinde giymiş olduğu elbisesi ile defnedildi. Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Cennetle müjdelenen on sahâbîden, en son vefât edendir.

Hazreti Sa'd, heybetli, orta boyda, esmer tenli, cesûr, sözü, özü doğru büyük bir zâttı. Çok cömert olup, sâdeliği severdi. Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Peygamberimize annesi tarafından dayı olurdu. Bunun için Peygamberimiz ona, **“Bu benim dayımdır. Böyle bir dayısı olan varsa bana göstereyim”** diyerek iltifâtlarda bulunurdu.

Hazreti Sa'd, Cennetle müjdelenen on sahâbîden biridir. Nitekim Peygamber efendimiz bir hadîs-i şerîflerinde buyurdu ki:

- Ebû Bekir Cennettedir, Ömer Cennettedir, Osman Cennettedir, Ali Cennettedir, Talhâ Cennettedir, Zübeyr Cennettedir, Abdurrahman bin Avf Cennettedir, Sa'd bin Ebî Vakkâs Cennettedir, Sa'îd İbni Zeyd Cennettedir, Ebû Ubeyde bin Cerrâh Cennettedir.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri buyurdu ki:

SA'D BİN EBÎ VAKKÂS

“Resûlullah efendimiz, her namazın ardından, muhakkak şöyle duâ ederdi: **“Yâ Rabbi! Cimrilikten, korkaklıktan, erzel-i ömür denilen ihtiyârlıktan, bunaklıktan, dünya fitnesinden yâni Deccâl’in fitnesinden ve kabir azâbından sana sığınırım.”**

Hazreti Sa’d buyurdu ki:

“Resûlullah efendimiz, Eshâb-ı kirâm arasında kardeşlik tesis ettikleri zaman, Hazreti Ali’yi kendine seçerek buyurdu ki: **“Yâ Ali! Sen benim dünya-**

da da âhîrette de kardeşimsin. Yâ Ali, Mûsâ’nın yanında Hârûn nasıl idi ise, sen de, benim yanımda öylesin. Yalnız şu fark var ki, benden sonra Peygamber gelmeyecektir. ”

“Resûlullah’a bir köylü gelerek dedi ki:

- Bana, söyleyebileceğim bir kelime öğret.

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Allah birdir, O’ndan başka hiçbir ilâh yoktur ve O’nun ortağı da yoktur. Allah her şeyden yücedir. Bütün hamdlerin hepsi Al-

Sa'd bin Ebî Vakkâs'ın Diyarbakır'daki makamı

SA'D BİN EBÎ VAKKÂS

lah'a mahsustur. Âlemle-
rin Rabbi olan Allah'ın şa-
nı ne yücedir. Günâhtan
kaçmaya kuvvet, ibâdet
yapmaya kudret, ancak
azîz ve hakîm olan Allah'ın
yardımı iledir" de! Köylü
tekrar dedi ki:

- Bunlar Rabbim için-
dir. Kendim için ne söyle-
yeyim?

Resûl-i ekrem efendi-
miz buyurdu ki:

- "Allahım beni bağışla
ve koru! Bana hidâyet ver
ve rızıklandır" de!

Sa'd bin Ebî Vakkâs
hazretleri buyurdu ki:

- Mü'min, bir iyilikle
karşılaşa, Allah'a şükre-
der. Bir musîbetle karşıla-
ştığında da hamd ve sabre-
der. Böylece her işinde se-
vâb kazanır. Hattâ hanımı-
nın ağzına koyduğu lok-
madan dahî sevâb alır.

- Bir kimse gündüz ha-
tim okursa, melekler ona
akşama kadar duâ eder.
Gece okursa, sabaha ka-
dar duâ eder.

Kadsiye zaferinden
sonra bir müddet Medâ-
yin'de kalan Hazreti Sa'd,
şehrin havasının ve suyu-
nun askerlere iyi gelmedi-
ğini görünce, durumu
Hazreti Ömer'e bildirmişti.
Bunun üzerine Hazreti
Ömer, yeni bir şehir tesis
edilmesini emretti. Hazreti
Sa'd da Kûfe şehrini kurdu
ve şehre ilk vâli tayin edil-
di.

Hazreti Ömer, şehîd ol-
madan önce, kendisinden
sonra yerine geçecek halî-
feyi seçmek için altı kişilik
bir şûrâ teşkil edilmesini
vasiyet etmişti. Bildirmiş
olduğu altı kişiden biri de,
Sa'd bin Ebî Vakkâs haz-
retleriydi. Eğer Sa'd halîfe
seçilmezse, ona bir vezir-
lik verilmesini de vasiyet
etmişti. Hazreti Osman ha-
lîfe seçilince, Hazreti
Ömer'in tavsiyesine uya-
rak, Hazreti Sa'd'ı tekrar
Kûfe vâliliğine tayin etti.

Ömrünün sonlarına
doğru, gözleri görmez ol-
muştu. Bu hâlde iken Mek-

SA'D BİN EBÎ VAKKÂS

ke'ye gelmişti. Mekke halkı etrafına toplanıp, "Bana duâ et, bana duâ et" deyince, hepsine duâ etti.

Abdullah bin es-Sâib anlatır:

"Ben genç idim. Bir ara ona yaklaştım ve kendimi tanıtmaya çalıştım. Beni tanıdı ve sordu.

- Sen, Mekke'nin, Kur'-ân-ı kerîmi en iyi okuyanlarından birisi değil misin?

Ben de, "Evet" dedikten sonra bir ara sordum:

- Efendim, sizin duânız makbûl olup, herkese duâ ediyorsunuz. Kendiniz için duâ etseniz de gözleriniz açılsa, olmaz mı?

Hazreti Sa'd gülümseyerek buyurdu ki:

- Oğlum, Allahü teâlânın benim hakkımdaki takdiri, yâni gözümün görmemesi, gözümün görmesinden daha güzeldir."

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, bir gün Peygamberimize dedi ki:

- Yâ Resûlallah, duâ buyurun da, Allahü teâlâ, benim her duâmı kabûl etsin!

Resûlullah efendimiz cevâbında buyurdu ki:

- Duânızın kabûl olması için helâl lokma yiyiniz! Çok kimse vardır ki, yedikleri ve giydikleri haramdır. Sonra ellerini kaldırıp duâ ederler. Böyle duâ nasıl kabûl olunur?

Hazreti Âişe şöyle anlatır:

"Resûlullah efendimiz gazvelerin birinde, geceleyin Medîne'ye dönüp geldiğinde buyurdu ki:

- Ne olurdu, sâlih bir kimse çevremizde bekçilik yapsa...

Birden bir ses duyduk. "Kim o?" buyurdu.

Bu arada Sa'd bin Ebî Vakkâs'ın sesi duyuldu:

- Benim, Sa'd bin Ebî Vakkâs.

Peygamberimiz sordular:

SA'D BİN EBÎ VAKKÂS

- **Buraya niçin geldin?**

- İçimden bir ses, "Resûlullah yalnızdır, korkarım ki, din düşmanları O'na bir sıkıntı ve eziyet verirler" dedi. Bunun için hizmetinize geldim.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz, O'na hayır duâ etti ve istirâhate çekildiler."

Uhud savaşında bir ara müşrikler Uhud dağına tırmanmaya başlayınca, Resûlullah efendimiz, yanında bulunan Hazreti Sa'd'a buyurdu ki:

- **Onları geri çevir!**

Hazreti Sa'd dedi ki:

- Yâ Resûlallah, yanımda bir tek okum kaldı. Onları nasıl geri çevireyim?

Peygamber efendimiz emrini üç kere tekrarladı. Bundan sonrasını Hazreti Sa'd şöyle anlatır:

"Ok çantamda kalan bir oku aldım. Müşriklerden birine atıp öldür-

düm. Sonra ok çantama el attığımda bir ok buldum. Baktığımda az önce attığım oktu. Onu tekrar atıp başka birini öldürdüm.

Sonra bir daha baktığımda yine aynı oku buldum. Onu da atıp yine birini öldürdüm. Birkaç defa aynı şekilde oku attım. Bu durumu gören müşrikler, tırmanmaktan vazgeçerek geri döndüler.

Ben de kendi kendime, **"Bu mübârek bir oktur" dedim ve bu oku hep yanımda taşıdım."**

Rivâyete göre Hazreti Sa'd bu oku attıkça, bembeyaz yüzlü mübârek bir zât, bu oku geri getiriyordu. Hazreti Sa'd şöyle anlatır:

"Uhud'da Resûlullah'ın sağında ve solunda beyaz elbiseli iki kişi gördüm ki, onlar en şiddetli şekilde çarpışıyorlardı. Onları ne daha önce, ne de daha sonra gördüm."

SA'D BİN EBÎ VAKKÂS

Hazreti Sa'd'ın îmân etmeyen kardeşi Utbe, Uhud'da müşriklerin arasındaydı. Hazreti Sa'd bu kardeşi ile savaşmak için, onu çok aramıştı. Buyurdu ki:

"Vallahi, kardeşim Utbe'yi öldürmek için duyduğum hırsı, hiç bir adamı öldürmeye karşı duymamışımıdır. Kardeşimi bulup öldürmek için, iki kere müşriklerin saflarını yaradım fakat gözümünden kaçtı. Üçüncüsünde, Resûlullah bana buyurdu ki:

- Ey Allah'ın kulu! Sen ne yapmak istiyorsun? Yoksa sen kendini öldürtmek mi istiyorsun?

Bunun üzerine, onu aramaktan vazgeçtim. Utbe'yi Hâtib bin Ebî Beltea öldürdü."

Uhud savaşının sonunda müşrikler, Uhud'u terk edip Mekke'ye dönme kararı aldıklarında, Resûlullah efendimiz, Hazreti Sa'd'ı keşif vazîfesi ile

gönderdi. Hazreti Sa'd, müşriklerin gitme kararı alıp, dönüş hazırlıklarını keşfedince, geri dönüp, yüksek sesle dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Müşrikler develerine bindiler, atları yedeğe aldılar, Mekke'ye yöneldiler!

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Yavaş konuş, şüphesiz harp hiledir. Zîrâ müşrikler geri dönerse, şu sevincinin bir benzerini göremezsin.

Sonra, Peygamber efendimizin tekrar sormaları üzerine, Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, gördüklerini ve işittiklerini tekrarladı. Müşriklerin gittikleri kesinleştiği hâlde, Sa'd'ın yüzü üzüntülü idi. Resûlullah efendimiz, üzüntüsünün sebebini sordular. Hazreti Sa'd da dedi ki:

- Müslümanlar zafer kazanmadan, müşriklerin gitmesine sevinmeyi hoş görmedim.

SA'D BİN MU'ÂZ

sa'd bin mu'âz;

Muhammed aleyhisse-lâmın bi'setinin onuncu yılı başlarında Medîne'den gelen 12 kişi, Peygamberimizle görüşüp Müslüman oldular. Birinci Akabe bîatı denilen bu görüşmeden sonra, Peygamber efendimiz, Kur'ân-ı kerîmi ve İslâmiyet'i öğretmek üzere, Mus'ab bin Umeyr'i Medîne'ye gönderdiler.

Mus'ab bin Umeyr Medîne'de fevkalâde bir gayretle çok kimsenin Müslüman olmasını sağladı. Faaliyetlerini yürütmek üzere Sa'd bin Mu'âz'ın teyzesinin oğlu olan Es'ad bin Zürrâre'nin evine yerleşmişti. Bu sebeple Sa'd bin Mu'âz, o zaman Araplar arasında akrabaya karşı hakâretten kaçınmak âdet olduğu için bu işe mâni olma teşebbüsünde de bulunamadı.

Ancak bir kabîle reisi olarak bu işe de el koymak istiyordu. Bu maksatla kabîlesinin ileri gelenlerin

den Üseyd bin Hudayr'a dedi ki:

- Sen, işini iyi bilen, kimsenin yardımına muhtaç olmayan bir adamsın! Zayıflarımızın inançlarını bozmak için mahallemize gelmiş olan bu adamı, yanımıza gelmekten men et! Es'ad bin Zürrâre akrabam olmasaydı, bu işi kendim hallederdim.

Bunun üzerine Üseyd bin Hudayr, mızrağını alıp, Mus'ab bin Umeyr'in bulunduğu eve gitti. Oraya varınca;

- Seni, bize getiren sebep nedir? Zayıflarımızın inançlarını mı bozacaksın? Eğer, hayatından olmak istemiyorsan yanımızdan ayrılıp gidersin, dedi.

Mus'ab bin Umeyr, ona yumuşak bir sesle dedi ki:

- **Hele biraz otur, sözü müzü dinle! Beğenirsen kabûl edersin, beğenmezsen dinlemekten yüz çevirirsin.**

- Yerinde bir söz söyledin.

Mus'ab bin Umeyr ona, Kur'ân-ı kerîm okudu. İslâmiyet'i anlattı. Onun tatlı konuşması, insanın kalbine işleyen sözleri ve hoş sesiyle okuduğu Kur'ân-ı kerîm âyetleriyle, kendinden geçen Üseyd bin Hudayr;

- Bu, ne kadar güzel, ne kadar yüce söz. Bu dîne girmek için ne yapmak lâzımdır, dedi.

Ne yapması lâzım geldiğini anlattılar ve Üseyd bin Hudayr, kelime-i şehâdet söyliyerek Müslüman oldu. Büyük bir huzur içerisinde Mus'ab bin Umeyr'e döndü ve;

- Arkamda bir adam var. Ben hemen gidip onu size göndereyim. Eğer o Müslüman olursa, Medîne'de onun kavminden îmân etmedik hiç kimse kalmaz, diyerek kalkıp süratle gitti. Doğruca Sa'd bin Mu'âz'ın yanına vardı.

Sa'd bin Mu'âz onu görünce;

- Ne yaptın yâ Üseyd?

Üseyd bin Hudayr, Sa'd bin Mu'âz'ın Müslüman olmasını çok arzu ettiği için şöyle cevap verdi:

- Mus'ab bin Umeyr ile konuştum, bir fenalığını görmedim. Yalnız duyduk ki, Hâriseoğulları, teyze oğlun Es'ad'ın böyle bir kimseyi evinde barındırmasından kuşkulanarak teyzenin oğlunu öldürmek için harekete geçmişler.

Bu sözler Sa'd bin Mu'âz'a çok dokundu. Çünkü birkaç sene önce yapılan bir savaşta, Hâriseoğullarını yenip, Hayber'e sığınmaya mecbur etmişlerdi. Bir sene sonra da affedip, memleketlerine dönmelerine izin vermişlerdi. Buna rağmen onların böyle bir tavır takınmaları düşüncesi Sa'd bin Mu'âz'ı çok kızdırmıştı.

SA'D BİN MU'ÂZ

Halbuki işin aslında böyle bir hareketleri yoktu. Üseyd bin Hudayr böyle bir hîleye başvurarak, Sa'd bin Mu'âz'ın teyzesinin oğlu Es'ad bin Zürâre'ye, dolayısıyla Mus'ab bin Umeyr'e zarar vermesini önlemek istedi. Böylece onların tarafına geçmesini ve nihayet Müslüman olmasını temin etmek gayretinde idi.

Sa'd bin Mu'âz, Üseyd bin Hudayr'ın, Hâriseoğullarının, teyzesinin oğlu Es'ad bin Zürâre'ye zarar verecekler demesi üzerine, hemen yerinden fırlayıp, Es'ad bin Zürâre'nin yanına gitti.

Oraya varınca baktı ki, Es'ad bin Zürâre ile Mus'ab bin Umeyr, son derece huzûr ve sükûn içerisinde oturup, sohbet ediyorlar. Yanlarına yaklaşıp dedi ki:

- Ey Es'ad, aramızda akrabalık olmasaydı, sen bu adamı elimden kurtar-

amazdın. Sen memleketinden çıkarılmış şu yabancı adamı, zayıflarımızın inançlarını bozmak için mi çağırdın?

Bu sözlere Mus'ab bin Umeyr yumuşak bir şekilde cevap verdi:

- **Ey Sa'd, hele biraz dur, oturup bizi dinle, anla, sözlerimiz hoşuna giderse ne âlâ, eğer sözlerimizi beğenmezsen, biz bunu sana tekliften vazgeçeriz. Bizi bırakır gidersin.**

Sa'd bin Mu'âz bu yumuşak ve tatlı sözler üzerine;

- Yerinde bir söz söyledin, dedi ve oturdu.

Mus'ab bin Umeyr, Sa'd bin Mu'âz'a önce İslâmiyet'i anlattı. İslâmiyet'in esaslarını açıkladı. Sonra tatlı ve güzel sesiyle Kur'ân-ı kerîmden bir miktar okudu. O okudukça Sa'd bin Mu'âz'ın hâli değişiyor, kendinden geçiyordu. Kur'ân-ı kerîmin

eşsiz belâgatı karşısında kalbi yumuşadı ve büyük bir tesir altında kaldı. Kendini tutamayıp dedi ki:

- Yemîn ederim ki ben, şimdiye kadar, hiç bilmediğim bir şeyi dinledim. Siz bu dîne girmek için ne yapıyorsunuz?

Mus'ab bin Umeyr hemen ona kelime-i şehâdeti öğretti. O da;

- Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh, diyerek Müslüman oldu.

Sa'd bin Mu'âz Müslüman olmaktan duyduğu huzur ve sevinç içerisinde yerinde duramaz oldu. Üseyd bin Hudayr'ı yanına alıp, kavminin toplandığı yere gitti. Abdüleşhe- loğullarına hitâben dedi ki:

- Ey Abdüleşheloğulları! Beni nasıl tanırsınız?

- Sen bizim reisimiz ve büyüğümüzsün, biz sana tâbiyiz.

- O hâlde hepinize haber veriyorum. Ben Müslüman olmakla şerefledim. Sizin de Allahü teâlâya ve O'nun Resûlüne îmân etmenizi istiyorum. Eğer îmân etmezseniz sizin hiçbirinizle konuşmayacağım, görüşmeyeceğim.

Abdüleşheloğulları, reisleri Sa'd bin Mu'âz'ın Müslüman olduğunu ve kendilerini de İslâm'a dâvet ettiğini duyar duymaz hep birlikte Müslüman oldular. O gün akşama kadar, Medîne semâ- larını kelime-i şehâdet ve tekbîr sedâlarıyla çınlat- tılar.

Bu hâdiseden kısa bir müddet sonra bütün Me- dîne halkı, Evs ve Hazrec kabîleleri İslâmiyet'i ka- bûl edip, îmân ettiler. Her ev İslâm nûruyla aydın- landı. Sa'd bin Mu'âz ve Üseyd bin Hudayr, kabî- lelerine ait bütün putları kırdı.

SA'D BİN MU'ÂZ

Bu durum sevgili Peygamberimize bildirildiğinde çok memnun oldu. Mekke'li Müslümanlar sevince garkoldular. Bu sebeple o seneye (m. 621) **sevinç yılı** denildi.

Sa'd bin Mu'âz İkinci Akabe bî'at'ında bulunup, Resûlullah'a bî'at etti. Bu biatte bulunanlar Resûlullah'ı canları gibi koruyacaklarına ve gerekirse bu hususta mallarını ve canlarını fedâ edeceklerine söz verdiler.

Sa'd bin Mu'âz, Medîne'nin ileri gelenlerinden ve reislerinden olduğu için, Mekke'ye gidip, Kâ'be'yi tavâf ederdi. Müşrikler bu sebeple ona dokunamazlardı. Bu ziyâretlerinden birinde Ebû Cehil karşısına çıkıp dedi ki:

- Siz bizim dînimizden ayrılanları himâye ettiniz. Onlara her yardımda bulundunuz. Eğer burada seni himâyesine alanlar ol-

masaydı seni öldürürdüm. Dönüp çocuklarına kavuşamazdın.

Sa'd bin Mu'âz, Ebû Cehil'in bu sözleri karşısında ona şu cevabı verdi:

- Eğer böyle bir şeye kalkışırsan, Medîne yakınından geçen ticaret yolunu keser, seni bir daha oralara ayak bastırmam.

Bunları söylerken sesi öyle gürliyordu ki, yanında bulunan Ümeyye bin Halef yavaşıca dedi ki:

- Sesini biraz alçalt, bu kişi bu vâdinin meşhûru.

Bunun üzerine Sa'd bin Mu'âz daha gür bir sesle konuştu:

- Yemîn ederim ki Resûlullah, bize senin katlonulacağını haber verdi.

- Mekke'de mi öldürüleceğim?

- Orasını bilmem.

Ebû Cehil bu şekilde Sa'd bin Mu'âz'dan öldürüleceği haberini aldığı için, Bedir savaşında Mek-

SA'D BİN MU'ÂZ

ke'den çıkmamak istemiş, çevresinin ayıplaması üzerine Bedir'e gelmişti. Nihayet Peygamberimizin buyurduğu gerçekleşip, Ebû Cehil Bedir savaşında katledildi.

Sa'd bin Mu'âz Bedir savaşına katılarak, Bedir Eshâbından olmakla da şereflendi. Bedir savaşı başlamadan önce, Pey-

gamberimiz Mekkeli müşriklerin bir ordu hazırlayıp, Medîne'ye doğru harekete geçtiklerini haber alınca, bir danışma meclisi kurup, Eshâb-ı kirâm ile istişâre yaptı. Onlara, fikirlerini sordular. Bâzıları dediler ki:

- Biz kervan için yola çıkmıştık. Onların kâr etmesine mâni olmamız el-

SA'D BİN MU'ÂZ

zemdi. Çünkü kazanacakları parayla, bize karşı ordu hazırlıyacaklardı. Eğer savaştan önceden haberi-miz olsaydı; daha hazırlıklı hareket ederdik.

Resûl-i Ekrem efendimiz de buyurdu ki:

- Kervân, sahil yolundan savuşup gitmiştir. Şu Ebû Cehil ordusu ise bize doğru gelmektedir.

Bunun üzerine Evs kabîlesi reisi, Sa'd bin Mu'âz ayağa kalkarak şunları söyledi:

- Yâ Resûlallah! Bizler, Allah'a ve son Peygamberi olan Sana, îmân ettik. Allah tarafından sana tebliğ edilen İslâm'ın, hak din

olduğuna kalbden inandık, doğruladık. Senin emirlerini dinlemek ve itâat etmek üzere, söz verdik. Temînât verdik. Seni hak Peygamber olarak gönderen Yüce Allah'a yemîn ederim ki, bize şu denizi gösterip içine dalsan; Seninle birlikte denize dalarız. Hiç birimiz, geri kalmayız. İslâm düşmanlarıyla çarpışmayı da, seve seve kabûl ederiz. Savaştan, geri dönmeyiz. Düşman karşısında sabır ve sebâtla savaşıyoruz. İşte, cenâb-ı Hakka yalvarıyorum: **Ey Yüce Allahım! Bize öyle hizmetler nasîb eyle ki; gayretlerimizi görünce, Resûlünün göz bebekleri dahî gülsün!** Yâ Resûlallah! Artık bizleri, cenâb-ı Hakkın lütfû ile, istediğin yere götür.

Sa'd bin Mu'âz'ın bu sözleri üzerine Peygamber efendimiz şöyle buyurdu:

- Öyle ise, Allah'ın lütûf ve bereketine doğru yürü-

yünüz! Cenâb-ı Hak kat'î olarak, ya kervanı, ya Kureyş ordusunu vaad buyurmuştu. Vallahi ben, Kureyşlilerin ölüp düşecekleri yerleri şimdiden görüyorum.

Bedir savaşından sonra Uhud savaşına da katılan Sa'd bin Mu'âz, gösterdiği cesâret ve kahramanlıkla Eshâb-ı kirâm arasında çok sevildi. Bu savaşta oğlu Amr şehîd oldu.

Uhud savaşında Peygamber efendimiz yaralanmıştı. Sa'd bin Mu'âz, Sa'd bin Ubâde ile birlikte Peygamberimizin yaralarını sarıp, tedâvi etti.

Sa'd bin Mu'âz Hendek savaşına da katıldı. Bu savaşın yapıldığı sırada, sağlam kalelerden olan Hâriseoğulları kalesinde Sa'd bin Mu'âz'ın annesiyle birlikte bulunan Hazreti Âişe şöyle anlatmıştır:

"O gün şiddetli bir ses duydum. Baktım ki, Sa'd

bin Mu'âz, yanında yeğeni ile savaşa gidiyordu. Kılıcını kuşanmış gür sesle şirirler okuyordu. Bunu işiten annesi dedi ki:

- Oğlum, koş, arkadaşlarına yetiş, geri kalma!"

Hendek harbinde; Sa'd bin Mu'âz büyük bir kahramanlık göstererek savaşıyordu. Savaş sırasında İbni Araka adlı bir müşrikin attığı ok ile kolundan yaralandı. Ok atardamara isâbet edip, çok kan kaybına sebep oldu. Hazreti Sa'd, yaralı bir hâlde, etrafındakilerin kanı durdurmak için uğraştıklarını görerek, durumunun ciddî olduğunu anladı ve şöyle duâ etti:

- Yâ Rabbî, Kureyş harbe devam edecekse bana ömür ihsân eyle. Çünkü senin Resûlüne eziyet eden, O'nu yalanlayan bu müşriklerle savaşmaktan hoşlandığım kadar başka bir şeyden hoşlanmıyorum. Eğer aramızdaki

SA'D BİN MU'ÂZ

harp sona eriyorsa, beni şehîdlik mertebesine yükselt. Fakat, Benî Kureyza'nın âkıbetini görmeden rûhumu kabzetme.

Peygamber efendimiz bir çadır kurarak, Sa'd bin Mu'âz'ı oraya yatırttı. Eslemoğulları kabîlesinden Rafide'yi de onun tedâvisine memur etti. Hazreti Sa'd, orada yattığı sırada Peygamberimiz sık sık yanına gelip, hâlini sorardı.

Peygamberimiz Hendek savaşı sona erince, derhal Benî Kureyza Yahûdîlerinin üzerine hareket emri verdi. Benî Kureyza Yahûdîleri Peygamberi-

mizle anlaşma yaptıkları hâlde Hendek savaşının en kritik anında, müşrikler tarafına geçmişler, Müslümanları arkadan vurmaya kalkmışlardı.

Sa'd bin Mu'âz böyle yapmamaları için onları ikâz etmişti. Fakat dinlememişlerdi. Bu sebeple Hendek savaşından hemen sonra Benî Kureyza Yahûdîleri kuşatma altına alındı.

Bu kuşatma bir ay sürdü. Sonunda teslim oldular. Haklarında verilecek hüküm için Sa'd bin Mu'âz'ı hakem olarak istediler.

Onların bu isteği üzerine Peygamberimiz Sa'd bin Mu'âz'ı yattığı çadırından getirtti. O, Yahûdîlere dedi ki:

- Ne hüküm verirsem râzı mısınız?

- Evet râzıyız.

Bunun üzerine Sa'd bin Mu'âz, Benî Kureyza erkeklerinin boynunun vurulmasına hükmetti.

Sa'd'ın verdiği bu hüküm, Yahûdîlerin elinde bulunan kitaplarına tıpa tıpa uyuyordu. Bu hüküm gereğince erkeklerin boynu vuruldu. Kadınları ve çocuklar esir alınıp, mallarına el konuldu. Benî Kureyza'dan bâzı erkekler ise Müslüman olup, kurtuldular. Sa'd bin Mu'âz bu hükümü verince Peygamberimiz buyurdu ki:

- Onlar hakkında, Allah'ın ve Resûlünün hükmüyle hükmettin.

Sa'd bin Mu'âz hazretlerinin, Hendek savaşında aldığı yara ağırlaşmış, duru-

mu şiddetlenmişti. Peygamber efendimiz, yanına gelip onu kucakladı ve;

- Allahım, Sa'd, senin rızân için senin yolunda cihâd etti. Resûlünü de tasdik etti. Ona kolaylık ihsân eyle, buyurarak duâ etti.

Sa'd bin Mu'âz, Peygamber aleyhisselâmın bu sözlerini duyunca gözlerini açıp şöyle fısıldadı:

- Yâ Resûlallah! Sana selâm ve hürmetler ederim. Senin, Allahü teâlânın peygamberi olduğuna şehâdet ederim.

Cebrâil aleyhisselâm, Peygamber efendimize gelip dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bu gece senin ümmetinden vefât edip de vefâtı melekler arasında müjdelenen kimdir?

Bunun üzerine Peygamber efendimiz hemen Sa'd bin Mu'âz'ın hâlini sordu. Evine götürüldüğünü söylediler. Muhammed

SA'D BİN MU'ÂZ

aleyhisselâm yanında Es-hâb-ı kirâm'dan bâzıları olduğu hâlde Sa'd bin Mu'âz'ın yanına gitti.

Yolda süratli gitmeleri sebebiyle Eshâb-ı kirâm dediler ki:

- Yorulduk yâ Resûlallah.

Bunun üzerine, Peygamber efendimiz,

- Melekler Hanzala'nın cenâzesinde bizden önce bulundukları gibi Sa'd'ın da cenâzesinde de bizden önce bulunacaklar. Biz ön-

ce yetişemeyeceğiz, buyurarak hızlı gitmelerinin sebebini açıkladı.

Peygamber efendimiz, Sa'd bin Mu'âz'ın yanına gelince, onu vefât etmiş olarak buldu. Baş ucuna durup, Sa'd bin Mu'âz'ın künyesini söyleyerek buyurdu ki:

- Ey Ebû Amr! Sen reislerin en iyisi idin. Allah sana saâdet, bereket ve en hayırlı mükâfatı versin. Allah'a verdiğin sözü yerine getirdin. Allah da sana vâdettiğini verecektir.

Eslem bin Hâris şöyle anlatmıştır:

"İçerde Sa'd bin Mu'âz'ın cenâzesi yalnızdı. Başka kimse yoktu. Resûl aleyhisselâm adımlarını gâyet geniş açarak evin içinde yürüyordu. Bu durumu görünce yavaşladım. Durmamı işâret edince de durdum. Sonra da geriye döndüm. Resûl aleyhisselâm içerde bir müddet durdu. Sonra dışarı çıktı. Çıkınca dedim ki:

- Yâ Resûlallah, niçin öyle yürüdünüz?

- Böylesine kalabalık bir mecliste bulunmadım, melekler dolmuştu. Meleğin biri beni kanadı üzerine aldı da ancak öyle oturabildim.

Sonra, Sa'd bin Mu'âz'ın lâkabını söyleyerek;

- Sana âfiyet olsun yâ Ebâ Amr! Sana âfiyet olsun yâ Ebâ Amr! Sana âfiyet olsun yâ Ebâ Amr, buyurdu.

Onun vefâtı Resûl aleyhisselâmı ve Eshâb-ı kirâmı çok üzdü. Gözyaşı döküp ağladılar. Cenâzesinde bütün Eshâb-ı kirâm toplandı. Peygamber aleyhisselâm cenâze namazını kıldırdı, cenâzesini taşıdı. Eshâb-ı kirâm, Sa'd bin Mu'âz'ın cenâzesini taşıırken dediler ki:

- Yâ Resûlallah! Biz böyle kolay taşınan cenâze görmedik.

Bunun üzerine Peygamber aleyhisselâm buyurdu ki:

- Sa'd'ın cenâzesine yetmiş bin melek indi. Şimdiye kadar yeryüzüne bu kadar kalabalık hâlde inmemişlerdi.

Sa'd bin Muâz defnedilirken birisi kabrinden bir avuç toprak almıştı. Sonra onu evine götürünce o toprak misk oldu. Cenâzesi kabre indirilirken Peygamber aleyhisselâm kabri başında oturup, mübârek gözleri yaşardı.

SA'D BİN UBÂDE

sa'd bin ubâde;

Sa'd bin Ubâde, ikinci Akabe bî'atında Müslüman oldu. O da bu bî'atte, Peygamberimizle görüşüp, kendi canlarını ve mallarını korudukları gibi Peygamberimize yardım edeceklerine söz veren Sahâbîlerdendi.

Bu bî'atte seçilen 12 temsilciden biri de Hazreti Sa'd bin Ubâde'dir. Çok zengin ve cömert idi. Peygamber efendimiz Medîne-i münevvereye hicret ettiğinde, Hazreti Hâlid bin Zeyd'in evinde yedi ay misâfir olmuştu. Sa'd bin Ubâde hazretleri, Peygamberimize bu misâfirliği sırasında her gün yemek göndermiştir. Hicretin ikinci yılında yapılan ve ilk gazve olan Ebvâ gazvesinde, Hazreti Sa'd bin Ubâde Medîne'de vekil olarak görevlendirildi.

Peygamberimiz Bedir savaşı yapılmadan önce

müşâvere heyetini topladığında, Sa'd bin Ubâde hazretleri de bu heyette bulundu. Bedir ve Uhud savaşlarına katıldı. Uhud savaşında Peygamberimiz Hazrec kabîlesinin sancağını Sa'd bin Ubâde hazretlerine verdi. Bu savaşta düşman karşısında büyük bir sebatla savaştı.

Müreysi gazâsında ensârın sancağı onun tarafından taşındı. 627 yılında vuku bulan Gared gazvesinde, orduya erzak olarak on deve yükü hurma verdi. Onun bu hizmeti üzerine Peygamberimiz, **"Allahım Sa'd'a ve Sa'd ailesine rahmet eyle!"** diyerek duâ etti ve buyurdu ki:

- Sa'd bin Ubâde ne iyi kimsedir.

Hazrec kabîlesinden olanlar da dediler ki:

- Yâ Resûlallah! Sa'd bin Ubâde aramızda büyüğümüzdür. Babası da öyle idi.

Kuraklık ve kıtlık yıllarında halkı doyururlar, yolda kalanlara da yardım ederlerdi. Misâfirleri ağırlarlar, musîbet ve ihtiyaç zamanlarında yardım yaparlar, kabîleleri yurtlarına göçürürlerdi.

Bunun üzerine Peygamberimiz buyurdu ki:

- Câhiliye devrinde en ileri olanınız, İslâmiyette de en ileridir.

Hendek savaşı yapılmadan önce, Peygamberimiz istişâre için Sa'd bin Mu'âz ve Sa'd bin Ubâde'yi çağırmişti. Bu istişâre sırasında, Peygamberimizin emirlerine uymakta en ufak bir tereddüt göstermeyeceklerini ve müşriklerle savaşmaya, canlarını fedâ etmeye hazır olduklarını belirttiler.

Bu sırada gösterdikleri sebat ve düşmanla çarpışma hususundaki kararları karşısında, Peygamber efendimiz çok memnun oldu. Hendek savaşına da

katılan Sa'd bin Ubâde hazretleri, bu savaşta en-sârın sancağını taşıdı.

Hendek savaşından hemen sonra yapılan Benî Kureyza gazâsında bütün orduya yiyecek verdi. Hudeybiye antlaşmasında ve Bî'at-ı Rıdvânda bulundu. Hayber gazvesindeki ordunun kumandanlarından birisi de Sa'd bin Ubâde idi. Mekke'nin fethinde de bulundu. Bu sırada sancaklardan birini de o taşıdı. Bundan sonra vuku bulan Huneyn gazvesinde Hazrec kabîlesinin sancağını taşıdı.

Sa'd bin Ubâde hazretleri, vefât edinceye kadar canıyla ve malıyla devamlı hizmette ve cihadda bulundu. Medîne civarında pek çok arazisi, bağı ve bahçesi vardı. Evi, Medîne'nin kenar mahallesinde idi. Mescid-i Nebî'ye uzak olduğu için, orada bir mescit yaptırmıştı.

SA'D BİN UBÂDE

Hazreti Sa'd bin Ubâde, sülâlece cömert bir âiledendi. Dedesi, "Et, yağ isteyen, Düleym'in evine gelsin" diye nida ettirir ve gelenlere et ve yağ dağıtırdı. Düleym vefât edince, oğlu Ubâde de aynı şekilde nida ettirir ve gelenlerin ihtiyaçlarını görürdü.

Hazreti Sa'd, dedelerinden beri sürüp gelen bu cömertliklerini, Müslüman olduktan sonra daha çok artırmıştır. "Allahım, bana cömertlik yapabileceğim mal ver" diye duâ ederdi.

Kale şeklinde bir evi vardı. Orada ikâmet ederdi. Burada her gün büyük ziyâfetler verirdi. Herkes oraya gidip, yer içerdi.

Eshâb-ı kirâm içinde Eshâb-ı Suffa denilen kimsesiz, yoksul Müslümanlardan hergün 80 kişiye yiyecek ve içecek verirdi.

Annesi vefât edince, Peygamberimize gelip dedi ki:

- Yâ Resûlallah! An-nem öldü. Ona ne iyilik yapabilirim?

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Su sadakası iyidir. Zîrâ sadaka vermek, Allahü teâlânın gadabını yumuşatır. İnsanı azâbdan kurtarır. Eceli gelmemiş olan hastanın şifâ bulmasına sebep olur.

Bunun üzerine Hazreti Sa'd bin Ubâde Medîne'de bir kuyu açtırdı. "Sikâye-i âl-i Sa'd" adını verdiği bu su kuyusunu Müslümanların istifadesine sundu.

Arap kabîleleri içinde ensârdan olan Evs ve Hazrec kabîlesinin İslâm'a çok büyük hizmetleri olmuş, savaşlarda çok şehit vermişlerdi. Sa'd bin Ubâde ve Sa'd bin Mu'âz bu kabîlelerin ileri gelenlerinden idi.

Her ikisinin de İslâmiyet'e hizmetleri ve Müslümanlar için gösterdiği

*Peygamber
efendimizin
kabr-i
şerîflerinin
bulunduğu
Ravda-i
Mutahhara*

fedakârlıkları, akılları şaşırtacak derecede idi. Bu uğurda feda etmedikleri hiç bir şeyleri kalmamıştı. Mallarıyla, canlarıyla hizmet ettiler. Sa'd bin Mu'âz Peygamberimiz hayatta iken şehîd olmuştur.

Onun vefâtından sonra, Ensâr arasında en önde gelen zat, Sa'd bin Ubâde olmuştur. O da dâimâ İslâmiyet'e hizmet etmiş, Medîneli Müslümanları Dîn-i İslâm için fedâkârlık ve hizmet etmeye teşvik etmiştir.

Hazreti Sa'd bin Ubâde, Hazreti Ebû Bekir'in halîfeliği sırasında da Medîne'de ikâmet etti. Sonra Şam tarafında Havran'a gitti. Ömrünün sonuna kadar orada yaşadı. 635 senesinde orada vefât etti. Gûta kasabasında defnedildi.

Sa'd bin Ubâde hazretleri, Peygamberimizden bizzat işiterek hadîs-i şerîf rivâyet etmiş ve hadîs-i şerîf öğrenmekle meşgul olmuştur. Rivâyetleri, meşhur hadîs kitaplarından olan Kütüb-i sittenin dördünde yer almıştır.

SAFİYYE BİNTİ HUYEY

safiyye binti huyey;

Peygamber efendimizin mübârek hanımlarından. Safiyye binti Huyey (radıyallahü anhâ), Hayber’de, soyluluğu, güzelliği, iyi ahlâk ve namusluluğu ile herkesçe beğenilirdi. Hayber’de ilk önce meşhur bir şâir ve kumandan olan Yahûdi Sellam bin Mişkem ile nişanlandı. Sonra bundan ayrılarak, Hayber’in en meşhur kalesi olan Şemmus kalesinin, çok zengin kumandanı Kenane bin Hakik ile evlendi.

Hazreti Safiyye, Kenane ile evliyken, rüyasında; Ay’ın, onun odasına düşüğünü görmüştü. Bu rüyasını kocasına anlatınca; Kenane, “Sen ancak Hicaz’ın meliki Muhammed’i istiyorsun” deyip, yüzüne bir tokat attı. Gözü morardı. Peygamber efendimiz, Hayber’i 629 senesinde fethetti. Safiyye’nin babası ve kocası öldürölüp, kendisi de esir edildi.

Esirler paylaşılnca, Safiyye de âlemlere rahmet olarak yaratılan Peygamber efendimizin hissesine düştü. Peygamber efendimiz, Safiyye’yi azat etti. Bunun üzerine Safiyye, seve seve î mân edince, Resulullah’ın nikâhıyla şereflendi. Bütün Müslümanların annesi oldu.

Sehba mevkiinde düğünü yapılp, kavun ve hurma velime (düğün yemeği) olarak verildi. Gözünün morarmasına, Resulullah efendimiz, “**Nedir bu iz?**” diye buyurunca, şöyle arz etti:

- Bir gece rüyamda sanki Ay gökten inip, koyuma girmiş görmüştüm. Kocam Kenane’ye anlattım. “Sen şu üzerimize gelen Arap melikinın hanımı olmaya göz dikmişsin” diyerek yüzüme bir tokat vurdu. O tokatın izidir.

Hazreti Safiyye İslâmiyet’le şereflenince, çok samimi bir Müslüman ol-

SAFİYYE BİNTİ HUYEY

du. Vaktini ibadet ve zikir ile geçirdi. Zînet eşyası fazla olduğundan, bunu Peygamber efendimizin hanımları arasında paylaştırdı. Çok yardımsever olup, daima fedakârlıklarla bulunurdu.

Peygamberimize karşı çok büyük muhabbeti vardı. Peygamber efendimizin hastalığında dedi ki:

- Ey Allah'ın Resulü! Keşke sizin bütün ağırlarınızı, acılarınızı ben çekseydim.

Hazreti Safiyye akıllı, halim, selim ve ağırbaşlı bir hanımdı. Hakkında şu hadise anlatılır:

"Müslümanlar Hayber'i fethettiklerinde, Safiyye, akrabaları ve ahali si esir edilmişti. Peygamberimizin yanına getirilirken, yahûdilerin cesetlerinin bulunduğu yerden geçmek zorunda kalındı. Hazreti Safiyye'nin yanında bulunan kadın bağıırıp, çağırarak, başına

toprak attı. Fakat, o meta-netini bozmadı. Hatta, geçerken kocasının cesedini de gördü. Fakat, istifi ni bile bozmadı.

Hazreti Safiyye çok cömertti. Eline geçenleri dağıtırdı. Vefatında bir evi kalmıştı. Emlakının üçte birinin yeğenine, kalanının da fakirlere sadaka olarak verilmesini vasiyet etti.

Hazreti Safiyye, Hazreti Harun'un neslindendir. Annesi Berre binti Semvan idi. Baba tarafından Benî Nudayr ve anne tarafından da yahûdilerin Benî Kureyza aşiretinin ileri gelenlerinden di. Babası Huyey bin Ahtab, Arabistan'daki bütün yahûdilerin başı sayılırdı. Annesi Berre'nin babası Semvan Arabistan'da şecaat ve cesareti ile şöhretliydi.

Hazreti Safiyye'nin Hayber'de 611 senesinde doğduğu tahmin edilmektedir. Medîne'de 671 senesinde, altmış yaşında vefat etti.

SAİD BİN ÂMİR

saîd bin âmir;

Saîd bin Âmir hazretleri, Yermük savaşından sonra Abbâs bin Ganem'den boşalan Humus vâililiğine tâyin edildi. Vâli olmayı pek istemiyordu, ancak Hazreti Ömer'in emrine itâat ederek Humus'a geldi. Vâliliği zamanında çok dikkatli ve âdil hareket eden Hazreti Saîd, son derece fakir bir hayat yaşadı.

Herkes bu hayatına şaşırıp, hayret ediyordu. Hazreti Ömer, Şam'ı teşrif ettiği zaman oradan Humus'a geçti. Humus'ta fakirlerin bir listesinin çıkarılmasını isteyen Hazreti Ömer, listede Saîd bin Âmir hazretlerinin ismini görünce çok şaşırdı. Listeyi hazırlayanlara sordu:

- Saîd bin Âmir'i niçin listeye yazdınız?

- Vâlimiz fakirdir, devamlı **"Rüşvet alan da veren de Cehennemdedir"** hadîs-i şerîfini okur ve en küçük bir hediyeyi dahî kabûl etmez.

Hazreti Ömer, Saîd bin Âmir'e bin dirhem tahsis etti. Hazreti Saîd, bin dirhem ile hanımına geldi ve;

- Hazreti Ömer bize şu gördüğün bin dirhemi göndermiş, deyince hanımı;

- Ondan bir miktar parayla yiyecek ve katık alıp, kalanını saklayalım, ileride lâzım olur, dedi.

Saîd hazretleri hanımına şöyle dedi:

- Ben bundan çok daha iyisini sana söyleyeyim mi? Biz bu malı çok iyi bir şekilde kullanacak, işletecek bir kimseye ortaklığa verelim. Onun kâr ve gelirinden de yeriz.

Hanımı, razı oldu.

- Peki, öyle olsun.

Saîd bin Âmir hazretleri bu parayla yiyecekler, iki deve, iki köle satın aldı. Köleleri azâd ederek hürriyetine kavuşturdu. Aldıklarını Humus'taki fakirlere ve ihtiyaç sahiplerine dağıttı. Kendine çok az birşey dışında birşey kalma-

di. Bir müddet sonra hanımı kendisine dedi ki:

- Malı ortaklığa verdiğin kimseden paranın kârını al ve onunla şunları şunları satın al.

Saîd hazretleri sustu. Ertesi gün evine döndüğü zaman istedikleri şey olmayınca hanımı aynı istekleri yine tekrarladı. Saîd hazretleri yine sustu. Birgün sonra hanımı hâlleri ve sözleri ile Hazreti Saîd'i çok üzdü. Saîd hazretleri ertesi gün eve hiç gelmedi. Akrabalarından birisi hanımına gelerek dedi ki:

- Sana ne oluyor ki kocana eziyet ediyorsun. O malının tamamını fakirlerle dağıttı.

Kadın üzüldü ve ağladı. Sonra Saîd hazretleri geldi ve şöyle buyurdu:

- Allahü teâlânın râzı olduğu birşey, dünya ve dünyanın içindeki her şeyden daha kıymetlidir. Eğer Allahü teâlânın râzı oldu-

ğu iyilik, hayırlardan birisi gökyüzüne lâmba gibi asılsaydı, onun nûru, yüzünü aydınlatır ve onun parlaklığı yanında güneş sönük kalırdı.

İşte seni bu iyilikler için terkeder, senden ayrılırım. Fakat senin için bu hayırları ve iyilikleri terkede-mem. Her hal üzere hayır ve hasenat yaparım...

Fakirlik ve sıkıntı içinde olduğu hâlde, parayı kendisi için harcamadığını soranlara şöyle buyurdu:

"Resûl aleyhisselâm-dan işittim buyurdular ki: "Ümmetimin fakirleri zenginlerinden beşyüz sene önce Cennete girerler. Zenginlerden biri kendini onların arasına atar ve Cennete girmek ister. Melek onun elini tutar, fakirler arasından çıkarır ve, "Bekle, henüz senin Cennete girme zamanın gelmedi" der. Beşyüz sene onu kıyâmetin kızgın sıcağında hesap yerinde tu-

SAİD BİN ÂMİR

tarlar. Malının hesâbını verir, sonra Cennete girer.

Saîd bin Âmir, herkes tarafından çok sevilirdi.

Hazreti Ömer, bu durumu öğrenince valisi olduğu Humuslulardan bir cemâata sordu:

- Peki vâlinin hiç kusuru yok mudur?

Onlar da bâzı kusurları olduğunu söyleyip dört tanesini zikrettiler. Bunun üzerine Hazreti Ömer, Saîd hazretlerini hemen Medîne-i Münevvereye çağırdı ve aralarında şu konuşma geçti:

- Yâ Saîd, senin bâzı kusurların varmış. Bunların aslı nedir?

- Bunlar neymiş, ya Ömer?

- Vazîfene sabah namazından hemen sonra değil, kuşluk vakti geliyormuşsun. Geceleri insanlar içeri-sine hiç çıkmaz, görünmezmişsin. Haftada bir gün evine çekilir hiç kimseyi kabûl etmezmişsin. Es-

hâb-ı kirâmdan, Hubeyb hazretlerinin şehîd edildiği söylenince bayılıyor, kendinden geçiyormuşsun.

Bunun üzerine Hazreti Saîd, şu cevâbı verdi:

- Yâ Emir-el mü'minîn! Anlatılanlar doğru. Şimdi bunları sana izâh edeyim:

1- Vazîfeme ancak kuşluk vakti, gelebiliyorum. Çünkü hanımım hastadır. Evde bütün hizmetleri kendim yapıyorum. Hamur yoğurur, ondan ekmek yapar, pişirir, abdest alır öyle çıkarım. Geç kalışım bundandır.

2- Geceleri insanların içerisinde görünmeyişimin sebebi; gündüzleri halkın hizmetleriyle meşgul olurum. Geceleri de Allahü teâlâyâ hizmet ve kulluk için ayırdım. Böylece gündüzleri yaptığım işlerin, verdiğim hükümlerin muhâsesini yapar, yanlış kararlarım varsa düzeltirim.

3- Haftada bir gün evime çekilip hiç kimse ile

SAİD BİN ÂMİR

görüşmememin sebebi, başka giyecek elbisem olmadığındadır. Yıkadığım elbiselerim kuruyuncaya kadar kimseyi kabûl edemiyorum.

4- Hubeyb hazretlerinin şehâdetini hatırlayınca bayılmamın sebebi anlatılacak şey değildir. Çünkü Mekke müşrikleri Hubeyb hazretlerini asarlarken yanlarında idim. Belki mâni olabilirdim, fakat o zaman henüz îmân etmemiştim. Seyirci kaldım. Onun gösterdiği cesâret ve celâdeti hatırladıkça, ne kadar kuvvetli bir îmâna sahip olduğunu daha iyi anlıyorum. Niçin mâni olmadım diye üzüntümden bayılıyorum.

Bunun üzerine Hazreti Ömer:

- **Yâ Saîd, Allahü teâlânın korkusu seni ne kadar yüceltmiş, millete faydalı hâle getirmiş,** dedi ve göz yaş döküp ağladı.

Sonra, Saîd bin Âmir Hazreti Ömer'den ricâ etti:

- Yâ Ömer, bundan sonra beni vâililikten affet.

Hazreti Ömer bunu kabûl etmeyip yine vâli olarak bıraktı.

Hazreti Saîd bin Âmir, İslâm'ın koruması ve emniyeti altında bulunan gayrı müslimlere karşı yumuşak davranır ve çok ilgi gösterirdi.

Şam'daki zimmîler onun bu yüksek tavrından çok memnun idiler. Bir defa Hazreti Ömer, onun zimmîler tarafından çok sevildiğini haber aldı ve oradakile sordu:

- Neden ahâlî bu kadar ona muhabbet gösteriyorlar?

- **O, halkın dert ortağıdır da ondan.**

Hazreti Ömer bu duruma sevindi ve memnuniyetini belli etti.

Saîd bin Âmir, muhâcir olan Eshâb-ı kirâmdan olup, Hayber'in fethinden önce Müslüman oldu. 641 yılında Rakka'da vefât etti.

saîd bin zeyd;

Cennetle müjdelenen on sahâbiden biri. Saîd bin Zeyd hazretlerinin babası Zeyd bin Amr, İslâmiyet'ten önce Peygamberimizle görüşürdü. Allahü teâlânın kendisine verdiği ilhâm ile putlara tapan insanların hâline şaşar, putperestliğin şirk olduğunu, onlara kesilen kurbanların etinin yemeyeceğini düşünürdü.

Bu sebeple kendine yeni bir din bulmak için, Suriye taraflarına gidip, Hazreti İbrahim dînine girerek Hanîflerden oldu. Mekte'ye döndüğünde, câhiliye âdetlerinden biri olarak kız çocuklarını diri diri toprağa gömenlerle mücâdele etti. Kız çocuklarının çoğunun ölümden kurtulmalarına sebep oldu.

Oğlu Saîd'e de sık sık, **"Bir Allah'a mı, yoksa bin ilâha, putlara mı inanayım"** der, onu Allah'a inanmaya teşvik ederdi. Bu sebeptendir ki, Peygamber efendi-

miz, Saîd'e Müslüman olmasını söyleyince, Hazreti Ömer'in kızkardeşi olan hanımı Fâtıma ile birlikte hemen Müslüman oldu.

Muhammed aleyhisselâm, İslâm dînini tebliğe başladığında, ilk katılansalardan olup, ilk inananların arasına girdi. Habbâb bin Eret, evlerine gelip, onlara Kur'ân-ı kerîm okurdu.

Hazreti Ömer bin Hat-tâb'ın Saîd bin Zeyd'in evinde okunan Kur'ân-ı kerîmden kalbi yumuşayıp, tesiri altında kaldı. Kur'ân-ı kerîmi okuyup, fesâhatı, belâgatı, mânaları ve üstülüklerine hayran kalıp, düşmanlığı silindi. Bunun üzerine, Resûlullah'ın yanına gidip îman etmekle şereflendi.

Saîd bin Zeyd Müslüman olunca, Mekke'deki diğer Eshâb-ı kirâm gibi müşriklerden çok eziyet çekip, işkence gördü. Mekke'de suikast, işkence,

SAİD BİN ZEYD

zulüm ve tazyikler artınca, Peygamber efendimizin müsaadesi ile Habeshistan'a hicret etti. Sonra Medîne'ye geldi.

Hicret-i Nebevî'den sonra, Resûlullah'ın emriyle Hazreti Talha bin Ubeydullah ile beraber Suriye tarafına, oradakilerin hâllerini incelemek ve araştırma yapmak vazifesiyle gönderildi. Bu vazifede-yken, Ebû Süfyân'ın başkanlığındaki kervanın durumunu araştırdı.

Bedir gazâsında bulunmadıysa da, Peygamber efendimiz onun oklarını attılar. Ganimetten pay ayrıldı. Peygamber efendimizin diğer bütün gazvelerine katıldı.

Bir gün Peygamber efendimiz buyurdular ki:

- **On kişi Cennettedir. Ebû Bekir Cennettedir. Ömer, Cennettedir. Osman Cennettedir ve Ali, Zübeyr, Talha, Abdurrahman bin Avf, Ebû Ubeyde**

bin Cerrâh, Sa'd bin Ebî Vakkâs Cennettedirler. Peygamberimiz bu dokuz kişiyi zikredip, sustular. Eshâb-ı kirâm suâl ettiler:

- Yâ Resûlallah onuncusu kimdir?

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- **Saîd bin Zeyd Cennettedir.**

Saîd bin Cübeyr der ki:

"Hazreti Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Sa'd, Saîd, Talha, Zübeyr ve Abdurrahman bin Avf'ın Resûlullah'ın katındaki yerleri bir idi. Savaşta onun önünde, namazda arkasında idiler."

Hadis kitaplarının en kıymetlisi olan Buhârî ve Müslim bunu böylece bildirmektedir.

Saîd bin Zeyd, Hazreti Ebû Bekir halife olunca, ona bî'at etti. Hazreti Ömer'in hilâfeti zamanında, Ecnadeyn savaşında süvâri kuvvetlerine, Fihl savaşında piyâde birlikle-

rine kumanda etti. Şam'ın kuşatılmasına katılıp, şehrin fethinde bulundu.

Yermük savaşına da katıldı. Savaşın en kızgın ânında, düşman birlikleri İslâm ordusunun sol tarafına saldırdılar. Düşman galip gelecek gibiydi.

Hazreti Saîd, hemen atına atlayarak, askerlere şöyle hitap etti:

- Cesâret ve kahramanlık dünyada insana şeref, âhirette rahmet bahşeder. Bu ikisini de kazanmaya çalışalım!

Bu sözlerle coşan İslâm askerleri daha büyük bir gayretle düşmanla savaş-

maya başladılar. Sonunda Hazreti Saîd'in kumandanını öldürmesiyle, düşman paniğe kapıldı. Sonunda her tarafta bozguna uğrayarak Müslümanlar büyük bir zafer kazandı.

Şam şehri feth edilince, Ebû Ubeyde bu şehrin vâililiğini Hazreti Saîd'e teklif etti. O bunu kabûl etmeyerek dedi ki:

- Ey Ebû Ubeyde! Ben Allah yolunda cihâd etmek istiyorum. Sen vâililiği uygun gördüğün birisine ver.

Hazreti Ömer'in vefâtından sonra onu kabre koyarlarken, Saîd bin

SAİD BİN ZEYD

Zeyd ağlamaya başlamıştı. Bunu görenlerden biri sordu:

- Yâ Saîd! Niçin ağlıyorsun?

Bunun üzerine buyurdu ki:

- İslâm dîni ve Müslümanlar için ağlıyorum. Çünkü Hazreti Ömer'in şehit edilmesi, İslâm'da açılan bir gediktir. Bu gedik de kıyâmete kadar kapanmayacaktır.

Saîd bin Zeyd hazretleri, zamanını devamlı ibâdetle geçirirdi. Dünya ve dünya nîmetlerinden daha çok âhireti düşünürdü. Makam ve mevkiyi hiç düşünmez, ancak kendisine bir vazife verilirse, bunu en iyi şekilde yerine getirirdi. Cihâd çok sever, gösterişi hiç sevmezdi.

Çok kimse ondan ilim öğrenmiştir. Esmer tenli, uzun boylu ve saçları gür idi. Peygamber efendimizden kırksekiz hadis-i şerîf rivâyet etmiştir.

Bir gün bir kadın, Saîd bin Zeyd hazretlerinin evinin bir kısmının kendi malı olduğu iddiâsı ile mahkemeye müracaat etti. Bunun üzerine Hazreti Saîd dedi ki:

- Evi ona bırakınız! Ben Resûlullah efendimizin şöyle buyurduğunu işittim:

"Her kim, hakkı olmaksızın bir karış yer alırsa, kıyâmet gününde, yedi kat yerin dibinden başlayarak onun boynuna dolanacaktır."

Allahım! Eğer bu kadın yalancı ise, gözünü görmez et! Kabrini de evinde yap!

Hazreti Zeyd'in duâsı tutmuş ve çok geçmeden kadının gözleri görmez olmuş ve kabri evinde olmuştur.

Saîd bin Zeyd, 671 senesinde Medîne'de vefât etti. Cenâzesini Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri yıkayıp, techiz etti.

SÂLİM MEVLÂ EBÛ HUZEYFE

sâlim mevlâ ebû huzeyfe;

Kur'ân-ı kerîmi en iyi okuyan sahâbîlerden. Aslen İranlı olup, Ebû Huzeyfe'nin azatlı kölesidir. Bedir, Uhud gibi bütün gazâlara katıldı. Hazreti Ebû Bekir zamanında Müseylemet'ül Kezzâb'a karşı yapılan Yemâme gazâsında Muhâcirlerin sancaktarı Hazreti Sâlim Mevlâ Ebû Huzeyfe idi. Sâlim'in sancağı taşıması dolayısıyla tehlikeye hedef olacağını gören Eshâb dediler ki:

- Senin başına bir zarar gelmesinden korkarız.

Fakat o buyurdu ki:

- Eğer ben sancağı taşımayacak olursam Kur'ân-ı kerîm ehlinin en bedbahtı olurum.

Harp sırasında Beni Hanîfe kabîlesi, sancağı düşürebilmek için sancağın bulunduğu yere ve sancaktar Sâlim'e çok şiddetli bir hücum yaptılar. Sâlim'in sancak tutan kolunu azılı kâfirlerden birisi çok şiddetli bir kılıç darbesiyle kesti. Sâlim, "Allah..." diye öyle bir haykırdı ki, harp meydanı inledi.

Fakat sancak yere düşmeden diğer eliyle tuttu. Bir kılıç darbesiyle diğer kolu da kesildi. Fakat İslâm sancağı yine yere

SÂLİM MEVLÂ EBÛ HUZEYFE

düşmedi. Çünkü Sâlim vücudu ve kesik kolları ile sancağa sarılmıştı. Kâfirlerin bütün şiddetli darbele-
rine rağmen sancağı yere bırakmadı. Sanki Sâlim Mevlâ Ebû Huzeyfe'ye vurulan her kılıç darbesi onun sancağa biraz daha sıkı yapışmasını ve durduğu yerde daha kuvvetle dik durmasını sağlıyordu.

Ne zaman ki İslâm askeri yetişti ve sancağı aldılar, o zaman yere düştü. Kâfirlerin en şiddetli kılıç darbeleri altında;

- **Ve mâ Muhammedün illâ resûl...** [Âl-i imrân 144] âyeti kerîmesini okuyordu.

Eshâb-ı kirâm ona yettikleri zaman bu âyeti okuduğunu işittiler. Yere düşünce Ebû Huzeyfe'yi sordu. Şehîd olduğunu öğrenince buyurdu ki:

- Beni de onun gibilerin yanına götürün! diye vasiyet etti ve şehâdet mertebesine erişti (M.633). Ebû

Huzeyfe ile beraber birinin başı diğerinin ayağının yanında olduğu hâlde defnettiler.

Malının bir kısmını kölelerin azâd edilmesi için, üçte birini beytûlmâle, üçte birini de ehline bırakmıştı. Hanımı ve çocukları kendileri için vasiyet edilen malı almamışlar, onlar da beytûlmâle bırakmışlardır.

Sâlim Mevlâ hazretlerinin ilim ve irfânı Eshâb-ı kirâm tarafından kabûl ve tasdik edilmekle beraber Hazreti Ömer'in, husûsî bir muhabbeti ve hürmeti vardı. Hattâ yerine halîfe tâyin etmek istemişti.

Sâlim Mevlâ Ebû Huzeyfe, Mekke'den diğer Muhacirlerle çıkıp Medîne'ye gelinceye kadar Muhacirlere imâm oldu.

Bir gün Resûlullah'ın yanında Sâlim Mevlâ Ebû Huzeyfe'nin ismi zikredildi. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

SÂLİM MEVLÂ EBÛ HUZAYFE

- Muhakkak ki Sâlim, Allahü teâlâyı çok sever. Eğer Allahü teâlâdan korkusu olmasaydı yine sevgisinden dolayı Allahü teâlâyâ isyân etmez, günâh işlemezdi.

Peygamberimiz yine bir gün buyurdu ki:

- Kıyâmet günü birçok kimseler Tehâme dağı gibi sevâblarla gelirler. Allahü teâlâ onların amellerini boşa çıkarır ve onları şiddetli bir şekilde Cehenne-
me atar.

Bu dehşetli durumdan ürperen Sâlim dedi ki:

- Anam babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah; biz o kavmi nasıl tanıyacağız? Seni hak Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâyâ yemin ederim ki, ben onlardan olmaktan çok korkuyorum.

- Ey Sâlim onlar namaz kılarlar, oruç tutarlar, fakat kendilerine harâmdan bir şey teklif edildiği zaman Allahü teâlâdan hiç korkmadan o harâmı işlerler. Allahü teâlâ da onların amellerini, ibâdetlerini kabûl etmez.

SELEME BİN EKVÂ

seleme bin ekvâ:

Ensarın en hızlı piyâdelerinden. Hudeybiye anlaşmasının yapıldığı günlerdeydi. Hudeybiye’de endişeli ve huzursuz bir bekleyiş hâkimdi. Eshâb-ı kirâm, Semüre ağacının altında toplanmış, hayatları üzerine Allah’ın Resûlüne bî’at ediyorlardı. Aralarında kuvvetli ve cesûr bir sahâbî olan Seleme bin Ekvâ da vardı. Resûlullah efendimiz:

- **Seleme nerede, gelip bî’at etsin!** diye seslendi.

Seleme tekrar bî’at etti. Bu hâl üç defa tekrarlandı. Hazreti Seleme her bî’at sonunda Resûlullah’a

olan bağlılık için tam üç defa söz vermişti.

Peygamber efendimiz Seleme’yi silahsız görünce bir kalkan vermişti. Üçüncü bî’attan sonra Seleme’nin elinde kalkanı göremeyen Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- **Sana vermiş olduğum kalkan nerede?**

- Yâ Resûlallah! Amcam Âmir silâhsız idi. Ona verdim.

Resûlullah efendimiz tebessüm etti ve buyurdu ki:

- **Amcanla senin hâlin, “Yâ Rabbî! Bana kendimden daha sevgili bir dost ver” diye duâ eden kimse-nin hâline benzedi.**

SELEME BİN EKVÂ

Bî'attan sonra sahâbîler dağıldılar. Seleme de uzakça bir ağacın altına gidip uzandı. O sırada dört kişilik bir düşman müfrezesi yanına gelerek Resûlullah'a dil uzatmaya başladılar. Resûlullah'a hayatı üzerine bağlılık sözü veren cesûr sahâbî, öfkesini zor kontrol ediyordu. Çünkü Resûlullah, sahâbîlerin müşriklere karşı herhangi bir harekette bulunmalarını men etmişti. Kalkıp başka bir ağacın altına gitti. Müşrikler de silahlarını bir ağaca asıp yere uzandılar.

O sırada vâdinin aşağı tarafından bir ses duyuldu:

- Yetişin, ey muhâcirler, İbni Zuneyn öldürüldü!

Bu haberi duyan Seleme, daha fazla dayanamadı. Kılıcını eline aldı. Sesizce yatmakta olan müşriklerin yanına geldi. Ağaçta asılı duran kılıçlarını aldı. Sonra da bağırdı:

- Kıpırdayanın başını uçururum!

Bir anda neye uğradıklarını şaşırان müşrikler, korku içinde titremeye başladılar. Seleme;

- Kalkın ve arkanıza bakmadan önüme düşün! diye emir verdi.

Hepsini önüne katıp Resûlullah'ın huzuruna getirdi. Resûlullah'ın vereceği emre göre davranacaktı. Resûlullah harp edilmemesi husûndaki anlaşmayı ihlâl etmek istemedi, Onun için buyurdu ki:

- Kötülüğün başı da, sonu da onların olsun. Bunları serbest bırakınız!

Hudeybiye anlaşması gereğince, Müslümanlar Medîne'ye geri dönüyorlardı. Akşam olunca, henüz müşrik olan Lihyanoğulları kabîlesine yakın bir yerde konakladılar. Arada yüksekçe bir tepe bulunuyordu. Resûlullah efendimiz, gece düşmanı gözetlemek için bir gönüllü ara-

SELEME BİN EKVÂ

dı ve ona Allah'tan magfi-
ret dileyeceğini söyledi.
Seleme hemen ileri atıldı:

**- Ben emrinize hazırım,
yâ Resûlallah!**

O gece tek başına düş-
manın hücum tehlikesine
aldırmadan nöbet bekledi.
Cesâret ve fedâkârlığını
bir defa daha ispatladı.

Peygamber efendimi-
zin develerini Medîne'de
otlağa götürme vazifesini
bir çobanla birlikte Pey-
gamberimizin hizmetçisi
Rebâh üzerine almıştı.
Hazreti Seleme etrafın
düşman kabilelerle dolu
olduğu bir zamanda, de-
velerin hücumu uğrayabi-

leceğini düşünerek Re-
bâh'la birlikte gitti. Gâbe
dağının yokuşuna vardığı
zaman Abdurrahman bin
Avf'ın hizmetçisine rastla-
dılar. Hizmetçi çok heya-
canlı idi. Hazreti Seleme
ona sordu:

**- Allah iyiliğini versin,
ne oldu sana?**

- Peygamber efendimi-
zin develerini götürdüler.

- Kim götürdü?

- Gatafan ve Fezârî ka-
bileleri.

Böylece durumu ögre-
nen Seleme hemen Re-
bâh'ı Medîne'ye haber
vermek için gönderdi.

Kendisi de gelecek yardım kuvvetini beklemeden tek başına eşkiyânın ardına düştü. Yaya idi, ama çok hızlı koşuyordu. Nihayet onlara yetişti. Seleme bin Ekvâ'nın kılıcı ve yayı yanında bulunuyordu. He men yayına ok yerleştirip onlara ok yağdırmaya başladı.

Bu durumu Seleme bin Ekvâ şöyle anlatır:

“Onlardan, atlı bir adama yetişip, **“Al sana! Ben Ekvâ'nın oğluyum! Bugün alçakların öleceği gündür!”** diyerek bir ok attım.

Okumun demiri, adamın omuzunu deldi. Valla hi, onlara durmadan ok atıyordum ve onları öldürüyordum.

Ağaçlık bir yerde idim. Bir süvâri dönüp bana doğru gelmeye başlayınca, bir ağacın dibine oturdum. Sonra da, bir ok atıp onu öldürdüm. Bana yönelip de, öldürmediğim hiç bir atlı yoktu. Dağ yolu

darlaşıp müşrikler, boğazın dar, ok yetişmez yerine girdikleri zaman, ben de, dağın üzerine çıktım ve onlara taş atmaya başladım.

Allah'ın yarattığı mah-lûklardan olup Resûlullah efendimize ait bulunan develeri ellerinden kurtarıp geriye alıncaya kadar onları ok ve taş tutmaktan geri durmadım. Sonra da arkalarını bırakmadım. Onlara ok ve taş yağdırmaya devam ettim. Müşrikler benimle baş edemeyeceklerini anlayınca bir kısım develeri ve bir kısım mızrakları bırakıp kaçmak mecburiyetinde kaldılar.

Bıraktıkları eşyayı, Resûlullah efendimiz tanısın diyerek işâret koyarak yol üzerinde bırakıyordum.”

Kaba kuşluk vakti olmuştu ki, Uyeyne bin Hısn el-Fezârî, baskıncı müşriklere yardıma gelmişti. Oturup kuşluk yemeklerini yemeye başladılar.

SELEME BİN EKVÂ

Ben de, onların üst taraflarındaki küçük bir dağın tepesine çıkıp oturdum. Uyeyne onlara sordu:

- Sizde görmüş olduğum bu perişan hâl nedir?

Onlar da dediler ki:

- **Şu adam, canımıza tak dedirdi. Vallahi, seher-**

den, sabahın karanlığından beri arkamızdan hiç ayrılmadı. Ellerimizdeki her şeyi bıraktırıncaya kadar bize ok yağdırdı.

Uyeyne cevap verdi:

- Onun gerisinde bıraktıklarınızı araştırmış olsaydınız, iyi olurdu. İçinizden

SELEME BİN EKVÂ

birkaç kişi kalkıp ona doğru varsin!

Uyeyne'nin emri üzerine dört kişi kalkıp bana yaklaşmak için dağa tırmandılar."

Seleme bin Ekvâ şöyle devam ediyor:

"Sesimi, sözümü işitecekleri bir mesâfeye yaklaştıkları zaman, onlara seslendim:

- **Beni, tanıyor musunuz?**

- Hayır, Tanıyamadık! Sen, kimsin?

- **Ben, Seleme bin Ekvâ'yım! Allah'a yemin ederim ki, ben, sizden yakalamak istediğim kimseye muhakkak yetişirim! Sizden, beni yakalamak isteyen kimse ise, bana aslâ yetişemez!**

İçlerinden birisi, onlara, "Ben de, onun böyle olduğunu sanıyorum!" dedi.

Ben ise, Resûlullah efendimizin süvârîlerinin

geldiklerini görünceye kadar bulunduğum yerden ayrılmadım. Süvârîler, ağaçların arasına girmeye başlamışlardı. Onların ilki, Ahrem Muhriz el-Esedî idi. Onun arkasında Resûlullah efendimizin süvârîsi Ebû Katâde ve Mikdâd bin Esved vardı.

Ben de, dağdan inip Ahrem'in önünü kestim ve atının gemini tutup dedim ki:

- Ey Ahrem! Şu kavimden sakın! Resûlullah efendimizin sahâbîleri gelip kavuşuncaya kadar onların seni kalbinden vurup şehîd etmeyeceklerinden emîn değilim!

Ahrem bana cevaben dedi ki:

- **Ey Seleme! Eğer sen, Allah'a ve âhiret gününe inanıyor, Cenneti ve Cehennemi de, hak ve gerçek tanıyorsan, benimle şehîdlik arasına girme!**

Bunun üzerine atının gemini bıraktım. Sonra

SELEME BİN EKVÂ

Ahrem atını haydutların üzerine pervasızca sürdü. Ancak müşriklerin attığı oklarla şehîd düştü.”

Seleme bin Ekvâ devam ediyor:

“Baskıncı müşriklerin yorup tepede bıraktıkları iki atı önüme katıp, Resûlullah efendimize getirirken amcam Âmir, bana bir tulum sulandırılmış süt ve bir tulum da su ile karşı geldi. Su ile abdest aldım, sütten de, içtim. Sonra, Peygamber efendimizin yanına geldim.

Kendisi; baskıncı müşrikleri su içmekten men ettiğim suyun başında, Zû Kared’de idi. Yanında da beş yüz kişilik bir cemâat bulunuyordu.

Resûlullah efendimiz, baskıncı müşriklerin elinden kurtarıp geride bıraktığım develerle müşriklere bıraktırdığım her şeyi, bütün mızrakları ve kaftanları almış bulunuyordu. Dedim ki:

- Yâ Resûlallah! Ben, onları, su içmekten men etmiştim. Onlar, şimdi çok susuzdurlar, çarpışacak güçte değiller. Yanıma yüz kişi verseniz de, onları sık boğaz edip develerden ellerinde kalanları da kurtarsam, onlardan kimseyi sağ bırakmadan öldürsem olmaz mı?

Resûlullah efendimiz de bana sordular:

- Ey Seleme! Ben, seni bıraksam, sen, bu dediğini yapabilir misin?

- Evet! Seni, Peygamberlikle şereflendiren Allahü teâlâyâ yemin ederim ki, yapabilirim! Resûlullah efendimiz, gülümseyerek buyurdular ki:

- Onlara, şimdi Benî Gatafanların toprağında ziyâfet çekiliyordur! Gücün yetti mi, yumuşak davran, bağışlayıcı ol, sertliği bırak!

Gece Resûlullah efendimiz ve eshâbı, Bilâl-i Habeşî’nin pişirdiği etten

SELEME BİN EKVÂ

yerken, Gatafanlardan bir adam çıkageldi ve dedi ki:

- Filân kişi, onlar için bir deve boğazlatmıştı. Devenin derisini yüzdükleri sırada, uzaktan bir toz yükseldiğini gördüler. "Müslümanlar, sizin arkamızdan geliyor!" dediler ve kaçıp gittiler.

Sabaha çıktığımız zaman, Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- **Bugün, süvârilerimizin hayırlısı Ebû Katâde idi. Piyâdelerimizin hayırlısı da, Ebû Seleme olmuştur!**

Bunları söyledikten sonra bana, birisi süvârî, birisi de yaya hissesi olmak üzere, iki hisse verdi ve ikisini benim için birleştirdi."

Baskıncı müşriklerin sürüp götürdükleri yirmi deveden onu kurtarılmıştı. Geri kalan onu ise, kaçıp giden müşriklerin elinde kalmıştı.

Seleme bin Ekvâ der ki:

"Resûl-i ekrem efendimiz, beni devesinin terkisine almıştı. Medîne'ye girilmek üzere bulunulduğu sırada idi ki, ensârdan, koşuda önüne geçilemeyen bir zât seslendi:

SELEME BİN EKVÂ

- Medîne'ye kadar benimle koşu yarışı yapabilecek bir yarışçı yok mu?

Su sözlerini tekrarlayıp durmaya başladı. Bu sözleri işitince, onca yorgunluğuma rağmen dedim ki:

- Ne olur, yâ Resûlallah, bana izin ver de şununla yarışayım.

Resûlullah buyurdu ki:

- **Yarışmak istiyorsan, yarış!**

Adama dedim ki:

- Haydi sen, Medîne'ye doğru koş!

Ben de, hemen deveni atlardım. Ayaklarımı pekiştirerek koşmaya başladım. Nihayet, ona yetiştim. Onun iki küreği arasına ellerimle vurup dedim ki:

- Vallahi, senin önüne geçildi!

O da cevap verdi:

- Ben de, öyle olduğunu sanıyorum!

Böylece Medîne'ye kadar onun önünde koştum."

Seleme bin Ekvâ şöyle anlatır:

"Bizler, Resûlullah efendimizin emrinde Hudeybiye'ye geldik. O gün yüzer kişilik ondört bölük-tük. Kuyunun yanında, eli koyun da vardı. Kuyunun suyu bu koyunlara bile yetmiyordu.

Resûlullah efendimiz kuyunun kıyısına oturup duâ etti. Derhal kuyunun dibinden su fışkırarak yükseldi. Biz orada hem koyunları suladık, hem de kendimiz suya kandık."

Seleme bundan sonraki hayatında birçok kahramanlıklar gösterdi. Hayatı boyunca yedisi Resûlullah ile birlikte olmak üzere 14 gazveye iştirak etti. Hepsinde de yiğitlik ve kahramanlık destanları yazdı.

Bir çok defa Resûlullah'ın iltifat ve duâlarına mazhar olan bu mübârek sahâbî, Medîne'de Hicretin 74. senesinde seksen yaşında iken vefât etti.

selmân-ı fârisî;

Eshâb-ı kirâmdan olan Selmân-ı Fârisî hazretleri, İslâmiyet'i bulmasını ve ebedî saâdete kavuşmasını şöyle anlatmıştır:

"Ben İran'ın, İsfahan şehrinin Cey köyündeyim. Babam köyün en zengini olup, arazimiz ve malımız çoktu. Babamın tek çocuğu idim. Beni herkesten çok severdi. Bunun için benim üzerime titrerdi. Evden çıkma- ma izin vermezdi.

Babam mecûsî (ateşperest) olduğu için, mecûsîliği de bana tam olarak öğretti. Evde devamlı bir ateş yanar, biz ona tapar, secde ederdik. Babamın malı ve mülkü çok olduğu için, beni bir ara dışarıya çıkardı ve dedi ki:

- Yavrum, ben öldüğüm zaman, bu malların sâhibi sen olacaksın. Onun için, git, mallarını ve arazilerini tanı!

Bir gün tarlalara bakmaya gittiğimde, bir Hristiyan kilisesine rastladım. Onların seslerini işittim. Gidip baktım ki, içerde ibâdet ediyorlar. Ben, daha önce öyle bir şey görmediğim için, çok hayret ettim. Zîrâ bizlerin ibâdeti bir miktar ateş yakıp, ona secde etmektir.

Fakat onlar, görünmeyen bir Allah'a ibâdet ediyorlardı. Kendi kendime, **"Vallahi bunların dîni hak- tır ve bizimkisi bâtıldır"** dedim. Onun için akşama kadar onları seyrettim. Tarlalarımıza da gitmedim, akşam oldu. Kilisedekilere dedim ki:

- **Bu dînin aslı, merkezi nerededir?**

- Bu dînin aslı, merkezi Şam'dadır.

- **Peki, ben de Şam'a gitsem, beni de bu dîne kabûl ederler mi?**

- Evet kabûl ederler.

- **Sizlerden yakında Şam'a gidecek kimseler var mıdır?**

SELMÂN-I FÂRİSÎ

- Bir müddet sonra bir kervanımız Şam'a gidecektir. (İsfahan'daki bu Hristiyanlar, İsfahan'a Şam'dan gelmişlerdi ve sayıları da az idi.)

Ben bunlarla meşgul olurken, vakit geç oldu. Babam benim dönmediğimi görünce, beni aramak için adam göndermiş. Beni aramışlar, bulamamışlar ve bulamadıklarını babama söylemişler. Tam bu sırada, ben de eve döndüm. Babam dedi ki:

- Bu zamana kadar nerede kaldın? Seni aramadığımız yer kalmadı.

- **Babacığım, ben bugün tarlaları dolaşmak için yola çıktım, fakat yolda karşıma bir Nasrânî kilisesi çıktı. Ben de içeri girdim. Baktım ki; görmedikleri ve herşeye hâkim ve kâdir olan bir Allah'a imân ediyorlar. Onların ibâdetlerine şaşıttım kaldım. Akşama ka-**

dar onları seyrettim. Anladım ki, onların dîni hak-tır.

- Yavrum, yanlış düşünüyorsun. Senin babalарının ve dedelerinin dîni, onların dîninden daha doğrudur. Onların dîni bozuktur. Sakın onlara aldanma, inanma!

- **Hayır babacığım, onların dîni bizimkinden daha hayırlıdır ve onların dîni haktır. Bizimki (ateşperestlik) ise bâtıldır.**

Babam bu sözüme çok kızdı ve beni el ve ayaklarımdan bağlayıp eve hapsedti.

Selmân-ı Fârîsî hazretleri, hayat hikâyesine şöyle devam etti:

"Babam, "Nasrânîlik haktır" dediğim için, elimi, ayağımı bağlamış ve eve hapsedmişti. Ben daha önce kilisedeki Hristiyan rahiplere; bu dînin aslının nerede olduğunu sormuştum. Onlar da Şam'da olduğunu söylemişlerdi.

SELMÂN-I FÂRİSÎ

Ben evde hapis iken, devamlı Şam'a gidecek olan kervanı beklerdim.

Nihâyet Hıristiyan rahipler, Şam'a gidecek kervanı hazırlamışlardı. Bunu haber alınca, iplerimi çözüp kaçtım ve kervanın bulunduğu yere gittim. Kervandakilere, buralarda duramayacağımı söyleyerek, onlarla Şam'a gittim.

Şam'da Hıristiyan dîninin en büyük âlimini sordum. Bana bir âlimi târif ettiler. Onun yanına giderek, durumu anlattım. Onun yanında kalmak istediğimi, ona hizmet edeceğimi söyleyip, ondan, bana Nasrânîliği öğretme-

sini, Allahü teâlâyı tanıtmasını rica ettim. O da kabûl etti.

Fakat sonradan, onun kötü kimse olduğunu anladım. Çünkü Hıristiyanların fakirlere vermesi için getirdikleri altın ve gümüş sadakaları, kendine alır, fakirlere vermezdi. Böylece şahsına yedi küp altın ve gümüş biriktirmişti. Fakat bunu benden başka kimse bilmezdi.

Bir müddet sonra o âlim vefât etti. Nasrânîler onu defnetmek için toplandılar. Onlara dedim ki:

- Neden buna bu kadar hürmet ediyorsunuz? O hürmete lâayık bir insan değildir.

Selmân-ı Fârisî hazretlerinin Irak, Selmân-ı Pak'ta bulunan külliyesi

SELMÂN-I FÂRİSÎ

- Sen bunu nereden çıkarıyorsun?

Ben de biriktirdiği altınların yerini bildiğim için, onlara gösterdim.

Nasrânîler yedi küp altını ve gümüşü çıkardılar ve "Bu, defin ve techîze lâ-yık bir kimse değildir" dediler ve bir yere atıp üzerini taşla kapattılar.

Sonra onun yerine başka bir âlim geçti. Çok âlim, zâhid bir kimse idi. Dünyaya hiç ehemmiyet vermezdi. Gece-gündüz hep ibâdet ederdi. Onu çok sevdim ve uzun zaman yanında kaldım. Onun ve kilisenin hizmetini yapar ve onunla ibâdet ederdim. Vefât zamanı geldi ve ona sordum:

- Ey benim efendim, uzun zamandan beri yanınızdayım ve sizi çok sevdim. Çünkü siz, dînin emirlerine itâat ediyorsunuz ve men ettiklerinden kaçırıyorsunuz. Siz vefât ettiğiniz zaman, ben ne yapayım? Bana ne tavsiye edersiniz?

- Oğlum, Şam'da insanları ıslâh edecek bir kimse yoktur. Kime gitsen seni ifsâd ederler. Fakat Musul'da bir zât vardır. Ona gitmeni tavsiye ederim.

Ben de "Peki efendim" dedim ve o zât vefât edince, Şam'dan Musul'a gittim. Onun târif ettiği zâtı bulup, başımdan geçenleri anlattım. Beni hizmetine kabûl etti.

O da diğer zât gibi çok kıymetli, zâhid, âbid bir kimse idi. Onun vefât zamanı, aynı soruları ona da sordum. O da bana Nusaybin'de bir zâtı tavsiye etti.

Selmân-ı Fârisî hazretleri, hayat hikâyesine şöyle devam etti:"

"Musul'da hizmet ettiğim zât da vefât ettikten sonra derhal Nusaybin'e gittim. Bahsedilen kimseyi bulup, yanında kalmak istediğimi söyledim. İsteğimi kabûl etti ve bir müddet de onun hizmetinde bulundum. Bu zâta da ve-

fât etmek üzere iken, beni başka birine göndermesini söyledim. Bu sefer bana Amuriye'deki bir Rum şehrinde bulunan başka bir kimseyi târif etti.

Vefâtından sonra da oraya gittim. Târif edilen bu son şahsı da bulup, hizmetine girdim. Uzun bir zaman da onun yanında kaldım. Artık onun da vefâtı yaklaşmıştı. Ona da beni birine havâle etmesini ricâ edince, dedi ki:

- Vallahi şimdi böyle bir kimse bilmiyorum. Fakat âhır zaman Peygamberinin gelmesi yaklaştı. O, Araplar arasından çıkacak, vatanından hicret edip, taşlık içinde hurması çok bir şehre yerleşecek. Alâmetleri şunlardır: Hediyeği kabûl eder, sadakayı kabûl etmez, iki omuzu arasında nübüvvet mührü vardır...

Böylece alâmetlerini saydı. Yanında bulunduğum bu zât da vefât edince, onun tavsiyesi üzerine,

Arap diyârına gitmeye hazırlandım. Amuriye'de çalışıp, birkaç öküz ile bir miktar koyun sâhibi olmuştum. Benî Kelb kabîlesinden bir kâfile Arap beldesine gitmek üzere idi. Onlara dedim ki:

- Bu sığırlar ve koyunlar sizin olsun, beni Arap vilâyetine götürün. Kabûl edip beni kâfilelerine aldılar. Vâdiyül Kurâ denilen yere gelince, bana ihânet edip, "Köledir" diyerek beni bir Yahûdiye sattılar.

Yahûdînin bulunduğu yerde hurma bahçeleri gördüm. "Âhır zaman Peygamberinin hicret edeceği yer, herhalde burasıdır" diye düşündüm. Fakat kalbim oraya ısınmadı. Bir müddet Yahûdînin hizmetinde kaldım.

Sonra beni köle olarak amcasının oğluna sattı. O da alıp Medîne'ye getirdi. Medîne'ye varınca, sanki bu beldeyi önceden görmüş gibiydim. Hemen

SELMÂN-I FÂRİSÎ

ııındım. Artık günlerim Medîne'de geçiyor, beni satın alan Yahûdînin bahçesinde çalışıp, ona hizmetçilik yapıyordum. Bir taraftan da asıl maksadıma kavuşma arzusuyla bekliyordum.

Bir gün beni satın alan Yahûdînin bahçesinde, bir hurma ağacı üzerinde çalışıyordum. Sâhibim, yanında biri ile bir ağaç altında oturup konuşmakta idi. Bir ara o kimse dedi ki:

- Mekke'den bir kimse geldi. Peygamber olduğunu söylüyor.

Ben bu sözleri işitince, kendimden geçip az kalsın ağaçtan yere düşüyordum. Hemen aşağı inip, o şahsa dedim ki:

- Ne diyorsun?

Sâhibim bana bir tokat vurdu ve dedi ki:

- Senin nene lâzım ki soruyorsun, sen işine bak!"

Selmân-ı Fârisî hazretleri, hayat hikâyesine şöyle devam etti:

"Âhır zaman Peygamberinin geldiğini işittiğim gün, akşam olunca, bir miktar hurma alıp, hemen Kubâ'ya vardım. Resûlullah'ın yanına girip dedim ki:

- Sen sâlih bir kimsesin, yanında fakirler vardır. Bu hurmaları sadaka getirdim.

Resûlullah, yanında bulunan Eshâba buyurdu ki

- Geliniz, hurma yiyiniz!

Onlar da yediler. Kendisi aslâ yemedi. Kendi kendime, "İşte, birinci âlâmet budur. Sadaka kabûl etmiyor" dedim.

Eve döndüm. Bir miktar hurma daha aldım ve Resûlullah'a getirip dedim ki:

- Bu hurmalar hediyedir.

Bu defa yanındaki Eshâbı ile birlikte yediler. Kendi kendime, "İşte, ikinci âlâmet budur" dedim.

Götürdüğüm hurma yirmibeş tane kadar idi. Hâlbuki yenen hurma çekirdekleri bin kadardı. Re-

sûlullah'ın mûcizesiyle hurma artmıştı. Kendi kendime, "Bir âlameti daha gördüm" dedim.

Resûlullah'ın yanına ikinci defa varışında, bir cenâze defnediyorlardı. Nübüvvet mührünü görmeyi arzu ettiğim için yanına yaklaştım. Benim murâdımı anlayıp, gömleğini kaldırdı. Mübârek sırtı açılınca, Nübüvvet mührünü görür görmez, varıp öptüm ve ağladım. O anda Kelime-i şehâdeti söyleyerek Müslüman oldum.

Sonra da Resûlullah efendimize, uzun yıllardan beri başımdan geçen hâdiseleri bir bir anlattım. Hâlîme taaccüb edip, bunu Eshâb-ı kirâma da anlatmamı emir buyurdu. Eshâb-ı kirâm toplandı, ben de başımdan geçenleri bir bir anlattım."

Selmân-ı Fârisî hazretleri îmân ettiği zaman, Arap lisanını bilmediği için tercüman istemişti.

Gelen Yahûdî tercüman, Selmân-ı Fârisî'nin Peygamberimizi methetmesini aksi şekilde söylüyordu. O esnâda Cebrâil aleyhis-selâm gelip, Selmân'ın sözlerini doğru olarak Resûlullah'a bildirdi.

Durumu Yahûdî de anlayınca, Kelime-i şehâdet getirerek Müslüman oldu.

Selmân-ı Fârisî hazretleri, Müslüman olduktan sonra, köleliği bir müddet daha devam etti. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Yâ Selmân! Kendini kölelikten kurtar!

Bunun üzerine, sâhibine gidip, azâd olmak istediğini söyledi.

Yahûdî, hurma verecek duruma gelmiş üçyüz fidan getirmesi ve kırk ukiye altın (o zamanki ölçüye göre belli bir miktar altın) vermesi şartıyla kabûl etti.

Bunu Resûlullah'a haber verdi. Resûlullah Eshâbına buyurdu ki:

SELMÂN-I FÂRİSÎ

- Kardeşinize yardım ediniz!

Onun için üçyüz hurma fidanı topladılar. Resûlullah efendimiz, **“Bunların çukurlarını hazır edip, tamam olunca bana haber veriniz”** buyurdu. Çukurları hazırlayıp haber verince, Resûlullah efendimiz teşrif edip, kendi eliyle o fidanları dikti. Bir tanesini de Hazreti Ömer dikmişti. Hazreti Ömer’in diktiği hariç, hepsi, Allahü teâlânın izni ile, o sene hurma verdi. O bir taneyi de söküp, kendi mübârek eli ile yenden dikti ve diktiği anda hurma verdi.

Selmân-ı Fârisî anlatır:

“Bir gün bir zât beni arıyor ve, “Efendisi ile hürriyetine kavuşmak için belli miktarda anlaşılan köle Selmân-ı Fârisî nerededir?” diye soruyordu.

Beni buldu ve elindeki yumurta büyüklüğündeki altını bana verdi. Ben de

Peygamber efendimize gittim ve durumu arzettim.

Resûlullah efendimiz bana, **“Bu altını al, borcunu öde!”** buyurdu. Bunun üzerine ben, “Yâ Resûlallah, bu altın Yahûdînin istediği ağırlıkta değil” diye arzettim. Resûlullah efendimiz, o altını alıp, mübârek dilinin üzerine sürdü ve sonra buyurdu ki:

- **Al bunu! Allahü teâlânın izniyle bu senin borcunu edâ eder.**

Daha sonra, Allah hakkı için o altını tarttım, tam istenilen miktarda geldi. Götürüp onu da sâhibime verdim. Böylece kölelikten kurtuldum.” Bundan sonra azâd olan Selmân-ı Fârisî hazretleri, Ehl-i soffa arasına katıldı.

Uzak diyarlardan geldiği için, Eshâb-ı kirâmdan biriyle kardeşlik kurması emir buyurulunca, Hazreti Ebüdderdâ ile kardeş oldu. Hendek savaşından iti-

SELMÂN-I FÂRİSÎ

baren bütün gazâlara katıldı. Bedir ve Uhud savaşından sonra, Medîne üzerine üçüncü defa yürüyen müşriklere karşı, nasıl bir savunma yapılması gerektiği istişâre ediliyordu.

Bütün müşriklerin birleşerek hücum ettiği bu savaşta, Selmân-ı Fârisî hazretleri, Resûlullah'a hendek kazmak suretiyle savunma yapmayı söyledi. Onun bu teklifi kabûl edilip, hendek kazıldı. Bu sebeple bu savaşa, Hendek savaşı denildi.

Selmân-ı Fârisî, içlerinde Amr bin Avf, Huzeyfe bin Yemân, Nu'mân bin Mukarrin ile Ensârdan altı kişinin bulunduğu bir grupla beraber bulunuyordu. Kendisi güçlü ve kuvvetli bir zât idi. Hendek kazma işinde gayet mâhir ve becerikli idi. Yalnız başına on kişinin kazdığı yeri kazardı.

Hendek savaşındaki gayret ve hizmetinden dolayı Selmân-ı Fârisî'ye Peygamberimiz **"Selmân-ül hayr (hayırlı Selmân)"** buyurdu.

Selmân-ı Fârisî hazretlerinin Irak, Selman-ı Pak'taki türbe ve külliyesi

SELMÂN-I FÂRİSÎ

Selmân-ı Fârisî hazretleri hanımı ile de gâyet zâhidâne bir hayat sürdürdüler. Eshâb-ı Soffa içerisinde Resûl aleyhisselâmın önünde, İslâm ilimlerini öğreniyordu.

Selmân hazretleri senelerce fakirlik ve kölelik içerisinde çektiği sıkıntıları, vahiy pınarının berrak sularından, kana kana içip gideriyordu. Ehl-i Soffa içerisinde Resûl aleyhisselâma en yakın olan Selmân-ı Fârisî hazretleri idi. Hazreti Âişe buyuruyor ki:

“Selmân-ı Fârisî geceleri uzun zaman Resûl aleyhisselâm ile beraber kalır ve sohbetinde bulunurdu. Neredeyse Resûlullah’ın yanında bizden fazla kalırdı.”

Hazreti Ebû Bekir devrinde Medîne’den ve Hazreti Ebû Bekir’in sohbetinden bir an ayrılmayan Hazreti Selmân, Hazreti Ömer zamanında İran fetihine katılmıştır. İslâm or-

dusunun büyük zaferlere kavuştuğu bu seferlerde, Selmân-ı Fârisî’nin çok büyük hizmetleri olmuştur. İranlılar hakkında büyük malûmat sâhibi idi. Çünkü kendisi İranlıydı.

İranlıları kendi lisanlarıyla dîne dâvet ediyor, onlara İslâmiyet’i anlatıyordu. İranlılar, savaşlarında fil kullanıyorlardı. Müslümanlar o zamana kadar fil görmedikleri için çok şaşırıyorlardı. Hazreti Selmân fillerle nasıl çarpışılacağını ve nasıl öldürüleceğini İslâm askerlerine gösterdi.

İran’ın Medâyin şehri alınınca, Hazreti Ömer, onu şehre vâli tayin etti. İlmi, basireti, vazifesindeki adâleti ve nezâketi ile Medâyin halkı tarafından çok sevilip sayıldı. Böylece İslâmiyet orada sûratle yayıldı.

Selmân-ı Fârisî hazretleri, Hazreti Ömer zamanında Medâyin vâlisi iken, maaşını aldığı anda, ondan hiçbir şey harcamaz, hep-

sini fakirlere dağıtırdı. Kendi el emeği ile geçinirdi. Topraktan tabak çanak yapar, üç dirheme satardı. Onun bir dirhemi ile bir daha tabak yapmak için malzeme alır, bir dirhemini sadaka verir, bir dirhemle de evinin ihtiyacı olan şeyleri alırdı.

Medâyin'de vâli iken, Şam'dan bir kimse geldi. Yanında bir çuval incir vardı. Selmân-ı Fârisî'yi tek bir hırka ile görünce, işçi zannetti ve dedi ki:

- Gel şunu taşı!

Hazreti Selmân çuvalı yüklendi ve yürümeye başladı. Hazreti Selmân'ı tanıyanlar, adama dediler ki:

- Sen ne yapıyorsun, bu vâlidir.

Adam, Hazreti Selmân'a dönüp özür diledi:

- Kusûrumu bağışlayınız, sizi tanıyamadım. Çuvalı sırtınızdan indirin.

- **Hayır, niyet ettim gi-deceğin yere kadar götür-
receğim.**

Çuvalı adamın evine kadar götürdü. Hazreti Selmân böylesine de te-vâzu sâhibi idi.

Çok sâde bir hayat yaşayan Selmân-ı Fârisî hazretleri, Hazreti Osman devrinde 655 senesinde hastalandı.

Kendisini ziyârete gelen Eshâb-ı kirâm nasîhat isteyince, onlara hasta olduğu hâlde, devamlı nasîhatte bulundu. Bu hastalığı neticesinde Medâyin'de vefât etti. Vefât ettiğinde ikiyüzelli yaşında olduğunu bildiren rivayetler vardır.

Selmân-ı Fârisî hazretleri, Peygamberimizden altmış civârında hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. Bunlardan otuz kadarında Bu-hârî ve Müslim ittifak edip, kitaplarına almışlardır.

İlim öğretmeyi çok se-verdi. Çok âlim yetiştir-miştir. Ebû Hüreyre ondan hadîs-i şerîf rivâyet etmiş-tir.

SELMÂN-I FÂRİSÎ

Tâbiînin büyüklerinden ve o zaman Medîne’de Fukahâ-i Seb’a denilen, yedi büyük âlimden biri olan Kâsım bin Muhammed de Selmân-ı Fârisî’nin talebelerindendir. Onun derslerinde ve sohbetlerinde kemâle gelmiştir.

Eshâb-ı kirâmın büyüklerinden olan Selmân-ı Fârisî hazretleri, gâyet az verdi. Bir sofrada kendisine çok yemesi için ısrar edilince, Peygamber aleyhisselâmın kendisine, “İnsanların âhirette çok açlık çekecek olanları, dünyada doyuncaya kadar yemek yiyenlerdir” buyurduğunu haber verdi.

Çok cömert olan Selmân-ı Fârisî hazretleri, günlük gelirinin çoğunu dağıtırdı ve el emeği ile geçinirdi. Fakirleri dâimâ doyurur, onlarla beraber verdi. Kendisi çok ihtiyar olduğu hâlde, kendi işini kendi görürdü. Birşey taşırken elleri titrerdi. Halk etrafına toplanır, “Eşyala-

rını biz taşıyalım” deyince, onlara, “Hayır ben kendim götüreceğim” derdi. Hâlbuki emrinde çok kişi vardı.

Yaşlı hâline rağmen, her zaman ilim öğrenirdi. Bunun sebebini sorduklarında buyurdu ki:

- İlim çoktur, fakat ömür kısadır. O hâlde önce dinde zarûrî olan ilimlerle öğren! Kalb ile beden hâli, kör ve topal bir kimsenin hâli gibidir. Kör bir ağacın altına gider, fakat onda meyve olduğunu göremez. Topal, ağaçtaki meyveyi görür fakat alamaz. İlâhî nîmetleri kalb bilmeli, inanmalı, beden de onunla âmil olmalı ki, âhiretteki sonsuz nîmetlere kavuşmak nasip olsun.

Çok ağlamasının sebebini sorduklarında buyurdu ki:

- **Üç şey beni devamlı ağlatır: Birincisi, Resûl aleyhisselâmın vefâtı. Bu ayrılığa dayanamadım ve**

durmadan ağlıyorum. İkincisi, kabirden kalktığı zaman, hâlim ne olur bilmediğim için ağlıyorum. Üçüncüsü, Allahü teâlâ beni hesaba çektiği zaman, Cennetlik miyim, Cehennemlik miyim bilemiyorum. O zaman hâlim ne olur bilemiyorum, onun için ağlıyorum.

Selmân-ı Fârisî hazretleri birgün bir deve yükü nafaka satın aldı. Bir kimse onu gördü ve sordu:

- Yâ Selmân, bu kadar nafakayı ne yapacaksın? Bunu bitirecek kadar ömrün olduğunu biliyor musun?

Selmân hazretleri buyurdu ki:

- Nefs nafakasını aldığı zaman, insan rahat olur. Ondan sonra, nafaka ve başka birşey düşünmeden, Allahü teâlânın zikri ile meşgûl olabilir. İnsan nafakası tamam olunca, vesveselerden emin olur.

Selmân-ı Fârisî hazretleri, arkasından bir kimse-nin yürüdüğünü gördüğü zaman, "Bu hâl, sizin için hayırlı, fakat benim için fenadır" buyurur, hiç kimse-nin, arkasından yürümesini istemezdi.

Ebû Vâil diyor ki:

"Bir arkadaşımla Selmân hazretlerinin ziyâreti-ne gittim. Bize bir miktar arpa ekmeği ile biraz da tuz getirdi. Arkadaşım dedi ki:

- Şu tuzun yanında biraz da sağter (kekik gibi bir ot) olsaydı.

Bunun üzerine Selmân hazretleri, matarasını rehin vererek o otu aldı, geldi. Yemeği bitirince arkadaşım dedi ki:

- Bize verdiği nîmete kanâat ettiğimiz için Allahü teâlâyâ hamdederiz.

Selmân hazretleri buyurdu ki:

- Eğer kanâat etseydin, benim matara rehin olmazdı."

SEVBÂN

sevbân;

Hazreti Sevbân aslen Yemenliydi. Esîr olarak satılıyordu. Peygamberimiz esâret parasını vererek onu satın aldı, sonra da serbest bırakarak hürriyetine kavuşturdu. Fakat Hazreti Sevbân, engin şefkat deryâsı olan Resûl-i ekreme bir anda ısınmıştı. Ondan ayrılmak istemedi. Bunu farkedenden Peygamberimiz, kendisine şu teklifte bulundu:

- İstersen ailenin yanına dön, onlarla yaşa; istersen bizimle, Ehl-i beytimizin arasında bulun.

Bu, Hazreti Sevbân'ın dört gözle beklediği bir teklifti. Hiç düşünmeden, Kâinâtın efendisiyle beraber kalmayı kabûl etti.

Hazreti Sevbân, böylece Peygamber efendimizin ve ailesinin hizmetinde bulunmak şerefine erdi. Peygamberimizin husûsî hizmetkârlık vazîfesini de yürüttü. Akıllı, dirâ-

yetli ve zekî bir insandı. Peygamberimizin her emrine koşar, her işini görür ve en mükemmel şekilde istediklerini yerine getirirdi.

Bir gün Müslümanlar Resûlullah'ın hizmetçisi Sevbân'a bir hadîs-i şerîf nakletmesini ricâ ettiler. Hazreti Sevbân dedi ki:

- Resûl-i ekrem efendimiz buyurdular ki: **"Bir Müslüman cenâb-ı Hakka bir secde ederse, cenâb-ı Hak onun makâmını bir derece yükseltir ve günâhlarını affeder."**

Eshâb-ı Suffa'dan olan Hazreti Sevbân, Resûl-i ekremden sonraki ilim, fazîlet ve fetvâ sahibi kimse-ler arasında sayılmaktadır. Geniş bir ders halkası ve talebeleri vardı. Hazreti Sevbân, Resûl-i ekreme, hizmet ve tâzimde öyle bir derecede idi ki, Müslümanlar bunu kelimelerle izâh etmekte âciz kalırlardı.

Resûl-i ekreme olan bu sevgi ve bağlılığından dolayı defalarca zarar görmüş, hattâ yaralanmıştı. Nitekim bir gün, bir Yahûdî gelerek, Resûl-i ekreme, “Esselâmü aleyke yâ Muhammed!” demişti. Orada bulunan Hazreti Sevbân, “Niçin, yâ Resûlallah, demedi” diye Yahûdîyle dövüşmüş ve yaralanmıştı.

Hazreti Sevbân, “Peygamberimizin ismini, yalnız başına söylemeyi günâh kabûl ederim” derdi.

Hazreti Sevbân, Peygamber efendimizin söz ve emirlerini bütün gönüllüyle, pür dikkat dinler ve bunlara titizlikle uyardı. Bir defa Resûl-i ekrem Sevbân’a;

- Kimseden bir şey isteme ve suâl sorma! diye buyurmuşlardır.

Bundan sonra, Hazreti Sevbân, ömrünün sonuna kadar kimseden bir şey istememiş ve kimseden bir

şey sormamıştır. Hattâ son zamanlarında, atına binmek veya atından inmek husûsunda kendisine yardım etmek isterler, fakat o reddederdi.

Hazreti Sevbân’ın bildirdiği bir hadîs-i şerifte buyuruldu ki:

“İhlâs sahibi olanlara müjdeler olsun! Bunlar hidâyet kandilleridir. Onların üzerinden bütün karanlık fitneler kalkar.”

Hazreti Sevbân, Resûlullah’tan ayrı kalmaya hiçbir zaman dayanamayan bir Peygamber âşığıydı. Çeşitli hizmetler dolayısıyla bazan Resûlullah’tan ayrı kaldığı olurdu. Bir gün perişan bir hâlde Resûl-i ekrem huzuruna geldi. Rengi uçmuş, vücudu zayıflamış, simâsında hüznün ve keder belirtileri noktalanmıştı. Onu bu vaziyette gören Peygamberimiz, hâlini sordu:

- Neyin var, hasta mısın, ey Sevbân?

SEVBÂN

Hazreti Sevbân derdini şöyle anlattı:

- Ne hastalığım, ne de ağrım var. Hiç bir şeyim yoktur yâ Resûlallah! Huzuruna gelip gittikçe cemâline bakıyor, yanında oturuyor, sohbetinde bulunuyorum. Ancak sizi görmediğim zamanlar muhabbetim artıyor, sana kavuşuncaya kadar kederden bunalıyorum. Sonra âhıreti hatırlıyorum ve orada sizi görememekten korkuyorum. Çünkü siz Cennette diğer Peygamberlerle beraber yüksek makâmlarda bulunacaksınız. Ben ise Cennete giresem bile senin derecenden aşağı makâmlarda bulunacağımdan dolayı, sizi orada görememekten endişe ediyorum.

Bunun üzerine Nisâ sûresinin 69-70. âyet-i kerîmeleri nâzil oldu. Bunlarda meâlen buyuruldu ki:

“Allahü teâlâ ve Peygamberlere itâat edenler,

işte bunlar, Allahü teâlânın kendilerine nîmet verdiği Peygamberlerle, sıddıklarla, şehîdlerle ve iyi kimselerle beraberdir. Bunlarsa ne güzel birer arkadaştır!

İşte itâatkârlara yapılan bu ihsân Allahü teâlâdandır. Her şeyi bilici olarak Allahü teâlâ kâfidir.”

Bu âyetleri duyan Hazreti Sevbân sevincinden uçacak gibi oldu.

Hazreti Sevbân, çok sâdık, Peygamberimize candan bağlı, fazîlet yönünden örnek bir sahâbî idi.

Hazreti Sevbân, Peygamber efendimizden pek çok istifâde etmiş ve ilim bakımından pek yüksek bir dereceye kavuşmuştur. Nitekim 124 veya 127 hadîs rivâyet etmiş, çok hadîs-i şerîf ezberleyip neşredenler arasına girmişti.

Hadîsleri iyi ezberlerdi. Ezberlediği hadîsleri yay-

mayı farz bilirdi. Halk, hadîs ilmindeki derecesini bildiklerinden, dâimâ ondan hadîs-i şerîf sorar öğrenirlerdi. Bildirdiği hadislerin bâzılarında buyuruldu ki:

“Bir zaman gelecek, ümmetimden bir kısmı müşriklere katılacak. Onlar gibi putlara tapacak. Yalancılar çıkacak. Kendilerini Peygamber sanacaklar. Hâlbuki, ben Peygamberlerin sonuncusuyum. Benden sonra Peygamber gelmiyecektir.

Ümmetim arasında, doğru yolda olanlar, her zaman bulunacaktır. Onlara karşı olanlar, Allah’ın emri gelinceye kadar, onlara zarar yapamayacaktır.”

“Biliniz ki en hayırlı ameliniz namazdır. Yalnız kâmil mü’min abdestli durur.”

“Kim Ramazandan sonra altı gün oruç tutarsa, bütün sene oruç tutmuş gibi olur. Kim bir iyilik yaparsa, ona, bunun on katı verilir.”

SEVDE BİNTİ ZEM'A

sevde binti zem'a;

Peygamber efendimizin mübârek hanımlarından. Hazreti Sevde, amcasının oğlu Sekran bin Âmir ile ilk evliliğini yapmıştı. İslâmiyet'in geldiği ilk yıllarda; kocası Sekran ile îman ederek Müslüman oldular. Bu sırada Mekkeli müşriklerin Müslümanlara yaptıkları, akıllara durgunluk verecek eza ve cefalar dayanılmaz hâlde idi. Bunun üzerine Peygamberimiz Müslümanların Habeşistan'a hicretine izin vermişlerdi.

Hazreti Sevde; kocası Sekran ile birlikte Habeşistan'a hicret etti. Daha sonra Habeşistan'dan Mekte'ye döndüler. Hazreti Sekran Mekke'ye dönüşünden kısa bir müddet sonra vefat etti.

Hazreti Sevde, kocası Hazreti Sekran'ın vefatından önce şöyle bir rüya görmüştü: Rüyada, Peygamberimiz mübarek el-

lerini Sevde'nin omuzuna koymuşlardı. Hazreti Sevde de gördüğü bu rüyasını, kocası Hazreti Sekran'a anlatmıştı. Rüyayı dinleyen Sekran dedi ki:

- Ey Sevde, sen gerçekten böyle bir rüya gördünse, bu benim mutlaka öleceğime, senin de Peygamber efendimizle evleneceğine işarettir.

Hazreti Sevde birkaç gün sonra başka bir rüya daha gördü. Rüyasında, kendisini bir yastığa yaslanmış, gökyüzünden inen Ay da, başının etrafında dönmüştü.

Hazreti Sevde; gördüğü bu güzel rüyasını da kocası Hazreti Sekran'a anlattı. Sekran bu rüyayı da dinledi ve şöyle dedi:

- Ey Sevde! Bil ki, artık benim ölümüm yaklaşmıştır. Ben öyle inanıyorum ki; benim ölümünden sonra mutlaka evleneceksin.

SEVDE BİNTİ ZEM'A

Gerçekten de Hazreti Sekran bu rüyadan birkaç gün sonra vefat etti.

Hazreti Sevde, kocası Hazreti Sekran'ın vefatında 50 yaşlarında idi. Onun îmanındaki sadakatı, bütün zorluklara rağmen İslâm dîninden dönmemesi, bu yolda başını ortaya koyması, Peygamberimiz üzerinde çok derin bir tesir bırakmıştı.

Hazreti Sevde, kocasının vefatı ile çok üzüldü, sanki kolu kanadı kırılmış gibiydi. Hiçbir sahâbînin üzülmesine ve kalbinin kırılmasına dayanamayan Peygamberimiz, yaşlı ve dul olan Hazreti Sevde'ye

evlilik teklif etti. O ise bunu sevinerek kabul etti. Böylece üzüntüsü ve kederi gitmiş, onun yerine yaratılmışların en şereflişine eş olma saadeti gelmişti.

Peygamber efendimiz evlenmelerinin hepsini; Allahü teâlânın emri ile yapmıştır. Bunlar dînî, siyasî veya merhamet ve ihsan ederek yapılan evlenmelerdir. Nitekim Hazreti Sevde ile olan evlenme de böyledir. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

“Bütün zevcelerimle evliliklerim ve kızlarımı evlendirmem, hepsi Ceb-rail'in Allahü teâlâdan getirdiği izinle olmuştur.”

SEVDE BİNTİ ZEM'A

Hazreti Sevde îman edip Müslüman olduğu zaman, babası Zem'a ile kardeşi Abdullah henüz İslâm dînini kabul etmemişlerdi. Onun İslâmiyet'ten aldığı güzel ahlâkı, edebî ve terbiyesi; çevresi üzerinde çok büyük tesir yapmıştı. Hareket ve sözleriyle onlara devamlı İslâmiyet'in üstünlük ve büyüklüğünü anlatırdı.

Hazreti Sevde'nin, Peygamberimiz ile evlenmesini duyan kardeşi Abdullah bin Zem'a çok üzüldü. Saçını başını yolmaya başladı. Eline yüzüne üzüntüsünden toprak serpmişti. Daha sonra bu yaptıklarından pişman olduğunu şöyle anlatmıştır:

"Kardeşim Sevde'nin Resulullah'a nikahlandığını duyunca, saçımı yolduğum, başım ve yüzüme topraklar serptiğim zamanki kadar, gülünç ve aşağı duruma düştüğümü hiç hatırlamıyorum."

Hazreti Sevde'nin iman bütünlüğü, çevresinde bulunan kardeşlerine ve yeğenlerine çok tesir etmişti. Onların Müslüman olmasına sebep olarak, onları, İslâmiyet'i ilk kabul edenler safına sokmuştu. Yakınlarının hepsi Peygamberimizin Medîne'ye hicretinden önce îman ederek Müslüman olmuşlardı.

Hazreti Sevde, Peygamberimize karşı çok ita'atkâr idi. O'na karşı edep ve terbiyesinde hiç kusur etmez, emirlerini titizlikle yerine getirirdi. Her yerde O'nunla beraber olmayı ve O'na hizmetle şereflenmeyi canla başla isterdi. Çok şakacı idi ve latifeyi severdi. Birçok kere Peygamberimizi şakalarıyla sevindirmiş ve duâsını almıştır.

Hazreti Sevde de, Peygamberimiz ile birlikte, diğer hanımları gibi, sırası geldiğinde savaflara iştirak ederdi. Uhud savaflına katı-

SEVDE BİNTİ ZEM'A

larak, oradaki birçok Müslümanın yarasını sarmış, onlara su taşıyarak çok büyük hizmetler etmişti.

Veda Haccında Peygamberimizle bulunmuş, O'nun vefatından sonra, bir daha hac ve umreye gitmemiştir.

Hazreti Sevde, alçak gönüllülüğü, cömertliği, bol sadaka dağıtmasıyla tanınırdı. Kendisine gelen bütün hediyeleri fakirlere verir, onların sevinmesinden çok zevk duyardı. Birgün Peygamber efendimizin hanımları huzura toplanarak sordular:

- Ya Resulallah, bizim içimizden hangimiz size en önce kavuşacak?

Bunun üzerine Peygamber efendimizin, **"Vefatımdan sonra bana ilk kavuşacak olan, kolu uzun olanınızdır"** buyurduğunu Hazreti Sevde nakletmiştir.

Peygamberimizin vefatından sonra, hanımları

nın içinde, en çok sadaka dağıtan ve cömert olan Hazreti Zeyneb binti Cahş vefat etti. Peygamberimizin diğer hanımları ise, yu-kardaki hadîs-i şerîfin manasını ancak o zaman anlayabilmişlerdi.

Hazreti Sevde'nin, Peygamberimizden naklettiği hadîs-i şerîfler dört-beş tane-yi geçmemektedir.

Hazreti Sevde'nin babası Zem'a, annesi de, Şemmus binti Kays'dır. Doğum tarihi bilinmeyen Hazreti Sevde'nin vefatı ise, Hazreti Ömer'in halifelığının son yıllarına rastlamaktadır.

Resulullah efendimiz Hazreti Hadîce'nin vefatından sonra, önce Hazreti Aişe'yi, sonra Sevde'yi nikâhladı. Hazreti Sevde'yi Mekke'de, Hazreti Aişe'yi ise Medîne'de evine aldı. Hazreti Sevde yaşlı olduğundan Medîne'de sırasını Hazreti Aişe'ye bağışladı.

SÜHEYB-İ RÛMÎ

süheyb-i rûmî;

Eshâb-ı kirâmın ileri gelenlerinden. İlk müslümanlardandır.

Kâbe-i muazzamanın güneyinde, yüksekçe bir yerde, Hazreti Erkam'ın evi bulunuyordu. Kâbe'ye güney tarafından gelmek isteyen bu evin önünden geçmek durumunda idi. Ev yüksek olduğundan Kâbe rahat olarak görünürdü. Ayrıca Hazreti Erkam, Mekte'nin ileri gelenlerinden, itibarı çok olan bir zât idi ki, herkes kendisine hürmet ve ikrâm ederdi.

Bu gibi sebeplerden dolayı, Peygamber efendimiz ve diğer Müslümanlar burada toplanırlar, emniyetli bir yer olduğu için ibâdetlerini rahat yaparlardı. Yeni Müslüman olmak isteyenler de bu eve gelir, Müslüman olmakla şereflenirdi. Bunun için, bu eve Dar'ül-İslâm ve Dârül-Erkâm gibi isimler verilmişti.

Bir gün Hazreti Ammâr bin Yâser, Hazreti Erkam'ın evinin önünde Hazreti Süheyb bin Sinan'a rastladı. Ona sordu:

- Burada ne yapıyorsun?

- **Sen ne yapıyorsun?**

- Ben içeri gireceğim ve Hazreti Muhammed'in sözlerini dinleyip bildirdiği dîne gireceğim. Müslüman olacağım.

- **Ben de aynı maksatla buraya geldim.**

İkisi de aynı maksatla geldiklerini söyleyince, beraber içeri girdiler. O sırada Peygamber efendimiz de orada bulunuyordu. Müslüman oldular, akşama kadar orada kaldılar. Akşamdan sonra evlerine gittiler.

Peygamber efendimiz, İslâmiyet'i tebliğden önce de Hazreti Süheyb bin Sinan ile konuşurlar ve birbirlerini severlerdi. Süheyb bin Sinan, Abdullah bin Ced'an'ın âzâdlı kölesi idi. Müslüman olduğunu

SÜHEYB-İ RÜMÎ

açıklamaktan çekinmeyen yedi mücâhid sahâbiden biri idi.

Hazreti Süheyb, Müslüman olduğunu açıkladıktan sonra Mekke'li müşriklerin, şiddetli hücum ve işkencelerine mâruz kaldı. Müşrikler daha çok, kimsesi olmayan zavallılara işkence ederlerdi. Hazreti Süheyb, Mekke'de akrabası, dayanağı olmayan bir zât olduğu için, müşrikler kendisine çok zulmederler, konuşamıyacak hâle getirinceye kadar döverlerdi. Demir gömlek giydirirler, en sıcak günde, güneş altında tutar, üstüne de yük bindirirlerdi.

Bir gün, Hazreti Habâb ve Hazreti Ammâr'la birlikte giderlerken, Kureyş müşriklerinden bâzıları ile karşılaştılar. Müşrikler bunları görünce;

- İşte Muhammed'e tâbi olan kimseler, diye alay ettiler ve bâzı uygunsuz sözler söylediler.

Hazreti Süheyb onlara cevâben buyurdu ki:

- Evet! Allahü teâlânın Peygamberine tâbi olan, O'nunla beraber bulunmaktan zevk alan kimseler biziz. Hazreti Muhammed'e biz inandık, siz inanmadınız. Biz O'nun söylediklerinin, bildirdik-

SÜHEYB-İ RÛMÎ

lerinin hepsinin doğru olduğunu kabûl ettik. Siz yalanladınız. Bütün üstünlük ve fazîletler İslâmiyet'te, bütün zillet ve felâketler de müşrikliktedir. Müslümanlıkta aşağılık, müşriklikte üstünlük yoktur.

Hazreti Süheb böyle söyleyince inanmıyanlar üzerine saldırdılar. Hazreti Süheyb bin Sinan'ı döv-düler. Öyle ki, konuşamı-yacak, ne söylediğini bile-miyecek hâle geldi.

Hazreti Süheyb bütün bu işkencelere tahammül ediyordu. Yapılan eziyetler onun için, hak yolda sabır ve sebât için bir teşvik olu-yordu. İmânı kat kat artı-yor, müşriklerin onu hak yoldan döndürme gayret-leri boşa gidiyordu.

Hazreti Süheyb, Mekke'de kendi gayretleriyle büyük bir servet elde edip hayli zengin olmuştu. Medîne-i münevvereye hicret edeceği müşrikler tarafın-dan haber alınınca yolu

kesildi. Dediler ki:

- Sen Mekke'ye fakir olarak geldin. Çok mal ve servete kavuştun. Şimdi hem kendin gideceksin, hem bunca malı götüre-ceksin buna izin vermeyiz.

Hazreti Süheyb, onlara buyurdu ki:

- Ey müşrikler. Beni iyi tanırırsınız ki, çok iyi ok atarım. Eğer üzerime gelerseniz, ok çantamdaki okların hepsini size atarım ve sonra kılıcımı çekerim. Bunlardan biri elimde bulundukça bana birşey yapamazsınız, kendiniz bilirsiniz.

Fakat Hazreti Süheyb'in, Peygamber efendimize olan muhabbeti, bağlılığı ve O'na kavuşmak arzûsu ve Medîne-i münevvereye gidip ibâdetlerini rahatça edâ edebilmek isteği o kadar çoktu ki, yanında bulunan bütün mallarının ve alacaklarının, Peygamber efendimizin sevgisi yanında hiç kıymeti yoktu. Bu sebeple

hiç vakit kaybetmemek, bunlarla oyalanmamak için onlara dedi ki:

- Yanımda ve Mekke'de bulunan mallarımı size verirsem önümden çekilir misiniz, yolumu açar mısınız?

Hak ve hakikatlerden nasîbi olmayan müşriklerin de arzûsu buydu. Hemen kabûl ettiler. Hazreti Süheyb, yanında bulunan bütün mallarını verdi, Mekke'deki mallarının da yerini tarif edip müşriklerin elinden kurtuldu ve hiç parasız olarak yoluna devam etti.

Mekke ile Medîne arasındaki yolda binbir zahmet, tahammülü mümkün olmayan güçlüklerle karşılaştı. Fakat sevgili Peygamberimize kavuşmanın heyecanı ile bütün sıkıntılardan zevk alarak yoluna devam etti. Peygamber efendimiz, beraberlerinde Hazreti Ebû Bekir ve Hazreti Ömer olduğu hâlde

Hazreti Külsüm bin Hedm'in hânesine misâfirdiler. Önlerinde de ev sâhibinin getirdiği yaş hurmalar vardı.

Hazreti Süheyb Peygamber efendimizin huzuruna geldiğinde gözü ağrıyordu. Yolda çok acıkmış ve susamıştı. Bu sebeple Peygamber efendimizin önlerinde hazır bulunan taze hurmalardan yemeye başladı. Hazreti Ömer:

- Yâ Resûlallah! Süheyb'i görüyor musunuz, hem gözü ağrıyor, hem yaş hurma yiyor, dedi.

Peygamber efendimiz de Hazreti Süheyb'e latîfe ile buyurdu ki:

- Gözlerinde rahatsızlık var, yine de hurma yiyorsun.

Hazreti Süheyb de cevaben dedi ki:

Yâ Resûlallah! Gözü-mün birisi sağlamdır. Onun hakkını yıyorum.

Peygamber efendimiz ve orada bulunanlar, bu

SÜHEYB-İ RÛMÎ

cevap hoşlarına gittiğinden tebessüm ettiler. Sonra Süheyb başından geçenleri anlattı:

- Yâ Resûlallah, Mekte'den, Medîne'ye hicret etmek için yola çıktığım zaman, müşrikler beni yakaladılar. Onlara bütün servetimi teklif ettim. Onlar da kabûl ettiler. Bütün malımı verip kendimi ve ailemi kurtararak huzuru nuza geldim.

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Süheyb kazandı, Süheyb kazandı, Ebû Yahyâ kazandı! Satış kârlı çıktı. Satış kârlı çıktı.

Sonra Hazreti Süheyb hakkında nâzil olan;

"İnsanlardan bir kısmı, Allahü teâlânın rızâsını isteyerek O'na ibâdet yolunda kendini ve malını fedâ ederler." [Bekara 207] meâlindeki âyet-i kerîmeyi okudular.

Hazreti Süheyb-i Rûmî, nişan almakta ve ok

atmakta çok mahir idi. Başta, Bedir, Uhud ve Hendek olmak üzere bütün gazâlarda bulundu. Çok büyük gayret ve kahramanlıklar gösterdi. Buyurdu ki:

- Her zaman, Resûlullah'ın yanında bulundum. Bütün bî'âtlerde, bütün gazâlarda ve seferlerde yanlarındaydım. Hiç bir zaman Resûlullah ile benim aramda bir düşman bulunmamıştır. O'na bir zarar gelmemesi için kendi vücudumu siper ettim. Bu durum, O âhirete irtihâl edinceye kadar devam etti.

Bir gün Hazreti Ömer kendisine takıldı:

- Yâ Süheyb! Oğlunun adı Hamza olduğu hâlde, Ebû Yahyâ yâni Yahyâ'nın Babası diye tanınırsın. Rûmî olduğun hâlde, Arabım dersin. Bir de çok harcıyorsun. Niçin?

Hazreti Süheyb gülerek, şu cevabı verdi:

SÜHEYB-İ RÛMÎ

- Ebû Yahya künyesini, bizzat Resûlullah efendimiz verdiler. Soyum Nemr neslindendir ama, Rumların eline esir düşmüşüz. Çok harcamama gelince, çok harcıyorum ama, hep Allah yolunda sarf ediyorum. Zîrâ sevgili Peygamberimizden duydum, buyurdu ki:

“Sizin hayırlınız, selâmı güzelce alıp veren. Bir de, çokca ikâm eden kim-sedir.”

Hazreti Ömer, Hazreti Süheyb’i çok severdi. Hazreti Ömer, Ebû Lü’lû kâfiri tarafından yaralanınca,

yerine geçecek halîfeyi seçmek için şûra ehlini tayin edip, yeni halîfe seçilinceye kadar Hazreti Süheyb’in kendisinin yerine vekil olması ve cenâze namazını kıldırması için vasiyet etti.

Hazreti Süheyb, üç gün müddetle cemâate namazları kıldırdı. Bu mukaddes vazîfeyi büyük bir ihtimam ve hassasiyetle yerine getirdi. Hazreti Ömer’in cenâze namazını da kıldırdı. Bu esnada gösterdiği dikkat ve itina ile herkesin takdir ve tasvibini kazandı.

Süheyb-i Rûmî’nin Çorum’daki türbesi

SÜHEYB-İ RÛMÎ

Hazreti Süheyb, her-
kese iyilik eder, çok ye-
mek yedirirdi. İkrâm ve
ihsânları çok idi. 70 ya-
şında, 658'de Medîne-i
münevverede vefât etti.
Bakî kabristanına defno-
lundu.

Orta boylu, buğday
tenli, kırmızı benizli, saçla-
rı sık ve siyah, yakışıklı bir
zât idi. Cömert idi ve lâtife-
yi severdi. Çocukları Ha-
bib, Hamza, Sa'd, Salih,
Seyfi, Ubbâd, Osman ve
Muhammed'dir.

Resûlullah efendimiz
Süheyb'i çok severdi. Bu-
yurdu ki:

- **Bir kimse Allah'a ve
âhiret gününe inanıyor-
sa, bir ananın evlâdını
sevmesi gibi Süheb'i sev-
sin.**

Süheyb'in babası,
Nemr soyundan **Sinan**,
anası Kuayd kızı **Sel-
ma**'dır. Hep birlikte Übülle
şehrinde yaşıyorlardı. De-
desi, Musul civârındaki bu
şehrin Hâkimi idi.

Günün birinde, Bizans-
lılar hücum ettiler. Çok
kimseyle birlikte, Küçük
Süheyb de esir düştü.
Uzun müddet, Rumların
elinde kaldı. İşte bu yüz-
den, **Süheyb-i Rûmî** ola-
rak anılmıştır.

O'nu, Mekke'li Abdul-
lah bin Ced'an satın aldı.
Bir müddet sonra da, iyi
hareketlerinden dolayı
âzâd etti...

Resûlullah'ın hadîsleri-
ne büyük önem verir, hata
ederim endişesiyle hadîs-
leri nakletmezdi. Niçin
nakletmiyorsun diyenlere
buyurdu ki:

- Vallahi ben Resûlul-
lah'ın hadîslerini bile bile
nakletmiyorum. İsterseniz
gelin size Peygamber
efendimizin savaşlarını ve
yanlarında bulunduğum
sırada gördüğüm şeylerin
hepsini anlatayım. Fakat,
"Peygamber efendimiz
şöyle buyurdu" demeye
gelince, ben onu yap-
mam.

SÜMEYYE HÂTUN

sümeyye hâtun;

İslâm târihinde ilk şehîd olan kadın sahâbî. Meşhur sahâbî Ammâr bin Yâsir'in (radiyallahü anh) annesidir. Hazreti Sümeyye, Ebû Cehl'in amcası Ebû Huzeyfe bin Mugîre'nin câriyesiydi. Ebû Huzeyfe, yanında çalışan Yâsir bin Âmir ile onu evlendirdi. Bu evlilikten Ammâr radiyallahü anh doğdu. Bunun üzerine Ebû Huzeyfe, Hazreti Sümeyye'yi âzâd etti.

İlk Müslüman kadınlardan olan Sümeyye radiyallahü anhâ, kocası Yâsir ile birlikte, îmânlarından vazgeçmedikleri için, başta Mahzumoğulları olmak üzere, Kureyş müşriklerinin en ağır işkencelerine uğradılar. Fakat onlar îmânlarından aslâ vazgeçmediler. Bütün bu sıkıntı ve işkencelere metânetle sabrettiler. Müşrikler onlara demir zırh giydirip altta kızgın kum, üstte yakıcı güneş arasında bıraktılar.

Bir gün Sümeyye Hâtun, kocası Yâsir, oğulları Ammâr ve Abdullah'a Batha denilen yerde işkence yapıliyordu. Onların bu hâlini gören Peygamber efendimiz; **"Sabredin, ey Yâsir âilesi! Size vâd edilen yer, sizin mükâfâtınız Cennettir."** buyurdu. Bir başka defâsında da; **"Allah'ım! Yâsir âilesine rahmet et ve mağfiretini ihsân et"** diye duâ buyurdu.

Yâsir rahmetullahi aleyh, işkencelere dayanamadı ve ilk erkek şehîd oldu. Diğer taraftan Sümeyye Hâtun da Ebû Cehl tarafından şehîd edildi. Bu da ilk şehîd hanım oldu.

Bedir Gazâsında Ebû Cehl öldürüldüğü zaman, Peygamber efendimiz salallahu aleyhi ve sellem, Ammâr'a (radiyallahü anh); **"Allahü teâlâ annenin kâtilini öldürdü"** buyurdu.

SÛRÂKA BİN MÂLİK

sûrâka bin mâlik;

Peygamber efendimize, Peygamberliğinin bildirildiğinin 13. senesinde, Kureyş müşrikleri, Peygamber efendimizin vücudunu ortadan kaldırmak için kesin karar almışlardı. Bu hususta ısrarlı idiler. Bunun üzerine Allahü teâlâ, Habîbine hicret etmesi için izin verdi.

Resûlullah efendimiz Hazreti Ebû Bekir'e, beraber hicret edeceklerini bildirince, Hazreti Ebû Bekir'in gözlerinden sevinç yaşları aktı. Çünkü Kâinatın efendisiyle böyle bir yolculuk yapmak, herkese nasip olmazdı. Hazreti Âişe vâlidemiz buyurmuştur ki:

- O güne kadar, bir kimsenin, sevincinden dolayı bu derece ağladığına şâhit olmamıştım.

Resûlullah efendimiz ile Hazreti Ebû Bekir hicret için yola çıktıktan sonra, müşrikler arzularını yerine

getirmek için, Peygamberimizin hâne-i saadetlerine gelmişlerdi. Fakat, Peygamberimizi evde bulamayınca, şaşkına döndüler. Derhal her tarafı aramaya başladılar. Ancak Mekke'de olmadığını anlayınca, dışarıda aramaya karar verdiler.

Peygamber efendimizle Hazreti Ebû Bekir'i öldürene veya esir edene çok miktarda mal, para vereceklerini vâdettiler. Miktarını da 100 deve olarak bildirdiler.

Bu haber, Sûrâka bin Mâlik'in bağlı olduğu Müdlicoğulları arasında da yayıldı. Sûrâka bin Mâlik iyi iz takibi yapan birisiydi. Bu yüzden bu haberle yakından ilgilendi.

Bir salı günü Sûrâka bin Mâlik'in oturduğu bölge olan Kudeyd'de, Müdlicoğulları toplantıda buluyorlardı. Bu toplantıya Sûrâka bin Mâlik de katıl-

SÜRÂKA BİN MÂLİK

mişti. O sırada Kureyş'in adamlarından biri gelip, Sürâka'ya dedi ki:

- Ey Sürâka! Vallahi ben az önce, sâhile doğru giden üç kişilik bir yolcu kâfilesi gördüm. Onlar herhalde Muhammed ile arkadaşlarıdır.

Sürâka, durumu anladı. Ancak, ortada çok fazla miktarda mükâfat vardı. Bunu kendisi elde etmek istiyordu. Onun için başkasının bundan haberdar olmasını istemiyordu. Bu yüzden, ortada önemli bir şey yokmuş gibi konuştu:

- Hayır, o senin gördüğün kimseler, filân kişilerdir. Biraz önce geçmişlerdi. Onları biz de gördük.

Sürâka bin Mâlik biraz daha orada kaldı. Dikkat çekmeden evine geldi. Hizmetçisine, atını ve silâhını alıp vâdinin arkasında kendisini beklemesini söyledi. Kendisi de kargısını almış, parlaklığının, başkalarının dikkatlerini

çekmesini önlemek için de, kargının ucunu aşağıya çevirmişti.

Müşriklerin bâtil bir âdetleri vardı. Bir işi yapmadan evvel, oklarla fala bakarlardı. Sürâka da yanına aldığı çantadan fal oklarını çıkardı. Peygamber efendimiz ile arkadaşına zarar verip veremeyeceğini, fal oklarından anlayacaktı.

Sürâka'nın baktığı fal okları, Hazreti Muhammed ve arkadaşına zarar veremeyeceğini gösteriyordu. Sürâka'nın buna çok canı sıkıldı. Fakat bütün düşüncesi vadedilen yüz deveyi almaktı.

Yüz deveyi almak aşkıyla yanan Sürâka, başka bir şeye aldırmandan atına bindi. Falının ters göstermesi bile, onu bu takibinden vazgeçiremedi. Atını koşturmaya başladı. Fakat atı tökezleyerek yere düştü ve kendisi de yuvarlandı. "Fala yanlış mı baktım

SÛRÂKA BİN MÂLİK

acaba” diyerek düşünerek birkaç defa daha aynı işi yaptı.

Netice hep aynı çıkıyordu. Muhammed (aleyhis-selâm) ve arkadaşlarına zarar veremeyecekti. Buna rağmen, yine yoluna devamda ısrar etti. Aldığı bir haber üzerine Resûlullah’ın ve Hazreti Ebû Bekir’in izlerini buldu.

Nihayet yaklaşmıştı. Artık onları iyice görebiliyordu. Hatta, o sırada Resûlullah’ın okuduğu Kur’ân-ı kerîmi dahî işitiyordu. Fakat Resûl-i ekrem efendimiz arkalarına hiç bakmıyorlardı.

Hazreti Ebû Bekir arkasına bakınca, Sûrâka’yı görüp, telâşa kapılmıştı. Peygamber efendimiz ona, buyurdu ki:

- Üzülme, Allahü teâlâ bizimle beraberdir!

Sûrâka yanlarına iyice yaklaşınca, Hazreti Ebû Bekir, ağlamaya başladı. Peygamber Efendimiz, ona ni-

çin ağladığını sordu. Bunun üzerine Hazreti Ebû Bekir şöyle cevap verdi:

- Vallahi kendim için ağlamıyorum. Sana bir zarar gelirse diye ağlıyorum.

Sûrâka, Peygamber efendimize saldıracak kadar yaklaşmıştı ki, seslendi:

- Yâ Muhammed! Seni, bugün benden kim koruyacak?

Resûl-i Ekrem efendimiz de buyurdu ki:

- Beni Cebbâr ve Kakhâr olan Allahü teâlâ korur.

O sırada Sûrâka’nın atının iki ön ayakları, dizlerine kadar yere battı. Bundan kurtulup, tekrar saldırmaya teşebbüs edince, atının ayakları yine yere saplandı. Atını bu durumdan bir türlü kurtaramadı. Başka yapacağı hiç bir şey yoktu.

Bunun üzerine çâresiz kalan Sûrâka, âlemlere rahmet olarak gönderilen şefkat ve merhamet sahibi Resûlullah’a yalvardı:

SÜRÂKA BİN MÂLİK

- Yâ Muhammed! Bu işin, senin sebebinle olduğunu anladım. Duâ et de kurtulayım. Bundan sonra sana asla zarar vermem. Senin peşine düşenlere de senden hiç bahsetmeyeceğim.

Bütün olgunlukları ve iyi ahlâkı kendisinde toplayan, üstün ahlâk ve yaratılış üzere olan Peygamber efendimiz, onun bu dileğini kabûl etti ve Allahü teâlâya şöyle duâ etti:

“Yâ Rabbî! Eğer sözünde doğru ve samîmî ise, onun atını kurtar.”

Allahü teâlâ bu duâyı kabûl buyurdu. Sürâka bin Mâlik'in atı bir hayli çaba sarfettikten sonra ayağını çukurdan çıkarabildi. Bu sırada atın ayağının çıktığı yerden, ateş dumanı gibi birşey göğe doğru yükseliyordu. Bu manzarayı gören Sürâka hayretler içerisinde kaldı.

Resûlullah efendimiz ile arkadaşları, Sürâka'nın

atını kurtarmasını beklediler. Sürâka, bütün bu olup bitenleri dikkatle düşünüyordu. Anladı ki, Hazreti Muhammed bu hâdiselerde dâima korunuyordu. Bütün bunları gördükten sonra dedi ki:

- Yâ Muhammed, ben Sürâka bin Mâlik'im, ben-den asla şüpheniz olmasın! Size söz veriyorum. Bundan sonra beğenmediğiniz hiçbir işi yapmaya-
cağım.

Bunları söyledikten sonra, Kureyş müşriklerinin, kendilerini yakalayanlara çok mükâfat vereceklerini ve yapmak istedikleri şeyleri tek tek haber verdi.

Bu sırada Sürâka, onlara yol azığı ve binek deve vermek istediye de, Peygamberimiz kabûl etmedi ve buyurdu ki:

- Ey Sürâka! Sen İslâm dînini kabûl etmedikçe, ben de senin deveni ve sığınırını arzu etmem, istemem. Sen bizi gördüğünü

SÛRÂKA BİN MÂLİK

**gizli tut, hiç kimsenin bize yetişmesine meydan ver-
me yeter.**

Allahü teâlâ dileyince herşey oluyordu. O'na hâlis bir şekilde güvenilip, rızası yolunda yürüyünce, akıllara durgunluk veren hâdiseler meydana geliyordu. Resûlullah'ı öldürüp, büyük mükâfatlara kavuşma hırsıyla, kükreyen bir aslan misâli yola çıkan Sûrâka, şimdi munis, uysal, bir çocuk oluvermişti.

Her şeye kâdir olan Allahü teâlâ, Habîbine zarar vermemesi için Sûrâka'nın kalbini iyiliğe doğru çevirmişti. Elbette Allahü teâlâ, Habîbini yalnız bırakmayacaktı. Çünkü O, insanlara merhamet için, onların dünyada ve âhirette ebedî saadet ve mutluluğa kavuşması için gönderdiği Peygamberiydi.

Peygamber efendimiz, ayrılmadan önce, Hazreti Ebû Bekir'e, Sûrâka'nın bir isteği olup olmadığını sor-

masını emir buyurdular. Hazreti Ebû Bekir sorunca, Sûrâka dedi ki:

- Sizinle benim aramda emannâme olacak bir yazı verir misiniz?

Peygamberimiz emannâmenin verilmesini emretti. Hazreti Ebû Bekir, hicrette yanlarında bulunan Âmir bin Führeyre'ye bu emannâmeyi yazdırıp, Sûrâka'ya verdi. O da alıp çantasına koydu.

Sûrâka bundan sonra izini takip ederek geri döndü. Karşılaştığı bu durumları yolda kimseye anlatmadı. Ebû Cehil, onun eli boş döndüğünü görünce, Müslüman olduğunu zannetti. Söylediği şiirlerle onu kötüleyip herkesin gözünden düşürmeye çalıştı.

Sûrâka şâir birisiydi. Onun için Ebû Cehil'e şiirle şöyle cevap verdi:

- **Ey Ebû Cehil! Ben Muhammed'e iyice yaklaşmış, saldırmak üzereyken, atımın ayakları bir-**

SÜRÂKA BİN MÂLİK

denbire yere batıverdi. Sen eğer bu hâli görmüş olsaydın şüphesiz, Muhammed'in apaçık Peygamber olduğunu anlardın.

Sen söyle, artık buna kim dayanabilir? Senin yapacağın, Kureyşlileri O'na saldırmaya teşvik değil, bilâkis buna mâni olmandır. Ben inanıyorum ki, O'nun dâvet ettiği İslâmiyet bir gün yerleşip, her tarafa yayılacaktır. Öyle olacak ki, herkes O'na karşı gelmeyi değil, O'nunla sulh içerisinde yaşamayı isteyecektir.

Sürâka, bundan sonraki senelerde, İslâmiyet'in hızla ilerlediğine, karşısına çıkan küfür ve şirk engellerini bir bir aştığına şahit oluyordu. Şöyle anlatıyor:

"Tâif'ten Cirâne'ye indiği sırada, Resulullah efendimizle buluştum. Müslümanlar; Resûlullah'ın önünde, aralıklı olarak; birbirlerinin ardınca,

takım takım gidiyorlardı. Ensardan, otuz-kırk kişilik bir süvari birliğinin arasına girince, onlar, mızraklarını bana dürtmeye ve, **"Sen, ne istiyorsun?"** demeye başladılar. Beni, tanımadılar.

Ben, Resulullah efendimizi görünce, tanıdım. Sesimi işiteceği kadar, yanına yaklaştım. Hicret sırasında, Hazreti Ebû Bekir'in, benim için yazmış olduğu emannâmeyi, iki parmağımın arasında tutarak kaldırdım ve dedim ki:

- Ya Resulallah! Bu, benim için yazdığının yazıdır! Ben, Sürâka bin Mâlik'im. Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Bugün, verilen sözde durma ve sözü yerine getirme günüdür. Yanıma, yaklaş!

Hemen, yanına yaklaştım ve Müslüman oldum. Resûlullah efendimize soracağım bir şeyi, hatırla-

SÛRÂKA BİN MÂLİK

maya çalıştımsa da, hatırlayamadım. Onun yerine başka bir meseleyi sual ettim:

- Ya Resulallah! Kendi develerim için doldurduğum havuzlarımdan etrafını, yitik develer sararlar. Havuzumdan, onları da sularsam, bana ecir ve sevap var mı?

Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- **Evet! Her susamış canlıyı sulamakta, ecir ve sevap vardır!**

Sonra Peygamber efendimiz tekrar bana buyurdular ki:

- **Ey Sürâka! Kısra'nın bileziklerini kollarında görür gibi oluyorum.**

Ben, "Krallar kralı Kısra bin Hürmüz'ün mü?" diye hayretle sordum. Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- **Evet, Kısra'nın!"**

Aradan uzun zaman geçmişti. Hazreti Ömer devrinde, ülkesi fethedilen

Kısra'nın kürk ve bilezikleri Medîne'ye getirilmişti. O sırada Hazreti Sürâka bin Mâlik de Medîne'de idi.

Hazreti Ömer bu görmüş bilezikleri Sürâka bin Mâlik'e verdi.

Sürâka, bu bilezikleri bileğine takmış, çok geniş olduğu için, bilezikler dirseklerine kadar uzanmıştı.

Sürâka bu sırada Resul-i ekremin seneler önce buyurduğu mübârek sözü hatırlayıp, bu mucize karşısında ağladı.

Sürâka'nın bileğinde bu bilezikleri gören Hazreti Ömer de buyurdu ki:

- Kısra'nın iki bileziğinin, Müdlicoğullarından biri olan Sürâka bin Mâlik'in bileziklerine takıldığı günü bize gösterdiği için, Allahü teâlâya şükürler olsun.

Sürâka'nın künyesi Ebû Süfyân'dır. Doğumu kesin olarak bilinmiyor. 645 senesinde, Hazreti Osman zamanında vefat etti.

TALHÂ BİN UBEYDULLAH

talhâ bin ubeydullah;

Hazreti Talhâ bin Ubeydullah, Resûlullah efendimizin; **“Talhâ ve Zübeyr, Cennette komşularıdır”** hadîs-i şerifiyle medh edilen sahâbidir.

Hazreti Talhâ, ticâretle uğraştığı için sık sık Mekke dışına çıkardı. Bu seyâhatlerinden birinde Şam yakınlığında Busra kasabasında bir panayıra gelmişti. Burada bir râhip;

- Panayıra gelenlere sorun, içlerinde Mekke’den gelen var mı? diye seslendi. Talhâ bin Ubeydullah;

- Evet, ben Mekkeliyim” dedi.

- **Ahmed zuhûr etti mi?”**

- Ahmed kimdir?”

- **Abdullah bin Abdûl-muttalib’in oğludur. Orası O’nun zuhûr edeceği şehirdir. O, peygamberlerin sonuncusudur. Kendisi Harâm-i şerîften çıkarılacak, hurmalık, taşlık ve çorak bir yere hicret edecektir.**

Râhibin sözleri Hazreti Talhâ’nın kalbine yer etti. Acele Mekke’ye geldi ve;

- Olan biten bir şey var mı?” diye sordu.

- **Evet var. Abdullah’ın oğlu Muhammed-ül-emin, peygamberliğini ilân etti. Ebû Bekir de O’na uydu,** dediler.

Bunun üzerine doğrucu Hazreti Ebû Bekir’in yanına gitti. Ona;

- Sen Muhammed aleyhisselâma tâbimi oldun? diye sordu. Hazreti Ebû Bekir;

- **Evet, tâbi oldum. Sen de hemen O’na git, huzûruna gir, kendisine tâbi ol! Çünkü O, Hak ve gerçeğe dâvet ediyor,** dedi.

Bunun üzerine Talha bin Ubeydullah, râhibin söylediklerini anlattı. Sonra birlikte Resûlullah’a gidip, Müslüman oldu. Râhibin sözlerini Peygamber efendimize de anlattı. Resûlullah efendimiz tebesüm ettiler.

TALHÂ BİN UBEYDULLAH

Talhâ bin Ubeydullah, Müslüman olduğu zaman, en yakın akrabaları dâhil olmak üzere Mekke müşriklerinden çok işkence gördü. Evine hapsedildiği gibi, aç ve susuz bırakıldı. Kardeşi Osman da, onun vâsitasıyla îmân etmiş, bu işkencelere o da tâbi tutulmuştu. Hele namazlarını edâ edecekleri zaman çektikleri sıkıntı ve kendilerine revâ görülen işkence, tahammülü mümkün olmayan cinstendi.

Nevfel bin Huveylid bin Adeviyye, adamları ile birlikte Hazreti Ebû Bekir ve Hazreti Talhâ'yı yakalayarak iple bağladılar ve işkence yaptılar. Teymoğulları da onlara sâhip çıkmadı. Bu hâdiseden dolayı Ebû Bekir ve Talhâ'ya bitişikler mânâsına gelen karînân dendi.

Hazreti Me'sûd bin Hırâş, gördüğü bir hâdiseyi şöyle nakleder:

"Safâ ile Merve arasına dolaşırken, elleri boy-

nuna bağlı ve kalabalık bir grup tarafından tâkib edilen bir delikanlı gördüm. Etrâfındakilere dedim ki:

- Bu kimdir, hangi suçu işledi de böyle bağladınız?

- Bu Talhâ bin Ubeydullah'dır. Atalarının yolundan saptı.

- Ya şu kadın kim ?

- Onun annesi Sa'ba binti Hadramî'dir.

Talhâ bin Ubeydullah, bütün bu akıl almaz sıkıntılara göğüs geriyor;

- **Beni öldürseniz de dînimden asla dönmem, diye karşılık veriyordu."**

Peygamber efendimiz, Hazreti Ebû Bekir'le, Medîne-i münevvereye hicret buyurduğu zaman, Hazreti Talhâ ticâret için Şam'a gitmiş ve dönerken Medîne'ye uğramıştı. Peygamber efendimizin orada olduğunu öğrenince, kervandaki mallardan vazgeçip Medîne'de kaldı. Âilesini de getirterek muhâcirînden oldu.

TALHÂ BİN UBEYDULLAH

Uhud'da; Eshâbı kirâm, Peygamberimizin etrâfında toplanmışlar, canlarını siper edip O'nu muhâfazaya çalışıyorlardı. Hazreti Talhâ bin Ubeydullah da bunlar arasında olup, Resûlullah'ın yanından ayrılmamıştı.

Müslümanlar bir ara şaşkınlık içinde bulunup dağıldıkları zaman, sevgili Peygamberimiz;

- **Ey Allah'ın kulları, bana doğru geliniz! Ey Allah'ın kulları bana doğru geliniz!** buyurarak seslenmiş, fakat ancak otuz sa-

hâbî gelebilmişti ve Peygamber efendimiz müşrikler tarafından tamâmen kuşatılmıştı.

Müşriklerin iyice yaklaştıkları bir sırada, Peygamberimiz;

- **Şunları kim karşılar, kim durdurur?** buyurdu.

Talhâ bin Ubeydullah hazretleri;

- Ben Yâ Resûlallah! deyip ileri atılmak istedi.

Peygamber efendimiz;

- **Senin gibi daha kim var?** buyurdular. Medîneli sahâbîlerden biri;

Talhâ bin Ubeydullah câmiî ve türbesi

TALHÂ BİN UBEYDULLAH

Talhâ bin Ubeydullah hazretlerinin türbesi

298 eshâb-ı kirâm

TALHÂ BİN UBEYDULLAH

- Yâ Resûlallah! Ben! diyerek izin istedi. Sevgili Peygamberimiz;

- **Haydi, sen karşıla!** buyurunca Medîneli sahâbî ileri fırladı ve müşriklerin üzerine atıldı. Eşine rastlanmadık kahramanlıklar gösterdi. Bir kaç î mânâsız öldürdükten sonra şehâdet şerbetini içti.

Resûl-i ekrem efendimiz, yine;

- **Şunları kim karşılar, kim durdurur?** buyurdular.

Herkesten önce yine Talhâ hazretleri;

- Ben Yâ Resûlallah! diyerek ileri çıktı.

Peygamber efendimiz;

- **Senin gibi daha kim var?** diye sorunca, Ensardan bir mübârek;

- Ben karşılarım yâ Resûlallah! dedi.

- **Haydi onları sen karşıla!**

O da müşriklerle çarpışa çarpışa şehîd oldu.

Bu şekilde Peygamber efendimizin o anda yanında bulunan bütün sahâbîler vuruşa vuruşa şehâdette erdiler. Kâinâtın sultânı efendimizin o anda yanında Talhâ bin Ubeydullah hazretlerinden başka kimse kalmamıştı.

Hazreti Talhâ, Resûlullah'a bir zarar erişir diye endişe ediyor, dört bir tarafa koşuyor, kâfirlerle kıyasıya çarpışıyordu. Onun bu kadar seri kılıç sallaması, Resûlullah'ın her tarafındaki düşmana karşılık vermesi, ok, kılıç darbelerine vücûdunu kalkan yapması, eşine rastlanmayacak bir hâdiseydi.

Hazreti Talhâ, pervâne gibi dönüyor, kendisine değen kılıç darbelerine hiç aldırımıyordu. Dileği, Kâinâtın sultânını korumak, bu uğurda diğer kardeşleri gibi şehîd olmaktı. Vücûdunda yara almayan yer kalmamıştı, elbisesinde kandan başka bir şey görünmez olmuştu.

TALHÂ BİN UBEYDULLAH

Müşriklerden keskin nişancı, attığını vuran Mâlik bin Zübeyr adlı bir okçu vardı. Bu müşrik Peygamber efendimize nişan alıp bir ok attı. Hazreti Talhâ çâresiz kalınca, Resûlullah'a doğru gelen bu oka karşı elini tuttu. Ok elini parçaladı.

Hazreti Talhânın atılan oka karşı elini tutması, candan çok ötelere yükselmış aşkın, kemâle gelmiş bir îmânın, muhabbet ile dolu bir kalbin, anlatılamıyan bir sevginin ortaya çıkmasıdır.

Hazreti Ebû Bekir ve Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Resûl-i ekrem efendimizin yanına yetiştiler.

Yiğitlerin efendisi Hazreti Talhâ da kan kaybından sıcak toprağa düşüp bayılmıştı. Her yeri kılıç, mızrak ve ok darbeleriyle delik deşikti. Altmış altı büyük, sayılamayacak kadar da küçük yarası vardı.

Sevgili Peygamberimiz, Hazreti Ebû Bekir'e, hemen Hazreti Talhâ'ya yardıma koşmasını emrettiler. Ebû Bekir-i Sıddîk, Hazreti Talhâ'nın ayılması için mübârek yüzüne su serpti. Talhâ bin Ubeydullah hazretleri ayılır ayılmaz;

- Yâ Ebâ Bekir! Resûlullah nasıl? diye sordu.

- Resulullah iyidir. Beni O gönderdi, cevabı üzerine de;

- Allahü teâlâyâ sonsuz şükürler olsun. O sağ olduktan sona her musîbet hiçtir dedi.

O sırada bir kaç sahâbî daha yetişti. Âlemlerin efendisi, Hazreti Talhâ'nın yanına teşrîf ettiler. Yaralı mücâhid, sevincinden ağladı. Peygamber efendimiz, onun vücûdunu mesh ettikten sonra, ellerin açıp;

- Allahım! Ona şifâ ver, kuvvet ihsân eyle! diye duâ buyurdular.

TALHÂ BİN UBEYDULLAH

Resûl-i ekrem efendimizin bir mûcizesi olarak, Hazreti Talhâ sapa sağlam ayağa kalktı ve tekrar düşmanla harbetmeye başladı. Sevgili Peygamberimiz onun için buyurdu ki:

- Uhud günü, yer yüzünde sağımda Cebrâil'den, solumda Talhâ bin Ubeydullah'dan başka bana yakın bir kimsenin bulunmadığını gördüm. Yer yüzünde gezen Cennetlik bir kimseye bakmak isteyen, Talhâ bin Ubeydullah'a baksın!

Yine Uhud'da İbni Kâmia kâfiri Peygamberimizi öldürmeye yemin etmiş idi. Her yerde Resûlullah'ı arıyordu. Peygamberimizin üzerinde iki zırh vardı. Başında da miğfer bulunuyordu. İbni Kâmia Resulullah'a kılıcı ile saldırdı.

Kılıç darbesi ile Resûlullah'ın mübârek omuzları yaralandı. Diğer bir saldırı neticesinde Resûlullah efendimiz, Ebû Âmir tara-

fından kazılan çukura düştü. Miğferinin iki halkası mübârek yüzüne battı. İlk yetişen Ali bin Ebî Tâlib oldu. Talhâ bin Ubeydullah ile birlikte çukurdan çıkardılar.

Peygamber efendimiz bundan sonra Uhud dağındaki kayalığa çıkıp dinlenmek istediler. Fakat çok yorgun idiler. Hazreti Talhâ;

- Yâ Resûlallah! Ben sizi çıkartayım, diyerek, hemen yere çöktü. Peygamber efendimizi sırtına alıp kayalığa kadar çıkardı. O zaman Resûl-i ekrem efendimiz buyurdu ki:

- Talhâ Resûlullah'a yardım ettiği zaman Cennet ona vâcib oldu.

Talhâ bin Ubeydullah, Uhud Harbî'nden Mekke'nin fethine kadar geçen süre içinde yapılan bütün savaşlara katıldı. Ayrıca Hudeybiye'de Bî'at-ı Rıdvân'da ve Huneyn savaşlarında bulundu.

TALHÂ BİN UBEYDULLAH

Tebük gazvesinden önce herkes elinden gelen gayretle orduyu techiz etmek, (donatmak) için uğraşırken, o da, herkesle yarışırcasına, varını yoğunu sarfetmiş, bundan dolayı, **Feyyâz** lakabını almıştır.

Hazreti Ebû Bekir'in hilâfeti zamânında da bütün savaşımlara katıldı.

Hazreti Ebû Bekir hastalandığında, yerine kimin halîfe olacağını Hazreti Talhâ ile istişâre etmiş, o da ;

- **Ömer bin Hattâb bu makâma en çok lâıyk olan zâttır. Cenâb-ı Hak sana; "Müslümanların işini kimme terk ettin?" derse, açık bir alınla ve müsterih olarak; "Ömer'e bıraktım" dersin,** diye tavsiyede bulunmuştu.

Talhâ bin Ubeydullah, Hazreti Ömer zamânında şûra meclisi üyesi idi. Halîfe Ömer her hususta onun re'yine mürâcaat ederdi. Hazreti Ömer'in

vefât etmeden önce halîfe seçilmek üzere aday gösterdiği altı zâttan birisi de Talhâ bin Ubeydullah'dır.

Talhâ bin Ubeydullah, Cemel vakasında şehîd oldu. Hazreti Ali harp meydanını gezerken, Hazreti Talhâ'yı ölenler arasında görünce, üzüldü ve çok ağladı. Kucağına aldı. Yüzündeki toprakları sildi ve;

- **Ey Talhâ! Semânın yıldızları altında seni toprağın üzerinde serili görmek bana pek ağır geldi ve beni kalbimden vurdu. Keşke yirmi yıl önce ölseydim,** buyurdu. Namazını kendi kıldırdı.

Vefâtından yirmi yıl sonra kızı Âişe, bir gece rüyâsında babasını gördüğünde;

- **Yâ Âişe! Kabrimin bir tarafından sızan su bana eziyet veriyor, beni buradan çıkar da başka yere defnet,** diye tenbih buyurdu.

TALHÂ BİN UBEYDULLAH

Bunun üzerine kızı Âişe çok üzüldü ve akrabâlarından bâzılarını alarak kabri şerîfini açtılar. Sızan sudan dolayı vücûdunun bir tarafı hafif yeşillenmiş, diğer yerleri yeni defnedilmiş gibi kılına dahi zarar gelmemiş buldular ve bir başka kabre naklettiler.

Hazreti Talhâ, Eshâb-ı kirâmın en üstünlerinden olup kavuşamadığı fazilet sâdece Hulefâ-i râşidîn derecesi olmuştur. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- **Yeryüzünde Cennet'lik bir kimse görmek isteyen, Talhâ bin Ubeydullah'a baksın!**

Hazreti Âişe anlatır:

Bir gün Ebû Bekir-i Sıddîk Resûlullah'ın yanına girmişti. Resûlullah ona;

- **Yâ Ebâ Bekir! Sen, Atîk yâni Allahü teâlânın Cehennemden âzâd ettiği kişisin**, buyurdu. Ondan önce önce kimseye böyle Atîk ismi verilmemişti.

Sonra Talhâ bin Ubeydullah içeri girdi. Resûlullah efendimiz ona da buyurdu ki:

- **Ey Talhâ! Sen de şehîd olmayı bekliyenlerdensin.**

Hazreti Talhâ, Zî'l-Karâde gazvesinde mücâhidle-

TALHÂ BİN UBEYDULLAH

rin susuz kalmaması için kuyu satın alıp onu mü'minlere vakfetmiş idi. O zaman kuyu satın almak ve vakfetmek çok büyük cömertlikti. Zü'l-Usra gazvesinde ise savaşa katılanları tek başına doyurmuştur.

Günlük geliri bin altın idi. Öksüzleri gözetir, fakirlerin ihtiyaçlarını görür, biçârelere yardım eder. Muhtâç olanlara para verirdi. Teymoğullarının bütün muhtaçları, onun yardımları altında idi. Hazreti Talhâ, bunların dullarını evlendirir, borçlularının borçlarını öderdi.

Bir gün bir Bedevî, Hazreti Talhâ'ya gelip, akrabâlık iddiasında bulunarak yardım istedi. Hazreti Talhâ akrabâlık bağının çok önemli olduğunu söyleyerek, bir arâzisi bulunduğunu istediği takdirde onu almasını, veya satıp parasını vermeyi teklif etti. Bedevî, parasını almak isteyince, arâziyi Hazreti Os-

man'a satıp parasını Bedevîye verdi.

Eshâb-ı kirâmdan bir çok zât, Ümmi Ebân hâ-tunla evlenmek için teklifte bulunmuşlardı. Fakat o hiç birisini kabûl etmedi. Talhâ bin Ubeydullah, teklifte bulununca kabûl etti. Sebebi sorulduğu zaman;

- **Onun ahlâkını bilirim. Evine girerken güler yüzle girer, evinden çıkarken mütebessim çıkar, Kendisinden istenildiğinde verir, kendisine bir iyilik yapıldığı zaman teşekkür eder. Bir kusûr görünce affeder,** diye cevap vermişti.

Hazreti Talhâ ticâretle ve zirâatle meşgûl olup, büyük çiftlik sâhibi idi. Kendisinin Hayber'de ve Irak'ta çok arâzileri vardı. Böyle büyük bir zenginliğin içinde bulunmasına rağmen, gâyet az yer, israf etmez ve israf edenleri sevmezdi.

tufeyl bin amr;

Tufeyl bin Amr, meşhur bir şâirdi. Misâfirperver ve cömert bir insan olduğu için, herkes tarafından sevilirdi. Yemen taraflarında mamur ve verimli bir beldede oturan Devs kabîlesine mensuptu.

Peygamberimiz, Mekke’de İslâmiyet’i açıkça yaymaya başladığı yıllarda, gece gündüz insanlara nasihat veriyor, onları İslâm dînine davet ediyordu. Mekke’li müşrikler ise, Resûlullah’ın bu gayretini boşa çıkarmak için hiç durmadan uğraşıyorlardı.

Hattâ dışarıdan Mekke’ye gelenleri Peygamberimizle görüştürmemek için, ellerinden geleni yapmaktan geri durmuyorlardı. İşte böyle bir zamanda Tufeyl bin Amr, bir iş için Mekke-i mükerreremeye gelmişti. Bunu gören müşriklerin önderleri, hemen onun yanına gittiler, dediler ki:

- Ey Tufeyl! Sen meşhur bir şâirsin, sözüne güvenilir, akıllı bir insansın. Biliyorsun, aramızdan çıkan Abdülmuttalib’in Yetîmi, putlarımızı kötülüyor, bizi kendi dînine çağırıyor. Babayı öğlünden, kadını kocasından ayırıyor, akrabâları birbirlerine düşman ediyor.

O’nun sözünü işiten oğul babasına bakmıyor. O’na tâbi oluyor. Artık kimse birbirini dinlemeyip, Müslüman oluyor. Korkarız ki, bizim başımıza gelen bu ayrılık belâsı, seninle kavminin başına da gelir. Sana nasihatımız olsun, O’nunla sakın konuşma. Ne O’na bir söz söyle, ne de O’nun sözlerini dinle. Anlattıklarına kulak asma! Çok dikkatli ol. Burada daha fazla da kalma. Hemen çekip git!

Bundan sonrasını Tufeyl bin Amr şöyle anlatıyor:

“Bu sözü o kadar çok söylediler ki, artık O’nunla konuşmamaya, O’nun sö-

TUFEYL BİR AMR

zünü aslâ dinlememeye kara verdim. Hatta Kâbe'ye girdiğim zaman, ne olur, ne olmaz belki sözlerini duyarım endişesiyle kulaklarıma pamuk bile tıkamıştım.

Ertesi gün, sabahleyin Kâbe'ye gittim. Gördüm ki, Resûlullah efendimiz Kâbe'nin yanında durmuş namaz kılıyordu. O'na yakın bir yerde durdum. Cenab-ı Hakkın hikmeti olarak Kur'ân-ı kerîmden okuduklarından bazıları kulağıma gitti. İşittiğim sözleri o kadar güzel buldum ki, kendi kendime;

"Ben, iyiyi kötüyü ayırd edemeyecek bir adam değilim. Hem de şâirim. Bunun söylediklerini ne diye dinlemiyeyim? Sözlerini güzel bulursam Onu kabul ederim, güzel gelmezse terk ederim" dedim.

Ve bir tarafa gizlenip, Resûlullah efendimiz namazını kılıncaya kadar orada bekledim. Sonra da

evine girinceye kadar peşinden gittim. Evine girince, ben de girdim ve;

- Yâ Resûlallah! Ben bu diyara geldiğimde senin kavmin, senden uzak durmamı istediler. Beni, o kadar korkuttular ki, ben de senin sözünü işitmemek için kulaklarıma pamuk tıkadım. Ama Allahü teâlânın hikmeti olacak ki, bana senin okuduklarını işittirdi. Onları pek güzel buldum. Bana yolunuzu anlatır mısınız? dedim.

Resûlullah efendimiz, bana İslâmiyet'i anlattılar, Kur'ân-ı kerîm okudular ve îmân etmemi istediler.

Vallahi ben bu zamana kadar, böyle güzel söz, böyle âdil bir din işitmemiştim. Huzûrunda hemen Müslüman oldum.

Tufeyl bin Amr, Resûlullah'ın huzûrunda Müslüman olduktan sonrasını şöyle anlatıyor:

"Resûlullah'ın huzûrunda Müslüman olunca;

- Yâ Resûlallah! Ben, kavmimde sözü dinlenen itibarlı bir kimseyim. Onlar benim sözümünden dışarı çıkmazlar. Gidip onları da, İslâm dînine dâvet edeyim. Duâ ediniz de, Allahü teâlâ benim için bir alâmet, bir kerâmet buyursun! Böylece o alâmet, kavmimi İslâmiyet'e dâvet ederken bana bir kolaylık, yardım olsun! dedim.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz;

- Ey Allah'ım! Onun için bir âyet, alâmet yarat! diye dua buyurdu.

Bundan sonra Mekke'den çıkıp kendi belde-me döndüm. Karanlık bir gecede, kavmimin oturduğu su başına bakan tepeye vardığım zaman, hemen alnımda kandil gibi bir nûr peyda oldu. Çıra gibi ışık vermeye başladı. O zaman duâ edip;

- Allahım! Bu nûru alnımdan başka bir yere naklet! Devs kabîlesinin

câhilleri görüp de, dînin-den döndüğü için Allah, onun alnında ilâhi bir cezâ olarak bunu çıkardı, sanmasınlar! dedim.

O nûr, hemen elimdeki kamçının ucuna gelip kandil gibi asıldı. Kabilemin yurduna yaklaşıp da, yokuştan aşağıya inmeye başladığım sırada orada bulunanlar, elimdeki kamçının başında kandil gibi parlayan, etrafa ışık saçan nûru birbirine gösteriyorlardı. Bu vaziyette yokuştan aşağıya inip evime geldim.

Yanıma ilk önce, ihtiyar olan babam gelip, beni bu hâlde gördü. Bana olan sevgisinden dolayı boynuma sarıldı. Babam çok yaşlıydı. Ona dedim ki:

- Ey babacığım! Eğer evvelki hâl üzere kalırsan, ne ben sendenim, ne de sen bendensin!

- Sebebi nedir?, Ey oğlum!

TUFEYL BİR AMR

- Ben, artık Muhammed aleyhisselâmin dînine girip Müslüman oldum.

Bunun üzerine babam da;

- Oğlum, ben de senin girdiğin dîne girdim. Senin dînin benim dînim olsun, deyip hemen Kelime-i şehâdet getirerek Müslüman oldu. Bundan sonra İslâm dîninden bildiğimi ona öğrettim. Sonra yıkayıp temiz elbiseler giydi.

Daha sonra yanıma hanımım geldi. Ona da aynı şeyleri söyledim. O da kabul edip Müslüman oldu.

Sabah olunca Devs kabîlesinin içine çıktım. Bütün Devslilere İslâmiyet'i anlattım. Onları da bu dîne girmeye dâvet ettim. Fakat onlar, bu dâveti kabullenmede ağır davrandılar. Hatta kaş göz hareketleri yaparak benimle alay etmeye başladılar. Faiz ve kumara düşkünlüklerinden beni dinleme-

diler. İslâmiyet'e uymaktan kaçındılar. Allah'a ve Peygamberine âsi oldular.

Bir müddet sona Mekke'ye gelip kavmimin durumunu Resûlullah'a anlatarak;

- **Yâ Resûlallah! Devs kabîlesi Allah'a âsi oldular. İslâm'a girmeleri için yaptığım dâvetimi kabul etmediler. Onların aleyhinde bedduâ et de, helâk olsunlar,** dedim.

Herkese şefkât ve merhameti çok olan Peygamberimiz, ellerini açıp kibleye dönerek;

- **Yâ Rabbî! Devs halkına doğru yolu göster de, onları İslâm dînine getir,** diye duâ buyurdu. Bana da;

- **Kavmine dön! Onları güleryüzle ve tatlı dille İslâmiyet'e dâvet etmeye devam et! Kendilerine yumuşak davran!** buyurdu.

Hemen dönüp memleketime geldim. Devs halkını İslâm'a dâvetten hiç

TUFEYL BİR AMR

boş kalmadım. Hazreti Ebû Hureyre de dâhil bir çok kimse Müslüman oldu.

Tufeyl bin Amr, Peygamber efendimiz Hayber’de bulunduğunda, Devs kabîlesinden kendisine tâbi olup Müslümanlığı kabul edenlerle birlikte Medîne’ye geldiler. Sayıları 70 veya 80 civarındaydı.

Tufeyl ve Devsliler, Medîne’ye geldiklerinde Bedr, Uhud ve Hendek harpleri yapılmıştı. Peygamberimiz Hayber seferinde bulunuyordu. Hep beraber Hayber’e hareket ederek orada Peygamberimizle buluştular.

Resûlullah efendimizden, ordunun sağ kanadında görevlendirilmelerini rica ettiler ve “Yâ Mebrûr” sözünün kendilerine savaş parolası yapılmasını istediler. Peygamberimiz de bu isteklerini kabul etti. Ordunun sağ kanadı-

nın kumandanlığını Tufeyl bin Amr yürüttü. Hayberdeki ganîmetlerin hepsinden pay aldılar.

Tufeyl bin Amr, Mekke’nin fethinde de Resûlullah’ın maiyetinde bulundu. Peygamberimiz Mekke’nin fethinden sonra Huneyn’de Hevâzinlileri bozguna uğratıp Tâif üzerine yürümek istediği sırada, Tufeyl bin Amr, Peygamberimize gelip;

- Yâ Resûlallah! Beni, Huzâa ve Devs kabîlelerinin putu olan Zülkeffeyn’e gönder de, onu yakayım! dedi.

Resûlullah efendimiz, bu putu yakıp, yok etmek için Onu görevlendirdi ve buyurdu ki:

- Zülkeffeyn’in işini bitirdikten sonra, kavminle beraber İslâm ordusunu desteklemek üzere Tâif’e gelip, bize yetişeceksin!

Tufeyl bin Amr, derhal Devs kabîlesinin putunu yakmak üzere hareket etti.

TUFEYL BİR AMR

Putun, bulunduğu yere gelip onu yıktı, kırdı ve içine ateş doldurup yaktı.

Zülkeffeyn putu yakılıp orada tapılacak bir şey kalmayınca, Devs kabîlesinin hepsi İslâmiyet'in bütün emirlerine tam olarak uymaya söz verip, Müslüman oldular. Puta tapmaktan vazgeçtiler.

Ondan sonra Tufeyl, kendi kabîlesinden 400 kişi alarak acele yola çıktı. 4 gün sonra Tâif'te Peygamber efendimize yetişti. Yanında, ağır savaş aracı olarak Debbâbe (kale suralarını oymakta kullanılan bir savaş aleti) ile mancınık da götürdü.

Hazreti Ebû Bekir zamanında Mekke ve Medîne'nin dışında birçok kabîle dinden ayrılmaya başlamışlardı. Hazreti Ebû Bekir, bunların üzerine yürüdü. Hepsini mağlup etti.

Yalancı peygamberlik iddia eden Tuleyhâ adındaki kimsenin üzerine,

Hazreti Tufeyl bin Amr gönderildi. Bu savaşa oğlu Amr ile giderken bir rüyâ gördü. Rüyâsında, başı tıraş ediliyor, ağzından kuş uçuyor ve bir kocakarı onu karnına sokuyor, oğlu da onu arıyordu.

Bu rüyâsını arkadaşlarına anlattı. Onlarda;

- Hayırdır inşâallah, dediler.

- Bu rüyâyı kendim şöyle yorumladım, dedi:

"Başın tıraş edilmesi, başın kesilmesi demektir. Ağızdan kuşun çıkması rûhun çıkmasıdır. Kocakarının karnına alması, toprağın içine gömülmektir. Oğlumun beni araması da savaşta yaralanacağına ve sonradan Onun da şehîd olacağına alâmettir. Ben şehîd olacağımı umuyorum."

Gerçekten, Tufeyl bin Amr hazretleri Yemâme savaşında şehîd oldu. Oğlu da bu savaşta ağır yaralandı. Yermuk savaşında da şehîd oldu.

ubâde bin sâmit;

Ensarın ileri gelenlerinden. Resûlullah efendimiz hicretten sonra Medîne'de, Yahûdîlerle antlaşma yapmışlardı. Buna göre Yahûdîler, Müslümanlara saldırmıyacaklar, onların düşmanlarına yardım etmiyeceklerdi!

Buna rağmen, Yahûdîler sözlerinde durmadılar ve Müslüman kanı dökmekten çekinmediler.

Medîneli Yahûdîler, üç kabîle hâlinde yaşıyorlardı. Kureyzâ, Nâdir ve Kaynukaoğulları. En cesûrları, Kaynuka Yahûdîleriydi. Pek sağlam bir kalede oturuyorlardı. Kuyumculuk ve tefecilikle geçinirlerdi.

Müslümanların Bedir zaferinden sonra, hepsi de hırslarından kuduracak hâle geldiler. Bir Müslüman kadınına saldırmaları üzerine, Resûlullah efendimiz; bu kadar şımarmalarını, aradaki antlaşmaya saygılı olmalarını, aksi davranışları devam ederse; Bedir günü, Müslümanlara eziyet eden Kureyş müşriklerinin başına gelenlerin, onların da başına gelebileceğini ihtâr ettiler.

Yahûdîler işi, daha da ileri götürerek dediler ki:

- Savaşmasını bilmeyen kimselere yâni Kureyş'e karşı kazanılan zafer, önemli değildir. Şâyet

UBÂDE BİN SÂMÎT

Müslümanlar bir gün bizlerle çarpışarlarsa, o zaman harb etmenin tadını öğrenirler!

Artık onlara, bir ders gerekliydi. Peygamber efendimiz Eshâb-ı kirâma hareket emrini verdiler.

Kaynukaoğulları, o çok sağlam kalelerine çekildiler. Müslümanlar da 15 gün müddetle, onları muhasara ettiler. Sonunda kaçacak delik bulamayan Yahûdîler, teslim olmaya mecbur kaldılar. Sevgili Peygamberimizden eman dileyip, merhâmetine sığındılar.

Sevgili Peygamberimiz her zaman olduğu gibi, Eshâbıyla istişâre ettiler.

Yahûdîlere, nasıl bir cezâ verilmesini, Eshâbına da sordular.

Münâfıkların başı İbni Selül, söz alıp;

- Yahûdîlerle benim, antlaşmalarım vardır. Ben, onların dostluğunu

bırakamam!.. deyince, Hazreti Ubâde bin Sâmît de söz istedi ve dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Benim Kabîlem de Yahûdîlerle dostluk antlaşması yapmıştır. Fakat onlar, bütün sözlerini; ayaklar altına aldılar. Antlaşmalarını bozdular. Artık bundan sonra benim, Allah ve Peygamberinden başka dostum yoktur. Allah ve Resûlüne sığınıyor, emirlerini bekliyorum.

Sevgili Peygamberimiz ikisine de ayrı ayrı bakarak buyurdu ki:

- Ey İbni Selül! Kendin için seçtiğin Yahûdîlerin dostluğu senin olsun! Ubâde'nin seçtiği, Allah ve Resûlünün dostluğu da, Onun olsun!

Bunun üzerine, Kur'ân-ı kerîm'in Mâide sûresi, 51. âyeti nâzil oldu. Meâlen şöyledir:

"Ey îmân edenler! Sizler, Yahûdî ve Hıristiyanları dost edinmeyin. Zîrâ on-

UBÂDE BİN SÂMÎT

lar ancak, birbirlerinin dostlarıdır. Sizden kim, onları dost edinirse; onlardan sayılır. Allah zâlimleri, doğru yola erdirmez.”

Peygamber efendimiz onlara karşı, pek merhâmetli davrandılar. Kaynu-kaoğullarının, canlarını bağışladılar. Sâdece, Medîne’den çıkarılmalarını emrettiler. Bu vazifeyi de, Hazreti Ubâde’ye verdiler. O da bu vazîfeyi hakkıyla yapmıştır.

Ubâde bin Sâmit hazretleri şöyle anlatır:

“Ben birinci Akabe’de hazır bulunanlar içindeydim. Oniki kişi idik. Resûlullah efendimiz ile şunun üzerine bî’at ettik ki:

Allahü teâlâyâ hiçbir şeyi ortak koşmayalım, hırsızlık etmiyelim, zinâ yapmayalım, çocuklarımızı öldürmeyelim, dillerimizle yalan söyleyerek iftirâ etmeyelim, herhangi bir iyilik husûsunda O’na âsi olmayalım.

Bundan sonra, Peygamberimiz buyurdu ki:

- Eğer ahdinizde, sözünüzde durursanız sizin için Cennet vardır. Eğer onlardan bir şeyi örtbas ederseniz sizin işiniz Allahü teâlâyâ âittir, dilerse azâb eder, dilerse affeder.”

Ubâde bin Sâmit, bi’setin 12. senesi hac mevsiminde Mekke’de yapılan

UBÂDE BİN SÂMÎT

ikinci Akabe bî'atinde de bulunan Hazrec kabîlesinin oniki temsilcisinden biridir. Bî'atte dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Allah yolunda hiçbir kınayıcının kınaması beni tutmamak, yolumdan alıkoymamak üzere, sana bî'at ediyorum.

Ubâde bin Sâmît'in anesi de İslâmiyet ile şeref lenip, çok kimsenin Müslüman olmasına vesîle oldu. Hicretten sonra Mekke'den göç eden Müslümanlardan Ebû Mersed ile kardeş oldu. Hazreti Ümmü Hıram ile evlendi. Nikâhını Resûlullah efendimiz kıydı.

İslâm güneşi parladıkça, Medîne'ye hicret edenler de çoğalıyordu. Muhtaç olanları sevgili Peygamberimiz, bâzı âilelerin yanına misâfir ediyorlardı. Kabiliyetli olanlara, Kur'ân-ı kerîm öğretilmesini de istiyorlardı.

Onlardan biri, Hazreti Ubâde'nin misâfiri oldu. Kur'ân-ı kerîmi iyice öğreninceye kadar yedi, içti, ağırlandı. Ayrılık vakti gelince O da, Hazreti Ubâde'ye bir karşılık vermek istedi. Elinde, çok güzel bir yay tutuyordu. Hem ağacı, hem kirişi, hem işçiliği fevkalâde idi. Dedi ki:

UBÂDE BİN SÂMIT

- **Bana verdiğin emeklere karşı, lütfen bu yayı kabûl et!**

Hazreti Ubâde vaziyeti Peygamber efendimize arzetti. Allahü teâlânın Resûlû;

- **Eğer o yayı kuşanır-san; omuzların arasında bir ateş közü taşımış olursun** buyurarak,

Kur'ân öğretilmesinin yalnızca Allah rızâsı için yapılması gerektiğini, karşılığında, herhangi bir şey almanın doğru olmadığını bildirdiler.

Ubâde bin Sâmit şöyle anlatır:

"Birgün hasta idim. Peygamber efendimiz, En-sârdan bâzı zâtlarla beni görmeye geldi, şehîdlerden bahsederek;

- **Şehîdlerin kim olduğunu biliyor musunuz?** diye sordu.

Herkes susmuştu. Resûlullah suâli üç defa tekrarladı. Beni kaldırdılar. Şöyle cevap verdim:

- Şehîd, İslâmiyet'i kabûl eden, hicret eden, sonra Allah yolunda ölen-dir.

Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu:

- **O zaman ümmetimin şehîdleri çok az olur. Allah yolunda ölen şehîddir. Denizde boğulanlar şehîddir, karın ağrısından ölenler şehîddir, lohusalıktan ölen kadın şehîddir."**

Ubâde bin Sâmit, talebelerinden Sanabic'in hastalığına üzülüp, ağladığını görünce şöyle buyurdu:

- Ne ağlıyorsun, eğer mahşerde sana şehâdet etmeme ve şefâat etmeme müsâade edilirse, şehâdet ve şefâat ederim. Bu Resûl-i ekremden işitiğim bir hadîstir. Size şimdi de Resûl-i ekrem diğer bir hadîs-i şerîfini rivâyet ediyorum. Resûl-i ekrem efendimiz buyurdu ki:

UBÂDE BİN SÂMÎT

“Kim ki Allah’tan başka tapacak bir mâbud bulunmadığına, Muhammed aleyhisselâmın, Resûlullah olduğuna şehâdet ederse, onun cesedi Cehenneme harâm olur.”

Ubâde bin Sâmît şöyle anlatır:

“Bir gün bir zât Peygamber efendimize gelerek sordu:

- Yâ Resûlallah, amellerin en üstünü nedir?

- **Allahü teâlâyâ îmân ile O’nu tasdik, O’nun yolunda cihâddır.**

- Yâ Resûlallah, daha kolayı yok mu?

- **O hâlde, sabırlı ve iyilik sever ol!**

- Yâ Resûlallah, daha da kolayını istiyorum.

- **O hâlde, Allahü teâlâ sana ne kısmet etmiş ise ona râzı ol!**

Başka bir zamanda da Resûlullah efendimiz O’na şöyle buyurdu:

- Ben sizin benden sonra şirke düşeceğinizden korkmam. Sizin için korktuğum mala meyl ve rağbet etmenizdir.

Birisi Ubâde bin Sâmît’e dedi ki:

- Ben harb ederken Allahü teâlânın rızâsını murâd ettiğim gibi, başkalarının beni övmesini de isterim.

Bunun üzerine Ubâde hazretleri buyurdu ki:

- **Sana bundan kâr yok.**

Adam üç kere aynı sözü tekrar edince, Ubâde hazretleri, şu hadîs-i şerîfi okudu:

“Allahü teâlâ buyuruyor ki: “Ben ortaklıktan müstagnî olanların en müstagnîsiyim. Kim ki benim için amel eder ve başkasını da bu amele katarırsa, hissemi o ortağıma devrederim.”

Ubâde bin Sâmît, Es-hâb-ı kirâmın en fazîletlerinden biri idi. Peygamber efendimiz zamanında Kur’ân-ı kerîmi tamamen

UBÂDE BİN SÂMÎT

ezberlemiş, ayrıca bir de Kur'ân-ı kerîm yazmıştı.

Buyurdu ki:

“Cehennemnin yedi ka-
pısı vardır; üçü zenginler,
üçü kadınlar, birisi de fa-
kirler içindir.”

“Yapacağın işin sonu-
nu düşün, salâh ve iyilik
ise onu yap. Azgınlık ise
ondan vaz geç.”

Allahü teâlânın rızâsı
için yaşıyan Peygamber
efendimiz, vazîfelerini ta-
mamladıktan sonra; bu
dünyadan ebedî âleme
göçtüler. Birinci halîfesi,
Hazreti Ebû Bekir de öm-
rünü tamamladı. Arkasın-
dan, Hazreti Ömer halîfe
seçildi. Onun zamanında
İslâm orduları, büyük fe-
tihler yaptılar.

Hazreti Amr ibni Âs ku-
mandasında bir ordu, Mı-
sır seferine çıktı. Epeyce
zaman geçmesine rağ-
men, zafer haberi gelmi-
yordu. Nihâyet bir mektup
geldi. Mısır için, yardım is-
teniyordu!..

Bunun üzerine Hazreti
Ömer de, bir mektup yazdı:

**“Ey Amr! Şunu bil ki
Cenâb-ı Allah, hiçbir mille-
te doğru niyetli olmadıkça,
yardım etmez. Sana yar-
dım için, dört Müslüman
gönderiyorum. Bildiğim
kadarıyla bunlardan her bi-
ri, bin kişiye bedeldir.**

**Mektubumu aldığın za-
man, askerlerini topla. On-
lara güzel bir şekilde hitâb
et. Yolladığım dört Müslü-
manı, onlara tanıt. Askerle-
rine evvelâ niyetlerini dü-
zeltmelerini; sonra da, düş-
man karşısında sabır ve se-
batla savaşmalarını söyle.**

**Cum’a günü, zevâlden
sonra hücûm emrini ver.
Çünkü o saatte, duâlar ka-
bûl olunur ve Allahın rah-
meti yağar. Bütün mücâ-
hidler yüksek sesle tekbîr
getirip, Allahü teâlâdan
yardım dilesinler. Sonra
da, hücûma kalksınlar!”**

Mısır başkumandanı
bu mektubu alır almaz, as-
kerlerini topladı. Önce Ha-

UBÂDE BİN SÂMÎT

lîfenin yazdıklarını, saygıyla okudu. Sonra da şöyle konuştu:

- Ey mücâhid gâziler. Emîr-ül Mü'minîn, Ömer bin Hattâb hazretlerinin; bizlere yardım için yolladığı bahâdırları, işte sizlere tanıtıyorum:

Bu zât; Cennetle müjdenmiş, 10 büyük Müslümandan, sevgili Peygamberimizin öz halasının oğlu, Zübeyr bin Avvâm'dır.

Şu kahraman; "Resûlullahın süvârisi" ve Bedir savaşını yaşayan kahramanlardan, Mikdâd bin Esved'dir.

Bu genç ise; Peygamber efendimizin duâlarına mazhâr olan, meşhur Mesleme bin Muhalled'dir.

Sonuncu Müslüman da; hem âlim, hem hâfız, hem cengâver ve de Akabe Bî'atlarının reislerinden, Ubâde bin Sâmit 'tir.

Bu konuşmadan sonra mücâhidler gerçekten

coştular. Hazreti Ömer'in dediklerini aynen yapmaya başladılar. Mübârek Cum'a vaktinde, herkes güzelce abdestlerini aldı. Namazlarını kıldılar ve zafer için, Cenâbı Hakka duâ ettiler. Sonra da tekbîrlerle, hücûma geçtiler. İşte bu îmanlı hücûmlar sonunda, duâlar nihâyet kabûl oldu. Mısır topraklarına da, İslâm güneşi doğdu.

Hazreti Ubâde, dirâyetli, üstün kabiliyetli bir kimseydi. Hazreti Ebû Bekir, hilâfeti zamanında Bizans Kralı Heraklius'a elçi olarak Haşim bin Âs ile Ubâde bin Sâmit'i gönderdi.

Bu iki zât, Şam'a uğradıktan ve uzun bir yolculuktan sonra İstanbul'a vardılar. Boyunlarında kılıçları olduğu hâlde atlarının üzerinde kralın sarayına kadar yaklaştılar. İstanbul halkı onları hayret ve hayranlıkla seyrediyordu. Hayvanlarından inerken;

UBÂDE BİN SÂMÎT

- **Lâ ilâhe illallahü vallahü ekber**, deyince, sarayın, hurma ağacı gibi sallandığını gördüler.

Kralın huzuruna çıktılar. Kral kendilerine, Peygamberimiz ve İslâmiyet hakkında bir hayli suâl sordu. Aralarında şu konuşmalar geçti:

- Sizin yanınızda en büyük kelâm nedir?

- **Lâ ilâhe illallahu vallahü ekber'dir.**

- Siz evinizde, memleketinizde bunu söylediğiniz zaman evleriniz sarsılıp, tavanlarınız üzerlerinize çökmüyor mu?

- **Hayır, biz bu sözün hiçbir zaman öyle yaptığı-**

nı görmedik. Ancak senin yanında gördük. O, bize öğütten başka birşey değildir.

- Vallahi mülkümden çıkmaktan nefsim hoşlan- saydı size tâbi olurum, ölünceye kadar da sizin hakîr bir köleniz olmayı isterdim.

Kral, bu itiraftan sonra elçileri kıymetli hediyelerle gönderdi.

Hazreti Ubâde 655 yılında yetmişiki yaşlarında iken Remle'de hastalandı. Çok sevilen ve sayılan bir sahâbî olduğu için, bütün mü'minler ziyâretine koşuyorlardı.

Hasta yatağında bile, Peygamber efendimizin

UBÂDE BİN SÂMÎT

hadîs-i şerîflerini ve mübârek Kur'ân-ı kerîm âyetlerini açıklıyor; güzel nasîhatlerde bulunuyordu. Bir keresinde oğlu Velid dedi ki:

- Babacığım! Bana da bir nasîhatta bulunur musun? Fakat lütfen en önemlisi hangisiyle, onu söyleyiniz.

- **Beni yatağımda doğrultun, oturayım!**

Dediğini yaptılar. Sonra şunları söyledi:

- **Oğlum! Eğer sen, kaderin hayrına ve şerrine inanmazsan; îmânın tadına eremezsin.**

- Fakat Babacığım, kaderin, hayrını ve şerrini nasıl anlıyabilirim?

- **Şöyle inanmalısın ki; kaderinde olmayan şey, seni aslâ bulamaz. Kaderinde yazılı olandan da, aslâ kaçamazsın.**

Hazreti Ubâde'nin hastalığı ziyâdeleşti. Vefât edeceğini anlayınca dedi ki:

- Ne kadar akrabam, âzâtlı, hizmetli ve komşularım varsa; toplayıp getirin!

Hepsi gelince, onlara;

- **Sanıyorum bugün; dünyadaki son günüm, âhiretteki ilk gecem olacaktır. Bâzılarınızı, elimle veya dilimle incitmiş olabilirim. İşte şimdi bana, kısas yapın. Çünkü bu dünyada kısas yapmazsanız, yemin ederim ki öbür dünyada, hakkınızı benden alacaksınız,** dedi.

Etrafındakilerle helâlleşti. Sonra son vasiyetini yaptı:

- Rûhumu teslim eder etmez, hepiniz kalkıp güzelce abdest alın. İkişer rek'at namaz kılıp; hem kendinize, hem de şu garip Ubâde'ye duâ edin. Çünkü cenâbı Hak, yüce Kitâbında **"Sabır ve namazla, Allah'a sığının!"** buyurmuştur. Daha sonra hiç bekletmeden, beni kabrime götürün.

ukayl bin ebî tâlib;

Hazreti Ukayl Peygamberimizin amcası Ebû Tâlib'in dört oğlundan ikincisidir. Başlangıcından beri İslâm'a yakınlık duyuyordu. Ancak, Mekke'deki sosyal durumdan ve Mekke'li müşriklerin Müslümanlara yaptığı işkenceleri görüp çekindiğinden, bu düşüncesini açığa vurmamıştı.

Hazreti Ukayl, Mekke müşrikleri baskı yaptıkları için, Bedir savaşında istemeyerek onların yanında yer aldı. Müslümanlar onu esir aldılar. Kendisi fakir idi. Kurtuluş fidyesini ödeyecek durumu yoktu. Bundan dolayı, onun fidyesi, amcası Abbâs bin Abdülmuttalib tarafından ödendi.

Hazreti Ukayl'ın İslâm'ı kabûl edişi, Hudeybiye antlaşmasından sonra olmuştur. Müslüman olan Ukayl, Mûte gazâsına iştirak etti. Ancak dönüşün-

de uzun süren bir hastalığa yakalandı ve bu sebeple Mekke, Huneyn ve Tâif gazâlarına iştirak edemedi.

Daha sonra, tekrar Mekke'ye yerleşti. Ancak, zaman zaman Resûlullah'ı ziyâret eder, hizmette kusur etmezdi. Bu bakımdan Resûl-i Ekremden birkaç hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir.

Müslüman olmadan önce fakir olan Hazreti Ukayl, Müslüman olup, hicret ettikten sonra daha da fakirleşti. Resûlullah efendimiz bu durumu görünce, Hayber seferinden sonra, kendisine yıllık bir maaş bağladı. Başka geliri olmadığından, geçimini yalnız bu maaşla temin ediyordu.

Ukayl bin Ebi Tâlib, Peygamberimizi çok sevdi. Her fırsatta Resûlullah'a olan bağlılığını ve sevgisini gösterdi. Resûlullah efendimiz de onu

UKAYL BİN EBÎ TÂLİB

severdi. Ukayl hazretleri-ne buyurdu ki:

- Yâ Ukayl! Ben seni iki cihetten seviyorum. Birincisi, yakın akrabam olduğun için, ikincisi, amcamın seni sevdiğini bildiğim için.

Hazreti Ukayl, Resûlullah'ın kıymetli sünnetine uymakta çok dikkatli ve titiz idi. Çevresindekilere, câhiliyye âdetlerinden uzaklaşmalarını tavsiye ederdi. Nesepler, soylar üzerinde geniş bir bilgiye sahipti.

Câhiliyye devrine dâir, örf ve âdetler, meşhur günler, hikâye ve destanlar hakkında da derin bilgisi vardı. Bu yüzden komşu kabîleler arasında hürmet ve saygı görürdü. Bu konuda sorulan suâllere geniş ve doyurucu cevaplar verirdi.

Müslüman olduktan sonra, câhiliyye devrine ait âdetleri iyi tanıdığından, neleri terkedeceğini

de gayet iyi biliyordu. Çünkü, şerri, günahı, haramı bilmeyenin, tanımayanın, o kötülüğe, harama düşme ihtimali her zaman mevcuttur. Ama tanırsa, ondan kendisini muhafaza etmesi mümkündür.

Ukayl hazretleri hazır cevap bir zat idi. Yüz küsur sene yaşamıştır. Yezid ile olan anlaşmazlıkta Hazreti Hüseyin'in tarafını tutarak, bu konuda önemli rol almıştır.

Bid'at sahiplerinden uzak dururdu. Bildirdiği bir hadîs-i şerifte buyuruldu ki:

- Bid'at sahipleri ile birlikte bulunmayınız! Onlarla birlikte yiyip içmeyiniz! Onlardan kız alıp vermeyiniz!

Ukayl hazretleri, Câfer-i Tayyar hazretlerinden on, Hazreti Ali'den yirmi yaş büyük olup, üçü de aynı anadandır. Künyesi Ebû Yezid'dir. 680 tarihinde vefât etti.

ukbe bin âmir;

Ukbe bin Âmir (radiyalahü anh), Medîne otlaklarında koyun güderdi. Peygamber efendimizin Medîne'ye hicret ettiğini de dağda haber almıştı. Artık orada duramazdı. Gidecek, o yüce Peygamberi görecekti. Koyunları oracakta bıraktı, doğruca Medîne'nin yolunu tuttu. Geldi, Resûlullah'ı sordu. Misâfir kaldığı evi öğrenir öğrenmez soluğu huzurunda aldı.

Kâinatın Efendisini karşısında görünce çok sevindi, birden dünyası genişledi, gönlü aydınlandı. Uçacak gibiydi. İçi içine sığmıyordu. O zamana kadar böyle bir heyecan yaşamamış, bu kadar sevinmemişti. Rûhundaki değişikliklere kendisi de inanamaz olmuştu. Dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Size bî'at edeceğim.

Resûl-i ekrem efendimiz hakikat nûrlarından inciler saçtı önüne. Yüce

dînin esaslarını öğretti. Ukbe en ufak bir tereddüt bile göstermedi. Hemen bî'at edip mü'minler arasında yer almakta gecikmedi. Ukbe artık bir sahâbiydi. Hem de Suffe eshâbının içinde yer alan seçkin bir sahâbî.

Ukbe bundan sonra her şeyi terkederek kendisini tamamen ilme verdi. Peygamberimizin hayat dolu sohbetini artık hiç kaçırmıyordu. Ondan ilim ve mârifet meyveleri derliyordu. Peygamberimiz de Ukbe'nin ilme olan aşırı arzûsunu bildiği için kendisiyle husûsî olarak ilgileniyordu.

Bir gün Hazreti Ukbe'ye hitâben şöyle buyurdu:

- Kur'ân-ı kerîmde bâzı sûreler vardır. Cenâb-ı Hak o sûrelerin bir benzerini ne Tevrât'ta, ne İncil'de, ne Zebûr'da indirmemiştir. Hiçbir geceni onları okumadan geçirme. Bunlar: İhlâs, Felâk, ve Nâs sûreleridir.

UKBE BİN ÂMİR

Bu sözleri kulaklarına küpe edinen Ukbe şöyle der:

- O günden sonra her gece bu sûreleri okumadan yatmadım. Hep okudum.

Hazreti Ukbe bilmediklerini, öğrenmek istediği husûsları Peygamberimizden sormaktan çekinmezdi. Böylece pek çok şeyi öğrenme imkânını bulmuştu. Bir gün Peygamberimizin yanına yaklaştı, mübârek ellerini tuttu ve şöyle dedi:

- Yâ Resûlallah, iyilik ve ibâdetin üstün olanlarının hangisi olduğunu söyler misiniz?

- **Hâlini sormayanın hâlini sor. Sana bir şey vermeyene vermeye bak. Sana haksızlık eden de affet.**

- Ya Resûlallah, kurtuluş nerededir?

- **Diline sahip ol, evin sana dar gelmesin. Sırrını yayma. Günâhların için ağla.**

Bunlar zor işlerdi. Nefse ağır gelen hizmetlerdi, fakat Cennete kavuşturuyordu. Bunun için herşeyden önce böyle nefse zor gelen amelleri işliyerek Allahü teâlânın rızâsını elde etmek lâzımdı. Hazreti Ukbe'nin öğrenme husûsundaki bu gayreti onun kısa zamanda âlim sahâbîler arasına girmesine sebep oldu. Öyle ki, Hazreti Ukbe, Peygamberimizin zamanında ictihâd edebilecek seviyeye geldi. Hattâ bir defasında Peygamberimiz kendisine müracaat eden iki dâvâlı hakkında hüküm verme işini ona bıraktı. Ukbe;

- Siz daha lâıksınız yâ Resûlallah! Anam, babam size fedâ olsun, dedi.

Fakat Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- **Sen hüküm ver!**

- Neye göre hüküm vereyim yâ Resûlallah?

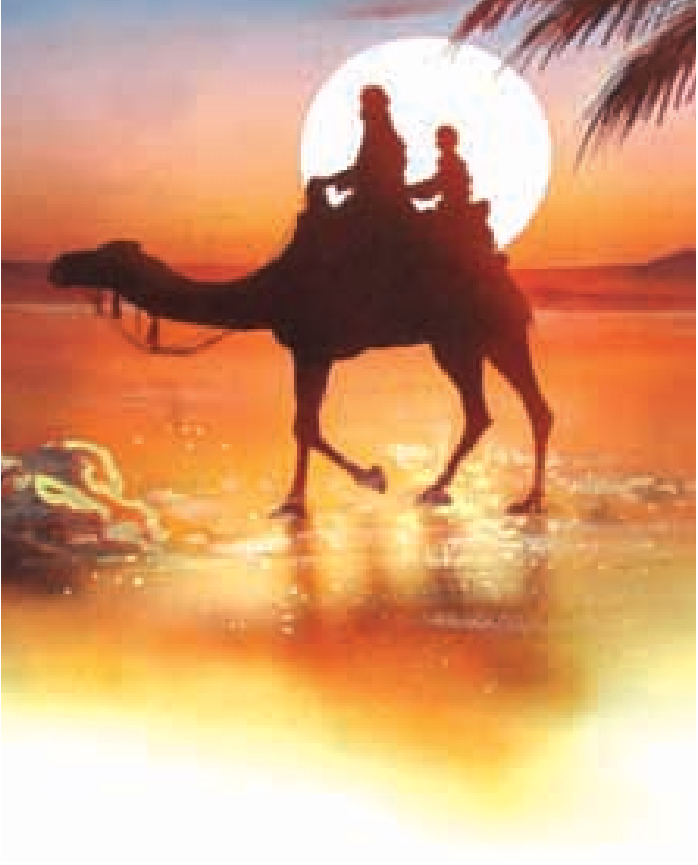
- **Kendi ictihâdına göre hüküm ver. Eğer hükmün-**

UKBE BİN ÂMİR

de isâbet edersen sana on sevâb verilir. İsâbet etmezsen bir sevâb kazanırsın.

Hazreti Ukbe bir gün on iki arkadaşıyla birlikte

Peygamberimizden bir şeyler öğrenmek düşüncesiyle yola çıktı. Yanlarında develeri de vardı. Onları başı boş bırakmak istemediler. Dediler ki:

UKBE BİN ÂMİR

- İçimizden birisi develerimizi otlatsa da, kalanımız Resûlullah efendimizle sohbet etsek. Sonra öğrendiklerimizi ona bildiririz.

Hazreti Ukbe gerçi Peygamberimizin sohbetinde bulunmayı çok arzuluyordu. Fakat develerin yanında birisinin kalması gerektiğine de inanıyordu. Arkadaşlarını kendi nefsine tercih ederek, **“Siz gidin. Develeri ben otlatırım”** dedi. Sonrasını kendisi şöyle anlatır:

“Arkadaşlarım gideli bir hayli olmuştu. Kendi kendime dedim ki:

- Galiba aldandım. Arkadaşlarım Resûlullahtan benim duymadıklarımı dinliyor, öğrenmediklerimi öğreniyorlar.

Sonra şehre gittim. Yolda sahâbîlerden bir grupla karşılaştım. İçlerinden biri, Peygamberimizin, **“Kim güzelce abdest alırsa, günâhından temizlenerek annesinden yeni**

doğmuş gibi olur” buyurduğunu söyledi. Hayret ettim. Benim hayretimi fark eden Ömer bin Hattâb dedi ki:

- Hele sen ondan önceki hadîsi dinlemeliydin. Onda ki müjde daha fazla idi.

- Ne olur, onu da sen söyle! dedim.

Bunun üzerine O da, Resûlullah'ın, **“Kim Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmadan ölürse, Allah ona Cennet kapılarını açar. O da istediği kapıdan Cennete girer. Cennetin sekiz kapısı vardır”** buyurduğunu söyledi.

Tam bu sırada Resûlullah efendimiz geldi. Ben de tam karşısında oturdum, dinlemeye başladım. Fakat benden yüzünü çevirdi. Dedim ki:

- Ey Allah'ın Resûlü! Anam babam size fedâ olsun. Niçin benden yüzünüzü çeviriyorsunuz?

Resûl-i ekrem efendimiz buyurdu ki:

- Sence bir kişinin isti-fâdesi mi daha kıymetli, yoksa on iki kişinin mi?

Hatâmı anlamıştım."

Hazreti Ukbe, Peygamber efendimize karşı son derece hürmetkârdı. Öyle ki, Resûlullah'ın huzurunda deveye binmeyi hürmetsizlik sayardı. Bir gün Peygamberimizle birlikte bir yere gidiyordu. Peygamberimiz deveye binmişti. Kendisi yaya idi.

Resûlullah efendimiz onu terkisine almak istedi.

- Ey Ukbe! Binmiyor musun? buyurdu.

Hazreti Ukbe dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Edeb-sizlik etmekten korkuyorum.

Peygamberimizin ısrar etmesi üzerine, onun emri edebden üstündür diyerek mahcûb bir hâlde deveye bindi.

Ukbe, mü'min kardeşlerinde gördüğü kusurları, kabahatleri açığa vurmaz-

dı. Başkalarının kusurlarını araştırmadığı gibi, yanında başkasının kabahatlerinin anlatılmasından da rahatsız olurdu. Bir defasında hizmetçisi, komşunun bir hatâsını söyledi. Hazreti Ukbe, hizmetçiye kızmadı. Ona nasîhat etti. Bunun iyi birşey olmadığı-nı anlattı. Sonra da şu hadîs-i şerîfi rivâyet etti:

"Kim dünyada bir mü'minin ayıbını örterse, Allahü teâlâ da Kıyâmet günü onun ayıbını örter."

Hazreti Ukbe'nin; hadîs, mîrâs taksimi ve hitâbet gibi sahalarda müstesnâ bir yeri vardı. Kur'ân-ı kerîmi güzel okuyan, sesiyle süsleyen sahâbîlerdendi. Hattâ Hazreti Ömer ona Kur'ân-ı kerîm okutturur ve büyük bir huşû ile dinlerdi.

Hazreti Ukbe'nin bir diğer husûsiyeti de askerlik sanatına olan merakıydı. Fırsat buldukça Peygamber efendimizin, **"Hiçbiri-**

UKBE BİN ÂMİR

niz ok atışı yapmaktan geri durmasın” ve “Bir ok sebebiyle Allah üç kişiyi Cennete koyar: Oku hayırlı bir işte kullanmak maksadıyla yapan ustasını, onu atanı ve atana yardımcı olanı” gibi hadîsleri hatırlatıyordu. Böylece cihâd rûhunun devamlı uyanık kalmasını, müslümanların düşmana karşı tâlim yapmaya ehemmiyet vermelerini istiyordu.

Ukbe, Peygamberimizin İstanbul’un fethi için verdiği müjdeyi kalbinin derinliğinde bir sır gibi saklıyordu. Hicretin 52. senesinde Hazreti Muaviye’nin İstanbul’un fethi için hazırladığı orduda vazife aldı. O sıralar Mısır vâlisi olduğu için Mısır’dan hazırlanan birliğin kumandanlığını yaptı. Hicretin 58. senesinde vefât etti.

Mısır’da vâli iken Peygamberimizden rivâyet ettiği bir meâli şöyledir:

“Ey insanlar! Sözlerin en iyisi, Allahü teâlânın kitâbıdır. Yolların en hayırlısı, benim yolumdur. Sözlerin en değerlisi, Allahü teâlâyı anmaktır. Kıssaların en değerlisi, Kur’ân-ı kerîmdir. Amellerin en iyisi, farz olan amellerdir. İşlerin en kötüsü, bu yolda yapılan değişikliklerdir. Bid’atlerin hepsi dalâlettir, sapıklıktır.

Ölümlerin en şerefli, şehîdlerin ölümüdür. Kör-lüğün en kötüsü, hidâyete erdikten sonra sapıklığa düşmektir. İlmin en iyisi, faydalı olandır. Veren el, alan elden üstündür. Az ve yeterli olan mal, çok olan ve azdıran servetten iyidir. Pişmanlığın en kötüsü, Kıyâmet günü duyulan pişmanlıktır.

En büyük hatâ, yalan söylemektir. En hayırlı zenginlik, gönül zenginliğidir. En iyi azık, takvâdır. Hikmetin başı, Allah korkusudur. Kalbde yer alan şeylerin en iyisi, hakîkî îmândır. Ölümler için yüksek sesle ağ-

UKBE BİN ÂMİR

layıp dövünmek câhiliyye âdetlerindendir. Devlet malına el uzatmak, Cehen-nemden ateş közleri çalmaktır. Altın ve gümüşü biriktirip zekâtını vermemek, insanın, vücudunu Cehen-nem ateşiyle dağlamasıdır. İçki kötülüklerin anasıdır. Kazançların en kötüsü fâizdir. Yiyeceklerin en kötüsü yetimin malıdır. Bahtiyar insan, başkasından ders alabilir.

Hepiniz nihayet birkaç metrelik toprağa gireceksiniz. Her iş neticesiyle değerlendirilir. Amellerde geçerli olan, amelin sonudur. Gelmesi muhakkak

olan şey, uzak olsa da yakındır. Mü'mine sövmek fâsıklıktır. Mü'minin gıybetini etmek Allahü teâlâya karşı gelmektir. Mü'minin kanına tecâvüz etmek ne kadar harâm ise, malına tecâvüz etmek de o kadar harâmdır. Kim kötü bir iş yapmak için Allah adına yemin ederse, Allahü teâlâ onu yalancı çıkarır. Kim sabrederse, Allah sevâbını kat kat verir.

Allahım, beni ve ümmetimi bağışla! Allahım, beni ve ümmetimi bağışla! Allah'tan beni ve sizi affetmesini dilerim."

ÜBEYY BİN KÂ'B

übeyy bin kâ'b;

Sevgili Peygamberimiz sordular:

- **Yâ Übeyy! Allah'ın kitâbında en büyük âyet hangisidir?**

Hazreti Übeyy bin Kâ'b cevap verdi:

- Allah ve Resûlü, daha iyi bilirler.

Efendimiz aynı suâli üç kere tekrarlادılar. Üçüncü kere sorduklarında Hazreti Übeyy dedi ki:

- Yâ Resûlallah, Kitâ-bullah'ın en büyük âyeti, Âyet-el Kürsî'dir.

Bu cevap üzerine Peygamber efendimiz mübârek ellerini onun göğsüne koyarak buyurdular ki:

- **İlim sana mübârek olsun!**

Bir gün de Peygamber efendimiz;

- **Kur'ân-ı kerîm öğrenmek isteyenler, şu dört Müslümandan öğrensinler,** buyurup isimlerini söylediler. O dört bilgili zât

arasında, Hazreti Übeyy de bulunuyordu.

Hazreti Übeyy, Peygamber efendimizle birlikte, bütün gazâlara katıldı. Uhud'da okla yaralandı. Sevgili Peygamberimiz kendisine bir tabip yolladı. O da, yarasını dağladı. Bunun üzerine iyileşti.

Bir ara sevgili Peygamberimiz tarafından, zekât toplamaya memûr edildi. Bütün kabîlelerden, zekât-larını topladı, geldi. Sonunda Medîne dışındaki bir Müslüman kalmıştı. Selâm verip yanına girdi. Ziyâret sebebini öğrenen adamcağız, bütün mallarını Hazreti Übeyy'e göstererek dedi ki:

- Hangisini istiyorsan seç, al!

O da bir tanesini ayırdı. Fakat mal sahibi itiraz etti:

- Böyle süt vermeyen, ihtiyar bir hayvancağızı; zekât olarak veremem.

Genç ve semiz bir hayvan gösterip rica etti:

ÜBEYY BİN KÂ'B

- Lütfen bunu alın!

Bu sefer de, Hazreti Übeyy itiraz etti:

- Onun değeri fazladır. Senin zekâtın, daha az tutar, alamam!

Ama Müslüman, "İlle de bunu almalısın!" diye ısrar ediyordu. O zaman Hazreti Übeyy, bir teklifte bulundu:

- Efendimiz çok yakında bulunuyorlar. İstersen gel, kendileriyle konuş. Râzı olurlarsa, alırız.

Müslüman kabûl etti. Kendi seçtiği zekât malıyla birlikte, Resûl-i ekrem huzûruna vardılar.

- Yâ Resûlallah! Sizin elçiniz, sizin rızânız olmadan, verdiğim zekât malımı almıyor! Lütfen, emir buyurunuz da, kabûl etsin.

Mes'eleyi öğrenen iki cihân Sultânı buyurdular ki:

- Übeyy, ödemen hak olan miktarı ayırmış. Ama sen gönül rızâsı ile, fazla-

ÜBEYY BİN KÂ'B

sını vermek istiyorsan; hayır işlemene engel olmayız. Cenâb-ı Hak da sana, sevâbını verir.

Sonra ikisine de, duâ ettiler.

Hazreti Übeyy, Efendimizin vefâtlarından sonra da; zekât toplama görevine devam etti. O sırada çıkan Yemâme cenginde, hâfızların çoğu şehîd oldular. Hazreti Ömer, Halîfeye müracaat etti. Halîfe Hazreti Ebû Bekir de, Kur'ân-ı kerîmin mushaf hâline getirilmesi için emir verdi. Bu önemli iş yerine getirilirken çalışanların başında, gene Hazreti Übeyy bulunuyordu.

Hazreti Ömer ile Efendimizin amcası Hazreti Abbâs, bir gün ihtilâfa düştüler. Fakat Hazreti Übeyy'in hakem olmasında anlaştılar. İki birlikte, onun evine gittiler.

Selâmdan sonra Hazreti Abbâs şunları söyledi:

- Yâ Übeyy! Halîfe, bana ait bir evi istimlâk etmek istiyor. Ben de, vermek niyetinde değilim. Bir türlü anlaşılmadı. Neticede, senin hakem olmanı kararlaştırdık. Nasıl hükmedersen, ona râzı olacağız.

Hazreti Übeyy, halîfe Hazreti Ömer'in yüzüne baktı. O da:

- **Evet, öyle!** diyerek söylenenleri tasdîk etti, doğruladı. Sonra da şunları ekledi:

- Onun evi, Mescid'in bitişiğindedir. Kendisine, "Burasını gönül rızân ile, devlete sat. Parasını derhal ödeyelim!" dedim. "Olmaz!" dedi. "Hibe et, bağışla" dedim. "Olmaz!" dedi. Bunun üzerine "Öyleyse, istimlâk edeceğim. Sonra da yıkıp, Mescide ilâve edeceğim. Müslümanlar artık sığmıyorlar, dedim. Onu da kabûl etmedi. "Bu saydıklarımın birisini mutlaka yapmalı-

sın!" dedim. Ancak senin hakem olmanda anlaşıldık.

Hazreti Ömer daha sonra, "Şimdi nasıl karar vereceksen, ver bakalım", deyip sözlerini tamamladı.

Hazreti Übeyy, iki tarafı da, dikkatle dinledikten sonra dedi ki:

- Yâ Emîr-el mü'minîn! Öyle biliyorum ki, sen, Abdülmuttalib oğlu Abbâs'ı râzı etmezsen; onun evini alamazsın!

Hazreti Ömer sordu:

- **Bu hükmü; Allah'ın kitâbından mı, yoksa Resûlullahın sünnetinden mi çıkarıyorsun?**

Hazreti Übeyy, gâyet sâkin cevap verdi:

- Resûl-i ekremın sünnetinden.

- **Nasıl?**

- Resûlullah efendimizden işitmiştim. Buyurdu ki:

"Süleymân aleyhisselâm, Kudüs'teki Mescid-i Aksâ'yı inşâ ettirirken, örü-

len duvarlar tekrar yıkılıyordu. Zor durumda kalan Süleymân aleyhisselâma, Cenâb-ı Hak vahy ile bildirdi: "Sen, üzerinde câmi yaptırdığın arsa sahibini, tam olarak râzı etmedikçe; imkânı yok, o duvarları tamamlıyamazsın."

Bunları işiten Hazreti Ömer, arsayı istimlâkten vazgeçti. Çünkü Hazreti Abbâs, hiçbir bedelle satmaya yanaşmıyordu. Bu âdil karar ve halîfenin adâlete saygısı karşısında; Hazreti Abbâs da gönül rızâsıyla arsasını, Müslümanlara armağan (hîbe) etti. Böylelikle Mescid-i Nebvî genişletilebildi.

Mescidde Müslümanlar, halka halka oturmuşlar; Hadîs-i şerîf dinliyorlardı. Sevgili Peygamberimizden bahsediyorlardı. Irak'tan yeni gelen bir Müslüman, o halkaları teker teker geçti. Üzerinde sâde bir elbise bulunan, zayıf bir ihtiyarın yanına yaklaştı. İhtiyar, yolculuk-

ÜBEYY BİN KÂ'B

tan yeni gelmiş gibi yorgun görünüyordu. Belki de hastaydı. Fakat;

- Kâbe'nin Sahibine yemin ederim ki, diye söze başladı. ve şöyle devam etti:

- Birgün Resûl-i ekremden işittim. Buyurdu ki:

"Kim dünyada hayır amel işlerse, ona çok müjdeler vardır. Allahü teâlâ ona âhirette çok ihsânlar da bulunacaktır. Lâkin kim ki bu dünya için çalışırsa, ona âhiretten hiçbir nasip yoktur."

Söyliyeceklerini söyleyip bitiren yaşlı hatip, sesizce kalktı. O gittikten sonra Iraklı oradakilere sordu:

- Bu zât kimdir?

Cevap verdiler:

- O, Müslümanların büyüğü Übeyy bin Kâ'b hazretleridir.

Iraklı da kalktı. Hazreti Übeyy'i, evine kadar takip etti. Kapiya vardıklarında,

selâm verdi. İzin isteyerek, eve girdi. Gördü ki evi de, eşyası da kendisi gibi!.. Dünya süsünden, telâşından uzak. Ev sahibi, hiç tanımadığı bu misâfire sordu:

- Sen kimsin?

- Irak'lı bir Müslüman!..

- Anlaşıldı! Şimdi, ardı arkası gelmeyen suâller sorarsın!..

Bunu duyan Iraklı, ellerini semâya kaldırdı:

- Ey Allahım! Şu hâlimize bak. Bizler sâdece, dînimizi öğrenmek için, bunca masraf ederiz. Hem kendimizi, hem develerimizi yorarak, uzaklardan geliriz. Sonra da büyüklelerimiz bize, böyle söylerler!

Bunu işiten Hazreti Übeyy ağlamaya başladı. Ve;

- Sevgili kardeşim! Allah sana iyilikler versin. Fakat sözlerimi yanlış anladın. Ben sâdece, Iraklıların huylarını söylemek istemiştım. Senden özür diliyorum. Beni affettiğini

anlamadıkça, bir daha kimseyle konuşmayacağım, diye üzüntüsünü açıkça belli etti.

Iraklı zararı yok gibilerden elini salladı ve hakkını helâl ettiğini bildirdi. O zaman çok sevinen Hazreti Übeyy;

- Allahım! Eğer beni, gelecek Cum'aya kadar sağ bırakırsan; sevgili Peygamberimizden duyduğum her şeyi Müslümanlara anlatacağım, diye vaadde bulundu.

Bunun üzerine Iraklı, izin alarak ayrıldı. Gelecek Cum'ayı sabırsızlıkla beklemeye başladı. Perşembe sabahı sokağa çıktığında, büyük bir kalabalıkla karşılaştı. Herkeste bir telâş, bir heyecan farkediliyordu. Birisine sordu:

- Ne var, ne oluyor?

Adamcağız hayretle dedi ki:

- Sen yabancısın herhalde!

- Evet, Irak'tan geldim.

- Sevgili Peygamberimizin Eshâbından, Hâfızların efendisi vefât eyledi...

- Allah rahmet eylesin! Acaba kimdi?

- Übeyy bin Kâ'b hazretleri. Sevdiklerine kavuştular.

Birgün Resûlullah efendimiz mübârek ellerini, Übeyy'in göğsüne koydular ve buyurdular ki:

- Yâ Rabbî! Burayı şüphe ve tekzibden, yalanlamaktan koru.

Hazreti Übeyy buyuruyor ki:

- O anda bana öyle bir hâl oldu ki gümüş gibi beyaz bir yer gözüme göründü ve ben de oradan Rab bime sanki nazar ediyordusuna korkudan ter içinde kaldım.

Kays bin Ubâde hazretleri anlatır:

"Ben Resûl-i ekremin Eshâbını görmek için Medîne'ye geldim. Gördüklerim içinde en çok Übeyy

ÜBEYY BİN KÂ'B

bin Kâ'b'dan hoşlandım. Her zaman onun yanında olmak isterdim. Hep ön safta namaz kılardı. Ben de ona yakın yerde bulundurdum.

Bir gün namazdan sonra bana buyurdu ki:

- **Sen tüccar mısın?**

Ben, "evet" deyince buyurdu ki:

- **Tüccarların çoğu helâk olurlar. Sen onlardan olma.**

Übeyy bin Kâ'b, Enes bin Ali'ye buyuruyor ki:

"Sizler iki şeyi yapınız: Birisi hak yoldur ki, O İslâm dînidir. İkincisi de, Resûlullah'ın Sünnet-i seniyesidir. Kim ki bu iki şeye riâyet eder ve onunla beraber Allahü teâlâyı zikreder, O'nun korkusundan gözlerinden yaş gelirse, o kimsenin vücuduna ateş temas etmez.

Kim ki İslâm yolunun üzerinde olsa ve Sünnet-i seniye üzere de yaşasa, Allahü teâlâyı çok zikretse

ve O'ndan çok korksa bütün günâhları dökülür.

Sonbaharda ağaçların yaprakları sararıp solduğunda bir rüzgâr vurduğuşu zaman o gevşemiş bütün yapraklar nasıl dökülürse, O'nun aşkı ve korkusuyla ağlayıp, bedeni titreyen kimsenin de o yapraklar gibi günâhları dökülür."

Ebû Ali buyuruyor ki;

Bir şahıs Übeyy bin Kâ'b'ın yanına geldi ve;

- Bana nasîhat et! dedi.

Hazreti Übeyy de ona buyurdular ki:

- Allahü teâlânın kitabını yani Kur'ân-ı kerîmi kendinize imam yapın; yine Onu kendinize hakem yapın. O'nun hükmüne razı olsun.

Bu kitap öyle bir kitaptır ki, Resûl-i Ekrem bize bırakmıştır ve sizin üzerinize öyle bir şahittir ki, sizden ve sizden evvel gelenlerden zikretmiştir. Aranızda olan hükmü de açıkla-

ÜBEYY BİN KÂ'B

miştir. Sizlere ve sizlerden sonrakilere de çok güzel hakemdir.

Übey bin Emir dedi ki;

Bir sohbetle Übeyy bin Kâ'b bana buyurdular ki:

- **Kim ki Allahü teâlâ-nın rızası için elindekini verirse muhakkak Allahü teâlâ da ondan daha iyisini ona ihsan eder ve hesapsız şekilde sevap yazar. Kim ki bunun aksini yapar. Allahü teâla elindekini de alır ve ona günâh yazar.**

Hazreti Übeyy sahâbînin en âlimlerinden idi. Kur'ân-ı kerîmden başka Tevrat ve İncil'i de iyi anlardı. Fakat Hazreti Übeyy'in asıl merâkı, Kur'ân-ı kerîm idi. O, Allahın kitabının, bütün derinliklerini öğrenmek, anlamak istiyordu.

Yüce kitâbımız Kur'ân-ı kerîmin en güzel şekilde okunmasında ve toplanmasında büyük hizmetleri olmuştur. Peygamber

efendimiz buyurdu ki:

- **Kur'ân-ı kerîmi en iyi okuyanınız Übeyy bin Kâ'b'dır.**

Bir gün Resûlullah kendisine buyurdu ki:

- **Yâ Übeyy, Allahü teâlâ bana, senin üzerine Beyyine sûresini okumamı emretti.**

- Yâ Resûlallah, Rab-bim zât-ı âlinize bizzat, benim ismimi verdi mi?

Resûlullah **"Evet"** cevabını verince, sevincinden gözleri yaşardı.

Peygamber efendimiz, kendisine Ebû Münzir künyesini vermiş, adına ilâveten de Seyyid-ül-Ensâr lâkabını koymuştur.

Efendimiz hayatta iken, Kur'ân-ı kerîm öğreten ender Müslümanlar arasındadır. Hadîs, Fıkıh, Tefsîr, hasılı bütün dînî ilimlerde onun büyük hizmeti mevcuttur.

Bütün hayatını Kur'ân-ı kerîmin hizmetinde geçi-

ÜBEYY BİN KÂ'B

ren Hazreti Übeyy buyurdu ki:

- Mü'min dört vasfından belli olur. Belâ ve müsibete mâruz kaldığında sabreder. Nimet ve ikrâma mazhar olduğunda şükreder, konuştuğu zaman doğru konuşur. Hükmettiği zaman adâlete riâyet eder.

Mü'min beş nûr içinde dönüp dolaşır. Cenâb-ı Hakkın, "**Nûr üzerine nûr**" buyurması buna işârettir. Onun sözü nûr, ilmi nûr, girdiği yer nûr, çıktığı yer nûr ve kıyâmet günü gideceği yer nûrdur.

Hazreti Ömer'in emriyle Müslümanlara, terâvîh namazını da ilk defa Hazreti Übeyy kıldırmıştır. Hazreti Übeyy'in babası Kâ'b, annesi Süheyyle, künyeleri: Ebû Münzir, Ebû't Tufeyl, lâkabları Seyyid-ül-kurrâ, Seyyid-ül-Ensâr, Seyyid-ül-Müslimîn'dir. Bu şerefli ve yüksek lâkaplar, Onun mevkiini göstermeye ye-

ter. Hazrec'in Neccâr kabîlesine mensuptur.

İslâm Güneşi, Medîne'de yayılmaya başladığı sıralarda, Müslüman oldu. Sonra Akabe bî'atında, sevgili Peygamberimizin mübârek ellerini tuttu ve ölünceye kadar verdiği söze sâdık kaldı.

Resûlullah efendimiz Medîne'ye hicretlerinde Onu, Saîd bin Zeyd hazretleriyle din kardeşi yaptılar. Bedir gazâsından Tâif muhasarasına kadar, Efendimizin bütün gazâlarına iştirak etti. Hepsinde büyük yararlık gösterdi. Dindâr ve itimatlı bir Müslümandı. Bu yüzden sevgili Peygamberimiz kendisini, Zekât toplamakla vazifelendirdi. Hazreti Ebû Bekir zamanında da aynı vazifeyi yaptı.

Vefât ettiğinde Onun cenâze namazını da Halîfe kıldırdı.

ümmü eymen;

Peygamber efendimizin dadısı. Peygamber efendimiz, doğmadan önce babasını, altı yaşında da annesini kaybetmişti. Hem yetim, hem de öksüz olarak büyüdü. Fakat birçok kadın, bir anne şefka-tiyle o yüce Peygamberi bağrına bastı. O'na annesizlik acısını hissettirmek için ellerinden gelen gayreti gösterdiler.

İşte bu kadınlardan birisi de Ümmü Eymen'di. Peygamberimizin ehl-i beytten saydığı ve **"An-nemden sonra annem"** diyerek iltifat ettiği bu büyük İslâm kadınının asıl ismi, Bereke binti Salebe idi. Uzun yıllardan beri Abdülmuttaliboğullarının hizmetlerini görüyordu. Peygamber efendimizin babası Abdullah'ın vefatından sonra da, aynı evde kaldı. Artık, hem Peygamberimizin annesi Âmine'nin, hem de Peygamberimizin yardımcısıydı.

Resûlullah efendimiz altı yaşına geldiğinde, Hazreti Âmine, yanına Ümmü Eymen'i de alarak Medîne'ye gitti. Niyeti hem oradaki akrabalarını, hem de kocası Abdullah'ın kabrini ziyaret et-mekti. Bir ay Medîne'de kaldılar.

Ümmü Eymen Medîne'deki bir hatırasını şöyle anlatır:

"Bir gün Yahûdî âlimle-rinden ikisi yanıma gele-rek dediler ki:

- Bize Ahmed'i göster!

Ben de Resûlullah efendimizi dışarı çıkardım. İyice incelediler ve dediler ki:

- Bu çocuk, ahir zaman peygamberi olacaktır. Bu-rası da onun hicret edece-ği yerdir. Bu memlekette büyük savaşlar olacaktır.

Ümmü Eymen onların bu konuşmalarından sonra çok korkmuştu. Sevgili Peygamberimize bir zarar vermelerinden endişe du-yuyordu.

ÜMMÜ EYMEN

Herhangi bir tehlikeye karşı korumak için, Peygamberimizin yanından ayrılmamaya gayret gösteriyordu.

Nihayet Mekke'ye hareket günü gelmişti. Ümmü Eymen buna çok sevindi. Artık Yahûdîlerin Resûlullah'a bir zarar vermeyeceklerini düşünüp rahatladı.

Bu üç kişilik kabile Medîne'den ayrıldılar. Mekke'ye doğru yola koyuldular. Nesheli bir şekilde yollarına devam ediyorlardı. Fakat biraz sonra beklemedikleri birşey oldu. Ebva denilen yerde, Hazreti Âmine birdenbire rahatsızlandı.

Başucunda duran Peygamberimizin yüzüne baktı. Bir rüyâsını hatırlayarak şöyle dedi:

- Şayet rüyâda gördüklerim doğruysa, celal ve bol ikram sahibi olan Allah tarafından, Âdemoğullarına helal ve haramı bildirmek üzere, Peygamber-

liğin bildirilecektir. Sen, teslimiyeti, ceddin İbrahim'in dînini yerleştireceksin. Cenab-ı Hak seni devam edegelen putlardan, putperestlikten koruyacaktır.

Hazreti Âmine, hastalığının artması üzerine, ciğerparesini Ümmü Eymen'e emanet etti. Ona iyi bakması ricasında bulundu. Çok geçmeden de ruhunu teslim etti. O sırada otuz yaşında bulunuyordu. Peygamberimiz böylece, altı yaşında iken kaldılar.

Cenab-ı Hak sevgili Resûlüne, küçük yaşından beri her türlü acıyı tattırıyor ve O'nu kemâle erdirdiyordu ki, ümmetine tam örnek olabilsin. O'na îmân edenler, Peygamberlerinin çektiği sıkıntıyı hatırlayarak teselli bulsunlar, karşılaştıkları musîbetlere sabretsinler.

Ümmü Eymen'in sırtına, artık ağır bir yük yüklenmişti. Ağlamak, hıçkır-

mak istiyor, fakat Peygamberimizin üzüleceğini düşünerek vazgeçiyordu. Kendini topladı. Bundan sonra O'na, annesinin yokluğunu hissettirmeyecekti. Bunun için de elinden gelen fedakârlığı göstermeye çalışacaktı. Öz evladiymış gibi mübarek yavruyu bağrına bastı. Sonra da O'nu şöyle teselli etti:

- Üzülme, ağlama! İlâhî kadere karşı boynumuz kıldan incedir. Can da O'nun, mal da. Hepsi bize emanet. O, emaneti nasıl vermişse, öyle alır.

Sevgili Peygamberimizin gözü yaşlıydı. Artık

hem yetim, hem de öksüz kalmıştı. Babasının yüzünü hiç görmemişti. Bundan sonra annesinin de yüzünü göremeyecekti. Gözyaşları arasında dedi ki:

- Ben de biliyorum. O'nun hükmüne her zaman boyun eğirim. Fakat anne yüzü unutulmayacak bir yüzdür. O yüzü tekrar göremem diye üzülmüyorum.

Fakat kendisini toparlamakta gecikmedi. Annesine karşı son vazifesini yerine getirmek istiyordu. Yaşından beklenmeyen bir olgunluk içerisinde dışına şöyle dedi:

ÜMMÜ EYMEN

- Haydi! O, emaneti sahibine teslim etti. Biz de onun nâşını toprağa teslim edelim de, rahat etsin.

Biraz sonra annelerin en şerefliisini, en bahtiyarını birlikte defnettiler. Artık Resûlullah'ı Mekke'ye götürme vazifesi Ümmü Eymen'e kalmıştı. Peygamberimizi deveye bindirdi. Birlikte yola çıktılar. Beş günlük meşakkatli bir yolculuktan sonra Mekke'ye ulaştılar.

Ümmü Eymen gözyaşları arasında Peygamberimizi, dedesi Abdülmutta-lib'e teslim etti. Fakat gerek dedesinin yanında bulunduğu sıralarda, gerekse onun vefatından sonra amcası Ebu Tâlib'in himayesinde iken, Peygamberimizin hizmetinde bulunmaktan geri durmadı. Bu nu kendisi için büyük bir şeref saydı.

Aradan yıllar geçti. Peygamberimiz, kendisini bir anne şefkatiyle bağrına basan, ancak bir annenin yapabileceği kadar fedakârlık gösteren sevgili dadısını unutmamıştı. Ona her türlü maddî yardımda bulunuyor, bir evladın annesine duyabileceği saygı kadar hürmet gösteriyordu. Bu arada sevgili dadısının bir yuva kurmasını temin etti. Onu Ubeyd bin Zeyd ile evlendirdi. Bu evlilikten Eymen adlı bir oğlu oldu. Ve Ümmü Eymen diye tanındı.

Peygamber efendimiz Mekkelileri İslâmiyet'e da-

vete başlayınca, çocukluğundan beri, O'nun mühim bir şahsiyet olacağını tahmin eden Ümmü Eymen, hemen îmân etti. Çünkü gerek doğumunda, gerekse doğumundan sonra birçok harika hâllerine şahit olmuştu. Bunun için tereddütsüz iman ederek Resûlullah'ı sevinirdi.

O devirde Müslüman olmak, akıl almaz işkenceleri peşinen kabul etmek demektir. Ümmü Eymen de bu acı işkencelerden hissesini aldı. Fakat îmânından zerre kadar taviz vermedi. Çünkü bu yolda ölmeyi büyük bir şeref sayıyordu.

İşkenceler tahammül edilemeyecek bir duruma geldiğinde, önce Habeşistan'a, sonra Medîne'ye hicret etti. Böylece iki hicret sevabı birden aldı. Ümmü Eymen Mekke'de olduğu gibi Medîne'de de Resûlullah'ı bir an olsun yalnız bırakmadı. Hizmetinden geri durmadı.

Ümmü Eymen tevekkül sahibi bir hanımdı. En zor durumlarda bile cenab-ı Haktan ümidini kesmez, O'ndan yardım beklerdi. Bu teslim ve tevekkülünün mükâfatını hemen görürdü.

Hicret ederken, Revha yakınlarında gecelemişti. Çok susamıştı. Yanında bir damla dahi su yoktu. Hiç telaşlanmadı. Çünkü kullarına karşı son derece merhametli olan Rabbinin, gördüğüne ve yardım edeceğine inancı sonsuzdu. Susuz ve bîtap düşmeyeceğinden emindi. Nitekim cenab-ı Hakkın yardımını gelmekte gecikmedi.

Gökten beyaz bir urgana bağlanarak sarkıtılmış bir kova gördü. Cenab-ı Hakka hamd ve şükür ederek kalktı, kovanın yanına gitti. İçi tamamiyle, berrak ve buz gibi su ile doluydu. Kana kana içti. Tamamen susuzluğu geçti ve rahatladı.

ÜMMÜ EYMEN

Bu vakayı nakleden Ümmü Eymen şöyle der: "Artık bundan sonra bir daha hiç susamadım."

Ümmü Eymen çok cecur idi. bâzı savaflara katılmıştı. Hatta birkaç kadinla birlikte Uhud'da yaralıları tedavi etti. Mücahidlere su dağıttı.

Peygamberimizi çok severdi. Hayatını Peygamberimize feda edebilecek bir îmâna sahipti. Resûlullah'ı devamlı sevinçli görmek ister, O'nun üzülmesine hiç tahammül edemezdi. Resûlullah'la birlikte sevinir, onunla birlikte üzüldü.

Bir gün Peygamberimiz hasta bir çocuğu kucağına almıştı. Çocuk hastalığın tesiriyle inliyordu. Peygamberimiz şefkatin-den ağladı. Resûlullah'ın ağladığını gören Ümmü Eymen de ağlamaya başladı. Peygamber efendimiz niçin ağladıklarını sordular. Ümmü Eymen de,

O'na olan sevgisini şöyle ifade etti:

- Resûlullah efendimiz ağlarken, ben nasıl olur da ağlamam?

Ümmü Eymen, oğlu Eymen'in Huneyn gazvesinde şehîd olması üzerine çok sabır gösterdi. Şehîd annesi olmaktan büyük bir memnuniyet duydu.

Ümmü Eymen, kocası Ubeyd bin Zeyd ile mesut bir hayat yaşıyordu. Kocasını Ubeyd'in vefatından sonra, Peygamber efendimiz, kendisine annelik yapan, îmânı uğrunda her türlü yokluk, çile ve ızdıraplara göğüs geren, hatta bunun için işkencelere maruz kalan fedakâr dadısını tek başına bırakmadı. Bir gün eshâbına hitaben buyurdu ki:

- **Cennet ehlinde bir kadınla evlenmek isteyen Ümmü Eymen'le evlensin.**

Böylece onun Cennetlik bir kadın olduğuna işaret ediyordu.

ÜMMÜ EYMEN

Ümmü Eymen Resûlullah'ın kendisi hakkında bu sözünü duyunca, sevinçten ne yapacağını şaşırdı. Öyle ya! Bir Müslüman için, bundan daha büyük bir saadet düşünülebilir miydi?

Resûlullah'ın dâvetine ilk icabet eden, evlatlığı Zeyd bin Hârise oldu. Hazreti Zeyd, genç bir sahâbîydi. Ümmü Eymen gibi yaşlı bir kadın ile evlenmeye, sırf Allah'ın Re-

sûlünü memnun edebilmek için talip olmuştu. Peygamberimizin rızasını dünyevî lezzete tercih etti. Bundan sonra Resûlullah efendimiz bu büyük sahâbîsi ile dadısını ni-kâhladı.

Babası gibi büyük bir sahâbî olan, İslâm kumandanlarından Üsâme bin Zeyd, bu evlilikten dünyaya geldi.

Ümmü Eymen'in, Peygamberimizin yanında ay-

ÜMMÜ EYMEN

rı bir yeri vardı. Bazan latife bulunarak onun gönlünü alırdı. Fakat Peygamber efendimiz latife yaparken muhatabını incitmeden sevindirir, neşelendirirdi.

Ümmü Eymen bir defasında Resûlullah'ın huzuruna girerek, "Bana bir binek temin ediniz" diye ricada bulundu. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Seni dişi devenin yavrusuna bindireceğim.

Ümmü Eymen Resûlullah'ın nüktesini anlamadı. Bu sebeple dedi ki:

- Ey Allah'ın Resûlü, yavrunun beni taşımaya gücü yetmez. Hem ben deve yavrusu istemiyorum ki...

Peygamberimiz sözünü tekrarlayarak buyurdu ki:

- Seni, ancak dişi bir devenin yavrusuna bindireceğim.

Böylece yüce Peygamberimiz şaka yaparken dahî hakikati beyan ediyordu.

Her deve, dişi bir deveden doğması sebebiyle dişi devenin yavrusu değil miydi?

Ümmü Eymen Peygamberimizin vefatında, yanında bulundu. Gözyaşlarını tutamıyordu. Kendisine dediler ki:

- Niçin bu kadar ağlıyorsun?

- Ben Resûlullah'tan ayrılacağımızı biliyordum. Bunun için ağlamıyorum. Ben vahyin kesilmesine ağlıyorum.

Bu büyük İslâm kadınına Peygamberimizden sonra Hazreti Ebu Bekir ve Hazreti Ömer de layık olduğu hürmeti gösterdiler. Çünkü, Resûlullah'ın değer verdiği kimseler, sahâbîlerin yanında da kıymetliydi. Bu sebeple zaman zaman ziyaretine giderler, varsa ihtiyaçlarını görürlerdi. O da duâ ederdi.

Yaşı bir hayli ilerleyen Ümmü Eymen Hazreti Osman'ın halîfeliğinin ilk yıllarında vefat etti.

ÜMMÜ GÜLSÜM

ümmü gülsüm;

Peygamberimizin kızı. İslâmiyet gelmeden önce doğdu. Annesi Hazreti Hâdîce'dir. Ümmü Gülsüm İslâmiyet gelmeden önce Ebû Leheb'in ikinci oğlu Uteybe ile nişanlanmıştı. İslâmiyet gelince Ebû Leheb î mân etmedi ve İslâmiyet'in çok azgın bir düşmanı oldu. Onun hakkında Tebbet sûresi nâzil olunca oğluna Ümmü Gülsüm'ü boşamasını söyledi. O da babasını dinliyerek boşadı ve Peygamberimize (sallallahü aleyhi ve sellem) üzücü sözler söyledi. Peygamber efendimiz; **"Yâ Rabbi, buna canavarlarından birini musallat et!"** diye bedduâ eyledi. Uteybe Şam yolculuğu sırasında arkadaşlarının arasında uyurken bir arslan gelip, koklayarak onu buldu ve parçalayıp öldürdü.

Ümmü Gülsüm, Hazreti Osman'ın hanımı olan kardeşi Rukayye'nin Bedir Savaşından hemen sonra

Ümmü Gülsüm'ün Şam'da bulunan türbesi

vefât etmesi üzerine, Hazreti Osman'a nikâhlandı. Ona nikâhlanması vahiy ile bildirildi. Böylece Ümmü Gülsüm'ün Hazreti Osman'a nikâhlanması sebebiyle Hazreti Osman'a "Zinnûreyn" iki nûr sâhibi denildi. Ümmü Gülsüm Peygamberimizin sallallahü aleyhi ve sellem sağlığında, hicretin dokuzuncu yılında vefât etti. Cenâze namazını Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem kıldırdı.

ÜMMÜ HABİBE

ümmü habîbe;

Resûlullah efendimizin mübarek hanımlarından. Ümmü Habîbe, ilk önce Resûlullah'ın halasının oğlu Ubeydullah bin Cahş ile evlendi. Kocasıyla birlikte İslâmiyet'i kabul eden ilk Müslümanlardandır. Mekke'deki kâfirlerin, Müslümanlara eziyet ve zararları dayanılmayacak bir dereceye geldiğinde, Habeşistan'a hicret ettiler.

Kızı Habîbe, Habeşistan'da doğdu. Kocası Ubeydullah bin Cahş, papazların propagandalarına aldanıp, fakirlikten kurtulmak için mürted oldu. Dînini bıraktı.

Ümmü Habîbe bir gün rüyâda, kocasının suratının gayet çirkinleşip, kapkara olduğunu gördü. O sabah rüyâsını tabir etmek için düşünürken, kocası hıristiyan olduğunu söyleyip, ona, "Sen de hıristiyan ol" dedi.

Kocası dînini dünyaya değişince, Ümmü Habîbe'yi de İslâmiyetten çıkıp, zengin olmaya zorladı. O, **fakirliğe, ölüme razı olacağını, fakat Muhammed aleyhisselamın dinini ve sevgisini, bütün dünyaya değişmeyeceğini**, bildirdi.

Ubeydullah bin Cahş, Ümmü Habîbe'yi boşayıp, sürünerek ölmesini bekledi. Fakat kendisi içki âlemlerine dalıp, az zaman sonra sarhoşken öldü.

Peygamber efendimiz, Ümmü Habîbe'nin dîninin kuvvetini ve başına gelen acı hâli işitti. İman kuvvetine hayran kalıp, hâline çare aradı. Kendisi de, Ümmü Habîbe'nin babası ve Mekke kâfirlerinin başkumandanı olan Ebu Süfyan ile mücadele ediyordu.

Peygamber efendimiz, daha önce Müslüman olan Habeşistan hükümdarı Necâşî'ye, hicretin yedinci senesinde mek-

tup yazıp, Amr bin Ümeyye ile gönderdi. Mektupta; **“Oradaki Ümmü Habîbe ile evleneceğim. Nikâhımı yap! Sonra kendisini buraya gönder”** şeklinde talepte bulundu.

Necâşî, Peygamberimizin mektubuna çok hürmet edip, hemen hazırlıklara başladı. Hizmetçisini gönderip, Resûlullah'ın isteğini bildirdi. Ümmü Habîbe, Resûlullah'ın nikâhına girmeyi kabul edince, Habeşistan hükümdarı iki gümüş gerdanlık, mücevherat, yüzükler ve bilezikler hediye etti.

Daha sonra mühacir Müslümanları sarayına davet etti ve Resûlullah efendimiz ile Ümmü Habîbe'nin nikâhını kıydı. Ümmü Habîbe, î mânının mükâfatına kavuşarak orada zengin ve rahat oldu. Necâşî sayesinde Habeşistan'daki Müslümanlar da çok rahat etti, ferah yaşadı.

Ümmü Habîbe, cennette, kadınlar kocalarının yanında bulunacakları için, cennetin en yüksek derecesi ile de müjdelenmiş oldu ki, dünyanın bütün zevk ve nîmetleri, bu müjde yanında pek küçük kalır.

Ümmü Habîbe'nin Resulullah efendimiz ile evlenmesi, babası Ebû Süfyan'ın kalbinin yumuşayıp, ileride Mekke'nin fetvinde Müslüman olmasını hazırlayan sebeplerdendir.

Ümmü Habîbe, muhacirlerle Necâşî'nin temin ettiği gemiyle, Car limanına, oradan da deveye binip, Medîne'ye geldi. O sırada Peygamberimiz Hayber'de idi.

Ümmü Habîbe Peygamberimizi çok severdi. Mekkeli müşrikler, Hudeybiye antlaşmasını bozduktan sonra, endişeye kapılıp, antlaşmayı yenilemek istediler. Bu iş için o zaman henüz Müslüman ol-

ÜMMÜ HABİBE

mamış olan Ebû Süfyan'ı gönderdiler. O da aracı olması için kızının yanına gitti.

Ebû Süfyan, kızının odasına girip, Peygamberimizin her zaman oturduğu mindere oturmak üzere iken, Ümmü Habîbe; **“Sen bu mübarek yere oturmayla lâyük değilsin”** diyerek oturmasına mâni oldu.

Ebû Süfyan, kızından bu sözleri işitince, onun dînine bağlılığına hayret etti.

Bir gün Resûlullah efendimiz, Ümmü Habîbe'nin

odasına geldi. O esnada Hazreti Mûaviye başını, kızkardeşi Ümmü Habîbe'nin kucağına koymuş, uyuyordu. Bu hâli görünce, hanımı Ümmü Habîbe'ye bu yurdu ki:

- **Ya Ümmü Habîbe! Kardeşini bu kadar çok mu seviyorsun?**

- Evet, ya Resûlallah, kardeşimi çok seviyorum.

- **Onu Allah ve Resulü de çok seviyor.**

Hazreti Ümmü Habîbe çok fazıl, kâmil birisiydi. Peygamberimizden otuz

Ümmü Habîbe, Ümmü Seleme ile aynı türbede medfundur..

hadîs-i şerîf rivayet etti. Hadîs-i şerîflere çok dikkat ederdi. Bu hususta kendisine danışılırdı.

Yeğeni Ebû Süfyan bin Said'e, abdestli bulunmayı tavsiye edip, şu hadîs-i şerîfi rivayet etti.

"Her kim bir şey pişirecek olursa, abdest alması iyidir."

Yine, **"Her kim her gün oniki rekat nafile namaz kılarsa, o kimse için Cennette bir ev hazırlanır"** hadîs-i şerîfini rivayet ettikten sonra buyurdu ki:

- Ben bunu işittikten sonra, o namazları hep kıldım.

Bu nafilelere verilecek sevaplar, farz borcu olmayanlar içindir.

Babası Ebû Süfyan bin Harb vefat ettikten bir müddet sonra, güzel kokular sürünüp, iyi ve yeni elbise giymişti. Bu durumu şu şekilde açıkladı. Etrafındakilere;

- Peygamber efendimiden işittim buyurdular ki:

"İman sahibi bir kadın için, herhangi bir şekilde üç günden fazla matemli bulunmak caiz değildir. Ancak, kocası için, bunun müddeti dört ay ve on gündür."

Hazreti Ümmü Habîbe, kardeşi Hazreti Muâviye'nin hilâfeti zamanında hastalandı. Hasta yatağında Hazreti Aişe'yi çağırıp dedi ki:

- Benimle senin ve diğerlerinin arasında münasebetler vardı. Eğer her ne suretle olursa olsun, aramızda hataen bir şey geçmiş ise, senden affetmeni isterim. Affeyle ve hayır duâ ile yâd edip, benim için magfîret talep et.

Hazreti Aişe bu söz üzerine duâ edip buyurdu ki:

- Sen beni memnun etmişsin. Hak teâlâ da seni memnun kılsın.

Medîne-i münevverede 664 senesinde yetmişüç yaşında vefat etti.

ÜMMÜ HIRAM

Ümmü hiram;

Ümmü Hiram, Enes bin Malik'in teyzesidir. Resûlullah'ın da teyzeleri tarafından akrabasıdır. Cahiliyye devrinde Amr bin Kays ile evlendi. İmân ile şereflenip, Müslüman oldu. Kocasını imân etmeyince, ayrıldılar. Ondan Kays ve Abdullah adında iki oğlu oldu. Müslüman olduktan sonra, ensârın büyüklerinden Ubâde bin Sâmit ile evlendi. Bundan da Muhammed adında bir oğlu oldu.

Ümmü Hiram'ın Medîne-i münevveredeki evini, Resûlullah efendimiz sık sık ziyaret ederdi. Ümmü Hiram da bundan çok memnun olur ve çok ikramda bulunup, hizmet etmekle şereflenirdi.

Yine Resûlullah efendimiz evine teşrif etmiş ve istirahat için evinde uyumuştur. Bir müddet sonra gülümseyerek

uyandılar. Bunun üzerine Ümmü Hiram sordu:

- Ya Resulallah! Niçin güldünüz?

- Ey Ümmü Hiram! Ümmetimden bir kısmını gemilere binmiş hâlde, kâfirlerle gazaya giderlerken gördüm.

- Ya Resûlallah! Duâ et, ben de onlardan olayım!

Peygamberimiz de onun bu arzusunu geri çevirmeyip, kabul etti ve şöyle duâ buyurdular:

- Ya Rabbî! Bunu da onlardan eyle!

Resûlullah efendimiz tekrar uyuyup, yine gülümseyerek uyandılar. Tekrar gülme sebebini sorunca, buyurdular ki:

- Bu defa da, ümmetimden bir kısmının, padişahların tahtlarına kuruldukları gibi debdebeli bir kalabalık hâlinde gazaya gittiklerini gördüm.

Ümmü Hiram bu sefer de dedi ki:

- Ya Resûlallah! Duâ et, ben de bir gazi olarak onların arasında bulunayım.

Bu sefer Peygamberimiz buyurdu ki:

- Hayır, sen öncekilerdensin.

Böylece onun deniz seferinde bulunacağını önceden haber vermiş oldu.

Resûlullah efendimizin vefâtından sonra, kocası Ubâde bin Sâmit Şam'a gönderilen ilmî heyet içinde olduğundan, onunla birlikte Humus'a yerleşti.

Halîfe Hazreti Osman'ın izniyle, 647 yılında Hazreti Muâviye, Kıbrıs adasındaki insanların da saadete kavuşmaları, Cehennemden kurtulmaları için bir deniz seferi düzenledi. Bu sefer, Müslümanların ilk deniz savaşıydı. Bu sefere gönüllü seçilen kimseler arasında Hazreti Ebu Zer, Hazreti Ebüdderdâ, Hazreti Ubâde bin Sâmit ve hanımı

Ümmü Hiram gibi Eshâb-ı kirâmın ileri gelenleri de vardı.

Hazreti Muâviye, bu orduya Hazreti Abdullah ibni Kays'ı kumandan tayin etti. Deniz yoluyla yolculuk başladı. Hazreti Ümmü Hiram, seksenaltı yaşında olmasına rağmen, bu zahmetli yolculuğa katlanıyor, oradaki insanlara İslâmiyet'i bildireceklerini, onların da kurtuluşa, saadete kavuşacaklarını düşünerek, teselli buluyordu.

İslâmiyet'i yaymak uğrunda şehit olmak, Ümmü Hiram'ın en büyük arzusu-
suydu. Çünkü şehîdler hakkında Peygamber efendimiz buyurmuştu ki:

"Şehîdleri yıkamayınız! Çünkü kıyamet gününde her yere miskü anber gibi koku saçacaklardır."

"Şehîdin kul borcundan başka bütün günahlarını Allahü teâlâ affeder."

"Şehîdler Cennetteki nîmetleri görünce, "Keşke,

ÜMMÜ HIRAM

Hala Sultan diye bilinen Ümmü Hiram'ın Kıbrıs Larnaka'da kendi adıyla anılan camisi

Allah'ın bize neler ikram ettiğini, kardeşlerimiz de bil-selerdi de cihaddan çekin-meseler, çarpışmaktan korkup düşmandan yüz çevir-meselerdi" derler."

Bu müjdelerin yanında birkaç günlük zahmetin hiç kıymeti olmadığını, en iyi Peygamberimizin arkadaşları biliyordu. Çektikleri eziyet ve sıkıntılar, bunu çok güzel anlatıyordu. Ümmü Hiram da, bu arzu ve istekle, yaşının çok ileri olmasına rağmen ordu-nun içindeydi.

Mısır'dan gelen İslâm askerleri de, kendileriyle birleşince, Kıbrıs Rumları-na, Müslüman olmalarını, yoksa cizye vermelerini, bunu da kabul etmezlerse savaş yapacaklarını bildir-diler. Kıbrıslılar teslim ol-mayacaklarını bildirince, şiddetli çarpışma oldu. Kıbrıs Rum donanması İs-tanbul'a kaçtı.

Hazreti Ümmü Hiram, çok yaşlı olmasına rağmen, yerinde duramıyor du. Genç askerler, Hazreti Ümmü Hiram'ın bu hâline şaşıyorlar, ona bakarak gayrete geliyorlardı. Rum-ların donanması kaçınca, savaş sahilde devam et-meye başladı. İslâm as-kerleri, bir çıkarma here-keciyle iç kısımlara daldı-lar. Askerlerle çıkarmaya katılan Hazreti Ümmü Hi-ram, Larnaka yakınlarında atının ayağının sürçmesiyle düşerek, çok özlediği şehîdliğe kavuştu. Böyle-ce Ümmü Hiram Resûlul-lah'ın haber verdiği gibi,

ÜMMÜ HİRAM

deniz yoluyla sefere katılıp şehîd olmuştu.

Bir müddet sonra İslâm askerlerinin karşısında tutunamayan Rumlar eman dilediler. Barış teklif edip, cizye vermeyi kabul ettiler.

Hazreti Ümmü Hiram'ın kabri Kıbrıs'ta Larnaka şehrinin Tuz Gölü kıyısındadır. Osmanlılar Kıbrıs adasını 1570 senesinde fethedince, kabrini imar ettiler. Hala Sultan deyip, kabri üzerine türbe, yanına tekke ve cami yaptırıldılar.

Ümmü Hiram âlemlere rahmet olarak yaratılan, iki cihan sultanı Peygamber efendimizin akrabası,

Eshâb-ı kirâmdan ve şehîd olması gibi pek çok üstünlükler sahibidir. Fazilet ve kemâli çoktur. Resulullah efendimize hizmet edip, hürmet gördü.

Kabrinden dahî yüzyıllardır feyz ve bereket saçmaktadır. Osmanlılar zamanında ve sonrasında, gemiler, Hala Sultan türbesi istikametinden geçerken, toplarını çevirirler ve mübarek makamı ziyaret maksadı ile selamlarlardı.

Ümmü Hiram'ın tam ismi bilinmemektedir. Babası Milhan bin Hâlid, annesi Mülkiyye binti Mâlik'tir. Hazrec kabîlesinin Benî Neccar koluna mensuptur.

Ümmü Hiram'ın Kıbrıs Larnaka'daki türbesinin girişi

ÜMMÜ SELEME

ümmü seleme;

Peygamberimizin mübarek hanımlarından. İsmi Hind'dir. Ümmü Seleme künyesi ile meşhurdur. Babası Ebû Umeyye Süheyl bin Mugîre bin Abdullâh bin Ömer bin Mahzum; annesi Âtike binti Âmir'dir. Mekke'de bi'setten on beş sene kadar önce doğduğu tahmin edilmektedir. Medîne'de 667 (H.57) senesinde vefat etti.

İlk önce, halasının oğlu Ebû Seleme bin Abdülesed ile evlendi. Kocasıyla beraber İslâmiyet'i ilk kabul edenlerdendir.

Mekke'deki kâfirlerin, Müslümanlara eziyet ve zararları dayanılmayacak bir hâl alınca, Habeşistan'a hicret etti. Habeşistan'da Zeynep, Seleme, Ömer ve Dürre isimlerinde dört çocuğu doğdu. Mekke'ye tekrar geldilerse de, kâfirlerin Müslümanlara zulümleri neticesinde bi'setin on birinci senesin-

de Medîne'ye hicret etmek istediler. Medîne yolunda da eziyet ile karşılaştılar. Müşrikler yollarını tutarak, Ümmü Seleme'yi, kocası ve çocuklarından ayırıp Mekke'deki evinde yalnız başına bıraktılar.

Ümmü Seleme, hem kocasının hem de çocuklarının ayrılığına çok üzülüyordu. Buna amcasıoğlu fazla dayanamayıp insafa geldi ve Mekkeli müşriklerle çok kızarak Ümmü Seleme'yi ve ayrı bir yerde hapsettikleri çocuklarını serbest bıraktırıp Medîne'ye dönmelerini sağladı.

Ümmü Seleme, Ebû Seleme'ye; "Resûlullah efendimizin; **"Müslümanlardan musîbete uğrayan bir kimse, musîbete uğradığı zaman; "İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn" der ve sonra da "Yâ Rabbî! Uğradığım bu musîbetimde bana ecir ihsan et. Uğranılan musîbetime karşılık daha hayırlısını bedel kıl! diye dua ederse, mu-**

ÜMMÜ SELEME

hakkak, Allahü teala, bunun mükâfatını verir” buyurduğunu rivayet etti.

Ebû Seleme, Uhud gazvesinde yaralandı. Ümmü Seleme kocasına;

-İşittiğime göre; kocası vefât eden Cennetlik bir kadın, başkasıyla evlenmezse, Allahü teâlâ onu Cennette kocasıyla bir araya getirecek. Yine Cennetlik kadın vefât edince, Cennetlik kocası başkasıyla evlenmezse, Allahü teâlâ onu da Cennete hanımı ile beraber götürecektir. O hâlde, gel seninle sözleşelim. Ne sen benden sonra evlen; ne de ben senden sonra evleneyim, deyince, Ebû Seleme, hakikaten sözünü tutup, tutamayacağını sordu.

-Ben sana itâat etmek, sözünü dinlemek için danıştım, cevâbını alınca da;

- Ben vefât edince, sen evlen, buyurup;

-Allahım! Ümmü Seleme'ye, benden sonra ben-

den daha hayırlı, onu hor görmeyecek, incitmiyecek bir koca nasîb et! diye dua edip Uhud gazvesinden sonra şehîd oldu. Ümmü Seleme Peygamber efendimize, kocasının şehîdliğini haber verip, nasıl dua edeceğim diye sorunca, Resûlullah efendimiz;

-Yâ Rabbî! Beni ve onu affeyle! Bana onun ardından, ondan daha hayırlı, daha güzel, bir bedel ih-san et, buyurdular.

Hayret etmesine rağmen Peygamberimizin emrini yerine getirdi. Hayreti ise, hayırlının kim olduğu idi. İddet müddeti bitince; önce Hazreti Ebû Bekir sonra da Hazreti Ömer talip olup, istediye de, kabul etmedi. Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem istetince, dünürücü Hâtib bin Ebî Beltea'ya, Resûlullah'a hürmetlerini arz ettikten sonra; kıskançlığını, çocuklarını ve şâhid olarak velîsinin bulunmadığını bildirdi. Resûlullah

ÜMMÜ SELEME

da, Allahü teâlânın kiskançlığı gidereceğini, kendisi çocuklarına bakacağını bildirince, nikâh kıyıldı. Mihr ve çeyiz olarak; iki el değirmeni, birer de su tesisi, çanak, deri yüzlü ve içi hurma lifi dolu bir yastık ile içi hurma lifi dolu bir döşek verdi.

Peygamber efendimiz ile 626 (H.4) yılının Şevval ayının sonunda evlendi. Hazreti Ümmü Seleme, Peygamber efendimizin Veda Haccı dâhil vefatına kadar yanında kaldı. Pek çok hâdiseye şâhid olup, 378 hadîs rivayet etti.

Hazreti Ümmü Seleme, hadîs ilminde üstün olduğu gibi, Eshâb-ı kirâm kadınlarının içinde fıkı en iyi bilenlerdendi. Hayâtını zühd, takva ve ibâdetle geçirdi. Her ayın ilk Pazartesi, Perşembe ve Cum'a günlerinde oruç tutardı. Namazın faziletlerine ve vaktine çok dikkat ederdi. Öğle namazını geciktirenlere; "Zât-ı Saadetleri Mu-

hammed sallallahü aleyhi ve sellem öğle namazını erken kılardı. Siz ise ikindiye bırakıyorsunuz" diyerek geç kılmamalarını tavsiye ederdi.

İnsanlara merhametli, çocuklara çok şefkatliydi. Müşfik bir anne olup, ilk kocasından olan çocukları hakkında Resûlullah'a; "Bunlara gösterdiğim şefkat karşılığı ben ne kadar sevâb elde edeceğim" diye sorunca, çok sevâb alacağı bildirildi. Kendisi cömerd olduğu gibi başkalarını da teşvik ederdi. Fakirlerin ihtiyâcını karşılayıp, iki hurma da olsa verir, geleni boş göndermezdi. Bu hususta Peygamber efendimizin şu hadîs-i şerîfini de rivayet etti:

"Benim sahâbîlerim içinde öyle kimseler vardır ki, benden sonra gözleri bir şey görmez."

Yine Peygamber efendimizin şöyle dua ettiğini rivâyet etti:

ÜMMÜ SELEME

“Ey kalbleri hâlden hâle inkılâb ettiren! Kalbimizi senin dînin üzerine sabit kıl.” ve,

“Allahım! Kalbimi temizlemen ve edeb yerimi korumanı senden dilerim.”

Peygamber efendimize çok hürmetkar olup, onun her şeyi ile bereketlenmek isterdi. Kendisi hizmetini yaptığı gibi, ömrünün sonuna kadar Resûlullah’a hizmet etmek şartıyla kölesini âzâd etti. Bereketlenmek niyetiyle Peygamberimizin mübarek sakalından bir kaç teli gümüş kutuda saklardı. Eshâb-ı kirâm-dan birinin bir sıkıntısı olsa, bir kâse su getirip, sakal-ı şerîfi suya daldırır, o kimsenin yüzüne sürerdi. O kimsenin de sıkıntısı giderdi.

Kadınların nâmahreme yâni yabancılara görünmemesi hususunda da şu hadîs-i şerîfi nakletti:

Ümmü Seleme'nin Şam'daki makamı

“İbn-i Ümmü Mektûm âmâ (gözleri görmeyen) idi. Bir gün Resûlullahın huzuruna girmek için müsâde istedi. Hanımları Ümmü Seleme ve Hazreti Meymûne de oradaydı. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem hanımla-

ÜMMÜ SELEME

rına; **“Çekilin ve sakla-
nın”** buyurunca, hanım-
ları; **“Bu gelenin iki gözü
de görmez. Niçin çekile-
lim?”** diye sebebini sor-
dular; **“O görmüyorsa,
siz de mi görmüyorsunuz?”** buyurdu.

Hazreti Ümmü Seleme,
Peygamber efendimizin en
son vefât eden mübarek
hanımıdır. 667 (H.57) sene-
sinde vefât etti. Medîne-i
münevverede Bakî kabris-
tanlığına defn edildi.

Rivâyet ettiği hadîs-i
şerîflerden bâzıları şunlar-
dır:

**“Akşamın farzından
sonra altı rek’at namaz kı-
lan kimse, tam bir sene
nafile ibâdet etmiş sevabı-
nı alır veya Kadir gecesini
ihya etmiş sayılır.”**

**“İçinizde kim hilâl-i Zil-
hicceyi görüp de kurban
kesmek niyetinde bulu-
nursa, kurban kesinceye
kadar vücudundaki saç ve
kılları ile tırnakları kes-
mekten vazgeçsin.”**

**“Kuvvet ve bahadırılık,
güreşçilik değil, asıl kuv-
vet gadab ânında nefse
hâkim olmaktır.”**

**“Kendisinde üç haslet
veya bunlardan biri bu-
lunmayanın hiç bir ameli-
ne kıymet vermeyiniz:**

**1 - İsyanndan kendisini
alıkoyacak takvâ ve Allah
korkusu,**

**2- Kötüye karşı susma-
sını bildirecek hilm, yu-
muşaklık,**

**3- İnsanlarla geçim
sağlayacak güzel huy.”**

**“Bir kimse, insanlar
kendisine baksın diye, te-
fâhur (öğünmek) için giy-
mek üzere bir elbise alır-
sa, Allah, o elbiseyi çıkā-
rıncaya kadar onun yüzü-
ne bakmaz.”**

**“Kendisinden kocası
razı olduğu hâlde ölen her
Müslüman kadın Cen-
net’e girer.”**

**“Kendinize beddua et-
meyin, ancak hayırlı dua
edin. Zira melâike, dediği-
nize “amîn” der.”**

ümmü süleym;

Hanım sahâbîlerin meşhurlarından olup Peygamber efendimize on yıl devamlı hizmet etmekle şereflenen Enes bin Mâlik'in annesi ve Peygamber efendimizin süt teyzesi. Eshâb-ı kirâmın meşhurlarından Hazreti Ebû Talhâ'nın hanımıdır. Esas adının Sehle, Rumeysâ, Gumeyrâ, Rumeyle, Uneyfe veya Rumeyse isimlerinden birinin olduğu bildirilmektedir. Ümmü Süleym künyesi ile meşhurdur. Medîne'deki Hazrec kabîlesinin Negrânoğullarından Milhan bin Hâlid'in kızıdır. Annesinin adı Melike binti Mâlik'tir. Peygamberimizin uğrunda şehid olan meşhur sahâbî Hirâm bin Milhan, onun erkek kardeşi ve Kıbrıs Adası'nın fethi sırasında şehid olan Ümmü Hiram da kız kardeşiydi. Medîne'de doğmuştur. Doğum ve ölüm târihleri belli değildir.

Müslüman olmadan önce, kendi kabîlesinden

Mâlik bin Nadr ile evlenmiş ve ondan Enes isminde bir oğlu olmuştur. Eshâb-ı kirâmın meşhurlarından Enes bin Mâlik bu zâtıdır.

Ümmü Süleym, Medîne'de İslâmiyet yayılmaya başladığı zaman ilk olarak îmana gelenlerdendir. Fakat kocası Mâlik Müslüman olmamıştı. Ümmü Süleym, Müslümanlığı kabul edip, Peygamberimize bî'at ettiği sırada kocası Mâlik yanında yoktu. Eve gelip, hanımının Müslüman olduğunu öğrenince, ona;

-Sen dîninden çıktın mı? Sapıttın mı? dedi. Ümmü Süleym;

-Hayır, ben dinden çıkmadım ve sapıtmadım. Fakat şu şehrimize gelen zâta (Muhammed aleyhis-selâma) îmân ettim, diye cevap verdi ve oğlu Enes'e İslâm dînini telkin etmeye başladı. Yaşı küçük olan oğluna Kelime-i

ÜMMÜ SÜLEYM

şehâdeti öğretiyor, Allahü teâlâdan başka ilâh olmadığına ve Muhammed aleyhisselâmın da O'nun peygamberi olduğuna inanmasını telkin ediyordu. Kocası Mâlik, bunu görünce, kızarak;

-Benim çocuğumu din-siz yapıyor, onu bozuyorsun. Vazgeç bundan! dedi. O da;

-Ben onu bozmuyorum, dedi.

Mâlik, Ümmü Süleym'in, dîninden vazgeçmediğini anlayınca, darı-larak Şam tarafına giderken yolda öldürüldü. Böy-

lece Ümmü Süleym dul kaldı. Kocası Mâlik'ten çok iyilik görmüştü. Oğlu Enes'i büyütüp, bülûğ ça-ğına girerek meclislerde söz sahibi oluncaya kadar kimseyle evlenmeyeceği-ne dâir kendi kendine söz verdi. Bir süre dul olarak yaşadı.

Medîne'de kabîlesinin reisi olup, okçuluğu ile meşhur olan Ebû Talhâ, Hazreti Ümmü Süleym'e evlenme teklifinde bulundu. Ebû Talhâ zengin ve hatırı sayılır bir kimse olmakla beraber henüz Müs-lüman değildi. O da, kabî-

ÜMMÜ SÜLEYM

lesi gibi putlara tapıyordu. Bu yüzden, Hazreti Ümmü Süleym, ona cevap olarak;

-Ben, seni istememelik etmem. Senin gibisi red olunmaz. Fakat sen müşriksin. Ben ise müslümanım elhamdülillah. Ey Ebû Talhâ! Bu putların sana bir fayda ve zarar vermediğini bilmez misin? Sana zararı ve faydası olmayan bir taş tapmayı nasıl uygun görürsün? Senin, ilâh diye taptığın bu ağaçlar, yerden biter, sonra onu bir marangoz yontar. Bu hâlde sen, bir tahta parçasına tapmaktan utanmıyor musun? dedi.

Hazreti Ümmü Süleym'in bu sözü, Ebû Talhâ'nın kalbine tesir etti. Hazreti Ümmü Süleym;

-Müslüman olup, Allah' tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed aleyhisselâmın da O'nun kulu ve peygamberi olduğuna şehâdet etsen de seninle evlensem olmaz mı? Bu-

nun için bir mehir de istemiyorum, deyince, Ebû Talhâ, mühlet istedi, düşünüp karar vermek için yanından ayrıldı. İslâmiyet'in gerçek bir din olduğunu ve putlara tapınmanın manasızlığını kavrayarak müslüman olmaya karar verdi. Sonra geldi ve;

-Bana yaptığın teklifi kabul ettim. Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve Muhammed aleyhisselâmın da O'nun peygamberi olduğuna şehâdet ederim, dedi.

Hazreti Ümmü Süleym kendisinin telkini ile Müslüman olan Ebû Talhâ ile evlenmeyi kabul ederek, yanında bulunan ve bülûğ çağına giren oğluna;

-Kalk ey Enes! Ebû Talhâ'yı benimle evlendirmek için gereğini yap! dedi. Böylece Hazreti Ümmü Süleym ile Hazreti Ebû Talhâ nikahlandılar.

Hazreti Ebû Talhâ ile olan bu evliliklerinden

ÜMMÜ SÜLEYM

Umeyr adında bir erkek çocukları oldu. Babası buna çok sevinmişti. Bu çocuğun, kafeste bir serçe kuşu vardı. Serçenin ölmesi üzerine Peygamber efendimiz çocuğa; **“Ey Umeyr serçe ne oldu?”** diye latîfe etmişti.

Bir müddet sonra Hazreti Ümmü Süleym’in oğlu Umeyr hastalanıp, babası Ebû Talhâ’nın evde bulunmadığı bir sırada öldü. Ümmü Süleym, onu yıkayıp kefenledi ve evin bir köşesine koydu. Bu hurlayıp üzerini örttü. Ev halkına da; **“Ebû Talhâ’ya oğlunun öldüğünü, ben söylemedikçe, hiç biriniz söylemeyiniz!”** diye tenbih etti.

Akşam olunca, Ebû Talhâ eve geldi.

-Çocuk nasıldır? diye sordu. Ümmü Süleym de;

-Çocuğun ızdırâbı dindi. Rahatladığını sanıyorum! dedi. Hazreti Ebû Talhâ, onun sözünden, çocuğun

gerçekten iyileştiğini sandı. Ümmü Süleym akşam yemeğini hazırladı. Kocası oruçluydu. Ona yemeğini yedirdi, içirdi. O güne kadar hiç yapmadığı şekilde özenerek süslendi, ona karşı neşeli görünmeye çalıştı. Sonra yattılar. Gecenin sonuna doğru Ebû Talhâ mescide çıkmak isteyince, Hazreti Ümmü Süleym;

-Ey Ebû Talhâ! Şu komşumuzun yaptığına bak sana! dedi. O da;

-Ne oldu? diye sorunca;

-Benden emânet bir şey aldılar. Onu geri aldım diye ağlamaya başladılar, dedi. Hazreti Ebû Talhâ;

-Hiç öyle şey olur mu? deyince, hanımı;

- İşte, Allahü teâlâ bize verdiği emânetini geri aldı, diyerek çocuğun öldüğünü kendisine bildirdi. O da bunun üzerine **“innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn”** dedi.

Sonra sabah namazını kılmak için mescide gitti.

Namazdan sonra çocuğunun öldüğünü ve hanımı ile arasında geçen durumu Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimize haber verince, her ikisi için de; **“Cenâb-ı Hak, bu geceni hakkınızda mübarek eylesin!”** diye dua etti.

O gece, Ümmü Süleym oğlu Abdullah’a hâmile kalmıştı. Bu çocuk, Ümmü Süleym’in, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem ile beraber katıldığı bir harpte dünyâya gelmiş, Peygamber efendimiz ona Abdullah ismini koyup, hakkında hayır dua etmişti. Bu duanın bereketiyle Abdullah bin Talhâ’nın yedi veya dokuz oğlu olmuştu ki, hepsi de Kur’ân-ı kerîmi ezberleyip, hafız olmuşlardı.

Eshâb-ı kirâmın hanımlarından Ümmü Atiyye diyor ki:

“Resûlullah efendimiz, biz kadınlardan Müslüman olduğumuzda, ölüye

ağlayıp feryâd ü figân etmeyeceğimize de söz almıştı. Beş kadından başka kimse bu sözünde durmadı. Resûlullah efendimize verdiği sözü aynen yerine getirenlerden biri de Ümmü Süleym’dir.”

Ümmü Süleym dînine son derece bağlı ve sabırlı bir kadındı. Resûlullah efendimizi çok severdi. Evinde pişirdiği yemekten, mutlaka ona ayırırdı. Daha Resûlullah efendimiz, Medîne’ye yeni hicret etmişlerdi. O sırada Hazreti Ebâ Eyyûb el-Ensârî’nin evinde kalıyorlardı. Bir hizmetçisi de yoktu. Müslümanlardan her biri, gücü yettiği mikdârda, Resûlullah’a hediyeler takdim etmişlerdi. Ümmü Süleym de; o sırada elinde hediye edecek bir şey bulunmadığı için henüz 12 yaşlarında olan oğlu Enes’i Ebû Talhâ ile beraber elinden tutarak, Resûlullah efendimizin huzuruna getirdi ve;

ÜMMÜ SÜLEYM

-Yâ Resûlallah! Enes, terbiyeli bir çocuktur, zekîdir. Müsâade ederseniz, size hizmet etsin! Haddim olmayarak size hediye ettim. Benim oğlum ve Sizin de hizmetkârınızdır, dedi. Hazreti Enes bin Mâlik, Medîne'ye gelişlerinden vefatlarına kadar, hazarda ve seferde Peygamber efendimize hizmet etmekle şereflendi.

Hazreti Ümmü Süleym, Eshâb-ı kiramın diğer hanımları gibi harplerin çoğuna iştirak edip, icâbında bizzat dövüştü. Bu harplerin her birinde önemli hizmetler gördü. Uhud harbine katılıp, müşrik ordusuyla harb eden askerlere hizmet etti. Kocası Hazreti Ebû Talhâ, iyi bir okçu ve cesur bir asker olduğundan hep Resûlullah'ı sallallahü aleyhi ve sellem korumakla meşguldü.

Oğlu Enes, yaşı küçük olduğu hâlde, Uhud harbine gelmişti. Su tulumlarını doldurup annesi Ümmü

Süleym'e ve Hazreti Âişe'ye veriyordu. Bu harbin en şiddetli zamânıydı. Bir ara askerler arasında panik baş göstermiş, Resûlullah efendimizin yanından ayrılmışlardı. Resûlullah efendimiz, yanındaki 12 kişi ile hiç yerinden ayrılmamış, sebat göstermişti. Bu çok tehlikeli harp gününde, Hazreti Âişe ile Ümmü Süleym, asker arasında, durmadan arkalarında kırba-larla su taşıyorlar ve yaralıların ağzına su veriyorlardı. Kapları boşalınca son derece çeviklikle geri dönüp gelerek yeniden dolduruyorlar, sonra yine acele edip yaralılara su veriyorlar, onların yaralarını sarıyorlardı.

Hendek harbinde ise, bütün çocuklarla birlikte kale gibi bir evde mahfuz kaldıklarından harbe katılamamıştı. Hicretin yedinci senesinde Hayber savaşında, Resûlullah'ın sallallahü aleyhi ve sellem maiyyetinde bulunuyordu.

ÜMMÜ SÜLEYM

Fetihten sonra esirler arasındaki Hazreti Safiyye, Peygamber efendimizin hanımı olmak şerefine kavuşmuştu. O zaman, gelin oluncaya kadar Hazreti Safiyye'yi Ümmü Süleym'e evine ve emrine tevdi buyurdular.

Resûlullah efendimiz ile birlikte Mekke'nin fethinde de bulunmuştur. Bunun arkasından Huneyn savaşına da iştirak etmiştir. Bu sırada oğlu Abdullah'a hamileydi. Buna rağmen elinde bir hançer hazır bekliyordu. Bu harpte kocası Ebû Talhâ, tebessüm ederek, Resûlullah'ın yanına geldi ve;

-Yâ Resûlallah; Ümmü Süleym'in hançerini gör-

dün mü? diye sordu. Resûl-i ekrem efendimiz Ümmü Süleym'e dönerek;

-Ey Ümmü Süleym! Bu hançer ile ne yapacaksın? buyurunca;

-Ben bunu, bu günler için hazırlamıştım. Hele müşriklerden birisi bir ke-re yanıma yaklaşsın!.. Bununla karnını deşerim, cevâbını verdi.

Harp meydanında en cesaretli kahraman mücâhidlerden bile öne geçmişti. Huneyn harbinde, bir ara Müslüman saflarında bir dağılma baş göstermişti. Ümmü Süleym hançerini çekip, sebat ederek, arslanlar gibi düşmana saldırmıştı. Eli hançerli Ümmü Süleym, Resûlullah sallallahü aleyhi ve selleme gelerek;

ÜMMÜ SÜLEYM

-Eğer, izin verirsiniz, bozulup sizin yanınızdan ayrılanları da öldüreyim! dedi. Peygamberimiz de ona;

-Ey Ümmü Süleym! Allahü teâlâ bize yetiştirdi ve zafer ihsan etti, buyurdu.

Hazreti Ümmü Süleym'in faziletleri çoktur. Peygamberimize ve O'nun hanımlarına çok hizmet etmiştir. Peygamberimiz, onun hakkında; **"Rüyâmda Cennete girdim. Bir de baktım ki, Ebû Talhâ'nın hanımı Rumey-sâ (Ümmü Süleym) de oradaydı"** buyurdu.

O, Resûlullah'ı çok sevdiği gibi, Resûlullah efendimiz de onu ve bütün ailesini severdi. Hanımlarından başka kimsenin evine gidip istirahat etmediği hâlde, Hazreti Ümmü Süleym'in evine giderdi. Orada âdetleri üzere kay-lûle yaparlar, öğleden evvel biraz uyurlardı. Namaz vakti gelince, hasırdan

seccadeleri serip, onun çocukları ile beraber namaz kılardı.

Resûlullah efendimiz, çok kerre süt teyzesi Ümmü Süleym'in evini teşrîf eder ve istirahat buyururlardı. İstirahat için uyudukları bir sırada, mübarek alınları terlemişti. Ümmü Süleym mübarek alınlarının terini silmeye başladıkları zaman uyandılar ve;

-Yâ Ümmü Süleym! Ne yapıyorsun? diye sorunca;

-Yâ Resûlallah! Bereket için alnınızın terini mendil ile alıyorum, bunu saklıyaacağım, diye cevap verdi.

Ümmü Süleym, Resûlullah'ın mübarek terini, böyle mendil ile toplar ve bir şişe içinde saklardı.

Yine bir ara Resûl-i ekrem efendimiz, Ümmü Süleym'in evinde bir sultununun ağzından su içmişlerdi. Ümmü Süleym bu tulumu, Peygamberi-

ÜMMÜ SÜLEYM

mizin mübarek ağızları dokundu diye bereketlenmek için sakladı ve bir daha kullanmadı.

Hazreti Ümmü Süleym'in oğlu Enes bin Mâlik şöyle anlatıyor:

"Resûlullah efendimiz Medîne'ye geldiği zaman ben küçüktüm. Annem Hazreti Ebû Talhâ ile evlenmişti. Ebû Talhâ çok fakir kalmıştı. Çünkü malının tamamını Resûlullah'a hediye etmiş, O da fakirlere sadaka olarak dağıtmasını istemişti. Bir-iki gün hiç yemek yemeden geçirdiğimiz zamanlar olurdu. Bir gün annemin eline biraz arpa geçmişti. Onu un yaptı ve iki ekmek pişirdi. Komşudan biraz süt istedi. Ebû Talhâ'yı da çağır, beraber yiyelim dedi. Ben de sevinerek çıktım. Resûlullah efendimiz, Eshâb-ı kirâm ile oturuyorlardı.

-Yâ Resûlallah! Annem sizi çağırıyor, dedim. Kalkılar, Eshâb-ı kirâma da

kalkınız buyurdular. Eve yaklaştık. Ebû Talhâ'ya;

-Bir şey hazırladın mı ki, bizi davet ediyorsun? buyurdular.

-Yâ Resûlallah! Dünden beri bir şey yememişim, evde bir şey olacağını zannetmiyorum, dedi.

-Peki, Ümmü Süleym bizi niçin davet etti, eve bir bak! buyurdular.

Ebû Talhâ içeri girdi. Ümmü Süleym;

-İki arpa ekmeği pişirdim, komşudan da biraz süt istedim. Enes'i seni çağırması için gönderdim, dedi.

Ebû Talhâ dışarı çıkıp Ümmü Süleym'in dediklerini söyledi. Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem;

-Zararı yok, içeri girelim, buyurdular. Kendileri, Ebû Talhâ ve ben içeri girdik.

-Ekmekleri getirin, buyurdular.

Mübarek ellerini ekmeklerin üzerine koydular,

ÜMMÜ SÜLEYM

parmaklarını açtılar ve; **“On kişi çağırın”** buyurdular. Çağırdım. **“Oturunuz, bismillah deyip, yiyiniz!”** buyurdular. On kişi, bu şekilde yiyip doydular. **“On kişi daha çağırın”** buyurdular. Çağırdım. Onlar da aynı şekilde doydular. Böylece Eshâb-ı kirâmdan yetmiş üç kişi yiyip doydular. Sonra üçümüz yedik, doyduk. Sonra ekmekleri annem Ümmü Süleym’e verdiler. **“Al, ye ve kime istersen yedir”** buyurdular.

Resûlullah efendimiz Ümmü Süleym’e dualar ederek kendisine, ailesine ve çocuklarına hayır ve bereket istemişlerdi. Nitekim Ümmü Süleym, Re-

sûlullah’a hizmet için oğlu Enes bin Mâlik’i götürüp teslim ettiklerinde, ona dua etmelerini istedi. Peygamberimiz de Hazreti Enes hakkında ömrünün uzun ve hayırlı olması, mal ve evlâdının çok olması ve sâhib olduğu her şeyin feyizli ve bereketli olması için dua etmişti. Resûlullah’ın duası bereketiyle Enes bin Mâlik 103 yaşına kadar yaşayarak, 80 evlâdı (bunlardan 78’i erkek, yalnızca ikisi kız) olmuştur. Malı da sayılamıyacak kadar çoktu. Hazreti Ömer’in halifeliğinde, halka fıkıh ilmi öğretmek için Basra’ya gidip 710 (H.91) senesinde orada vefât etti.

ÜMMÜ SÜLEYM

Bir ara Resûlullah Efendimiz hac için Mekke'ye gidiyorlardı. Ümmü Süleym'e;

-Ey Ümmü Süleym! Bu sene bizimle hacca gelirmisiniz? buyurdular. O da;

-Yâ Resûlallah! Kocamın iki bineceği vardı. Bunlardan birini kendisi, birini de oğlu için alıp, hacca gidiyor. Bana bir binecek kalmadı, deyince, Resûlullah efendimiz, Ümmü Süleym'i mübarek hanımlarının develerine bindirip hacca götürdüler. Yolda kadınların develeri, arkadan geliyordu. Bunların hizmetinde de, Resûlullah'ın kölesi Enceşe vardı. Hazreti Enceşe develeri yürütmek için nâmeli sözler söylüyordu. Resûlullah efendimiz bunu işitince; **"Enceşe, Enceşe!.. Yavaş söyle, yavaş söyle! Kadınlar rahatsız olmasınlar" buyurdu.**

Hazreti Ümmü Süleym, çocuk terbiyesi bakımından üstün bilgi sahibiydi.

Çocukları çok güzel terbiye eder ve yetiştirirdi. Oğlu Hazreti Enes; "Allahü teâlâ anneme iyi karşılıklar versin! Bana çok iyi bakıp, çok iyi yetiştirdi" buyurdu.

Hazreti Ümmü Süleym, hadîs ilminde çok bilgi sahibiydi. Peygamberimizin süt teyzesi olduğu için, mahrem mes'eleleri Resûlullah'a sormaktan çekinmezdi. Bu sebeple bir çok dînî mes'eleleri hâllerde, Eshâb-ı kirâmın çözemediği bir çok mahrem mes'elelere cevap verirdi. Kendisinden Ebû Hureyre, oğlu Enes bin Mâlik, Zeyd bin Sâbit, Ebû Seleme ve Âmr bin As gibi bâzı Eshâb-ı kirâm, hadîs-i şerîf rivayet etmiştir.

Bir ara Eshâb-ı kirâmdan Zeyd bin Sâbit ve Abdullah ibni Abbâs, bir mes'ele hakkında ihtilâfa düşmüşlerdi. Gelip kendisine sordular. O da mes'eleyi hâlletti ve ikisinin de ikna olacağı cevaplar verdi.

ÜMMÜ UMÂRE NESİBE HATUN

ümmü ümâre nesibe hatun;

Ümmü Ümâre, Uhud gazasına, kocası Zeyd bin Âsım, oğulları Habib ve Abdullah ile birlikte katılarak, şecaat ve kahramanlıklar gösterdi. Gazilere su dağıtmak ve yaralarını sarmak vazifesiyle katıldığı savaşın en şiddetli bir anında, Resûlullah efendimize saldıran bir müşriki atından aşağı düşürüp öldürdü.

Ok, kılıç ve kalkan kullanılarak düşmana saldırırken kendisi de birkaç yerinden yaralandı. Yaralı hâliyle kocasını ve oğullarını savaşa teşvik etti. Düşman, Resûlullah efendimize hangi istikametten saldırırsa, hemen kocası ve oğullarıyla oradan müdâfaa ederlerdi.

Ümmü Ümâre der ki: “Gündüzün başlangıcında Uhud’a vardım. Halk ne yapıyor bir bakayım dedim. Yanımda bir kırba ve

içinde su vardı. Resûlullah’ın yanına kadar gittim. Kendisi, o sırada Eshâbı arasında bulunuyordu. Bu zamanda Müslümanlar savaş üstünlüğünü devam ettiriyorlardı.

Müslümanlar dağılmaya başlayınca, Resûlullah’ın yanına vardım. Çarpışmaya koyuldum. Kılıçla, okla müşrikleri Resûlullah’tan uzaklaştırmaya çalıştım. Bu arada da yaralandım. Resûlullah’ın yanında on kişi kalmamıştı. Ben, oğullarım ve kocam, Resûlullah’ın önünde çarpışıyor, müşrikleri ondan uzaklaştırıyorduk.

Bir ara Resulullah efendimiz, benim yanımda kalkan bulunmadığını gördü. Yanında kalkan bulunanlardan birisine buyurdu ki:

- Ey kalkan sahibi, kalkanını çarpışana bırak!

O kimse kalkanını Resûlullah’a verdi. Ben de Resûlullah efendimizden alıp, onunla korundum.

ÜMMÜ ÜMÂRE NESİBE HATUN

Bize ne yaptılarsa, müşrik süvarileri yaptılar. Atlı bir adam gelip, bana vurdu. Kalkanımla korundum. Ben de onun atının ayaklarına kılıç çaldım. At arkaüstü yıkılınca, Peygamber efendimiz oğlum Abdullah'a şöyle buyurdu:

- Ey Ümmü Ümâre'nin oğlu! Annene, annene yardım et!"

Ümmü Ümâre'nin oğlu Abdullah ibni Zeyd anlatır:

"Uhud günü sol kolumdan yaralanmıştım. Beni, hurma ağacı gibi upuzun bir adam vurmuştu. Resûlullah efendimiz, **"Yaranı sar"** buyurdu. Anam yanıma geldi. Yanında bulunan hazır bezlerle yaramı sardı.

Bu sırada Resûlullah efendimiz bana bakıyordu. Annem, yaramı sardıktan sonra, bana dedi ki:

- Kalk yavrucuğum! Müşriklerle çarpış!

Resûlullah efendimiz de buyurdular ki:

- Ey Ümmü Ümâre! Senin katlandığın, dayanabildiğin şeye, herkes katlanabilir, dayanabilir mi?

Beni yaralayan müşrik o sırada oradan geçiyordu. Resûlullah efendimiz tekrar buyurdular ki:

- İşte, oğluna vuran adam!

Annem, hemen onun önüne geçip, bacağına vurup çökertti. Bunun üzerine, Resûlullah'ın, mübarek dişleri görünecek kadar gülümsediğini gördüm. Sonra buyurdu ki:

- Allah'a hamd olsun ki, seni düşmanına muzaffer kılıp, gözünü aydın etti. Öcünü almayı sana gözünle gösterdi.

Peygamber efendimiz, Uhud savaşında Ümmü Ümâre'nin oğlu Abdullah'a buyurdu ki:

- Ey Ümmü Ümâre'nin oğlu!

ÜMMÜ ÜMÂRE NESİBE HATUN

Hazreti Abdullah, “Buyur ya Resûlallah” deyince, ona, taş atmasını buyurdu.

Hazreti Abdullah, önünde gitmekte olan atlı müşrike bir taş attı. Taş, atın gözüne değince, at ürktü ve at da, atlı da yere yıkıldı. Hazreti Abdullah taşa tutup, o müşriki yaraladı.

İbni Kamia kâfiri, Resûlullah’ı öldürmeye yemin etmişti. Uhud’da Resûlullah’ı görünce hücum etti. Ümmü Ümâre atının önüne geçti. Atını durdurup İbni Kamia’ya saldırdı. O müşrikin üzerinde zırh olduğu için darbeleri pek tesir etmedi. Zırh olmasaydı, o da öldürülen diğer müşriklerin yanına gidecekti.

Sonunda o müşrikin şiddetli bir hücumu ile boynundan ağır yaralandı. Resûlullah efendimiz onun için buyurmuştur ki:

- Uhud günü ne tarafıma baktıysam, hep Ümmü Ümâre, hep Ümmü Ümâre’yi gördüm.

Nesîbe Hatun, bu savaşta oniki-onüç yerinden yaralanmıştı. Bunlardan en ağırı, İbni Kamia’nın, boynunda açtığı yaraydı. Resûlullah efendimiz, oğlu Abdullah’a bu yarayı sarmasını emrettiler. Sonra buyurdular ki:

- Ev halkınızı Allahü teâlâ mübarek kılsın. Senin annenin makamı filan ve filanların makamından hayırlıdır. Allahü teâlâ sizin ev halkınıza rahmet etsin!

Bir sene tedavi gördükten sonra bu yara iyileşti.

Hazreti Ebû Bekir’in hilâfeti zamanında, Müseylemet-ül Kezzab, yalancı peygamberlik iddiasıyla ortaya çıkınca, Ümmü Ümâre’nin oğlu Habib, Amman’dan Medîne’ye gelirken esir düştü. Müseyleme, kendisinin pey-

ÜMMÜ ÜMÂRE NESİBE HATUN

gamberliğini kabul etmesini istedi. Habib onu tasdik etmeyince, tek tek uzuvları kesilerek şehîd edildi.

Bunu işiten Ümmü Ümâre Müseyleme'nin ölümünü göstermesi için Allahü teâlâyâ duâ etti. Yaşı altmışın üzerinde olmasına rağmen, oğlu Abdullah'la beraber Yemâme savaşına iştirak etti. Savaşın şiddetli bir anında, Müslümanların dağılmaya başlamaları üzerine, kılıcını çekerek düşmana hücum etti. Oniki yerinden yara aldı. Müseyleme'yi de yaraladı.

Ümmü Ümâre'nin oğlu Abdullah'ın da bulunduğu bir grup Müslümanın önünden atla kaçmaya

çalışan Müseylemet-ül Kezzab, Hazreti Vahşi tarafından mızrakla vurularak öldürüldü.

Ümmü Ümâre bu savaşta kolunun birini kaybetti. İslâm ordusunun kumandanı Hâlid bin Velid, kendisiyle yakından alâkadar oldu. Yaralarını sardır-
dı. Böylece Müseyleme'nin ölüsünü görmüş oldu.

Bir gün Nesîbe Hatun, Peygamberimize dedi ki:

- Ya Resûlallah, Allahü teâlâyâ duâ et de Cennette sana komşu olalım. Peygamber efendimiz de, **"Allahım! Bunları, Cennette bana komşu ve arkadaş et"** diye duâ etti. Bunun üzerine Ümmü Ümâre dedi ki:

ÜMMÜ ÜMÂRE NESİBE HATUN

- Bu bana kâfidir. Artık dünyada ne musîbet gelirse gelsin, hiç ehemmiyeti yok.

Bir gün Resûlullah efendimiz Ümmü Ümâre'nin evine teşrif ettiler. Ümmü Ümâre de yemek ikram etti. Resûlullah efendimiz **"Sen de ye"** buyurdular. O da oruçlu olduğunu arz etti. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- **Bir oruçlunun yanında yemek yenildiği zaman, sofrta kalkıncaya kadar, melekler oruçluya duâ ederler.**

Hazreti Ebu Bekir de hilâfeti zamanında, kendisini evinde ziyaret eder, hâlini, hatırını sorardı. Hazreti Ömer zamanında, bir sa-

vaştta elde edilen ganimetler içinde kıymetli kumaşlar da vardı. Bunların en kıymetlisi olan altın sırmalı bir elbise, Hazreti Ömer'e isabet etti.

Herkes gelinine veya hanımı Hazreti Ali'nin kızı Ümmü Gülsüm'e verecek diye beklerken, Hazreti Ömer, **"Bu elbiseye Ümmü Ümâre herkesten daha layıktır"** buyurdu ve arkasından ilave etti:

- Resûlullah efendimizin, **"Savaşta ne tarafa baktımsa, hep Ümmü Ümâre, hep Ümmü Ümâre'yi gördüm"** buyurduğunu işittim.

Bunları söyledikten sonra elbiseyi Ümmü Ümâre'ye gönderdi.

ÜMMÜ ÜMÂRE NESİBE HATUN

Ümmü Ümâre Uhud'dan başka, Hudeybiye, Hayber, Umret-ül kaza, Huneyn ve Yemame gazalarına da katıldı. Bî'at-ı Rıdvan'da hazır bulunmakla şereflendiler. Oğulları Habîb ve Abdullah da, Peygamber efendimizin bütün gazalarına iştirak ettiler.

Ümmü Ümâre, ensâ-
rın Hazrec kabîlesinden olup, Medîne'nin ileri gelen ailelerindendir. Mazin bin Neccar'ın evladındandır. Annesi, Rebab binti Abdullah'tır. Tahminen mîlâdî 573 yılında doğdu. İkinci Akabe bî'atında bulunarak, zevciyle birlikte Müslüman olmakla şereflendi.

Akabe'de, kocası Zeyd bî'at ettikten sonra, Peygamberimize gelerek dedi ki:

- Ya Resûlallah! Ümmü Ümâre ve Ümmü Müney adlı iki kadın da bizimle birlikte bî'at için gelmişlerdir.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz, **"Hangi şartlarda sizden bî'at alımsa, onlardan da aynı şartlarda bî'at aldım. Ellerini tutup müsafeha zarureti yoktur"** buyurdular ve kadınların elini tutmadılar.

Ümmü Ümâre'nin ilk kocası ensardan Zeyd bin Âsım'dır. Zeyd'den Abdullah ve Habîb isminde iki oğlu vardı. Her iki oğlu da Bedir savaşına katıldı. Diğer gazaların hepsine birlikte iştirak ettiler.

Hazreti Zeyd'in vefatından sonra Guzeyye İbni Amr'la evlendi. Bu zattan da oğlu Temim ve kızı Havle dünyaya geldi.

Ümmü Ümâre'nin ne zaman vefat ettiği bilinmemektedir. Ancak Medîne'de vefat etmiş, Bakî kabristanına defnedilmiştir.

Ümmü Ümâre'den, Abbad ibni Temim, Hâris ibni Abdullah ibni Kâb, İkrime ve Leyla hadîs rivayet etmişlerdir.

ÜSÂME BİN ZEYD

üsâme bin zeyd;

Peygamberimizin âzad-
lısı Zeyd'in oğlu. Peygam-
ber efendimizin Hazreti
Mâriye'den doğan, oğlu
Hazreti İbrâhim, 629 sene-
sinde birbuçuk yaşında
iken süt annesi Ümmü
Bürde'nin evinde bulun-
yordu. Peygamber efendi-
miz, oğlunun hastalandı-
ğını işitince, Hazreti İbrâ-
him'in yanına gittiler.

Onu kucağına aldıkların-
da, can vermek üzereydi.
Peygamberimizin mübârek
gözlerinden yaşlar akmaya
başladı. "Sen de mi ağlıyor-
sun, yâ Resûlallah?" diyen
Hazreti Abdurrahman bin
Avf'a buyurdu ki:

- Ey ibni Avf, benim bu
ağlamam bir acımadan
ibârettir. Ben, ölen kimse-
de bulunmayan hasletleri
sayarak, yüksek sesle, ba-
ğırarak ölü için ağlamayı
yasak ettim.

Ben sizi, günâh ve ah-
maklık olan iki bağırıştan
men ettim. Biri nîmete ka-

vuşulduğu sıradaki eğlen-
ce, oyun ve şeytan çalgıla-
rından, ikincisi de, bir mu-
sîbete ve felâkete uğra-
yınca, bağırıp, yüz-göz tır-
malamaktan, üst-baş yırt-
maktan ve şeytan şama-
tasından men ettim.

Sonra da ilâve ettiler:

- Acımayana acınmaz.

Resûlullah efendimizin
gözlerinden yaş geldiğini
gören Hazreti Üsâme bin
Zeyd feryâda başlayınca,
Peygamber efendimiz, ona,
ağlamamasını emir buyur-
du. Hazreti Üsâme dedi ki:

- Yâ Resûlallah, sizin
ağlamanız üzerine feryât
ettim. Affınızı dilerim.

O zaman Peygamber
efendimiz buyurdu ki:

- Ağlamak, acıaktan
ileri gelir. Feryât ve figân
ise şeytandandır.

Oğlu İbrâhim vefât
edince de buyurdular ki:

- Yâ İbrâhim! Ölümüne
çok üzüldük. Gözlerimiz
ağlıyor, kalbimiz sızlıyor.

Hacer-ül esved

Fakat Rabbimizi gücendirecek bir şey söylemeyiz.

Resûlullah efendimizin ciğerpareesi İbrâhim vefât ettiğinde güneş tutulmuştu. "Yâ Resûlallah, İbrâhim vefât ettiği için güneş tutuldu" diyenler oldu. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Ay ve güneş Allahü teâlânın varlığını ve birliğini gösteren iki mahlûktur. Kimsenin ölmesi, kalması ile tutulmazlar. Onları görünce, Allahü teâlâyı hatırlayınız!

Hazreti İbrâhim'in cenâzesi yıkanıp kefenlendikten sonra, Peygamber efendimiz, cenâze namazını kıldırıldılar. Bakî kabristanında mezarı kazıldı. Hazreti Üsâme ile Hazreti Fadl bin Abbâs kabrin içine indiler.

Peygamberimiz kabrin kıyısına oturdular. Kabrin üzeri örtülürken, yan tarafta bir açıklık gördüklerinde, oraya mübârek elleriyle bir kerpiç koyarak kapattılar ve buyurdular ki:

ÜSÂME BİN ZEYD

- Siz, bir işi içe sinecek şekilde yapınız! Çünkü, böyle yapmak, musîbete uğrayanlara ferahlık verir. Böyle yapmak, ölüye fayda ve zarar vermez, fakat bu dirinin gözünü aydınlatır.

Kabrin üzerine su dök-tüler. Bir taşı kabrin başına diktiler. Kabrin üzerine su dökmek ilk defa Hazreti İb-râhim'in kabrinde oldu.

Peygamber efendimiz 632 senesinde hastalandılar. Hasta oldukları hâl-de, Rumlarla savaşmak üzere bir ordu hazırlan-masını emir buyurdular. Eshâb-ı kirâm hazırlık yapmak için dağıldı. Re-sûlullah efendimiz, Haz-reti Üsâme'yi çağırarak buyurdular ki:

- Ey Üsâme! Şam'da Belka sınırına, Filistin'deki Darum'a, babanın şehîd edildiği yere kadar, Allahü teâlânın ismiyle ve bereketiyle git! Oraları atlara çığnet! Seni bu orduya

başkumandan tayin et-tim. Übnâlîların üzerine ansızın varıp üzerlerine şimşek gibi saldır! Varaca-ğın yere haber ulaşmaya-cak şekilde hızlı git! Yanı-na kılavuzları alıp, casus ve gözcüleri önünden iler-let! Allahü teâlâ zafer ih-sân ederse, onların arasın-da az kal!

Çürüf'te karargâh kur-malarını emir buyurup, mü-bârek elleriyle sancağı bağ-layıp, Hazreti Üsâme'ye verdiler. Mescidde minbere çıkıp buyurdular ki:

- Ey Eshâbım! Üsâ-me'nin babası Zeyd, ku-mandanlığa nasıl lââyık ve benim katımda nasıl sev-giliyse, ondan sonra oğlu Üsâme de kumandanlığa öyle lââyıktır. Üsâme, be-nim katımda insanların en sevgililerindendir.

Hazreti Üsâme ve sava-şa gidecek olan Eshâb-ı ki-râm, Peygamberimizle ve-dâlaştılar. Hazreti Üsâ-me'nin kumandası altında

savaşa gideceklerin arasında Hazreti Ebû Bekir, Hazreti Ömer, Hazreti Ebû Ubeyde bin Cerrah, Hazreti Sa'd bin Ebî Vakkâs gibi Eshâbın ileri gelenleri vardı.

Resûlullah efendimizin hastalığı ağırlaştı. Bu arada ordu hazırlıklarını tamamlamış, karargâhta toplanmışlardı.

Pazar gecesi orada yatıyorlar. Sabahleyin Hazreti Üsâme, Peygamber efendimizin yanına geldi. Yanında Hazreti Abbâs da vardı. Peygamberimizin mübârek ağzına ilaç veriliyordu. Hazreti Üsâme'yi görünce ona duâ ettiler ve buyurdular ki:

- Allahü teâlânın bereketiyle, kuşluk vakti yola çıkınız!

Ordu hareket etmek üzereyken, Peygamber efendimizin vefât haberi geldi. Hazreti Ebû Bekir, Hazreti Üsâme'ye dedi ki:

- Sancağı açmamak üzere evine götür.

Peygamber efendimizin mübârek cenâzelerini yıkamak üzere harekete geçtiler.

Hazreti Ebû Bekir-i Sıddîk, "Peygamber efendimizin vefâtından önce, mübârek cenâzelerinin yıkınmasıyla ilgili olarak Resûlullah'tan işittim ki; **"Beni, Ehl-i beytim yıkasın"** buyurmuştu. Abbâs ve Ali yıkasınlar" dedi.

Hazreti Abbâs, oğlu Fadl ile beraber geldi. Hazreti Ali geldi. Sonra Hazreti Ebû Bekir Hazreti Ali'ye, "Yâ Ali, Resûlullah'ı sen yıka!", Hazreti Üsâme'ye de, "Onlara hizmet et!" buyurdu.

Hazreti Ebû Bekir, Eshâb-ı kirâm ile kapıda bekledi. Ensârdan Evs bin Havli'yi de yardım için içeriye soktu. Hazreti Üsâme, Peygamber efendimizin mübârek cenâzelerini yıkamak, kefenlemek ve kabr-i şerîfine indirmekle şereflendi.

ÜSÂME BİN ZEYD

Resûlullah efendimizin defninden üç gün sonra, Hazreti Ebû Bekir Eshâb-ı kirâma buyurdu ki:

- Resûlullah efendimiz, sizi, Üsâme'nin emrinde gazâyâ göndermişti. Vefât edince, o iş yapılmadı. Herşeyden önce, bu emri yerine getirmeliyiz! Bu işte, gevşek davranmayın, gazâyâ hazır olun!

Eshâbı harbe hazırladı. Bu sırada Arabistan çölleğinde isyân çıktığı işitildi. Eshâb, "Üsâme'nin emrinde gitmiyelim, âsîler Medîne'ye gelip halîfeyi öldürürler" dediler ve çok uğraştılar ise de, Hazreti Ebû Bekir kabûl etmedi:

- Resûlullah'ın emrini, her ne pahasına olursa olsun yapacağız ve Resûlullahın beğendiği kumandanı ben değiştiremem!

Hazreti Üsâme at üzerinde, Halîfe ve Eshâb yürüyerek Medîne'den dışarı çıktılar. Hazreti Üsâme, Hazreti Ebû Bekir'e, ya ata binmesini veya kendisinin de attan ineceğini söyleyince, Hazreti Ebû Bekir şu cevâbı verdi:

- Ben ata binmiyeceğim, sen de attan inmiyeceksin! Allahü teâlânın rızası için benim de ayaklarım bu yolda tozlansın. Bilmiyor musun ki, her gâzi için, her adımına mukâbil, pek çok se-

vâb verilir ve o kadar da günâhları dökülür.

Hazreti Ebû Bekir, Es-hâb-ı kirâma vedâ ederken buyurdu ki:

- Size birinci nasîhatım, Üsâme'ye itâat etmenizdir. Şam'daki rahibeleri, çocukları, kadınları öldürmeyin!

Sonra da Hazreti Üsâme'ye dönerek buyurdu ki:

- Resûlullahın emrettiği yere selâmetle git!

Hazreti Ebû Bekir vedâ ve nasîhatten sonra, Hazreti Üsâme'ye;

- Hazreti Ömer'i bana muavin bırakır mısın? dedi.

Hazreti Üsâme de buna muvafakat edip, Hazreti Ömer'e izin verdikten sonra, halîfe ile Hazreti Ömer Medîne-i münevvereye döndüler. Hazreti Üsâme Şam'a hareket etti. Huzâ'a kabîlesine gidip, mürtedleri öldürdü. Kırk gün sonra zaferle Medîne'ye döndü.

Hazreti Ömer, halîfeliği sırasında Hazreti Üsâme'ye çok tâzim ve ihsân-larda bulundu. Peygamber efendimizin, Hazreti Üsâme'yi çok sevdiğini biliyordu. Hattâ, Hazreti Ömer, kendi oğlu Hazreti Abdullah'a senelik 2000 dirhem tahsis ettiği hâlde, Hazreti Üsâme'ye 5000 dirhem tahsis etti. Hazreti Abdullah bin Ömer, bu farklılığın sebebini babasına sorunca, buyurdu ki:

- Onun babası Resûlullah'a senin babandan daha sevgili idi.

Hazreti Üsâme'nin yirmi seneye yakın ömürleri Peygamber efendimizin mübârek dizleri dibinde geçti. Peygamberimizin sünnet-i şerîflerini iyi öğrendiği için, Eshâb-ı kirâm, bâzı mes'elelerini Hazreti Üsâme'den sorarlardı. Her işte, her husûsta Resûlullah'ın emirleri üzere hareket eder, Peygamber

ÜSÂME BİN ZEYD

efendimizin birçok hizmetlerinde bulunmakla şereflenirdi.

Peygamber efendimizin en îtimât ettiği kimselerden olup, sırlarının mahremi idi. İnce mes'elelerde Hazreti Üsâme ile istişâre ederlerdi.

Üsâme bin Zeyd hazretleri diyor ki: "Peygamber efendimizi gördüm. Hazreti Hasan ve Hazreti Hüseyin mübârek kucağında oturuyorlardı. Buyurdu ki:

- Bu ikisi, benim oğullarımdır ve kerîmemin oğullarıdır. Yâ Rabbî! Ben bunları seviyorum. Sen de sev ve bunları sevenleri de sev!"

Hazreti Âişe şöyle rivâyet etti:

"Üsâme çocuk idi. Bir gün yüzü kanamıştı. Resûlullah efendimiz bana, **"Üsâme'nin yüzünü yıka"** buyurdu ve yıkarken bana yardım etti ve yüzünü öptü, sevdi."

Yoksul bir kimse vefât etti. Yıkamak üzere Hazreti Üsâme ve Hazreti Ali'ye vazîfe verdiler. Cenâze yıkandı, kefenlendi ve defnedildi. Sonra Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Bu kimse, Kıyâmet günü, yüzü ayın ondördü gibi parlak olarak mahşer yerine gelecektir. Bunun bir hasleti vardır. Eğer o hasleti de olmasa, kuşluk güneşi gibi yüzü parlak olduğu hâlde mahşer yerine gelirdi.

"Bu haslet nedir?" diye soruldu. Buyurdular ki:

- Bu kimse devamlı olarak gece namaz kılar, gündüz oruç tutar ve Allahü teâlâyı çok zikrederdi. Ancak tûl-i emel sâhibi olup kış geldiği zaman yaz elbisesini, yaz geldiği zaman, kış elbisesini saklardı. Size en az verilen, yakîn ve sabır azîmetidir.

Resûlullah efendimiz Üsâme'ye nasîhat ederek buyurdu ki:

- Âlim ve müttekîler, halk arasına girdikleri zaman varlıkları, kayboldukları zaman yoklukları bilinmez. Çünkü aranmazlar. Yerin genişliği, onları kuşatır. İnsanlar hep dünya nîmetinden zevk alırken, onlar Allah'a itâatten zevk alırlar.

İnsanlar, Peygamberin sünnet ve ahlâkını kaybettikleri zaman, onlar onu muhâfaza ederler. Onlardan biri öldüğü zaman, yeryüzü onlar için ağlar. Bunlardan bulunmayan bir belde halkına, Allahü teâlâ gazab eder.

Bu âlimler, köpeklerin leşe hücum ettikleri gibi dünyaya hücûm etmezler. Yemeğin azını yer, insanların rağbet ettiği şeylere kıymet vermezler.

Bâzıları bunların delirip, akıllarını kaybettiklerini sanırlar. Hâlbuki akılları başlarındadır. Onlar gözleri ile Allah'ın emirlerine bakıp, dünya sevgisini içlerinden attılar.

Dünya adamları nazarında onlar, akılsız olarak dünyada dolaşmakta iseler de, hakikat şu ki; insanlar akıllarını kaybedip, hayretlere düşecekleri zaman, onların akılları başlarında olacaktır. Âhîret şerefi onlar içindir.

Yâ Üsâme, onları hangi memlekette görürsen bil ki, onlar o belde halkının emânıdır. Onların bulundukları memlekete Allahü teâlâ azâb etmez. Yeryüzü onlarla ferahlanır. Cebbâr olan Allahü teâlâ onlardan râzı olur. Onlarla kardeşlik edin ki, onların sâyesinde kurtulmuş olasın!

Şâyet gücün yeterse, aç ve susuz ölmeye gayret et! Açlık ve susuzluk sâyesinde şerefli mevkilere ulaşır, Peygamberlerle birleşirsin. Bedeninden ayrılan rûhun ile melekler sevinir ve Cebbâr olan Allahü teâlâ sana rahmet eder.

ÜSEYD BİN HUDAYR

üseyd bin hudayr;

Medîne'ye İslâmiyet'i öğretmek için gelen Mus'ab bin Umeyr fevkalâde bir gayretle çok kimsenin Müslüman olmasını sağladı. Faaliyetlerini yürütmek üzere Sa'd bin Mu'âz'ın teyzesinin oğlu olan Es'ad bin Zürâre'nin evine yerleşmişti. Bu sebeple Sa'd bin Mu'âz, o zaman Araplar arasında akrabaya karşı hakâretten kaçınmak âdet olduğu için, bu işe mâni olma teşebbüsünde bulunamadı.

Ancak bir kabîle reisi olarak bu işe de el koymak istiyordu. Bu maksatla kabîlesinin ileri gelenlerinden Üseyd bin Hudayr'a dedi ki:

- Sen, işini iyi bilen, kimsenin yardımına muhtaç olmayan bir adamsın! Zayıflarımızın inançlarını bozmak için mahallemize gelmiş olan bu adamı, yanımıza gelmekten men et!

Es'ad bin Zürâre akrabam olmasaydı, bu işi kendim hallederdim.

Bunun üzerine Üseyd bin Hudayr, Mus'ab bin Umeyr'in bulunduğu eve giderek dedi ki:

- Sizi, bize getiren sebep nedir? Zayıflarımızın inançlarını mı bozacaksınız? Eğer, hayatından olmak istemiyorsan yanımızdan ayrılıp gidersin.

Mus'ab bin Umeyr, ona yumuşak bir sesle cevap verdi:

- Hele biraz otur, sözü-müzü dinle! Beğenirsen kabûl edersin, beğenmezsen dinlemekten yüz çevirsin.

Mus'ab bin Umeyr ona, Kur'ân-ı kerîm okudu. İslâmiyet'i anlattı. Onun tatlı konuşması, insanın kalbine işleyen sözleri ve hoş sesiyle okuduğu Kur'ân-ı kerîm âyetleriyle, kendinden geçen Üseyd bin Hudayr dedi ki:

ÜSEYD BİN HUDAYR

- Bu, ne kadar güzel, ne kadar yüce söz. Bu dîne girmek için ne yapmak lâzımdır?

Ne yapması lâzım geldiğini anlattılar ve Üseyd bin Hudayr, kelime-i şehâdet söyleyerek Müslüman oldu. Büyük bir huzur içerisinde olduğu hâlde Mus'ab bin Umeyr'e şöyle dedi:

- Arkamda bir adam var. Ben hemen gidip onu size göndereyim. Eğer o Müslüman olursa, Medîne'de onun kavminden îmân etmedik hiç kimse kalmaz.

Sonra kalkıp sür'atle gitti. Doğruca Sa'd bin Mu'âz'ın yanına varınca, Müslüman olduğunu söyledi.

Bunu gören Sa'd şaşırarak hiddetlendi ve Mus'ab bin Umeyr'in ya-

nına koştu. Yanına varınca sert ve kızgın bir tavırla konuşmaya başladı.

Mus'ab bir Umeyr, ona da gâyet yumuşak konuştu ve oturup biraz dinlemesini söyledi. Sa'd, bu nâzik konuşma karşısında yumuşayıp oturdu ve konuşulanları dinlemeye başladı.

Mus'ab bin Umeyr, ona da İslâmiyet'i anlattı ve Kur'ân-ı kerîmden bir miktar okudu. Kur'ân-ı kerîm okunurken Sa'd'ın yüzü birdenbire değişiverdi. O da orada Müslüman oldu. Kendinde duyduğu üstün bir hâlin ve rahatlığın şevkiyle derhal kavminin yanına gidip, onlara Müslüman olduğunu söyledikten sonra sözlerini şöyle tamamladı:

ÜSEYD BİN HUDAYR

- Hepiniz îmân etmedikçe sizin erkek ve kadınlarınızla konuşmak bana harâm olsun!

Bunun üzerine kavmi hep birden İslâmiyet'i kabûl etti. O gün kabîlesinden îmân etmedik kimse kalmadı.

Üseyd bin Hudayr bütün güç ve kuvvetini, madî mânevî imkânlarını İslâm uğrunda kullandı. Medîneli Müslümanlardan 75 kişi ile ikinci Akabe bî'atına katıldı. Peygamberimizin bu Müslümanlar içerisinden seçtiği on iki temsilciden birisi de Üseyd bin Hudayr'dır.

Hazreti Üseyd, Resûlullah efendimizin bütün savaşlarında yer aldı. Canını ve varlığını bu yola adadı.

Uhud savaşında Evs kabîlesinin sancağı Hazreti Üseyd'de idi. Bu savaşta cesâret ve şecaat örnekleri gösterdi. Yedi yerinden ağır bir şekilde yaralandı.

Mücâhidler Medîne'ye döndükten hemen sonra, Peygamber efendimiz, müşriklerin geri dönüp Medîne'ye baskın yapma ihtimalini göz önünde tutarak, Hazreti Bilâl'e, **"Resûlullah düşmanınızı takip etmenizi emrediyor!"** diye seslenerek Müslümanlara duyurmasını emretti.

Bu sırada Üseyd yaralarını tedâvi ettirmek istiyordu. Resûlullah'ın dâvetini işitince dedi ki:

- İşittim, Allah'ın Resûlünün emrine boyun eğiyorum!

ÜSEYD BİN HUDAYR

Sonra Üseyd bin Hudayr, silâhını eline aldı. Yaralarının tedâvisine ehemmiyet vermeyerek Peygamberimizin yanına geldi. Hazır olduğunu söyledi. Cihâd dâveti ve Resûlullah'ın emri, ona, bütün dert ve yaralarını unutturmuştu.

Uhud savaşından sonra bir gün Mekkeliler Peygamber efendimizi öldürmesi için bir bedevîyi kirâladılar. Bedevî Medîne'ye gelerek Peygamber efendimizin bulunduğu yeri öğrendi. Peygamber efendimiz bu sırada Abdülehelogullarının yanında idi.

Eshâb-ı kirâm Peygamberimizin mübârek sohbetini tatlı tatlı dinlerken, bedevî girdi. Peygamberimiz adamın durumundan şüphelenmişti. Buyurdu ki:

- Şu adamın niyeti kötü. Suikastte bulunmak istiyor.

Az sonra bedevî yaklaşıp sordu:

- Abdülmuttalib'in torunu hanginizdir? Peygamberimiz;

- Abdülmuttalib'in oğlu benim, diye karşılık verdiler.

Bedevî, kötü maksadını gerçekleştirmek üzere Resûlullah'a doğru ilerlerken, Üseyd bin Hudayr eteğinden tutarak hızla çekti. Bir anda bedevînin, elbisesi içerisinde gizlediği hançeri ortaya çıktı. Hazreti Üseyd, adamın yanına vararak tesirsiz hâle getirdi. Bedevî, "Canımı bağışla, yâ Muhammed!" diye bağıyordu.

Peygamber efendimiz bedevîye buyurdu ki:

- Bana doğrusunu söyle, buraya niçin geldin? Eğer doğrusunu söylersen doğruluk sana fayda verir. Yalan söylersen bu senin için iyi olmaz. Yapmaya kalkıştığın işten zâten haberim var.

Bunun üzerine bedevî, kendisinin müşrikler tara-

ÜSEYD BİN HUDAYR

fından kiralandığını itiraf etti. Âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamber efendimiz, kendisini öldürmeye gelen bedevîye;

- **Ben seni serbest bırakıyorum. Nereye gitmek istersen git, yahut senin için bundan daha hayırlı olanı tercih et!** buyurarak onu İslâm'a dâvet etti.

Bedevî Peygamberimizin bu âlicenaplığı karşısında, hiç tereddüt etmeden:

- Allah'tan başka ilâh yoktur. Sen de muhakkak Allah'ın Resûlüsün, diyerek Müslüman oldu.

Hendek savaşının uzaması üzerine Resûlullah efendimiz, çeşitli kabîlelerden meydana gelmiş olan müşrik ordusunu zayıf düşürerek morallerini bozmayı plânladı. Bunun için, Gatafanların kumandanı Uyeyne bin Hısn ile Hâris bin Avf'a şöyle bir haber gönderdi:

- **Müslümanları muhâsaradan vazgeçip yurtları-**

na döner giderlerse, kendilerine, Medîne'nin yıllık meyve mahsûlünün üçte birini veririm.

Fakat onlar üçte bire râzı olmadılar ve mahsûlün yarısını istediler. Peygamberimiz daha fazla vermeyince, sonunda buna râzı oldular. On kişilik bir heyetle Peygamberimizin huzuruna geldiler.

Onlar Resûlullah'la görüşürlerken Üseyd bin Hudayr bir vesîleyle Peygamberimizin yanına girdi. Uyeyne bin Hısn'ın Resûlullah'ın karşısında ayaklarını uzatarak saygısız bir şekilde oturduğunu gördü. Bu saygısızca davranışa tahammül edemedi ve sert bir şekilde çıkıştı:

- Topla ayaklarını! Resûlullah'ın önünde ayaklarını ne hakla uzatıyorsun? Eğer Resûlullah'ın huzurunda olmasaydın, vallahi şu mızrağımı sana saplardım.

Gatafan kumandanının ne maksatla geldiğini öğ-

ÜSEYD BİN HUDAYR

renince de Peygamberimize hitâben son derece saygılı bir şekilde dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bu, Cenâb-ı Haktan gelen bir emir ise onu yerine getiriniz. Eğer bu işin altında ulvî bir gâyeniz varsa, dilediğinizi yapın. Ona da bir diyeceğim yoktur. Şayet bunlardan başka, bize zarar gelmemesi için buna başvuruyorsanız, vallahi bizim onlara kılıçtan başka verecek bir şeyimiz yoktur. Onlar ne zaman bizden birşey koparmayı umdular ki, şimdi umabilsinler.

Üseyd bu sözleriyle, Allah Resûlünün yapılmasını arzû ettiği bir işi, nefsi istemese de teslimiyetle kabûl edeceğini ortaya koyarak, Resûlullah'a olan bağlılığını açık bir şekilde göstermiş oldu. Diğer taraftan, bu sözler, onun, Allah ve Resûlünün yolunda her türlü tehlikeyi göze alacağını ve müşriklere hiçbir şekilde tâviz vermeye yanaşmayacağını bir ifâdesiydi.

Üseyd bin Hudayr'ın bu konuşması Resûlullah'ı sevindirdiği gibi, orada bulunan sahâbîleri de gayrete getirdi. Bunun üzerine Peygamber efendimiz, Gatafanlılarla anlaşmaktan vazgeçti.

Uyeyne bin Hısn ile Hâris bin Avf, son derece ümitsiz ve üzüntülü olarak oradan ayrıldılar. Eshâbın ihlâs, sabır ve metânetlerini, Peygamberimizin emirlerine göre hareket etmekten vazgeçmeyeceklerini görünce, Medîne'yi hiçbir şekilde ele geçiremeyeceklerini anladılar. Karargâhlarına gittiler.

Kabîlelerinden neticeyi soranlara da şöyle itirafta bulundular:

- Mes'eleyi halledemedik. Biz, son derece basiretli, ileri görüşlü ve Peygamberleri uğrunda canlarını seve seve fedâ edebilecek bir kavim gördük. Biz de mahvolduk, Ku-reyşliler de mahvoldular.

ÜSEYD BİN HUDAYR

Kureyşliler Muhammed'e birşey yapamadan dönüp gidecekler. Muhammed de Benî Kurayza Yahûdîlerinin üzerine düşecek. Gersinler, Cehenneme gitsinler. Muhammed bize Yahûdîler gibi zararlı değildir.

Böylece Peygamberimizin düşündüğü gerçekleşmiş oldu. Gatafanlılar muhâsaradan vazgeçerek yurtlarına döndüler.

Üseyd bin Hudayr, Mekke'nin fethine de katıldı. Hazreti Ebû Bekir ile birlikte Peygamberimizin hemen yanbaşında yer aldı. Huneyn ve Tebük savaşlarında Evs kabîlesinin sancaktarlığını yaptı.

Peygamber efendimizin, **"Ne iyi kimsedir!"** şeklinde methine mazhar olan Üseyd bin Hudayr'ın sesi çok güzeldi. Bu sesini Kur'ân-ı kerîm okumakla süslerdi. Okumaya başladığı zaman bambaşka bir âleme giderdi.

Bir gece hurma sergisinde Bekara sûresini okuyordu. Yanında bağlı bulunan atı birden şahlandı. Hazreti Üseyd okumayı kesti, at sakinleşti. Tekrar okumaya başladı, at yine şahlandı. Üseyd sustu, at da sakinleşti. Üseyd tekrar okumaya başladığında at yine şahlandı. Ondan sonra da artık okumaktan vazgeçti.

Atının yanına gitti, başını kaldırdı, semâya baktı. Birden şaşırdı. Çünkü, başının üzerinde gölgeye benzer bir sis içinde kandiller gibi birçok parıltılar gördü. Daha sonra bu gölge tabakası, içinde ışık manzûmesiyle birlikte semâya çekilip gitti ve görünmez oldu.

Hazreti Üseyd, sabah olur olmaz hemen Peygamberimize koştu ve durumunu anlattı. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Ey Hudayr'ın oğlu! Bilir misin, onlar nedir?

- Hayır, yâ Resûlallah!

ÜSEYD BİN HUDAYR

- Ey Üseyd, onlar meleklerdi. Senin Kur'ân-ı kerîm okuyan sesine gelmişlerdi. Sesini dinliyorlardı. Eğer okumaya devam etseydin, sabaha kadar seni dinlerler, insanlar da kendilerini seyrederlerdi. Onlar insanlardan gizlenmezlerdi.

Üseyd bin Hudayr, ilimden bir hakikat öğrenbilmek için, bâzan geç saatlere kadar Resûlullah'la sohbet ederdi. O mes'eleyi öğrenmeden rahat edemezdi.

Hazreti Üseyd, Kur'ân-ı kerîm okumak ve dinlemekten, Resûlullahın sohbetinde bulunmaktan o derece huzur duyuyordu ki, âdetâ bunlar ondan bir parça olmuştu. Bir sözünde, bu durumunu şöyle ifâde eder:

- **Bütün arzûm, ömrümü üç hâl üzere geçirmek ve bu hâllerden hiçbir zaman ayrılmamaktır. Bunlar: Kur'ân-ı kerîm okudüğüm veya dinlediğim zamanki hâlim. Resûlulla-**

h'ın hutbesini, konuşmasını dinlediğim zamanki hâlim ve bir cenâzeyi gördüğüm zamanki hâlim.

Bir gün, yine bir arkadaşıyla birlikte Resûlullah'ın sohbetinde bulunmuşlardı. Huzurdan ayrıldıklarında ortalık iyice kararmıştı. Ellerindeki baston ışık vermeye, yollarını aydınlatmaya başladı. Birbirlerinden ayrıldıktan sonra ışık ikiye ayrıldı. Her biri kendi bastonunun aydınlığında yürüyerek evlerine gittiler.

Hazreti Âişe-i Sıddîka buyurur ki:

"Ensârdan üç zât var ki, fazîlet yönünden hiç kimse, onların üstünde sayılmazdı. Bunların üçü de Abdüleşheloğullarından olup, Sa'd bin Mu'âz, Üseyd bin Hudayr ve Abbâd bin Bişr idi.

Hazreti Üseyd, Hicretin 20. yılında, Hazreti Ömer'in hilâfeti zamanında vefât etti. Cenâze namazını Hazreti Ömer kıldırdı.

VAHŞÎ

vahşî;

Vahşî, Hazreti Hamza'nın Bedir savaşında öldürdüğü Tuayme'nin kardeşinin oğlu olan Cübeyr bin Mutim'in kölesi idi. Habeşli olduğu için, el ile ok ve mızrak atmakta usta idi. Uhud savaşında, Cübeyr buna demişti ki:

- Hamza'yı öldürürsen seni âzâd ederim!

Daha o zamanlar Müslüman olmakla şereflenmemiş olan Ebu Süfyan'ın hanımı Hind de, babasının ve amcasının intikamı için, Vahşî'ye mükâfat vâd etmişti.

Vahşî, Uhud'da taş arkasına pusuya girip, yalnız Hazreti Hamza'yı gözetirdi. Hazreti Hamza sekiz kâfiri öldürüp, saldırırken, Vahşî mızrağını atarak, onu şehîd etti. Sonra, gidip durumu Hind'e haber verdi. Hind sevinip üzerindeki zînetlerin hepsini Vahşî'ye verdi. Daha da vereceğini söyledi.

Uhud savaşında Peygamberimiz birkaç kâfire bedduâ etmişti. "Vahşî'ye niçin lanet etmiyorsun" dediklerinde, buyurdu ki:

- Mîracda, Hamza ile Vahşî'yi kolkola, birlikte cennete girerlerken görmüştüm!

Hicretin sekizinci yılında, Mekke fethedildiği gün, Vahşî, Mekke'den kaçtı. Bir zaman uzak yerlerde kaldı. Sonra pişman olup, Medîne'de mescide gelip, selam verdi. Resûlullah efendimiz selamını aldı. Vahşî dedi ki:

- Ya Resûlallah! Bir kimse Allah'a ve Resûlüne düşmanlık yapsa, en kötü, en çirkin günah işlese, sonra pişman olup temiz îmân etse, Resûlullah'ı canından çok seven biri olarak, huzuruna gelse, bunun cezası nedir?

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- İmân eden, pişman olan affolur. Bizim kardeşimiz olur.

- Ya Resûlallah! Ben îmân ettim. Pişman oldum. Allahü teâlâyı ve O'nun Resûlünü herşeyden çok seviyorum. Ben Vahşî'yim.

Resûlullah efendimiz, Vahşî adını işitince, Hazreti Hamza'nın şehîd edilmiş hâli gözünün önüne geldi. Ağlamaya başladı.

Vahşî, öldürüleceğini düşünerek kapıya yürüdü. Eshâb-ı kirâm kılıçlarına sarılmış, işaret bekliyordu. Vahşî, "Son nefesimi alıyorum" derken, Cebrâil aleyhisselam geldi. Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ey sevgili Peygamberim! Bütün ömrünü puta tapmakla, kullarımı bana düşman etmeye uğraşmakla geçiren bir kâfir, bir kelime-i tevhîd okuyunca, ben onu affediyorum. Sen, amcanı öldürdü diye Vahşî'yi niçin affetmiyorsun?

O pişman oldu. Şimdi sana inandı. Ben affettim. Sen de affet!

Herkes, "Öldürün!" emrini beklerken, Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- **Kardeşinizi çağırınız!**

Kardeş sözünü işitince, saygı ile çağırdılar. Peygamber efendimiz Vahşî'ye, "affolunduğunu" müjdeleyerek buyurdu ki:

- **Fakat, seni görünce dayanamıyorum, elimde olmadan üzülüyorum.**

Hazreti Vahşî, Resûlullah'ı üzmemek için, bir daha yanına gelmedi. Mahcup, başı önünde yaşadı. Aynı mızrak ve okla yalancı peygamber Müseyleme'yi öldürdü ve büyük hizmet etti. Hazreti Osman zamanında vefât etti.

ZEYD BİN DESİNNE

zeyd bin desinne;

Uhud savaşında bâzı yakınları ölen müşrikler, Müslümanlardan bunların intikamını almak istediler. Alçakça bir plân hazırladılar. Hemen de plânı tatbika koydular. Bu maksatla bir heyet Medîne'ye gidip, Resûlullah'ın huzuruna çıkarak şu ricada bulundular:

- Ya Resûlallah! Bizim kabîlelerimiz, İslâmiyet'i kabul ettiler. Yalnız Kur'ân-ı kerîm öğretmenine ihtiyacımız var. Lütfen bize; İslâmiyet'i, Kur'ân-ı kerîmi öğretecek kimseler yollar mısınız?

Sevgili Peygamberimiz kendilerine, 10 kişilik bir öğretmenler heyeti yolladılar. Başlarında, Âsım bin Sâbit hazretlerinin bulunduğu bu heyette, Mersed bin Ebî Mersed, Hâlid bin Ebî Bükeyr, Hubeyb bin Adiy, Zeyd bin Desinne, Abdullah bin Târik, Muattib bin Ubeyd de bulunuyordu.

Bu öğretmenler kafillesi, geceleri yürüyerek, gündüzleri gizlenerek Hüzeyl kabîlesi topraklarında, Reci suyu başında, seher vakti konakladılar.

Bu sırada yanlarında bulunan Adal ve Kare kabîlesi heyetinden biri, bir bahane ile yanlarından ayrıldı. Hemen Lihyanoğullarına gidip, haber verdi. Çok geçmeden kafilenin etrafı sarıldı. 200'den fazla silahlı eşkiya oradaydı.

"Bize öğretmen lazım!" diyenler, çekip gittiler. O güzide Müslümanları, eşkiya ile karşı karşıya bıraktılar.

Lihyanoğulları mensupları, esir ticareti ile geçinirlerdi. Bu sebeple, "Teslim olun ve canınızı kurtarın!" teklifinde bulundular. Asıl niyetleri, onları Mekke'de köle olarak satmaktı. Böylece çok para kazanacaklardı. Çünkü Mekke'li müşrikler, kendilerine, "Yakaladığınız her

ZEYD BİN DESİNNE

Müslüman için, değerinden fazla para öderiz” demişlerdi.

Bunu Müslümanlar da duymuşlardı. Onun için, aralarında istişare ederek, çarpışmaya karar verdiler. Arkalarını dağa dönüp, kılıçlarını çekip, Allah’ın dîni uğrunda vuruşmaya başladılar.

İkiyüz kişilik düşmana karşı, görülmemiş bir kahramanlıkla çarpıştılar. Üzerlerine saldıran müşriklerden bir kısmını öldürdüler. Nihayet çarpışa çarpışa on sahâbîden yedisi okla vurularak orada şehîd düştü.

Sadece Hubeyb bin Adiy, Zeyd bin Desinne ve Abdullah bin Târik kalmış, müşriklerle çarpışıyorlardı. Çok geçmeden müşrikler, onları sağ olarak yakaladılar. Üçünü de yayların kirişleri ile bağladılar. Mekke’ye götürmek üzere yola çıktılar.

Abdullah bin Târik Mekkeli müşriklere götürülmeye razı olmadı. Gitmemek için direndi. **“Vallahi ben size arkadaş ve yoldaş olmam! Şehîd olan arkadaşlarım bana örnek ve önderdir”** deyip, bir zorlayışta ellerini

ZEYD BİN DESİNNE

kurtardı. Lihyanoğulları onu taş'a tuttular, sonunda onu da şehîd ettiler.

Lihyanoğulları, Hubeyb bin Adiy ve Zeyd bin Desinne'yi Mekke'ye götürüp müşriklere yüksek bir fiyatla sattılar. Zeyd bin Desinne'yi Safvan bin Ümeyye, Bedir savaşında öldürülen babası Ümeyye bin Halef'in intikamını almak üzere satın aldı.

Mekkeli müşrikler, Hazreti Hubeyb ve Zeyd'i satın aldıktan sonra, onlara ne ceza vereceklerini konuşuyorlardı. Bu hususta çeşitli fikirler ileri sürülüyordu:

- **Hemen öldürelim!**

- Hayır! Evvela işkence etmeliyiz!

- **Ama Haram aylar içinde bulunuyoruz!**

- Evet! Bu sebeple, hemen öldüremeyiz! Haram ayların geçmesini beklememiz gerek.

- **O hâlde, hapsedelim!**

- Ellerini, ayaklarını zincire vuralım!

Nitekim öyle de yaptılar. Yani zincire vurup hapsettiler. Harp meydanındaki yenilginin intikamını, müdafaasız bu insanlardan alacaklardı. Hem de onları; harpte değil, parayla pazardan almışlardı!

Hubeyb bin Adiy ve Zeyd bin Desinne'yi öldürmek için, müşriklerin kararlaştırdığı gün gelmişti. Fakat müşriklerin kin ve intikam hisleri geçmek bilmedi.

Herkese haber verildi. Bu yüzden şehrin zengin-fakir, genç-ihtiyar, kadın-erkek ve bütün çocuklar oradaydılar... Bu iki yüce sahabîn'in başına gelecekleri merak ediyorlardı.

Sabah erkenden iki sahabîn'in zincirlerini çözüp, zindandan çıkardılar. Mekte dışında Tenim denilen yere götürdüler. Çünkü bütün melanetlerini, orada yapmayı âdet edinmişlerdi.

ZEYD BİN DESİNNE

Bu iki Allah ve Resûlullah dostu ise, heyecanlı değildiler. Yolda karşılaşp görüşen bu iki sahâbî, kucaklaşarak, birbirlerine uğradıkları belaya sabretmelerini tavsiye ettiler.

Hazreti Zeyd, son namazını kıldıktan sonra, Mekke'li müşrikler, onu tutup kaldırarak darağacına bağladılar. Yüzünü kible'den Medîne'ye doğru çevirdiler. Sonra dediler ki:

- Haydi dîninden dön, seni serbest bırakalım!

- Vallahi dînimden dönmem! Bütün dünya benim olsa, bana verilse, yine de İslâmiyet'ten dönmem!

- Şimdi senin yerine Peygamberinin olmasını, O'nun öldürülmesini, sen de evinde rahat oturasın ister misin?

- Ben Muhammed aleyhisselâmın, değil benim yerimde olmasını,

Medîne'de yürürken ayağına bir diken bile batmasına aslâ razı olmam!

- Ey Zeyd, İslâm dîninden dön, eğer dönmezsen seni muhakkak öldüreceğiz!

- Allah yolunda olduktan sonra, benim için öldürülmemin hiç ehemmiyeti yoktur.

Bu konuşmalardan sonra Zeyd bin Desinne, "Ya Rabbi, selamımı Resûlüne ulaştır" diye duâ etti. Allahü teâla da onun duâsını kabul etti.

Müşriklerden Safvan bin Ümeyye, âzâtlı kölesi Nistas'a işaret ederek, Hazreti Zeyd'i öldürmesini istedi. Nistas mızrağını Hazreti Zeyd'in göğsüne saplayarak sırtından çıkardı. Böylece, Peygamber âşığı Hazreti Zeyd, Cennetteki makamına yükseldi.

Hazreti Zeyd'in şehadetini haber alan Peygamberimiz ona duâ buyurdu.

ZEYD BİN HÂRİSE

zeyd bin hârîse;

Zeytin gözlü çocuk, korkuyordu... Çünkü Arabistan'ın meşhur Ukaz Pazarı, karmakarışık. Burası, esir pazarıydı. Genç, yaşlı her cins köle satılıyordu. Kendisi kadar küçükler bile vardı.

Heyecanlı pazarlık sesleri arasında, sıcak, toz ve gürültü çok bunaltıcıydı. Bu kargaşada, güler yüzlü bir adam, ona yaklaşarak sordu:

- Senin adın ne oğlum?
- **Zeyd.**
- Babanın adı?
- **Hârîse, efendim!**
- Nerelesin?
- **Yemenli.**
- Hangi kabîledensin?
- **Kudâa kabîlesinden.**
- Öyle mi? O, eski ve kıymetli bir kabîledir...

Küçük Zeyd, beyaz dişlerini göstererek gülümse-di ve mırıldandı:

- **Doğrudur, efendim...**

Bu güzel yüzlü amcağı sevmeye başlamıştı... Adam tekrar sordu:

- Karnın açtır, değil mi?

Çocukcağz önüne baktı. Cevap vermedi. Fakat günlerdir aç, susuz, perişan bekliyorlardı. Adam tekrar sordu:

- Benimle gelmek ister misin? Güzel yemekler, temiz elbiseler ister misin?

- **Sizinle yemek olmasa da gelirim efendim!**

Esir tüccarı ile pazarlık ettiler. Küçük Zeyd, boynu bükük bekliyordu. Nihâyet dörtyüz dirheme anlaştılar. O kimse, parasını ödedi. Gülerek başını okşadı ve dedi ki:

- Haydi bakalım küçük Yemenli! Şimdi gidip, bizim de bir güzel karnımızı doyuralım!

O amca kendisini, çok daha iyi kalbli bir hanıma götürdü. Teslim ederken dedi ki:

ZEYD BİN HÂRİSE

- Ey amcamın kızı! İşte, senin için aldığım köle!

Bu hanım, Hazreti Hatice idi. Hediye eden de, yeğeni Hâkim bin Hızâm idi.

Hazreti Hatice gerçekten, dünyadaki bütün kadınların en hayırlısı idi. Öyle olmasa, sevgili Peygamberimizle evlenmek nasip olur muydu?

Düğünden hemen sonra, Hazreti Hatice de Zeyd'i, Peygamber Efendimize hediye ettiler.

Allah'ın Resûlü, onu görür görmez pek sevdi. Kölelikten kurtulması için, azâd ettiler ve himâyelerine aldılar.

Yemenli Zeyd, böylece, yeni yuvasına yerleşti. Her gün o kadar hârika şeyler görüyordu ki, hayranlığı gittikçe artıyordu.

Zeyd bin Hârîse, Mekke'de Resûlullahın yanında rahata kavuştuğu sıralarda, Yemen illerinde dertli bir baba dolaşıyor-

du. Kaybolan oğlunu arıyor ve hasret dolu şiirler okuyordu:

Zeyd için ağlıyorum,
Karalar bağılıyorum.
Geri döner mi diye,
Kalbimi dağlıyorum...
Dağlara çıkayım mı?
Zeyd'imi arayım mı?
Bir haber versin diye,
Rüzgâra sorayım mı?

Yemen'den ayrılan her kervana, oğlunu tenbih ediyordu. Gelen her yolcuya da, onu soruyordu. Bir şeyler öğrenebilmek için çırpınıyordu. Yemenliler o sene de Mekke'ye gittiler...

Kâbe'yi tavâf edenler arasında, Zeyd de bulunuyordu. Yemenliler, onu hemen tanıdılar. Memlekete dönünce, babasına müjdeyi verdiler. İhtiyar Hârîse, sevinçten sanki deli olacaktı!..

Oğlunu kaybettiğine ne kadar üzüldüyse; yaşadığına da, o kadar sevin-

ZEYD BİN HÂRİSE

di... Üstelik iyi kalbli efendisinin, oğlunu azâd ettiği söyleniyordu. O hâlde, hür idi. Peki öyleyse, niçin yurduna dönmüyordu?

Bu karışık düşünceler arasında, yine de; bir an evvel, oğluna kavuşmak istiyordu.

Ertesi sabah Zeyd'in amcasıyla birlikte, yola çıktılar. Yanlarına bir de, köle almışlardı. Bu genç ve kuvvetli esirin adı, Şerahbil idi. Uzun ve meşakkatli bir yolculuktan sonra, mübârek beldeye vardılar...

Sevgili Peygamberimizi bulmaları zor olmadı. Konuşabilmek için, izin istediler. Yerlerde ve göklerde bulunanların en merhametlisi olan Resûlullah efendimiz, onları kabûl ettiler.

Yemenli Hârise, şöyle dedi:

- Ey Abdülmuttalib'in torunu! Ey Abdullah'ın oğlu! Ey büyük Mekkeli! Ey bu kavmin reisi! Ben, tâlihsiz bir babayım.

Çünkü, en sevgili oğlumdan ayrı düştüm. Ancak sizin yardımınızı diliyorum ve bekliyorum.

Oğlumun yerine, size başka bir köle getirdim! Şu Şerahbil adındaki genci, lütfen kabûl buyurun. Kendisi kuvvetli ve güvenilir bir insandır. Onu alınız ve oğlumu bana geri veriniz!

Bu teklif karşısında, Peygamberimiz buyurdular ki:

- Zeyd'i çağırıp kendisine durumu bildirelim. Onu serbest bırakalım. Şâyet size gelmeyi tercih ederse, bir şey vermenize gerek kalmadan, onu alıp götürebilirsiniz. Şâyet beni tercih eder, yanımda kalmayı isterse, Allah'a yemin ederim ki, beni tercih edeni kimseye terk etmem, yanımda kalır.

Hârise ve kardeşi, Peygamber efendimizin, Zeyd ile ilgili olarak verdikleri bu cevaba çok memnun olarak dediler ki:

ZEYD BİN HÂRİSE

- Sen bize çok adâletli ve insaflı davrandın.

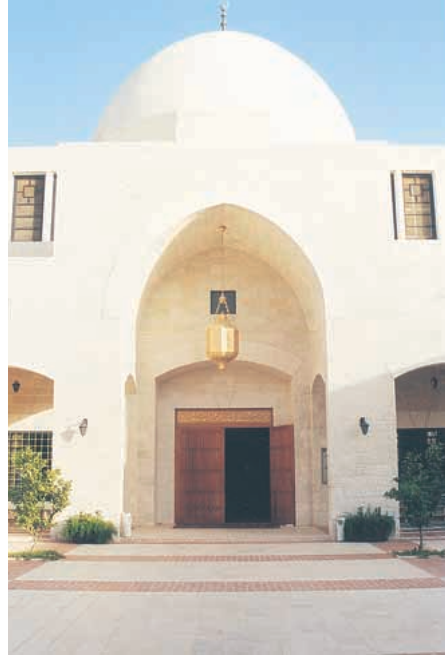
Bunun üzerine Peygamberimiz, Zeyd'i huzuruna çağırarak, buyurdu ki:

- **Bunları tanıyor musun?**

- Evet efendim, tanıyorum. Biri babam, diğeri amcamdır.

- **Ey Zeyd! Sen, benim kim olduğumu öğrendin, sana olan şefkat ve merhametimi, davranışımı da gördün. Şimdi bunlar seni almaya gelmişler. O hâlde, ya beni tercih et ve yanımda kal veya onları tercih et, git!**

Resûlullah efendimizin, kendisini serbest bırakması üzerine, Zeyd, hayatının en önemli anlarını yaşıyordu. Herkes ne cevap vereceğini, ne yapacağını merakla bekliyordu! Müthiş bir imtihan içindeydi. Kendi kendine şunları düşündü:

Zeyd bin Hârîse'nin Ürdün'deki türbesinin girişi

"Bir tarafta, öz babam duruyor. Dünyaya gelme sebep olan kimse. Diğer tarafta ise, esirleri ve efendileri eşit kılan; yetimlerin, öksüzlerin, kölelerin, güçsüz ihtiyarların, dul kadınların, misâfirlerin, garip yolcuların ve fukaranın yardımcısı eşsiz insan."

ZEYD BİN HÂRİSE

Karar vermek, gerçekten zordu... Fakat Hârise oğlu Zeyd, Peygamberimizi dönerek şunları söyledi:

- Ben hiç kimseyi size tercih etmem. Siz benim hem amcam, hem babam makâmındasınız. Sizin yanınızda kalmak istiyorum.

Bu sözleri duyanlar, şaşırıp kaldılar! Sadece Resûlullah Efendimiz gülümseyordu. Hazreti Zeyd de, huzur içindeydi. Babası kızarak, Zeyd'e dedi ki:

- Yazıklar olsun sana! Demek ki, sen köleliği hürriyete, annene, babana ve amcana tercih ediyorsun! Bunları mahsustan söylüyordu. Belki fikrinden cayar da, geri döner ümidindeydi. Fakat oğlu, gâyet sâkin bir şekilde, kara gözlerini babasına çevirip cevap verdi:

- Babacığım, ben bu zattan öyle şefkatli muamele gördüm ki, O'na kimseyi tercih edemem.

Daha sonra Peygamber Efendimiz, ayağa kalktılar. Zeyd'i, kocaman bir taş üzerine çıkarttılar. Orada bulunanlara dediler ki:

- Şâhit olunuz ey insanlar! Zeyd bundan sonra, benim oğlumdur. Onu evlât ediniyorum. O bana vâris, ben ona vârisim.

Babası ve amcası bu durumu görünce, sevinç içinde memleketlerine döndüler. Bundan sonra Zeyd'e, Zeyd bin Muhammed, yâni Muhammed'in oğlu Zeyd denilmeye başlandı.

Bu hâdiseler olduğunda, henüz İslâmiyet gelmemişti. Daha sonra Allahü teâlânın, Ahzâb sûresinin 5. ve 40. âyetlerindeki, **"Evlâtlarınızı babalarının ismiyle çağırın, böylesi Allah katında daha doğrudur", "Muhammed aleyhisselâm sizden hiçbir erkeğin (Zeyd gibi) babası değildir"** meâlindeki emirleri ile evlât edinmek de kaldırılın-

ZEYD BİN HÂRİSE

ca, Hazreti Zeyd babasının ismiyle, yâni “Hârîse’nin oğlu Zeyd” mânasında **Zeyd bin Hârîse** diye çağrılmaya başlandı.

Çok kısa zaman sonra, o da, ilk Müslümanlar arasına katıldı. **Böylece, ilk Müslüman olan kadın, Hazreti Hatice; ilk Müslüman olan çocuk, Hazreti Ali; ilk Müslüman olan erkek, Hazreti Ebû Bekir ve ilk Müslüman olan kölelikten de Hazreti Zeyd oldu.**

Allahın Resûlü, Zeyd’i çok severlerdi. O kadar ki, onu, öz amcaları Hazreti Hamza ile kardeş ilân ettiler. Peygamber efendimizin ailesinde ve akrabâlarında da, aynı sevgi mevcuttu. Şehîdlerin en büyüğü Hazreti Hamza, her savaşa çıkışta, bütün varlığını ona vasiyet ederdi.

Bir gün Peygamber Efendimiz buyurdular ki:

- Cennetlik hanım isteyen, Ümmü Eymen’le evlensin!..

Ümmü Eymen iyi kalbli ve Habeşli bir câriye idi. Peygamber Efendimize, anacığından emânet kalmıştı.

Artık delikanlı olan Hazreti Zeyd, hemen, o siyahî hanımla evlendi. Üsâme adlı bir de oğulları oldu.

Zeyd bin Hârîse, Bedir harbinden Mûte harbine kadar, Peygamber efendimizin bulunduğu bütün savaşlara katılmıştır. Yalnız Müreysi gazâsında, Peygamber efendimiz onu Medîne’de yerine vekil bıraktığı için bulunamadı. Pek çok seferde kumandanlık ederek, şecâati, kahramanlığı ile örnek olmuştur.

Hicretin 8. yılında, Mûte seferine çıkılacaktı. Mucâhidlerin başında Hazreti Zeyd bulunuyordu. Çünkü sevgili Peygamberimiz sancağı ona teslim etmişlerdi. Hazreti Ali’nin kardeşi Hazreti Câfer ve Hâlid bin Velîd gibi kumandanlar, onun emrinde idiler. Medî-

ZEYD BİN HÂRİSE

ne'de vedâlaşırken, Allah'ın Resûlü buyurdular ki:

- Muharebede Zeyd şehîd olursa, sancağı Câfer alsın! O da şehîd düşerse, Abdullah bin Revâha başa geçsin!

Söyledikleri aynen çıktı. Üç büyük sahâbî de, arka arkaya Cennete uçtular.

Sahîh-i Buhârî'de, bu olay şöyle anlatılıyor:

"Resûlullah efendimiz Mûte'ye orduyu gönderdikten epey sonra, bir gün minberde konuşma yapıyorlardı. Birdenbire Efendimizin gözlerinden yaşlar boşanmaya başladı ve konuşmalarını keserek buyurdular ki:

- İşte Zeyd şehîd oldu, bayrağı Câfer aldı. O da şehîd oldu. Bayrağı Abdullah aldı. O da şehîd oldu. Şimdi bayrağı Hâlid bin Velîd aldı. Cenâb-ı Hak zaferi Hâlid'e nasîb etti.

Hazreti Zeyd'in kumandan olduğu bu savaşta, ondan sonra kumandan

olarak şehîd edilen Câfer bin Ebî Tâlib hazretlerinin, savaş sırasında iki kolu birden kesilmişti. Onun hakkında Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Cenâb-ı Hak Câfer'e kesilen kollarının yerine iki kanat ihsân buyurdu. Cennette meleklerle birlikte uçtuğunu Rabbim bana gösterdi.

Bu sebeple, vefâtından sonra kendisi, "Uçan Câfer" mânasına gelmek üzere, "**Câfer-i Tayyâr**" lâkabıyla anılmıştır.

Hazreti Zeyd'in Mûte savaşında şehîd edilmemesinden bir sûre sonra, bu defa mübârek şehîdin oğlu Üsâme kumandasında bir ordu daha hazırlandı. Fakat, Resûlullah efendimizin hayatının son günlerine rastlaması yüzünden onları uğurlayamadı. Daha sonra bu ordu Hazreti Ebû Bekir tarafından Şam üzerine gönderilmiş ve zaferle dönülmüştür.

ZEYD BİN HÂRİSE

Hazreti Zeyd ilk î mân edenlerdendi. İman edince, Mekke'de iken pek çok ezâ ve cefâlara mâruz kaldı. Buna rağmen o, hepsine katlandı ve î mânından zerre kadar tâviz vermedi.

Peygamberimiz, halkını İslâmiyet'e dâvet için, Zeyd ile beraber Tâif'e gitmişti. Tâif halkına bir ay nasîhat ettiler. Hiç kimse î mân etmedi. Alay ettiler. İşkence yaptılar. Yuhaladılar. Peygamber efendimiz, Zeyd bin Hârîse ile dönerlerken, yolda Tâifliler tarafından taşla tutuldular. Her tarafları kan revân içinde kaldı.

Hazreti Zeyd, Peygamberimizi atılan taşlardan korumak için, O'nun önüne, arkasına, sağına, soluna geçerek siper oluyordu. Bu sırada başından ve birçok yerinden yaralanmıştı. O buna aldırımıyordu. O'nun için önemli olan, Resûlullah efendimize bir zarar gelmesin, O'na gelecek zarar kendi-

sine gelsindi. Bu seferden Mekke'ye dönerken, Ad-dâs adlı tek bir köle î mân etmişti.

Hazreti Zeyd, hicret izni çıkınca, Medîne'ye hicret etti. Medîne'de, Ensârdan Gülsüm bin Hedm'in evinde misâfir kaldı.

Hazreti Zeyd Peygamberimizi o kadar çok seviyordu ki, canını O'nun yolunda fedâ etmekten çekinmiyordu. Hattâ Peygamberimizi öz babasına tercih etmişti. Peygamber efendimiz de, Zeyd'i ve oğlu Üsâme'yi çok severdi. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

"Bana insanlar arasında en sevimli gelen kişi, benim ve Allah'ın ihsânına mazhar olan kişidir. Bu zat Zeyd'dir."

Allahü teâlânın ihsânı; Müslüman olmasını nasîb etmesi, Peygamberimizin ihsânı ise, onu hürriyetine kavuşturmasıdır.

Zeyd bin Hârîse, uzak bir yere gidiyordu. Kirâ ile

ZEYD BİN HÂRİSE

tuttuğu katırcısı, تنها bir yerde istirahat için çadır kurduklarında, Onu öldürmek istedi. İzin isteyip iki rekat namaz kıldı. Sonra üç defa, **“Yâ Erhamerrâhimîn”** dedi. Her birini söylerken, “Onu öldürme” sesi geldi.

Dışarıda adam var sanarak, katırcı dışarı çıkıp içeri girdi. Üçüncüsünde, elinde kılıç bulunan bir süvâri içeri girip katırcıyı öldürdü. Sonra Zeyd’e dönerek dedi ki:

- Sen, **“Yâ Erhamerrâhimîn”** duâsına başlar-ken, ben yedinci gökte idim. İkincisini söylerken birinci göke, üçüncüsünde yanınıza geldim.

Hazreti Zeyd, bu gelen süvârinin, melek olduğunu anladı.

Kur’ân-ı kerîmde, Es-hâb-ı kirâm içinde Hazreti Zeyd’den başka hiçbir kimsenin ismi açıkça zikredilmedi. Sadece Zeyd’in ismi geçmektedir. Bu,

onun için büyük şeref olmuştur.

Zeyd, beyaz, güzel idi. Oğlu Üsâme ise esmer idi.

Hazreti Zeyd, tahminen milâdi 575 yılında doğmuş olup, annesi Su’de binti Sa’lebe’dir. Künyesi oğluna nisbetle **Ebû Üsâme**’dir. Yemenlidir. Yemen’in o zamanki en muhterem kabîlesi olan Kudâa kabîlesine mensuptur. Annesi ise Tay kabîlesinin bir kolu olan Maan oğullarındandır.

Hicretin altıncı senesinde Zeyd bin Hârise, Es-hâbdan bâzılarının ticaret mallarını Şam’a götürüp satmak üzere yola çıktı. Zeyd bin Hârise ve arkadaşları atlı idiler.

Zeyd bin Hârise ve arkadaşları, ticaret malları ile Vâdilkurâ’ya yaklaştıkları sırada, Fezâre bin Bedir kabîlesinden birtakım adamlar, onların önlerini kestiler. Zeyd’i ve arkadaşlarını kılıçtan geçirdiler.

ZEYD BİN HÂRİSE

Onların öldürüldüklerine kanaat getirerek, yanlarındaki bütün ticaret mallarını gasp ettiler.

Zeyd bin Hârîse'nin arkadaşları şehîd oldu. fakat O ölmemiş, bayılmıştı.

Bir müddet sonra ayıldı. Yavaş yavaş Medîne'ye geldi. Başlarına gelenleri, Peygamberimize haber verdi.

Zeyd bin Hârîse, Benî Fezârelerle çarpışmak için yemin etti ve kendisini, Benî Fezârelere göndermesini, Peygamberimizden diledi.

Zeyd bin Hârîse'nin yaraları iyileşince, Peygamberimiz, onu, askerî bir birliğin başına geçirerek Benî Fezârelere gönderdi. Gönderilen birlik, büyükçe bir süvârî bölüğü idi. Gönderirken, onlara buyurdu ki:

- Gündüzleri gizleniniz, geceleri yürüyünüz!

Zeyd bin Hârîse ve arkadaşları kılavuzlarının ya-

nılması sonucu, bir gün boyunca yanlışı yolda ilerlediler. Benî Fezâreler de, İslâm mücâhidlerinin geldiklerini haber aldılar. Zîrâ, âdet olarak kendilerine bir gözcü tayin etmişlerdi. Her gün, gözcü kendilerine ait bir dağın tepesine çıkıp, yoldan kendilerine doğru gelenlere bakar, gelenleri, bir günlük uzaklıktan haber verir ve, "Rahatça uyuyunuz! Bu gece size gelebilecek bir tehlike, bir zarar yok" derdi.

Zeyd bin Hârîse ve arkadaşları, Benî Fezâreleri geceleyin gâfil iken basmayı bekleyerek sabahladılar. Sabaha çıktıkları zaman, Benî Fezârelerin, yurtlarından gitmiş olduklarını gördüler.

Zeyd bin Hârîse, Benî Fezâreleri araştırmak için, ileri gitmekten arkadaşlarını men etti. O sırada, Benî Fezârelerden, küçük bir cemaata rastladılar. Onları kuşattılar.

ZEYD BİN HÂRİSE

Zeyd bin Hârise ve arkadaşları tekbir alarak, onlarla şiddetle çarpıştılar. Benî Fezâreler, bozguna uğradı. Benî Fezârelerin belli başlı adamlarından Abdullah bin Mesade ile Kays bin Numan bin Mesade öldürüldü.

Seleme bin Ekva, araştırmaya devam etti. İçlerinde kadın ve çocukların da bulunduğu bir grubun dağa doğru seğırttiklerini görüp, ok atarak, onların dağa kaçmalarına engel oldu.

İslâm mücâhidlerinden Kays bin Muhassir, Ümmü Kırfe'nin ardına düşüp onu yakaladı. Ümmü Kırfe, yaşlı bir kocakarı idi. Yakalanınca, Peygamberimize sövüp saymaya başladı. Zeyd bin Hârise de, onu öldürmesini, Kays bin Muhassir'e emretti ve derhal öldürüldü.

Benî Fezârelerin, ele geçirilebilen malları ganîmet olarak alındı. Zeyd bin

Hârise, Ümmü Kırfe'nin zırh gömleğini Peygamberimize gönderdi.

Mücâhidler, Medîne'ye döndükleri sırada, Peygamberimiz evinde idi. Zeyd bin Hârise, gidip Peygamberimizin kapısını çaldı. Peygamberimiz, Zeyd'i karşılayıp kucakladı ve alnından öptükten sonra, ne yaptıklarını ona sordu. Zeyd de, Allahın lutfettiğı yardım ve zaferi Peygamberimize haber verdi.

Peygamber efendimizin mektubunu Rum Kayseri Heraklius'a götüren Eshâb-ı kirâmdan Hazreti Dıhye, dönüşte, Kayserden aldığı bahşişler, kıymetli hediyeler ve elbiselerle Hısma'ya gelmişti.

Cüzâmlardan Hüneyd ve oğlu ile daha birtakım adamlar, orada Dıhye'nin yolunu keserek, üzerindeki eskimiş elbisesinden başka yanındaki her şeyi yağmaladılar.

ZEYD BİN HÂRİSE

Dihye, Medîne'ye gelince, evine girmeden, doğruca Peygamberimizin yanına gidip, Kayser Heraklius ile aralarında olup bitenleri başından sonuna kadar haber verdikten sonra dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Kayserin yanından dönüp gelirken, Hısmâ'da bulunduğum sırada, Cüzâmlardan bir cemaat beni baskına uğrattılar. Hiçbir şey bırakmaksızın yanımdaki şeyleri yağmaladılar. Nihayet, Medîne'ye şu eski püskü elbisemle gelebildim!

Sonra da Hüneyd ile oğlunun cezâlandırılmalarını diledi.

Bunun üzerine Peygamberimiz, Zeyd bin Hârîse'yi, beşyüz kişilik bir kuvvetle Cüzâmlara yolladı. Hazreti Dihye'yi de, Zeyd bin Hârîse'nin yanına kattı. Benî Uzrelerden bir adam da, kılavuz olarak yanlarına katıldı.

Zeyd bin Hârîse'nin Ürdün'deki türbesi

Zeyd bin Hârîse, kılavuzlar ile birlikte geceleri yürüyorlar, gündüzleri gizleniyorlardı.

İslâm mücâhidlerinin, Cüzâmların yurtlarına geldikleri sırada, Cüzâmların ileri gelenlerinden Rifaa

ZEYD BİN HÂRİSE

bin Zeyd, Müslüman olup, Peygamberimizin mektubu ile kavminin yanına dönmüştü. Cüzâmlardan ve civâr bâzı kabîlelerden birçok kimse Harretürrec-la'ya gelip konmuşlardı.

Kılavuz, İslâm mücâhidlerini, Harre'nin Evlac tarafından getirmişti. İslâm mücâhidleri, sabahleyin Hüneyd ve oğlunun konak yerine ve onların yanında bulunanlara ansızın baskın yaptılar. Hüneyd'le oğlu öldürüldü. Benî Ahnef veya Ecneflerden de, iki kişi öldü. Birçok kadınlar ve çocuklar esir edildi. İslâm mücâhidleri; bin deve ve beş bin davar ele geçirdiler.

Dubeyboğulları, İslâm mücâhidlerinin Medan çölünde bulunduklarını öğrenince, onlardan Hassân bin Melle, Üneyf bin Melle, Ebû Zeyd bin Amr atlarına binip gittiler.

Bunlar, İslâm mücâhidlerine yaklaşıncâ, Ebû

Zeyd'le Hassân, Üneyf bin Melle'ye dediler ki:

- Sen, bizimle gel! Fakat, şimdiye kadar yapageldiğin şeyleri bugün sakın yapma! Biz, konuşurken, sen, dilini tut! Bugün, bize bir uğursuzluk getirme!

İçlerinden, yalnız Hassân bin Melle'nin konuşmasını kararlaştırdılar. Hassân, Zeyd bin Hârîse'nin yanına kadar varıp durdu ve dedi ki:

- Biz, Müslüman bir cemaatız!

- **Öyle ise, Fâtîha sûresini okuyunuz bakayım!**

Hassân, Fâtîha sûresini okuyunca, Zeyd bin Hârîse dedi ki:

- **Askere sesleniniz ki, yüce Allah, şu kavmin içinden çıkıp geldikleri yeri bize haram ve dokunulmaz kılmıştır. Ahdini bozan, bundan müstesnâdır!**

Bu konuşmalardan sonra, onlarla savaşmaktan vazgeçildi.

zeyd bin sâbit

Vahiy kâtiplerinin en meşhûru ve Kur'ân-ı kerîmi cem ve tertib eden sa-hâbî. Sevgili Peygamberimiz, Medîne'ye hicret ettikleri zaman, Müslümanlar, akın akın gelip bî'at ediyorlardı. Bunlar arasında bir de, küçük çocuk vardı. Gözleri ıslıl ıslıl parlıyordu. Peygamber efendimiz onun başını okşadılar. Bu sırada oradakilerden biri, Resûlullah'a dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bu çocuk, Neccaroğullarına mensuptur. Size indirilen, Kur'ân-ı kerîm âyetlerini ezberlemiştir.

Bunun üzerine, Peygamber efendimiz tebesüm ederek, çocuğa sordular:

- **Senin adın ne, yavrum?**

- Zeyd, efendim... Sâbit'in oğlu Zeyd.

- **Ne kadar âyet ezberledin bakalım!**

- 17 sûre, efendim.

- **Bizlere, biraz okur musun?**

- Peki efendim.

Bundan sonra, Zeyd, Eûzü-Besmele çekerek, şu meâldeki âyet-i kerimleri okumaya başladı: **"Gökten bereketli bir su indirdik de; onunla bahçeler, biçilecek taneler [buğdaylar] meydana getirdik. Ve tomurcukları, birbiri üzerine sıralanmış, uzun boylu hurma ağaçları yetiştirdik ki, kullarımız için, yiyecek rızık olarak yaratılmışlardır. Biz onunla, ölü bir memlekete can verdik. İşte kabirden çıkış da, böyledir."** [Kâf 9-11]

Sevgili Peygamberimiz pek memnun kaldılar. Küçük Zeyd'in zekâ ve kabiliyeti karşısında buyurdular ki:

- **Sen artık, Yahûdîlerin dilini de öğrenmeye çalışmalısın! Çünkü biz mektuplarımızı, Yahûdîlere emniyet edemeyiz.**

Gerçekten, o zamana kadar, yabancılarla olan

ZEYD BİN SÂBİT

yazışmalarda tercümanlığı, ekseriya Yahûdiler yapıyordu. Onların arasında, yabancı dil bilenler fazlaydı. Bu sebeple Peygamber efendimiz, Müslümanların yabancı dil öğrenmesini teşvik ediyorlardı.

Sâbit'in küçük oğlu, çok kısa zamanda İbrânîceyi, yâni Yahûdi dilini öğrendi. Hem okuyor, hem de mükemmel yazabiliyordu. Daha sonra, Süryanîceyi de öğrendi.

Onun bu çalışkanlığı ve zekâsı, kendisine çok şerefli bir görev kazandırdı. Allahü teâlânın Resûlünün kâtipleri arasına katıldı. Artık Peygamber efendimize gelen giden mektupları, o tercüme ediyordu.

Bir müddet sonra, Vahiy kâtipliği şerefine de erişti. Peygamber efendimize vahiy olunan Allahü teâlânın kelâmını da yazmaya başladı ve vahiy kâtiplerinin en meşhuru oldu.

Hazreti Zeyd'in yaşı büyüdüğü; ilmi de, vazifeleri de büyüyordu. Artık Kur'ân-ı kerîmi tamamen ezberlemişti. Ayrıca, fıkıh üzerinde çok ilerledi. Savaşlara da katılıyordu. İlmiyle olduğu kadar, kılıcıyla da; din düşmanlarına karşı savaşıyordu.

Bir gün sevgili Peygamberimiz, Eshâbıyla oturuyorlardı. O sırada vahiy geldi. Derin bir vecd içinde kaldılar. Ayaklarının biri, Hazreti Zeyd'in ayağı üzerine geldi. Mübârek ayağı o kadar ağırlaşmıştı ki, vahiy kâtibi kendi ayağını eziliyor zannetti. Az sonra bu hâller geçince, **"Yaz, Zeyd"** bu yurdular ve mücâhidler hakkında indirilen şu âyet-i kerimeyi söylediler:

"Mü'minlerin; evlerinde oturanları ile, cihâda çıkanları, eşit değildirlər."

Hazreti Zeyd yazıyordu. Cenâb-ı Hakkın bu mübârek kelâmını işiten, Ümmü Mektum'un oğlu Abdullah

ZEYD BİN SÂBÎT

çok üzüldü. Çünkü, kendisinin gözleri görmüyordu. Ayağa kalkarak sordu:

- Yâ Resûlallah! Evet, mücâhidlerin şânı, böyle büyüktür. Lâkin bizim gibi, cihâda çıkmaya gücü yetmeyenler ne yapacak?

Tekrar vahiy inmeye başladı. Çünkü Peygamber efendimizin mübârek vücudu ağırlaşmıştı. O hâlleri geçince, tekrar Hazreti Zeyd'e, **"Yaz"** buyurarak, biraz önce yazdığı âyet-i kerimenin devamını yazdırdılar:

"Mâzereti, özü, engeli, sakatlığı olanlar hâriç... Bunlar dışında; savaşa çıkan ve çıkmayanlar, şüphesiz eşit değillerdir."

Ümmü Mektum'un oğlu ve onun gibiler, bu habere derecesiz memnun oldular.

Uhud savaşında sevgili Peygamberimiz Zeyd bin Sâbit'i, Sa'd bin Rebî hazretlerini aramaya göndererek buyurdular ki:

- Şâyet bulursan, selâmımı söyle ve kendisini, nasıl hissettiğini sor!

Savaş meydanını dolaşan Hazreti Zeyd, henüz 14-15 yaşlarındaydı. Aradığı zatı, kâfir ölüleri ve İslâm şehîdleri arasında buldu. O da son nefesini vermek üzereydi. Yanına yaklaşıp dedi ki:

- Ey Sa'd! Resûl-i Ekrem'in sana selâmları var. Kendini nasıl hissettiğini soruyor.

Hazreti Sa'd, o anda bile tebessüm ederek şöyle cevap verdi:

- Sen de, Peygamber efendimize, benim selâmımı arz et! Ben şu anda, Cennet kokularını duyuyorum. Medîneli müslümanlara da söyle ki, tek kişi kalsalar bile; Peygamber efendimize hizmette, kusur etmesinler. Yoksa özürleri, kabûl olunmaz.

Bunları söyledikten sonra ruhunu teslim etti.

ZEYD BİN SÂBÎT

Birkaç yıl sonra Hazreti Zeyd, bu büyük şehîdin kızıkardeşiyle evlendi.

Hazreti Zeyd, çoğu zaman sevgili Peygamberimizle beraber oluyorlardı. Bir seher vakti, erkenden Resûlullah'ın huzûruna geldi. Peygamber efendimiz hurma yiyorlardı. Selâmdan sonra, buyurdular ki:

- **Gel, beraber yiyelim!**

- Yâ Resûlallah! Ben, oruca niyetlenmek istiyorum.

- **Ben de niyetleneceğim.**

Beraberce, hurmayla sahur yaptılar. Sonra da, sabah namazına çıktılar.

İki cihân güneşi, bu dünyaya saadet ışıklarını saçtıktan sonra; âhireti teşrif ettiler. Artık Müslümanlar için tek teselli kaynağı, Peygamberimizin emirlerini yerine getirmektir. Çünkü O, Allah'ın emirlerini bildirir; en son ve en büyük Peygamber idi.

Fakat bu vefât üzerine, bütün kâfirler, dinsizler, müşrikler ümide düştüler! Hepsi birden, İslâm'a saldırmaya başladılar. Müslümanlar da, olanca güçleriyle karşı koyuyorlardı. İlk halîfe Hazreti Ebû Bekir etrafında, bir hilâl gibi çepeçevre kenetlendiler.

Onlarla yapılan Yemâme cenginde, çok sayıda seçkin sahâbî şehîd oldu. Savaştan sonra halîfe, bir haberci yolladı. Hazreti Zeyd'i çağırttı. Halîfenin yanında, Hazreti Ömer de bulunuyordu. Hazreti Ebû Bekir, Hazreti Zeyd'e buyurdu ki:

- Ömer, **"Yemâme'de, 70'ten fazla Kur'ân-ı kerîm hâfızı şehîd düştü. Korkarım öteki savaşlarda, kalan hâfızlar da şehîd olacaklar. İşte o zaman, Allah korusun Kur'ân-ı kerîm de, Yahûdî ve Hristiyanların din kitapları gibi, noksan, eksik hâle gelir. Bu sebeple, şimdiden tedbir almalıyız. Allahü teâlânın kelâ-**

minı, sözlerini toplayalım ve yazdıralım” diyor.

Bunun üzerine Hazreti Zeyd, Hazreti Ömer’e sor-du:

- Yâ Ömer! Sevgili Pey-gamberimizin yapmadık-ları bir işi, bizler nasıl ya-pabiliriz?

Bu suâle, halîfe cevap verdi:

- Aynı şeyleri, Ömer’e ben de sordum. Fakat ba-na, **“Efendimiz yaşarlarken, böyle birşey olamazdı. Olacağını düşünsek bile, o zaman Cenâb-ı Hak; bütün Kur’ân-ı kerîmi yenden Resûlüne vahiy ile bildirebilirdi”** diye cevap verdi.

Bunun üzerine Hazreti Zeyd dedi ki:

- Haklısınız.

Hazreti Ebû Bekir, Hazreti Zeyd’e buyurdu ki:

- Ey Resûlullah’ın kâti-bi! Sen zekî, bilgili ve genç bir Müslümansın. Hakkında hiçbir şüphemiz de

yoktur. Bu zor işi, ancak sen başarabilirsin. Şânı yüce kitabımızı, toplayabilir ve bir mushaf hâlinde yazabilirsin. Zaten Pey-gamber efendimize vahiy olunan âyetleri de, yazmıyor muydun?

Hazreti Zeyd çok şaşır-dı! Doğrusu, bunu bekle-miyordu. Dedi ki:

- Yâ Emîr-el Mü’mînîn! **Vallahi bana, bir dağ yeri-nden söküp kaldırmayı teklif etseydin; verdiğin bu emir kadar ağır gelmezdi!**

Fakat Hazreti Ebû Bekir buyurdu ki:

- Bu, yapılması îcabe-den bir iştir.

Hazreti Ömer de ilâve etti:

- Çok şerefli bu vazife-yi, mutlaka yapmaya çalışmalısın!

Hazreti Zeyd, gerçekten şerefli ve gerekli olan bu işi; uzun çalışmalar sonunda başardı. O zamana kadar dağınık olan mübâ-

ZEYD BİN SÂBİT

rek âyetleri, îtinayla topladı. Hepsini, bir Mushaf hâlinde yazdı. Halîfeye teslim etti. Böylece, ilk yazılı Kur'ân-ı kerîm mushafını hazırlama şerefi, ona nasip oldu.

Hazreti Osman zamanında halîfenin emri ile yine Zeyd bin Sâbit başkanlığında bir heyet tarafından çoğaltılıp, altı tane daha mushaf-ı şerîf yazılarak, belli merkezlere gönderilmiştir. Böylece bu şerefli vazifeyi de yapmak ona nasip olmuştur.

Günler, her zamanki süratiyle geçip gitti. Hazreti Ebû Bekir de, ömrünü tamamladı. Yerine, Hazreti Ömer halîfe seçildi.

O da Hazreti Zeyd'i, Medîne kâdılığına, hâkimliğine tâyin etti. Çünkü Peygamber efendimiz buyurmuşlardı ki:

"Fıkıh ilmini en iyi bilen, Sâbit'in oğlu Zeyd'dir."

Abdullah bin Abbas hazretleri, geniş bilgisine

rağmen Zeyd bin Sâbit'in evine kadar gidip, ondan istifade ederdi. Bir defasında Zeyd bin Sâbit hazretleri hayvanına bineceği zaman, üzengisini tutmuştu. Zeyd bin Sâbit hazretleri, buna mâni olmak istediğinde, İbni Abbas hazretleri demiştir ki:

- Biz âlimlerimize böyle hürmet ederiz.

Bunun üzerine Hazreti Zeyd de İbni Abbas'ın elini tutarak öpmüş ve demiştir ki:

- Biz de Peygamber efendimizin Ehl-i beytine böyle hürmet etmekle emrolunduk.

Onun adâlet ve bilgisine; devrin halîfeleri bile, seve seve müracaat ettiler. Hükümlerine, rızâ gösterdiler.

Bir sene Arabistan'da, kıtlık başgösterdi. Hazreti Ömer, Mısır'dan buğday getirtti. Fakat buğdayın hak geçmeden ve herkese yetecek şekilde dağıtılma-

ZEYD BİN SÂBİT

sı, zor bir işti. Halîfe, bu zor iş için de, Hazreti Zeyd'i vazifelendirdi.

Medîne kâdısı, herkes için vesika hazırlattı. Buğdaylar, tam bir adâletle dağıtıldı. Böylece o kıtlık yılı, hiçbir üzüntü ve şikâ-yete meydan verilmeden atlatıldı. Yermük zaferinde alınan ganîmetler de, yine Hazreti Zeyd tarafından, tam bir adâletle dağıtıldı.

Sonraki halîfe Hazreti Osman, onun vazifelerini artırdı. Kâdılığa ek olarak, bir de, Beytülmal Muhâfızlığını verdi. O sıralarda, bir arkadaşına gönderdiği mektupta:

- Kardeşim Übey! Cenâb-ı Hak dilimizi, kalbleri-

mize tercüman olarak yaratmıştır. Diline hâkim olmayan kimsede, akıl aranmaz. Kişi eğer, dilini serbest bırakır ve ağzına gelen herşeyi söylerse; kendi sözleriyle kendi başını kesebilir.

Hazreti Zeyd 665 yılında vefât eyledi. Cenâze namazında, bir arkadaşı, **"En bü-yük fakîh vefât etti"** diyerek ağladı. Resûlullah'ın şâiri Hazreti Hassân bin Sâbit, şiirler yazdı ve dedi ki:

- Hassân ve oğlunun vefâtından sonra, onlar gibi şâir nasıl yetişecek? Zeyd bin Sâbit'ten sonra, şiirlerimin mânasını kim anlayabilecek?

Tebük gazvesinde, Mâlik bin Neccâr'ın sancağı-

*Zeyd bin Sâbit,
o zamana kadar dağınık halde
olan mübârek ayetleri toplayıp,
mushaf halinde toplamakla
şereflenen ilk sahâbî idi.*

ZEYD BİN SÂBİT

nı, Ümâre bin Hazm taşıran, Resûl-i Ekrem, sancağı alıp, Zeyd bin Sâbit'e vermişti. Ümâre'nin, "Yâ Resûlallah, yoksa aleyhimde birşey mi duydu-nuz?" demesi üzerine de buyurmuştur ki:

- Hayır! Kur'ân-ı kerîm öncedir. Zeyd ise Kur'ân-ı kerîmi senden daha çok bilir.

İslâm ilimleri içinde en yüksek olanı, kıraat ilmiydi. Bu ilim sayesinde, Kur'ân-ı kerîm, bozulmaktan ve değişmekten korunmuştur. Bu ilmin müte-hassıs âlimleri, Kur'ân-ı kerîmin okunuş şekillerini kaydetmişlerdir. Böylece Kur'ân-ı kerîmin okunması hususundaki tereddütleri bertaraf etmişlerdir.

Zeyd bin Sâbit hazretlerinin bu ilimdeki üstünlüğü, Eshâb-ı kirâmın ve Tâbiînin ileri gelenlerinin îtirafları ve takdirleri ile sabittir. Eshâb-ı kirâm arasında kıraat ilminde

imamlık derecesine yükselenler, Hazreti Ebû Bekir-i Sıddîk, Hazreti Ömer bin Hattâb, Hazreti Osman bin Affân, Hazreti Ali bin Ebî Tâlib, Ubeyy bin Ka'b, Zeyd bin Sâbit, Abdullah bin Mes'ûd, Ebûdderdâ ve Ebû Mûsel-Eş'arî'dir. Bunlar, Resûlullah efendimizden bizzat okuyuşlarını tasdik ettirenlerdir.

Hazreti Ömer, Hazreti Zeyd'in kıraatı ile Ubeyy bin Ka'b'ın okuyuşunu karşılaştırır ve Hazreti Zeyd'in okuyuşunu tercih ederdi. Çünkü o, Kureyş kıraatına tam uygun okuyordu. Bu itibarla onun okuyuşunu diğer okuyuşlara tercih etmek îcab ederdi. Bütün Müslümanlar, Medîne-i münevverede Hazreti Zeyd'in etrafında toplanmışlar ve kendisi, bütün ilim ehlinin mü-racaat yeri olmuştur.

Zeyd bin Sâbit hazretleri, tefsir ilminde de çok ilerde idi. Vahiy kâtibi olmak şerefine sahip, fevka-

ZEYD BİN SÂBİT

lâde zekî ve Hulefâ-i Râşidîne yakın olmasından dolayı, birçok âyet-i kerimenin nüzûl sebebini bilir, hakikat ve hikmetlerine vâkıf bulunurdu. Buyurdu ki:

- Eshâb-ı kirâm arasındakı bulunan bir takım kimseler, Uhud harbine giderken, yoldan geri dönmüşlerdi. Bunlar Abdullah bin Ubey bin Selûl'e tâbi üçyüz kadar münâfıktı. İnsanlar, bunların hakkında iki fırkaya ayrılmış, bir kısmı bunların öldürülmesini, bir kısmı da öldürülmesini Resûlullah'tan istiyorlardı. Bunun üzerine şu âyet-i kerime nâzil oldu.

"Size ne oluyor ki, o münâfıklar hakkında iki fırkaya ayrılmış bulunuyorsunuz." [Nisâ 88]

Hazreti Zeyd, hadîs, fıkıh, ferâiz, ve fetvâ ilimlerinde de son derece bilgili idi. Resûl-i Ekrem efendimizden 92 hadîs rivâyet etmiştir. Rivâyet ettiği ha-

dîs-i şerîfleri doğrudan doğruya Peygamberimizden işitmiş, O'nun vefâtından sonra Hazreti Ebû Bekir, Hazreti Ömer ve Hazreti Osman'dan da hadîs-i şerîf öğrenmişti.

Hazreti Zeyd bin Sâbit, kendi bulunduğu bir mecliste, bir sahih hadîs söylendiği zaman, onu derhal tasdik ve teyit ederdi. Nitekim bir gün Ebû Saîd-i Hudrî şu hadîs-i şerîfi rivâyet etmişti: Resûl-i Ekrem efendimiz Nasr sûresi nâzil olduğu zaman, onu okumuş ve;

- İnsanlar bir tarafta, ben ve Eshâbım bir taraf-tayız.

Sonra;

- Fetihten sonra hicret olmaz, ancak cihâd ve niyet vardır, buyurmuştu.

Orada hazır bulunan Mervan bin Hakem, Ebû Saîd-i Hudrî'ye, "Yalan söylüyorsun" deyince, Zeyd bin Sâbit ve Râfi bin Hadic, "Ebû Saîd doğru

ZEYD BİN SÂBÎT

söyledi” diyerek onun hakkında hüsn-i şehâdette bulunmuşlardı.

Hazreti Zeyd, daha Hazreti Ömer devrinde iken, ferâiz ile ilgili meseleleri bir araya toplamış, bu ilmin esaslarını, bizzat yazarak bir tertip ve düzene sokmuştur. Zaten bu ilimdeki üstünlüğünü, Resûlullah Efendimiz, “**Ümmetimin içinde ferâizi en iyi bilen Zeyd bin Sâbit’tir**” buyurarak tasdik ve taltif buyurmuştur.

Fıkıh ilminin her meselesinde, Eshâb-ı kirâmın en yüksek müctehidlerindendi. Daha Resûl-i Ekrem zamanında fetvâ vermek şerefine kavuşmuştu. Fetvâları son zamanlarda büyük ciltler hâlinde toplanmıştır. Bütün İslâm memleketlerinde yayılmış ve herkes bunlarla amel etmiştir.

Zeyd bin Sâbit hazretleri, Mescid-i Nebevî’ye geldiği zaman, müşkülü

olan ona gelir, meselesini sorar, cevabını alırdı. Onun namaz, hayvan kesimi, av hayvanları, hibe (bağış) ve ziraat ortaklığı meselesine ait fetvâları, fıkıh meselelerinin yazıldığı kitaplarda yer almaktadır.

Hazreti Zeyd bin Sâbit, büyük işler başaran ve büyük hizmetler bırakan bir sahâbîdir. Ümmetin islâhı hususundaki gayretleri, yerinde ve zamanında müdâhalelerle işleri yoluna koyma çabaları ve ilmin yayılması hususundaki çalışmaları gibi nice hizmetleri vardır.

Onun hizmetleri anlatılamayacak kadar çok ve büyüktür. Kur’ân-ı kerîmi tamamen ezberlemesi, emin bir kimse olması, güzel yazı yazması gibi birçok meziyetlere sahiptir.

Bütün Ehl-i Beyt ve Eshâb-ı Kirâm arasında, o derece üstün bir îtibara erişmişti ki, cuma günleri

ZEYD BİN SÂBİT

sokağa çıktıkları vakit, ilim ve irfânına hayran kalan Medîne ahâlisi, kendisini, tam bir iştiyakla karşılardı. Halkın bu teveccühünden utanan Zeyd bin Sâbit hazretleri, hemen evine giderdi.

Bu hâlini soranlara buyurdu ki:

- İnsanlardan hayâ etmeyen, Allah'tan utanmaz.

Zeyd bin Sâbit vefât edince, Ebû Hüreyre demiştir ki:

- Bu ümmetin âlimi vefât etti. Umulur ki, Allahü teâlâ, Abdullah ibni Abbâs'ı ona halef buyurur.

Enes bin Mâlik hazretleri, Peygamber efendimizin şöyle buyurdıklarını rivâyet etmektedir:

"Ümmetimin en merhametlisi Ebû Bekir, Allahın dîni hususunda en şiddetlisi Ömer, en ziyâde hayâyâ mâlik olanı Osman ve ferâizi en iyi bileni Zeyd bin Sâbittir."

Eshâb-ı kirâm arasında fıkıh ilminde dört Sahâbî meşhurdur. Bunlar, Zeyd bin Sâbit, Abdullah bin Mes'ûd, Abdullah bin Ömer ve Abdullah bin Abbâs'dır. Bütün dünyaya yayılan fıkıh ilminin kaynağı bu dört büyük sahâbîdir.

ZEYNEB BİNTİ CAHŞ

zeyneb binti cahş;

Hazreti Zeyneb valide-miz, Peygamberimizin ha-lasının kızı olup, ilk î mân edenlerdendi. Mekke'den Medîne'ye hicret etti. Önceleri, Resûlullah'ın azâdlı kölesi olan Zeyd bin Hârise ile evli idi. Zeyd bin Hârise, Hazreti Zeyneb'in hakkını gözetemediğinden ayrıldılar.

Resûl aleyhisselam, ha-lasının kızının durumuna üzölüp, onun şerefini iâde etmek ve onu üzüntüden kurtarmak için, Hazreti Zeyneb'i nikâh etmek istedi.

Hazreti Zeyneb bunu işitince, sevincinden iki rekat namaz kılıp, şöyle duâ etti:

- Ya Rabbî! Senin Resûlün beni istiyor. Eğer onun zevceliği ile şereflenmemi takdîr buyurdun ise, beni O'na sen ver!

Duâsı kabul olup, Ahzâb suresinin otuzyedinci ayet-i kerîmesi gelerek, buyuruldu ki:

- Zeyd, O'nun hakkın-da istediğini yaptıktan sonra yani Zeyneb'i boşadıktan sonra, **biz, onu sana zevce eyledik.**

Hazreti Zeyneb'in nikâhını Allahü teâlâ yaptığı için, Resûlullah ayrıca nikâh yapmadı. Hazreti Zeyneb bununla her an övünür ve derdi ki:

- Her kadını babası evlendirir. Beni ise, Allahü teâlâ nikâhladı.

O zaman otuzsekiz yaşında idi.

Hazreti Zeyneb'in, Zeyd bin Hârise ile nikâhlanıp evlenmesi ile, Eshâb-ı kirâm arasında eskiden kalma birçok örf ve âdetlerin ortadan kalkması sağlanmıştı. Mesela önceleri halk, evlat edinilmiş bulunan kimseyi, kendi öz evladı hükmünde zannederdi.

Cenab-ı Hak, son Peygamberi vasıtasıyla, bu hususu ortadan kaldırmıştır. Hür kimse ile köle-

ZEYNEB BİNTİ CAHŞ

yi aynı seviyede tutmuştur. Aradaki imtiyazı ortadan silip atmıştır. Hazreti Zeyd gibi bir köleyi, Beni Hâşim ile aynı seviyeye getirmiştir.

Hazreti Zeyneb'in düğün gecesi, Peygamber efendimizin bir mucizesi daha görüldü. Duâsının bereketiyle az yemek çoğaldı. Bütün davetliler yediği hâlde, Enes bin Mâlik hazretlerinin annesi Ümmü Süleym'in gönderdiği yemek, hiç azalmadı. Enes bin Malik, "Üçyüz kişi kadar yediği hâlde, Peygamber efendimiz, **"Yemeği kaldır"** buyurmasıyla, kaptaki yemeğin, ortaya koyduğum zamanda mı, yoksa kaldırdığım zamanda mı çok olduğunu anlayamadım" buyurdular.

Hazreti Zeyneb, ihsanı, sadakayı pek çok severdi. El işlerinde de mahir idi. İşlediği şeyleri ve eline geçen herşeyi, akrabasına ve fakirlere verirdi. Resû-

lullah efendimiz, Hazreti Zeyneb için buyurmuştur ki:

- **Zevcelerim arasında, bana en önce kavuşacak olanı, eli uzun, yani eli açık, cömert olanıdır.**

Hazreti Zeyneb, Peygamber efendimizin pek çok iltifatına kavuşarak, yüksek makamlara sahip oldu.

Resûlullah efendimizin vefatından sonra, halîfe Hazreti Ömer, Peygamberimizin hanımlarının her birine onikibin dirhem verirdi. Bunu alır almaz, hepsini sadaka eder, dağıtırdı.

Nesilden nesile intikal eden menkıbede, Hazreti Zeyneb, Hazreti Ömer'den hediye gelince derdi ki:

- Buna benden daha fazla ihtiyacı olanlar vardır. Onu şuraya koyun, üzerini örtün. Sonra bir başörtüsünü parçalayarak, onu kese yapar ve

ZEYNEB BİNTİ CAHŞ

bu keselerle parayı akrabalarından muhtaç olanlara ve yetimlere dağıtırdı.

Çok hediye geldiğinde sıkılırdı. Bir seferinde gelen hediyeleri dağıtıktan sonra elini kaldırarak buyurdu ki:

- Allahım, bundan sonra bana, Ömer'in hediyesini nasip etme!

Hakikaten o sene vefat etti. Resûlullah'tan sonra, Peygamberimizin zevcele-ri arasında, en önce vefat eden budur.

Hazreti Zeyneb, hicretin yirminci yılında, elliüç yaşında Medîne'de vefat etti. Naaşının, Peygamberimizin serîri (tahtı, sediri) üzerine konularak taşınmasını vasiyet ettiğinden, öyle yapıldı. Cenaze namazını hâlîfe Hazreti Ömer kıldırdı. Tabutu Bakî kabristanlığına getirilirken, kardeşi Ahmed bin Cahş âmâ hâliyle ağlıyordu. Hazreti Ömer, onun ağlamasını işitince buyurdu ki:

- Ey Ahmed, tabuttan uzaklaş! Cemaat seni sıkıştırmasın. Zeyneb'in tabutunu taşımak için kalabalık fazlalaşıyor.

Ahmed ise şöyle cevap verdi:

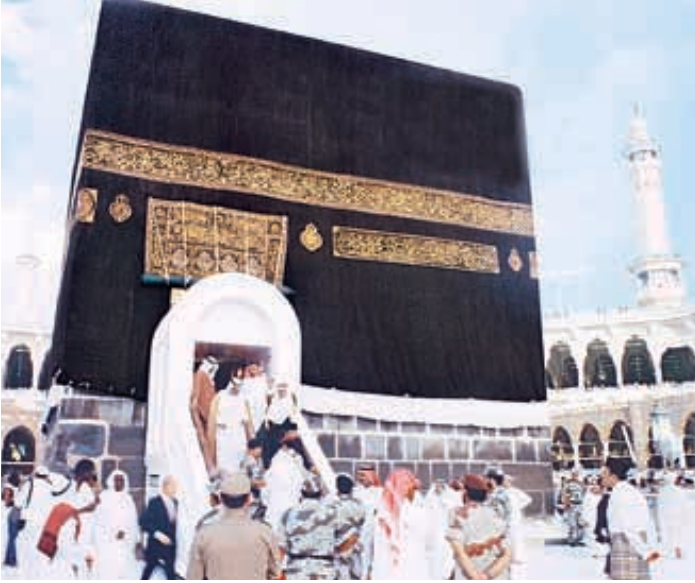
- Ya Ömer! Bu, her türlü hayır ve bereketi sayesinde kazandığımız kız kardeşimizdir. Bu ağlamam, yüreğimdeki ateşi soğutuyor.

Defnedileceği esnada, Hazreti Ömer, Peygamberimizin hanımlarına, Hazreti Zeyneb'i kimin kabre koyabileceğini sordu. Onlar da, "Sağlığında onu görmek, kimlere helal ise, kabrine de onlar girer, indirirler" cevabını verdiler. Bunun üzerine yakın akrabaları kabre indirdiler.

Hazreti Âişe, Hazreti Zeyneb'i çok medh ve sena ederdi. Onun hakkında buyurmuştur ki:

"İster dînî meseleler olsun, ister takva ve sadakat

ZEYNEB BİNTİ CAHŞ

olsun, ister sıla-i rahm, yâ-ni akrabayı ziyaret olsun, isterse cömertlik ve fedakârlık olsun, Zeyneb'den daha iyi hiç bir hatun yoktur.”

“Resûlullah'ın zevcele-ri içinde Zeyneb'den baş-ka kimse, zat-ı saadetleri-ne yakınlık bakımından benimle boy ölçüşemez.”

“O saadetli ve iyi hatun aramızdan gitti. Yetimler ve dullar hamisiz kaldılar.”

“Allahü teâlâ, Zeyneb binti Cahş'a rahmet eyle-ye. Hakikaten dünyada onun mertebesinde hiç bir hatun yoktu. Hak te-âlâ, Nebîsini onunla ev-lenmeye sevk eyleyip, Kur'ânın bâzı ahkâmını indirmiştir.”

Hazreti Ümmü Seleme de, Hazreti Zeyneb hakkın-da, “Zeyneb, salih, oruç tu-tan ve ibadetle vakit geçi-ren bir hatundu” buyurdu.

ZEYNEB BİNTİ HUZEYME

zeyneb binti huzeyme;

Resûlullah'ın hanımlarından. Nesebi, Zeyneb binti Huzeyme bin Abdillah bin Amr bin Abdime-naf bin Hilâl bin Âmir bin Sa'saa el-Hilâliyye'dir. Lakabı Ümmü'l-Mesâkin'dir.

Mü'minlerin annesi Hazreti Zeyneb, önce Hazreti Abdullah bin Cahş ile evliydi. Abdullah, Resûlullah'ın halası Ümeyme'nin oğlu idi. Uhud Savaşında şehîd oldu. Diğer rivâyete göre, ilk önce Tufeyl bin Hâris'in hanımı idi. Tufeyl boşayınca onun kardeşi Ubeyde bin Hâris ile evlendi. O da Bedr Savaşında şehîd oldu.

Peygamber efendimiz, Hazreti Hafsa'dan sonra hicretin üçüncü senesi Ramazan ayında Hazreti Zeyneb ile evlendi. Kendisine dört yüz dirhem mehr verdi.

Hazreti Zeyneb, İslâmiyet'ten önceki devirde

fakir, yoksul ve muhtaçlara çok merhamet ettiği ve şefkatli davrandığı, onlara dâimâ yemek yedirip sadaka verdiği için Ümmü'l-Mesâkin (fakirlerin annesi) lakabıyla tanınırdı. Çok ibâdet yapar, çok sadaka verirdi. Fakir ve düşkünleri arar, bulur ve onlara yardım ederdi.

Zeyneb binti Huzeyme, Peygamberimizin sallallahü aleyhi ve sellem nikâhı ile şerefledikten sekiz ay kadar kısa bir zaman sonra, 626 (H.4) senesi Rebûlâhır ayında otuz yaşlarında vefât etti. Resûlullah efendimiz namazını kıldırıdktan sonra Medîne'nin Bakî kabristanına defnetti. Peygamberimiz hayatta iken yalnız Hazreti Hadîce ve Hazreti Zeyneb vefât ettiler. Resûlullah'ın sallallahü aleyhi ve sellem vefâtından sonra ise hanımları arasında ilk vefât eden Hazreti Zeyneb binti Cahş'tır.

ZEYNEB BİNTİ RESÛLULLAH

zeyneb binti resûlullah;

Resûlullah efendimizin dört kızından birincisi. Bî'set-i Nebevî yâni Resûlullah efendimize Peygamber olduğunun bildirilmesinden on sene önce Mekke'de doğdu. Hicretin sekizinci yılında otuz bir yaşında Medîne'de vefât etti.

Hazreti Zeyneb, Resûlullah efendimizin sevgi ve şefkatinde büyüdü. Nübüvvetten önce, annesi Hazreti Hadîce'nin yeğeni Ebü'l-Âs bin Rebî ile evlendi. Resûlullah efendimize Peygamber olduğu bildirildiğinde îmân etti. Kocasını Ebü'l-Âs îmân etmediğinden Kureyş'ten bâzı kimseler Ebü'l-Âs'ı zorlayıp Hazreti Zeyneb'i boşamasını istediler. Zeyneb'i boşadığı takdirde Kureyş'ten istediği kızı verebileceklerini söylediler. Ebü'l-Âs buna yanaşmadı. Hazreti Zeyneb ile aralarındaki samîmi ve asîlâne âile münâsebetleri devâm

etti. Resûlullah efendimiz Ebü'l-Âs'ı övüp onun ak-rabâlığından iyilik geleceğini bildirdiler.

Resûlullah efendimiz, Medîne'ye hicret edince Hazreti Zeyneb kocasının âilesi yanında kaldı. Bir müddet sonra Ebü'l-Âs müşriklerle birlikte Bedr Savaşına katılmak mecbûriyetinde kaldı. Bedr Gazâsında esir düştü. Diğer esirlerle birlikte Peygamber efendimizin huzûruna getirildi. Mekke halkından herkes kendi esirini kurtarmak için fidye gönderdiler. Hazreti Zeyneb de kayınbirâderiyle, çehizi arasında annesi Hazreti Hadîce'den kalma gerdanlığı gönderdi. Resûlullah efendimiz gerdanlığı görünce Hazreti Hadîce'nin hâtırası tâzelendi. Sonra Ebü'l-Âs'ın, Hazreti Zeyneb'i Medîne'ye göndermesi şartıyla serbest bırakılmasına karar verildi. Gerdanlığı da kendisine geri gönderdiler. Resûlul-

ZEYNEB BİNTİ RESÛLULLAH

lah efendimiz Zeyneb'i getirmek için de Zeyd bin Hârîse'yi vazifelendirdiler. Hazreti Zeyd, Hazreti Zeyneb'i Medîne'ye getirdi.

Ebü'l-Âs, Hazreti Zeyneb'e çok bağlı olduğundan, ayrılığı sebebiyle sarsılıp üzüntülü günler geçirdi.

Hicretin altıncı yılı Cemâzilevvel ayında Ebü'l-Âs bir kâfileyle Şam'a mal götürdü. Dönüşte bu haber, Resûlullah efendimize ulaştı. Peygamber efendimiz, Zeyd bin Hârîse'yi yüz yetmiş süvârî ile onun üzerine yolladı. Müslümanlar Ays mevkiinde onları yakalayıp mallarını ele geçirdiler. Fakat Ebü'l-Âs'a dokunmadılar. Ebü'l-Âs bu durumda Medîne'ye

geldi. Daha sonra mallarının Resûlullah tarafından kendisine verilmesiyle Mekke'nin yolunu tuttu. Mekke'ye varınca mal ve alacakları hesap edip, borçlarını ödedi. Her işini düzene koydu. Sonra Kureyş'in ileri gelenlerini toplayıp;

-Ey Kureyş! Artık beni dinleyin. Ben şu andan îtibâren İslâmiyet'i kabul ediyorum, dedi ve Kelime-i şehâdeti okudu. Sonra;

-Yemîn ederim ki, ben Muhammed aleyhisselâmın huzûrunda çoktan Müslüman olduğumu açıklamak istiyordum. Fakat bende mallarınız olduğunuz için mallarımızın üzerine oturmak istiyor dedirtmemek için geciktim. Alla-

ZEYNEB BİNTİ RESÛLULLAH

hü teâlâ beni bu ağır yükün altından kurtarıp yüzü kara çıkarmadığı için şimdi Müslüman oluyorum, dedi.

Hicretin yedinci senesi Muharrem ayı başlarında Müslüman olan Ebü'l-Âs, Mekke'den hicretle Medîne'ye geldi. Peygamber efendimiz, onun Hazreti Zeyneb ile olan eski nikâhının devâmına hükmedip, yeni nikâh kıymadılar. O sırada Berâe sûresi nâzil olmamıştı. Müslüman kadınlar kendi müşrik kocalarından ayrılmadı. Kocaları Müslüman olunca nikâhları devâm etti.

Hazreti Zeyneb ile Ebü'l-Âs'ın biri oğlan, diğeri kız, Ali ve Ümâme isminde iki çocukları vardı. Çocuklar, Resûlullah efendimizin himâye ve terbiyelerinde büyüdüler. Ali, Mekke'nin fethinde Resûlullah efendimizin bindikleri deveydi. Henüz reşid olmadan babasından önce vefât etti. İbn-i Asâkir

ise onun, Yermük Harbinde şehîd olduğunu haber vermektedir.

Hazreti Zeyneb'in kızı Ümâme, Hazreti Fâtıma'nın vefâtından sonra Hazreti Ali ile evlendi.

Hazreti Zeyneb, Ebü'l-Âs'ın Müslüman olmasından bir buçuk sene sonra vefât etti. Resûlullah efendimizin mübârek zevcelelerinden Ümmü Seleme validemiz tarafından gasl edildi. Hazreti Ümmü Eymen ve Hazreti Sevde de su döktüler. Gaslden sonra Peygamber efendimiz mübârek peştemâllerini verip; **"Bunu da kefenin altından sarınız."** buyurdular. Resûlullah efendimiz, cenâze namazını kıldırıp, bizzat mübârek elleriyle kabre koydular. Mübârek çehreleri üzüntülü ve kederliydi. Allahü teâlâyâ duâ edip, kabir azâbından kurtulmasını niyâz ettiler. Hazreti Zeyneb'in vefâtından birkaç gün sonra da Ebü'l-Âs radiyallahü anh vefât etti.

ZİNNİRE HATUN

zinnîre hatun;

Hazreti Zinnîre hatun, Rum asıllı bir köleydi. Abdüddaroğullarının cariyesi idi. Peygamber efendimizin, insanları İslâmiyet'e davet ettiğini duydu. Hemen îmân etti. Resûlullah'a îmân eden birkaç kişinin, işkenceler altında inim inim inletildiğine şahit olduğu hâlde, karşılaştığı zorlukları peşinen kabul ederek Müslüman oldu.

Zinnîre'nin efendisi, katı bir İslâm düşmanıydı. Onun Müslüman olduğunu duyar duymaz, küplere bindi. Ne yapıp etmeli, onu dîninden vazgeçirmeliydi. Bunun için hemen harekete geçti. Onu akla hayale gelmedik işkencelere maruz bıraktı. Lat ve Uzza putlarına tapması için zorladı. Boğazını sıkıyor, nefes alamayıp bayılıncaya kadar işkence yapıyordu. Bununla Hazreti Zinnîre'yi putlara geri çevireceğini zannediyordu.

Fakat, bütün işkencelere rağmen, Zinnîre, îmânında sebat ediyordu.

Hazreti Zinnîre'nin bu sebatı, efendisini deli ediyordu. Kendisi başa çıkmayınca, Müslümanlara sıkıntı ve eziyet etmekten zevk alan Ebu Cehil'e de haber gönderdi. Bu, Ebu Cehil için iyi bir eğlenceydi. Hemen yetişti. Hazreti Zinnîre'yi dîninden döndürmek için bütün maharetini ortaya koydu.

İşkenceler karşısında Hazreti Zinnîre zayıf düşmüş, hatta gözlerini kaybetmişti.

Bunun üzerine Ebu Cehil dedi ki:

- Gördün mü? Lat ve Uzza senin gözünü kör etti!

Bunun üzerine Hazreti Zinnîre hatun, îmânının tezahürü olarak şu cevabı verdi:

- Ey Ebu Cehil! Vallahi o, senin dediğin gibi değildir. Lat ve Uzza dediğin putlar, hiçbir işe yaramaz. Kendi-

lerine tapanlardan ve tapmayanlardan haberleri yoktur. Benim Rabbim, gözümün nurunu vermeye ve beni eski hâlime döndürmeye elbette kâdirdir!

Ebu Cehil, Hazreti Zinnîre'nin sarsılmaz î mânı karşısında şaşırıp kaldı. Allahü teâlâ, Hazreti Zinnîre'nin duâsını kabul etmiş, gözü eskisinden daha iyi görür olmuştu. Ebu Cehil ve Kureyş müşrikleri bu hâli gördükleri hâlde, inat edip, î mân etmediler. Üstelik dediler ki:

- Bu da, peygamberlerinin bir sihridir! Muhammed'in yolunda giden akılsızlara şaşmaz mısınız? Eğer onların gittiği yol hayırlı ve gerçek olsaydı, önce biz O'na uyardık. Biz bulamadık da, bizden önce bir köle mi doğruyu buldu?

Bunun üzerine, Ahkâf suresinin 11. âyet-i kerîmesi nazil oldu. Burada meâlen buyuruldu ki:

- O kâfirler, î mân edenler için; **"Eğer onda (İslâmiyet'te) bir hayır olsaydı, bu hususta onlar (fakirler, biçareler) bizim önümüze geçemezler, bizden önce, ona koşamazlardı" dediler. Hâlbuki onlar, onunla (Kur'ân-ı kerîmle mü'minler gibi) hi-dayete kavuşmadıkları için (Kur'ân-ı kerîmi inkâr etmek için); "Bu Kur'ân-ı kerîm (Muhammed'in ortaya çıkardığı) eski bir yalandır" diyeceklerdir.**

Cenâb-ı Hak ihlâs ve samimiyetine binaen, Hazreti Ebû Bekir vasıtasıyla, Hazreti Zinnîre'yi maddî kölelikten de kurtardı. Ebû Bekir, onu, efendisinden satın alarak, Allah rızası için âzâd etti.

ZÜBEYR BİN AVVÂM

zübeyr bin avvâm;

Hazreti Zübeyr, Peygamber efendimizin halası olan Hazreti Safiyye'nin oğludur. İlk Müslümanlardandır. Cennetle müjdelenen on kişiden biridir.

Îmân ettiği vakit, amcası çok kızmıştı. Dinden dönmesi için, kendisini ateşe sokup çıkartıyordu. Amcasının, "Daha fazla inat etme, atalarının dînine dön" teklifine karşı diyordu ki:

- Aslâ küfre dönmem! Allah birdir. Fayda veya zararı olmayan putlara tapmam. Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah.

Böylece, yapılan bütün işkencelere büyük bir sabır ve metânet gösteriyordu.

Îmân edenler çoğaldıkça, müşrikler, korkularından Müslümanlara akla hayâle gelmedik işkenceler yapıyorlardı. Peygamber efendimiz, bu dayanılmayacak işkenceleri görünce buyurdu ki:

- **Siz bâri yeryüzüne dağılın! Yüce Allah, sizi yine toplar.**

Eshâb-ı kirâm sordular:

- Yâ Resûlallah, nereye gidelim?

- **Habeş ülkesine gitse-
niz iyi olur. Habeş ülkesin-**

Basra Zübeyr kasabasındaki türbe ve külliyesi

ZÜBEYR BİN AVVÂM

de kimse zulme uğramaz. Orası doğruluk yurdudur. Allahü teâlâ sizi belki orada ferahlığa kavuşturur.

Bunun üzerine, içlerinde Zübeyr bin Avvâm hazretlerinin de bulunduğu 15 kişilik bir kâfile Habeşistan'a hicret etti. Hükümdar kendilerini çok iyi karşıladı. Orada rahat bir şekilde yaşadılar. Necâşî de daha sonra Müslüman oldu.

Hazreti Ümmü Seleme anlatır:

"Biz Habeşistan'da huzur içinde yaşarken, bir grup Habeşli Necâşî'ye isyân ederek saltanatını elinden almak istedi. Bunların Necâşî'ye üstün gelmesinden korkuyorduk. Çünkü bunlar, bize hayat hakkı tanımazdı.

Necâşî de bunların üzerine yürüdü. Savaş, Nil nehrinin öbür tarafında oluyordu. Durum çok kritikti. Necâşî'nin gâlip gelmesini istiyorduk. Eshâb-dan bâzıları dediler ki:

- Kim savaş cephesine gidip, bize haber getirecek?

Hazreti Zübeyr bin Avvâm cevap verdi:

- Ben giderim!

- Peki, sen git!

Zübeyr içimizde yaşı en genç olanı idi. Zübeyr bin Avvâm'a bir su tulumu şişirdik ve göğsüne astık. Nil'in üzerinde yüzdü ve orduların karşılaştığı Nil'in öteki tarafına geçti. Onların yanında hazır bulundu.

Biz ise, Necâşî'nin düşmana gâlip gelmesi ve memleketinin başında kalması için, Allahü teâlâya duâ ettik. Biz durumun ne olacağını merakla beklerken, Zübeyr uzaktan göründü. Koşuyordu. Elbise-iyle işâret ediyor ve şöyle sesleniyordu:

- Müjde, Necâşî zafere erişti ve Allahü teâlâ, onun düşmanını helâk etti ve ona memleketinde kalmaya kudret verdi.

ZÜBEYR BİN AVVÂM

O zamana kadar böyle sevindiğimizi hatırlamıyorum.”

Necâsî, Allahü teâlânın izniyle o kâfiri mağlup ederek sağ sâlim sarayına döndü. Resûlullah'ın yanına gelene kadar, biz onun yanında güzel bir hayat sürdürdük. Sonra Eshâb-ı kirâm, Mekke'den Medîne'ye hicret edince, biz de Habeşistan'dan Medîne'ye hicret ettik.

Peygamber efendimiz Medîne'ye hicret ettiği zaman, Hazreti Zübeyr bin Avvâm'ı, Ensâr'dan Ka'b bin Mâlik ile kardeş yaptı.

Peygamber efendimiz, Bedir muharebesinde Hazreti Zübeyr bin Avvâm'ı, sağ kanada kumandan tayin etti ve buyurdular ki:

- Meleklerin alâmetleri ve nişanları vardır. Siz de kendinize birer alâmet ve nişan yapınız!

Bunun üzerine Zübeyr bin Avvâm hazretleri, başına sarı bir sarık sardı.

Her iki taraf, bütün güçleriyle saldırıya geçti. Zübeyr bin Avvâm o günü şöyle anlatır:

“Bedir günü, ben, müşriklerden Ubeyde bin Sa'îd'le karşılaştım. Baştan ayağa kadar zırha bürünmüş, gözlerinden başka bir yeri görünmüyor ve at üzerinde bulunuyordu. Çocukluktan beri büyük karınlı olduğu için, kendisine, Ebû Zâtil Kırş = Karın Babası denirdi. “Ben Ebû Zâtil Kırş'im! Ben Ebû Zâtil Kırş'im!” diye meydan okuyordu.

Elimdeki mızrağımı hemen onun gözüne sapladım. Ubeyde yıkılıp öldü. Ayağımı yanağına bastım, olanca kuvvetimle mızrağımı çekip çıkardım. Fakat mızrağımın iki tarafı eğilmişti.”

Bedir savaşı çok şiddetli geçiyordu. Peygamber efendimiz, durmadan Allahü teâlâdan yardım diliyor ve O'na yalvarıyordu.

ZÜBEYR BİN AVVÂM

Hazreti Zübeyr'in harb esnasında gösterdiği kahramanlık çok büyüktü. Vücudunda yaralanmadık bir yer kalmamıştı. Üç büyük kılıç darbesi almıştı. Bunlardan biri boynunda idi. Muharebe Müslümanların gâlibiyetiyle neticelendi. Bu savaşta, 14 Eshâb-ı kirâm şehîd oldu. 70 müşrik öldürüldü.

Mekkeli müşrikler bu yenilgiyi unutamamış, bir yıl sonra tekrar Medîne'ye hareket etmişlerdi. Uhud'da iki ordu yine karşılaştı.

Bu savaşın başında, Mekkeli müşriklerden biri, çarpışmak için er diledi. Herkesin çekindiğini, geri durduğunu zannederek, dileğini üç kere tekrarladı.

Bunun üzerine Zübeyr bin Avvâm, meydana yürüdü. Birden devenin üzerine sıçrayıp, kâfirin boğazına sarıldı. Deve üzerindeki bu mücâdele devam ederken, Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Onu yere düşür!

Zübeyr bin Avvâm o müşriki yere düşürdü. Üstüne çöküp, onu öldürdü. Peygamber efendimiz, bu husûsta buyurdu ki:

- Eğer Zübeyr, onun karşısına çıkmasaydı, ben çıkacaktım.

Savaş başladıktan sonra, Hazreti Zübeyr bin Avvâm ve Mikdâd bin Esved, İkrime kumandasındaki süvârileri karşılayıp, bozguna uğrattılar.

Zübeyr bin Avvâm ve Mikdâd bin Esved, biner süvâriye denk tutulurdu. Zübeyr bin Avvâm hazretleri, müşriklerin sancaktarı olan Kilâb'ı öldürdü ve yedi arkadaşı ile Peygamber efendimizin yanında şehîd oluncaya kadar ayrılmamak üzere yemin ettiler.

Savaş esnasında müşriklerin okçuları, Peygamber efendimizi ok yağmuruna tutunca, Eshâb-ı kirâm, Peygamber efendimizi ortalarına aldılar. Atı-

ZÜBEYR BİN AVVÂM

İlan oklar Peygamber efendimizin sağından solundan geçiyor, ya önüne düşüyor veya üstünden aşıp geçiyordu. Zübeyr bin Avvâm ve arkadaşları, Peygamber efendimizin etrafında pervane gibi dönecek, gelen oklara ve kılıçlara vücutlarını siper ettiler.

Pek çok Eshâb-ı kirâm çarpışa çarpışa şehîd oldu. Düşman gerilemiş, zafere yaklaşılmıştı. Zafer sevinciyle bir kısım Sahâbînin terkettikleri yerden, düşman süvârileri saldırıya geçti ve Peygamber efendimize kadar sokuldular. Peygamberimiz yaralandı. Eshâb-ı kirâm hemen toparlandı ve neticede savaş tekrar Müslümanların lehine döndü.

Uhud savaşı bitmişti. Peygamber efendimizin vefâtı şayiası Medîne'ye ulaşınca, Peygamber efendimizin halası Safiyye hâtun hemen Uhud'a hareket etti. Uhud meydanına gelince, oğlu Zübeyr'i

ve Hazreti Ali'yi görüp, önce Resûlullah'ın hâlini sordu. Hazreti Ali, "Hamdolsun iyidir" deyince, ferahladı. Fakat Hazreti Safiyye, "O'nu bana göster" deyince, Hazreti Ali, Peygamber efendimizi gösterdi. Peygamberimiz yaralı idi. Peygamberimizin sağ olduğuna şükretti.

Hazreti Safiyye, babaanne bir kardeşi olan Hazreti Hamza'nın durumunu da görmek istiyordu. Peygamber efendimiz Hazreti Safiyye'nin gelmekte olduğunu görünce, Zübeyr bin Avvâm'a buyurdu ki:

- Anneni geri çevir, kardeşinin cesedini görmesin.

Zübeyr bin Avvâm hazretleri, "Anneciğim! Resûlullah geri dönmenizi emrediyor" deyince, Hazreti Safiyye dedi ki:

- Eğer O'na yapılanı benim görmemem için geri döneceksem, zaten ben kardeşimin cesedinin kesi-

ZÜBEYR BİN AVVÂM

lip biçildiğini öğrenmiş bulunuyorum. Her sıkıntıya râzıyız. Allah yolunda bundan daha beter olanlarına da râzıyız. Sevâbını Allahü teâlâdan bekliyeceğiz. İnşâallah sabredip, katlanacağız.

Hazreti Zübeyr bin Avvâm, durumu Peygamber efendimize bildirince, buyurdu ki:

- Öyle ise bırak görsün!

Hazreti Safiyye, kardeşi Hazreti Hamza'nın cesedinin yanına oturup, sessizce ağlamaya başladı. Bu sırada, Peygamber efendimiz de sessizce ağladılar.

Hazreti Zübeyr bin Avvâm anlatır:

"Annem Safiyye binti Abdülmuttalib Uhud'da yanında getirdiği iki hırkayı çıkarıp dedi ki:

- Bunları, kardeşim Hamza için getirmiştım.

Hazreti Hamza'yı kefenlediler ve Hazreti Ebû Bekir, Hazreti Ömer, Hazreti Ali ve Hazreti Zübeyr

bin Avvâm kabre indirdiler. Aynı kabre, onun gibi şehîd olan, Hazreti Abdullah bin Cahş'ı da koydular."

Uhud'dan dönüşte, Peygamber efendimiz yolunda, münâfıklardan Ebû Azzel Cume'hî'yi yakaladı. Resûlullah efendimiz onu Bedir'de esîr etmişti. Sonra onu lutfederek öldürmemiştî. O, "Yâ Resûlallah, beni bırak" dedi. Resûlullah efendimiz de şöyle buyurdu:

- Vallahi bundan sonra artık, sen ellerini okşayıp, Muhammed'e iki kere hîle ettim diyemiyeceksin.

Zübeyr bin Avvâm hazretleri, Allah yolunda kılıç sıyrınların ilkidir. Bir gün, Peygamber efendimizin yaralandığını zannedip kılıcını sıyırdı. Doğruca, Mekke'nin yukarı kısmında bulunan Resûlullah'ın yanına koştu. Peygamber efendimiz, kendisini böyle yalın kılıç görünce, sordu:

ZÜBEYR BİN AVVÂM

- Ey Zübeyr! Ne var, nedir bu hâlin?

- Efendim, size bir zarar verdiler diye korktum, onun için kılıcımı sıyırdım.

Hazreti Câbir bin Abdullah der ki:

"Hendek günü iş ağırlaşınca, Resûlullah efendimiz bize, **"Benî Kureyza'nın tutum ve davranışını öğrenip gelebilecek bir kişi yok mu?"** diye sordular. Zübeyr bin Avvâm, "Ben gider, öğrenip gelirim" dedi. Gidip, onların tutum ve davranışlarını öğrenip geldi.

İşler yine ağırlaşınca, Resûlullah efendimiz tekrar sordular:

- Bize, Benî Kureyza'nın tutum ve davranışını öğrenip gelebilecek bir kişi yok mu?

Yine Zübeyr bin Avvâm dedi ki:

- Ben, gider, öğrenir, gelirim.

Gidip, onların tutum ve davranışlarını öğrenip geldi ve durumu arzetti:

- Yâ Resûlallah! Onları, kalelerini tâmir ederken ve harp tâlimleri yaparken gördüm. Ayrıca, hayvanlarını derleyip toparlıyorlardı.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Her Peygamberin bir havârisi vardır. Benim de havârim Zübeyr'dir."

Hendek savaşında da müşrikler bozguna uğramışlardı. Fakat bu esnada Medîne'de oturan Yahûdîler, Eshâb-ı kirâma arkadan saldırarak antlaşmayı bozdular. Peygamberimiz de savaştan sonra, onları Medîne'den çıkardılar. Yahûdîler Hayber kalesine toplandılar.

Peygamberimiz Hendek savaşından sonra da Hayber üzerine yürüdüler. Hayberde, meşhûr Yahûdî cengâveri Merhab, kale-

ZÜBEYR BİN AVVÂM

Türbenin girişi

den çıkararak er diledi. Hazreti Ali çıkararak Merhab'ı öldürdü. Merhab'ın katlin-den sonra onun oğlu yâsir, babasının intikamını almak için meydana çıkarak, "Bana karşı gelecek var mı" diye bağırdı.

Hazreti Zübeyr, hemen atını sürerek onu karşıladı ve ikisi de şiddetli bir muhârebeye tutuştular. Oğlunun bu hareketini seyreden Hazreti Safiyye, Resûl-i ekreme yaklaşıp sordu:

- Yâ Resûlallah! Oğlum şehîd oluyor mu?

Resûl-i ekrem de, "**Hayır**" buyurdu.

Resûl-i ekrem'in bu beyânından birkaç dakika sonra, Hazreti Zübeyr, hasmını öldürdü. Zübeyr bin Avvâm, Hayber savaşında da büyük kahramanlıklar gösterdi. Netîce-de Hayber kalesi de alındı.

Hayber kalesinin fethinden sonra Mekke'yi fethetmek için hazırlıklara başladı.

ZÜBEYR BİN AVVÂM

Zübeyr bin Avvâm'ın sandukası

Peygamber efendimizin Mekke'yi fethetmek için hazırlık yaptığını, müşriklere haber vermek için yazılan bir mektup, bir kadın vasıtası ile, gizlice Mekke'ye gönderildi.

Sâre adındaki bu kadın, bu mektubu, başına yerleştirdikten sonra, üzerinden saçlarını bölükler hâlinde örerek mektubu gizledi ve Kureyşlilere teslim etmek üzere yola çıktı.

Bu durumu Cebrâil aleyhisselâm Peygambe-

rimize bildirdi. Peygamber efendimiz de Hazreti Ali, Hazreti Zübeyr ve Hazreti Mikdâd bin Esved'e buyurdu ki:

- Acele gidiniz! Hah denilen yere vardığınızda, orada, yanında bir mektup bulunan, hayvan üzerinde bir kadın bulacaksınız. Mektubu ondan alınız ve bana getiriniz!

(Hah; Medîne ile Mekte arasında bir yer olup, Medîne korularındandır.)

Hazreti Ali ve arkadaşları, durmadan at koşturarak Hah denilen yere vardılar. Kadın orada idi. Hazreti Ali kadına sordu:

- Yanında götürmekte olduğun mektup nerede?

Kadın cevap verdi:

- Benim yanımda mektup falan yok.

Kadının eşyalarını aradılar, mektubu bulamayınca, Hazreti Ali kılıcını çekip dedi ki:

ZÜBEYR BİN AVVÂM

- Resûlullah efendimiz bize, senin yanında mektup olduğunu söyledi. Resûlullah aslâ yalan söylemez. Ya mektubu çıkarırsın veya tepene kılıcı indiririm.

Kadın yeminler ederek, inkâra devam ettiyse de, Hazreti Ali ve arkadaşlarının işi sıkı tuttuğunu anlayınca, çâresiz olarak saçının arasından mektubu çıkarıp verdi. Böylece haber verme teşebbüsü engellenmiş oldu. Hazreti Ali ve arkadaşları da mektubu Resûlullaha getirdiler.

Fetih hazırlıkları tamamlanınca Hicretin 8. senesinde Resûl-i ekremin kumandasında hareket eden binlerce mücâhid, Mekke'ye doğru ilerledi. Hazreti Zübeyr, Resûl-i ekremin sancığını taşıyordu. Peygamber efendimiz, askerlerini Zî Tuva denilen yerde bölüklere ayırdı. Bir kısmını Zübeyr bin Avvâm'ın emrine vererek Mekke'nin Kudâ tarafından girmelerini emir buyurdular.

Mekkeli müşrikler Mekke'yi harpsiz teslim ettiler. Mekke'nin fethinden sonra Huneyn vâdisinde Hevâzin müşrikleriyle savaşıldı. Bu savaşta Hevâzin kabîlesi mağlup olarak geriye çekilmeye başladı. Kabîlenin ileri gelenlerinden Mâlik bin Avf gitti ve iki dağ arasında yüksek bir mevkiye arkadaşlarına dedi ki:

- Durunuz ki, zayıflarınız yürüsün ve geride kalanlar bize yetişsinler! Hezîmete uğrayanlar gelip onlara kavuşuncaya kadar orada durdular. Mâlik, gelenlere sordu:

- Geriye bakın neler görüyorsunuz?

- Uylukları uzunca bir süvâri görüyoruz. Mızrağını omuzu üzerine koymuş ve başına bir kırmızı sarık bağlamış.

- İşte o, Zübeyr bin Avvâm'dır. Yemin ederim ki, elbette o size ulaşır. Onun için yerinizde sıkı durunuz, ayrılmayınız!

ZÜBEYR BİN AVVÂM

Hazreti Zübeyr bin Avvâm, o iki dağ arasındaki tepelik yerin dibine vardı. Hevâzinliler de onu gördüler. Yetişip, onlara saldırdı. Oradan çıkartıp uzaklaştırmaya kadar onlarla cenk etti.

Sahâbeden Hubeyb bin Adiy'i kâfirler yakalayıp Mekke'ye götürdüler. İdâm ettiler. Kâfirler görsün de sevin sinler diyerek sehpadan indirmedi. Kırk gün sehpa da kaldı. Bedeni çürüyüp, kokmadı. Hep taze kan aktı.

Resûlullah efendimiz, bunu haber alarak, onun cesedini getirmek üzere, Zübeyr bin Avvâm ve Mikdâd bin Esved'i gönderdiler. Zübeyr ve Mikdâd cesedi gece ağaçtan aldılar. Medîne'ye getirirken, arkalarından yetmiş atlı yetişti.

Bu iki Müslüman, kendilerini korumak için Hubeyb'i yere bıraktılar. Yer yarılıp Hubeyb kayboldu.

Kâfirler de bu hâli görüp, döndüler, gittiler.

Hazreti Zübeyr bin Avvâm Tâif Muhâsarasına, Tebûk seferine ve Vedâ Haccına iştirak etmiştir.

Amr İbn'il-Âs, Mısır'ın kalbi olan Fustat şehrini zaptetmek için Hazreti Ömer'den dörtbin kişilik kuvvet istediğinde, Hazreti Ömer ona dört kişi göndermiştir ki, bunlar; Hazreti Zübeyr bin Avvâm, Hazreti Mikdâd bin Esved, Hazreti Ubâde bin Sâmî ve Hazreti Mesleme bin Muhalled idi. Zübeyr bin Avvâm, yedi aylık muhâsaradan sonra Fustat şehrini zaptetmeye muvaffak olmuştur. Sonra İskenderiyye üzerine yürüyerek, burasının da alınmasında büyük rol oynamıştır.

Hazreti Zübeyr, namaz kılarken İbni Cermuz tarafından şehîd edildi. Şehîd olduğunda 67 yaşında bulunuyordu. Hazreti Ali, Hazreti Zübeyr'in vefâtına çok

ZÜBEYR BİN AVVÂM

üzülmüştü. Cenâze namazını bizzat kendisi kıldırdı.

Hazreti Zübeyr bin Avvâm, uzun boylu, beyaz tenli, zarif, kibar bir kimse idi. Emânete son derece riâyet eder, hassasiyet gösterirdi. Hazreti Zübeyr bin Avvâm, kendisine emânet edilen şeyleri saklamak için ne yapacağını şaşırırdı.

Ticaret ve ziraat ile meşgûl olurdu. Medîne'nin en zenginlerinden sayılırdı. Medîne etrafındaki arsalardan başka Basra, Kûfe ve Mısır'da da bir hayli emlâkı vardı. Şehîd edildiğinde mîrâsçılarının herbirine kırkbin dirhem gümüş kaldı.

Etrafındaki fakirlerin hepsinin maişetini temin etmek husûsunda büyük gayretler sarfetmiştir. Borç para isteyene borç para verir, cihâda gitmek isteyenleri Allah rızâsı için donatırdı. Zekâtını zamanında ve muntazaman ve-

rirdi. Şu hadîs-i şerîfi naklederdi:

“Birinizin ipi alıp, odun yüklenerek satması ve Allah'ın onun yüzünü ak etmesi, dilencilikten hayırlıdır. İsteddiği kimseden bir şey alsın veya almasın böyledir.”

Bütün servetine ve zenginliğine rağmen, son derece sâde yaşardı. Sâde giyinir, sâde yemek yer ve zînet eşyasına iltifat etmezdi. Ancak, silâhına hassasiyet gösterirdi. Bu itibârla kılıcının kabzasını gümüşten yaptırmıştı.

“Talha ile Zübeyr, Cennette komşularımdır” hadîs-i şerîfi ile medhedildi. Az hadîs bildirdi. Bir tanesi şöyledir:

“Bilmediğini hadîs olarak söyleyen, Cehennemde azâb görecektir.”

Hazreti Ömer, vefât edeceği zaman, halîfe olmaya lâayık gördüğü altı kişiden biri Hazreti Talha, biri de Hazreti Zübeyr'dir.

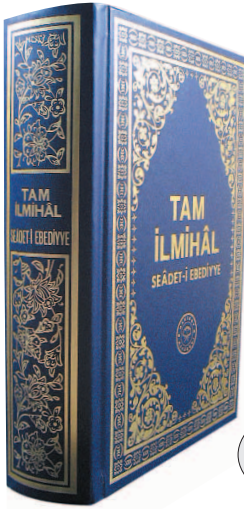
FİHRİST

HÂLİD BİN VELİD	11
HALİME HATUN	26
HAMZA BİN ABDÜLMUTTALİB	34
HANZALA BİN EBÛ ÂMİR	44
HASAN BİN ALİ	46
HASSAN BİN SABİT	50
HÂTİB BİN EBÎ BELTEA	56
HUBEYB BİN ADİY	68
HUZEYFE BİN YEMÂN	78
HÜSEYİN BİN ALİ	87
İKRİME BİN EBÎ CEHİL	95
İMRÂN BİN HUSAYN	99
KÂ'B BİN MÂLİK	104
KÂ'B BİN ZÜHEYR	114
KATADE BİN NU'MAN	118
MÂRİYE	120
MEYMUNE BİNTİ HÂRİS	122
MİKDÂD BİN ESVED	124
MUÂVİYE BİN EBÎ SÜFYÂN	134
MU'ÂZ BİN CEBEL	144
MUGÎRE-TEBNİ ŞU'BE	159
MUHAMMED BİN MESLEME	173
MUS'AB BİN UMEYR	179
NU'MAN BİN MUKARRİN	186
OSMAN BİN MAZ'ÛN	193
REYHANE	201
RUKAYYE	203
SA'D BİN EBÎ VAKKÂS	206
SA'D BİN MU'ÂZ	220
SA'D BİN UBÂDE	232
SAFİYYE BİNTİ HUYEY	236
SAİD BİN ÂMİR	238
SAİD BİN ZEYD	243

FİHRİST

SÂLİM MEVLÂ EBÛ HUZEYFE	247
SELEME BİN EKVÂ	250
SELMÂN-I FÂRİSÎ	259
SEVBÂN	272
SEVDE BİNTİ ZEM'A	276
SÜHEYB-İ RÛMÎ	280
SÜMEYYE HATUN	287
SÛRÂKA BİN MÂLİK	288
TALHÂ BİN UBEYDULLAH	295
TUFEYL BİN AMR	305
UBÂDE BİN SÂMÎT	311
UKAYL BİN EBÎ TÂLİB	321
UKBE BİN ÂMİR	323
ÜBEYY BİN KÂ'B	330
ÜMMÜ EYMEN	339
ÜMMÜ GÜLSÛM	347
ÜMMÜ HABÎBE	348
ÜMMÜ HİRÂM	352
ÜMMÜ SELEME	356
ÜMMÜ SÜLEYM	361
ÜMMÜ ÜMÂRE NESÎBE HATUN	372
ÜSÂME BİN ZEYD	378
ÜSEYD BİN HUDAYR	386
VAHŞÎ	394
ZEYD BİN DESİNNE	396
ZEYD BİN HÂRİSE	400
ZEYD BİN SÂBÎT	413
ZEYNEB BİNTİ CAHŞ	424
ZEYNEB BİNTİ HUZEYME	428
ZEYNEP BİNTİ RESÛLULLAH	429
ZİNNİRE HATUN	432
ZÜBEYR BİN AVVÂM	434

HAKİKAT KİTÂBEVİ TAKDİM EDER

ONUÇ KIYMETLİ ESER

Toplam (5504) sayfalık
bu kıymetli eserler,
göz nûru dökülerek
uzun yılların çalışma
neticesi hâzırlanmış,
İSLÂM dînini aslına
uygun anlatan en
kıymetli eserlerdir.

- Büyük boy, lüks cildli, 1248 sayfalık bu kıymetli eserde, doğumdan ölüme kadar, hayâtınızda lâzım olacak bütün dînî bilgileri ASLINA uygun olarak bulacaksınız.
- İyi bir müslimân olmak için, sevmek ve sevilmek için, huzûrlu olmak için, okunacak tek eser...

HAKİKAT KİTÂBEVİ

Darüşşefeka Cad. 57/A P.K.: 35

34262 Fatih-İSTANBUL

Tel: 0.212.523 45 56-532 58 43

www.hakikatkitabevi.com

e-mail: bilgi@hakikatkitabevi.com

